

karanlık kitaplık

ROBERT AICKMAN

avucumda soğuk elin

ithaki

Çeviren:
Emirhan Burak Aydın

"Aickman'ı okumak bir sihirbazı izlemek gibi. Genellikle numarasının sırrı hakkında pek bir fikrim bile olmuyor ama o kadar güzel yapıyor ki."

—*Neil Gaiman*

Çağdaş korku edebiyatının tuhaf kurgu alanında öne çıkan isimlerden biri olan, kendi tercih ettiği tabirle "garip öyküler" kaleme alan Robert Aickman, doğrudan dehşet verici eserler yazmak yerine satır arasına gizlediği tekinsizliklerle kendine has bir korku öyküsü türü oluşturmuş ve günümüzün birçok yazarına da ilham vermiş bir yazar. 1975'te yayımlanan *Avucumda Soğuk Elin* ise Aickman'ın bu yönünü en çok yansıttığı kitaplarından biri.

Sekiz garip öykünün bir araya geldiği bu kitapta, hayaletli mekânlar, aristokrat kahramanlar gibi birçok alışıldık korku unsurunun Aickman'ın ikircikli üslubuyla nasıl dönüşüme uğradığını ve klasik bir vampir hikâyesi anlatırken kendi üslubunda da değişiklik yapan Aickman'ın ustalığının farklı veçhelerini görmek mümkün.

Çoğumuz iki insanızdır. Sadece tek bir kişi olan kimsede bir eksiklik vardır.

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786258 327038
/ithakiyayinlari

ROBERT AICKMAN

Çağdaş korku edebiyatının tuhaf kurgu alanında öne çıkan isimlerden biri olan, kendi tercih ettiği tabirle "garip öyküler" kaleme alan Robert Aickman, 1914'te Londra'da doğdu. Bir korku klasiği olan *Böcek*'in yazarı Richard Marsh'ın torunu olan Aickman, doğrudan dehşet verici eserler yazmak yerine satır arasına gizlediği tekinsizliklerle kendine has bir korku öyküsü türü oluşturdu. Peter Straub ve Neil Gaiman gibi usta yazarlara ilham verdi. Birçok öyküsü televizyona ve sahneye uyarlandı. 1975'te, *Avucumda Soğuk Elin*'de yer alan "Genç Bir Kızın Günlüğünden Sayfalar" başlıklı vampir öyküsüyle Dünya Fantazi Ödülü'nü kazandı. 1979'da kanser olduğunu öğrenen Aickman, 1981'de hayatını kaybetti.

Avucumda Soğuk Elin

Robert Aickman
Orijinal Adı: *Cold Hand in Mine*

İthaki Yayınları - 2178
Karanlık Kitaplık - 54

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Yankı Enki*
Yayıma Hazırlayan: *Merve Çay*
Düzelti: *Ömer Ezer, Yankı Enki*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Kapak İllüstrasyonu: *Ebrahel Lurci*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyükturna*
1. Baskı, Haziran 2022, İstanbul

ISBN: 978-625-8327-03-8
Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Emirhan Burak Aydın, 2022
© Robert Aickman, 1975
© İthaki, 2022

Artellus Limited ile AnatoliaLit Ajans aracılığıyla yapılan anlaşmayla yayımlanmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki[TM] Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu - İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

karanlık kitaplık

Robert Aickman

Avucumda Soğuk Elin

Garip Öyküler

Çeviren
Emirhan Burak Aydın

ithaki

MARY GEORGE
ve
ANNE PYM
için
bu kitap
hiçbir şekilde
böylesine ortaya çıkamazdı
bana dairelerini ödünç vermeselerdi

En nihayetinde açıklama değil de gizemdir geride kalan.
–Sacheverell Sitwell
"For Want of the Golden City" [Altın Kentin Arzusuyla]

İÇİNDEKİLER

KILIÇLAR
9

KİLİSEYE GİDEN ESAS YOL
40

NIEMANDSWASSER
62

GENÇ BİR KIZIN GÜNLÜĞÜNDEN SAYFALAR
86

DÜŞKÜNLEREVİ
128

O KÖPEĞİN AYNISI
168

BAY MILLAR İLE TANIŞTIN MI?
191

GÖZÜ SAATTE
238

KILIÇLAR

Corazón malherido
Por cinco espadas[*]
Federico Garcia Lorca

İlkim mi?

İlkim, o konularda başıma daha sonra gelen her şeyden çok daha zor geçti. Daha iyi değil ama kesinlikle daha zor. Tecrübesizlerin başına tuhaf şeylerin geldiğini birçok defa gördüm, hatta sık sık, sadece tecrübesizlerin başına geliyor bence. Yapmayı bildiğin şeyler kolaydır. Bu tür şeyler dahil – çoğunlukla öyle en azından. İlk altı hatta yedi ya da sekiz kadından sonra kalanı aynı şeyin laciverdi.

Tam bir çaylaktım hakikaten, bahar soğanı gibi çiğ. Üstüne üstlük anasının kuzusuydum da: hayattan ödü kopan, zırcahil. İhtiyar anneme saygısızlık etmek istemem yine de. Başka annelerden aşağı kalır yanı yoktur ve onunla başka birçok dişiden daha iyi anlaşıyorum hâlâ.

Annemin bir erkek kardeşi vardı, Elias dayım. Hepimizin soyunun güya büyük çömlekçi ailelerinden birine dayandığını önceden söylemeliydim ama ne kadar doğrudur bilmem. Ninemde kanıt namına küçük çömlek parçaları vardı ama nasıl emin olacaksın ki. Babam bir kazada öldükten sonra, annem Elias dayımdan beni işe almasını rica etti. Orta hâlli bir market tedarikçisiydi – ucuzundan başka malı yoktu. Önce yola çıkıp işin nasıl yapıldığını öğrenmem gerektiğini söyledi. Annem perperişan oldu, babam araba kazasında öldüğü için,

[*] (İsp.) "Beş kılıçla / Yaralandı yürek." –*çn*

bir de ahlaki bir tehlikeye kesinlikle düşeceğimi düşündüğü için, ama elinden başka bir şey gelmezdi, böylece yola çıktım ben de.

Ahlaki tehlike mevcuttu hakikaten ama öne atılamayacak kadar saftım ve korkuyordum. Yolda tanıştığım diğer dostlardan bile elimden geldiğince uzak durdum. Beni kötü etkileyeceklerine epey emindim, zaten her halükârda tayfanın çaylağı olmam kaçınılmazdı. Satışta berbattım ve yapayalnızdım – mecazen değil, gerçekten yalnızdım. Bu iş hayatından nefret etmiştim ama Elias dayım hakkımı alacağıma söz vermişti, yapabileceğim başka bir şey de gelmiyordu aklıma. İki yıldan fazla zaman boyunca yola katlandım, sonra yapı kooperatifindeki şu anki işimi duydum bir yerden –yerel bir gazetede okudum aslında– bu sayede Elias Dayıma ucuz mallarını neresine sokabileceğini söyleyebildim.

Çoğu zaman küçük otellerde konaklıyorduk –bazıları fena da değildi, hem oda hem de kayıntı– ama birkaç şehirde dayımın haberdar olduğu özel pansiyonlar da vardı, Elias Dayım düzenli yolcularından Bantock adında üzgün bir adamla bana oraya gitmemizi emretti. Bugün bile sebebini bilmem. O zaman işin içinde dayım için bir çeşit haraç olduğundan emindim, sanırım başka türlü düşünmek abes olurdu, ama zaman geçtikçe, pansiyonu işleten yaşlı kadınların, dayımın yakın veya uzak geçmişinden manitaları olup olmadığını da düşünmeye başladım. Hatta bir kere, Bantock'a bu konuda bir şeyler de sormaya kadar götürdüm işi ama cevabın ne olduğunu bilmediğini söyledi sadece. Bantock'un sabun tozu ve scotch viskinin güncel fiyatları dışında herhangi bir şey bildiğini iddia ettiği çok az şey vardı. Dayım için kırk iki yıldır yolda çalıştıktan sonra bir gün Rochdale'de pıhtı atması nedeniyle öldü. Bayan Bantock, dayımın yıllar içinde ara sıra görüştüğü hatunlardan biriydi en azından. Bilmeyen yoktu bunu.

Pansiyonu işleten bu kadınlar, düşündüğüm şeyi doğrularcasına hareket ediyorlardı kesinlikle. Böyle bir batakhane ne görmüş ne duymuşsunuzdur. Bütün gece boyunca insanı doğru dürüst uyut-

mayan sesler duyuluyordu ve yarı çıplak enayiler dolandırıldıklarını ya da gasp edildiklerini bağırarak kapınızı sık sık yumrukluyorlardı. Gelenlerden bazıları yanlarında oğlan bile getiriyordu, hiç anlamadığım bir şeydir bu. Okuyorsun, duyuyorsun, yapıldığını da gördüm ama dediğim gibi yine de aklım almıyor. Ve hepsinin ortasındaydım, saf ve lekesiz. Mekâna bakan kadın sık sık bu yüzden takılıyordu bana. İhtiyar Bantock işini nasıl hallediyordu bilmiyorum. Onunla aynı zamanda bu yerlerde bulmadım kendimi hiç. İşin tuhaf yanıysa annemin böyle özel pansiyonlarda daha güvende olduğumu düşünmesiydi çünkü kadınların hepsi hususi olarak kardeşi tarafından güvence altına alınmıştı, dayım kendi iyiliğimiz için onlara gönderiyordu Bantock'la beni.

Tabii yoldaki gecelerin bazılarında sadece. Ama hep yapayalnız kaldığımda. Bantock beni insanlarla tanıştırır, sohbeti başlatmama yardım ederken, hep otelde kalabileceğimiz şehirlerde olduğumuzu fark etmiştim. Fakat ihtiyaç duyulduğunda, tıpkı benim yaptığım gibi, Bantock'un bu özel yerlere gitmesi gerekiyordu ama bu konu hakkında hiç konuşmuyordu.

Elias Dayımın listesindeki, böyle yerlerin bulunduğu şehirlerden biri de Wolverhampton'dı. Oraya ilk gittiğimde beş-altı aydır çalışıyordum galiba. Geldiğim yer, bu tarz pansiyonların ilki değildi kesinlikle ama tam da bu nedenden dolayı mekânı görünce tadım kaçtı ve şu hep gördüğüm, kirli tulum giymiş kızarık gözlü, kıvırcık saçlı kızlardan biri beni içeri aldı.

Yapacak hiçbir şey yoktu. Oturacak ya da televizyon izleyecek bir yer bile yoktu. İnsanın aklına sadece dışarı çıkıp sarhoş olmak geliyordu ya da sinemaya gidip oradan bir kızı buraya getirebilirdim. İki fikir de pek hoşuma gitmedi, kendimi şehirde dolanırken buldum. Baharın sonları ya da yazın başlarıydı herhalde çünkü havada tatlı bir sıcaklık vardı ama bunaltıcı değildi ve çayımı bitirdiğimde hava henüz kararmamıştı, pansiyonda çay bile vermedikleri için bir kafedeydim.

Wolverhampton'ın sokaklarında yürüyordum, kızlar bana kıkırdıyorlardı, en azından bir çeşit küçük panayıra girdiğim sırada öyleymiş gibi geldi bana. Şehri hiç bilmediğim için eski kanalın yakınındaki harap bir bölgeye doğru sürüklenmiştim. Ana caddeler epey genişti ama demiryolu bakım istasyonu ve başka işyerlerine giden gündüz trafiğine göre tasarlanmışlardı, şimdi sessiz sakinlerdi, arada sırada bir kamyonet geçiyor, köşelerden birinde oğlanlar kızlar oynuyordu. Dar sokaklarda küçük evler diziliydi ama çoğu boştu, pencereler ya kırıktı ya da üzerleri tahtayla kapatılmıştı, çatılarda delikler vardı. Geri dönmeliydim ama panayırdan gelen sese tutulmuştum; hoparlörden yayılan pop şarkıları değildi sebebi, eski buharlı orgun darbeleri de değildi, her nasılsa havanın sıcaklığına ve kırmızı alacakaranlığa uyum sağlayan bir nevi yoğun çınlamaydı. Önce sesin neyden geldiğini anlayamadım, ama yapacak hiç ama hiçbir şeyim yoktu ve neler döndüğünü anlayana kadar boş arka sokaklara bakındım.

Epey küçük bir panayır çıktı açıkçası; birkaç çocuğun halka attığı, oyuncak tüfekle ateş ettiği yarım düzine tezgâh, iki ya da üç tane kapalı çardak ve tam ortada küçük bir atlıkarınca. Çınlayan müziği çıkaran buydu. Atlıkarıncanın kendisi de güzel *görünüyordu*; kar kraliçesi ile buza benzer şekerden süsler merkezdeydi, bir ya da iki kişinin binebileceği büyüklükte, farklı renklerde kızaklar dönüyordu etrafında, hatırladığım kadarıyla hepsinin tepesinde de renkli bir ışık vardı. Tam ortada ise bir çeşit piyero kostümü giymiş çok güzel, sarışın bir kız vardı. En azından o zaman bana güzel gelmişti. İşi kızaklara binen insanlardan para toplamaktı ama ne yazık ki kimse yoktu. Hiç kimse. Etraf zaten pek kalabalık değildi ve kızla kaçınılmaz olarak göz göze geldik. Atlıkarıncaya beraber bineceğim kimsem olmadığı için şapşalın teki gibi göründüğümü hissettim ve sırtımı çevirdim. Kıza benimle beraber atlıkarıncaya binmesini sormaya cesaret edemezdim, zaten bunu yapmasına izin verilmez herhalde diye düşünüyordum. Tabii atlıkarıncanın sahibi oysa eğer iş değişirdi.

Panayır, üzerindeki evler yıkıldığı ya da kendiliğinden çöktüğü

için boş olan bir arazinin üzerine kurulmuştu. İki tarafında uzun, çıplak fabrika duvarları yükseliyordu, zemin öyle sert ve yamuk yumuktu ki deniz kıyısındaki çıkıntılı kayalar üzerinde yürüyor gibiydiniz. Panayıra dair istikrarlıymış gelen hiçbir şey bulunmuyordu. Bugün var, yarın yoktu belli. Panayırı oraya kurmalarının gerçek bir ticari sebebi olup olmadığını merak etmemeliydim. Arazinin kullanımı için herhangi bir tür anlaşma yaptıkları bile meçhuldü. Panayır sahibinin hayatı hiç de kolay değildir diye düşündüm. Bunun gibi panayırların, çocukluğundaki muhteşem panayırlar ve sirklerden bahsedip duran ninemin zamanındakinden şimdiki hâline niye düştüğünü anlayabiliyordunuz. Gelen müşterilerin çoğu da çocuktu, tabii bugünlerde parayı elinde tutanlar da çocuklar aslında. Bu veletler, küçük tezgâhında dondurma ve elma şekeri satan solgun bir kadına veriyorlardı paralarının çoğunu. Bunun üzerine odaklanmanın ve hazır yemek işine girmenin, artık evlerinde eğlenmeyi tercih eden insanlara eğlence sunmaktan daha basit ve daha kârlı olabileceğini düşündüm. Ne var ki o akşam kasvetli bir ruh hâlindeydim büyük ihtimalle. Panayır tatlıydı ve eski modaydı ama insanı neşelendirdiğini söyleyemezdi kimse.

Atlıkarıncadaki kız hâlâ beni görebiliyordu ve bana ayıplayarak baktığından emindim – büyük ihtimalle aşağı da görüyordu beni. Bütün o yerleşim düzeni içinde, her şeyin tam ortasındaydı ve ondan kaçmanın imkânı yoktu. Birilerinden bir şeyler istemeliydim aslında, ne de olsa farklı tezgâhları işletenler bana seslenmeye başlamıştı çoktan, etraftaki tek yetişkindim, çevreme bakınınca en uzak sayılabilecek köşede bir çadır gördüm, fabrika duvarlarının açı yaptığı noktadaydı. Kırmızı beyaz şeritli, pis kumaştan kare bir çadırdı ve katlanmış giriş eteğinin üzerinde keskin kenarlı, siyaha boyanmış, yatay bir tahta asılıydı, üzerine de solmuş altın rengi büyük harflerle kılıçlar yazılmıştı. Başka bir şey de yoktu. Gece süratle yaklaşıyordu ama çadırın dışında hiçbir aydınlatma yoktu, içeriden ışık gelmiyordu. Bir çeşit depo olduğunu sanabilirdi insan.

Elimi uzatıp sarkan çadır eteğine dokundum her nedense. Kenara çekip içeriye bakmaya asla cesaret edemeyeceğimden eminim. Temas etmek yeterliydi. Etek birden yukarı çekildi, genç bir adam çıktı karşıma, beni içeriye davet edercesine yana eğmişti başını. Bir çeşit gösterinin yapıldığını hemen anladım. Aslında izlemeye niyetim yoktu ama küçük bir yer olsa da panayır alanından koşarak uzaklaşsam embesilin teki gibi görüneceğimi hissettim.

"İki şilin," dedi delikanlı, kirli giriş eteğini aşağı bıraktı ve eşit derecede kirli olan öteki elini uzattı. Delikleri yamalanmış yeşil bir kazağı, yağlı gri bir pantolonu ve daha da yağlı spor ayakkabıları vardı. Mekâna dair ilk izlenimim ne kadar pis olduğuydu, mümkün olduğunu hissetsem oradan çekip gidebilirdim. Panayırın kalanında böylesine bir pislik çarpmamıştı gözüme.

Gelgelelim kaçmak söz konusu değildi. İçeride çok az insan vardı. Sert topraktan baş veren tuğlalar ve kırık cam parçalarıyla çıplak, çıkıntılı zemine yirmi otuz tahta sandalye yerleştirilmişti, hiçbiri birbirine benzemiyor gibiydi, çoğu öyle ya da böyle kırık ya da sorunluydu, hepsi eskimiş ve renkleri solmuştu. Bu sert sandalyelerde, dağınık biçimde oturan yedi izleyici vardı. Yedi olduğunu biliyorum çünkü saymakta zorluk çekmemiştim ve kısa süre içinde bu sayının bir anlamı da oldu. Sekizinci bendim. Hepsi tek başınaydı ve erkeklerdi: Bunlar genç değil, yetişkin adamlardı. İçlerinde en küçüğü açık ara bendim galiba.

Gösteriyse daha önce izlediğim ya da duyduğum hiçbir şeye benzemiyordu. Böyle bir şey okumamıştım bile. Böylesini değil.

Çadırın arkasına doğru, bir çeşit alçak ve siyah ama rengi solmaya başlamış tahtadan yapılma bir platform vardı – büyük ihtimalle tam da dışarıdaki fabrika duvarlarına dayalıydı. Platformda iriyarı bir delikanlı duruyordu, epey sıkıntılı biçimde anlatıyordu meramını. Gür kıvırcık saçları sarıydı, ucuz limonata rengindeydi ama griye çalıyordu, suratı kocamandı ve kızarmıştı, burnu yayvan, dudakları koyu kırmızıydı. Ayrıca *gözleri* ve kulakları küçüktü. Doğru anlatı-

yor muyum bilmem ama kulakları birbiriyle aynı hizada durmuyordu sanki. Yüzüne bakılası bir tip değildi pek, ancak epey kuvvetli olduğunu ve çadırın içinde hepimizi tek başına alt edip rahat rahat üstün geleceğini hissettim. Kaç yaşında olduğunu ne o zaman ne de daha sonra çözebildim. (Evet, onu tekrar gördüm – iki kere.) Ellisine yakındı herhalde ve pek de iyi durumda görünmüyordu ama çoğu insandan daha fazla adale ve kasla yaratılmış gibiydi. Kapıdaki delikanlının üstündekilerden vardı onda da, sadece platformdaki adamın kazağı yeşil değil de koyu maviydi, bahriyeliydi sanki ya da öyleymiş gibi yapıyordu. Diğerindeki aynı gri pantolon ve spor ayakkabılardan giymişti o da. Buranın bir çeşit boks ringi olduğunu sanabilirdi insan.

Ama değildi. Adamın solunda (arka sırada, her şeyin tam ucunda oturduğum yerin doğrudan karşısında yani) bir kız dik duran kumaş bir sandalyede, yüzü bize dönük uzanmıştı, mekândaki her şey gibi o da solgun ve yıpranmıştı. Kıyafetleri Fransız koro kızları gibiydi, üzerindeki dar ve parlak bir şeydi, kısa kesimdi, siyah file çoraplar giymişti ve ayağına birçok erkeğin aklını döndüren şu süper yüksek topuklu parlak siyah ayakkabılardan geçirmişti. Ne var ki hepsinin yarattığı etki pek de seksi değildi yine de. Buradaki her şey gibi, kostümün farklı parçalarının daha iyi günleri olmuştu, kız ise ateşli değil de hasta görünüyordu daha ziyade. Başka koşullar altında, diye düşünmüştüm evvela, güzel sayılabilirdi kız ama yeşil pudra sürmüştü yüzüne, bunu kendisi seçmişti herhalde, ya da başkasının sözüne uymuştu, tıpkı balerinlerinki gibi başında sıkı bir topuz yapılan saçıysa mat değil, düpedüz soluktu. Üstüne üstlük sandalyede oturmak yerine uzanıyordu, başı dönmüş ya da kusacakmış gibiydi. Erkeklerin aklını çelecek hiçbir şey yapmadığı barizdi yani. Tabii aklımın çelinmesini istemiyordum ben. En azından başlangıçta öyle düşünüyordum.

Kızın önünde, platformun köşesinde bir kılıç yığını duruyordu. Peynirli krakerler gibi çapraz dizilmişlerdi; siyah, kare ve alçak bir

taburenin üstündeydiler, Sedgeley ile Wednesfield'da yaptıkları türden ve Japon işi diye sattıkları taburelerdendi, ancak bu örneği epey sade ve süssüzdü hatta biraz da eskiydi. Otuz kırk kılıç vardı herhalde, yığın dört köşeliydi, kılıçların kabzaları birbirlerinin üstüne, çaprazlama yerleştirilmişti. Daha sonraları, çadırın tamamı dolarsa diye, her sandalye için bir kılıç getirmiş olabileceklerini anladım.

Dışarıdaki tabelayı görmeseydim, bunların kılıç olduğunu fark edemeyebilirdim, en azından ilk bakışta. Parlak bir tarafları yoktu ve hiç süslenmemişlerdi. Kılıçlar solgun griydiler, kabzaları ise siyah bir şeyden yapılmıştı, büyük ihtimalle plastiklerdi. Seri üretim ve fabrika işi gibiydiler, nereden satın alınmış olabileceklerini düşünememiştim. Eskrim kılıcı değillerdi, daha sağlamlardı, zaten günümüzde gerçek kılıca olan talebin sebebi temelde törenlerdir herhalde, o da gittikçe azalıyor olsa gerek. Büyük ihtimalle bu kılıçlar sahne tedarikçilerinden geliyordu, ancak ondan da şüpheliyim. Her neyse, tam anlamıyla köhne kılıçlardı, hiçbir askeri alayın gurur duyacağı şeyler değillerdi.

Gösterinin, ben gelmeden önce ne kadar sürdüğünü bilmiyorum, bahriyeli kazağı giyen adamın herhangi bir açıklama yapıp yapmadığını da. Söylediğini duyduğum ilk şey şuydu: "Ve şimdi, beyler, hanginiz ilk çıkmak ister?"

Hiçbir hareket ya da karşılık yoktu. Hiç olmaz zaten.

"Hadi *ama*," dedi bahriyeli, pek de nazik değildi. İzleyicilerinin çekingenliğine öyle alışmış ki artık nazlarını çekmeye hazır değil, diye hissettim. Her ne kadar işi öyleymiş gibi görünse de çok konuşan bir adama benzemiyordu. Ağır bir aksanı vardı, Black Country'den olduğunu tahmin ettim, oysa hayatımın o döneminde bundan emin olabileceğim bir durumda değildim, üstelik ben şahsen Londralıyımdır.

Hiçbir şey olmadı.

"Ne için para ödediğinizi sanıyorsunuz?" diye bağırdı bahriyeli, alaycıdan ziyade saldırgandı bence.

"Sen söyle," dedi sandalyedeki adamlardan biri. Bana en yakın oturandı bu, hemen önümdeydi.

Akıllıca bir laf değildi, bahriyeli de bunu kullandı.

"Sen," diye bağırdı, kalın, kırmızı işaretparmağını ona laf eden adama uzatarak. "Gel bakalım. Bir yerden başlamamız lazım."

Adam hareket etmedi. Ben de ona yakınlığım yüzünden iyice korkmuştum. Bir sonraki seçilen ben olabilirdim ve çağırılırsam benden ne beklendiğini bile bilmiyordum.

Neyse ki gönüllü olan biri vaziyeti kurtardı. Çadırın öteki tarafından bir adam ayağa kalktı, "Ben yaparım," dedi.

Çadırdaki tek ışık, çatının orta parçasında tıslayan bir gaz lambasından geliyordu (pek de güvenli değil, diye düşündüm) ama gönüllü olan adam gözüme diğerleri gibi göründü.

"Sonunda," dedi bahriyeli, hâlâ epey kabaydı. "Gel o zaman."

Gönüllü sert zeminde tökezledi, küçük platformun bana yakın tarafına adım atıp kızın hemen önünde durdu. Kız hiç kıpırdamıyor gibiydi. Başını o kadar geriye atmıştı ki, benden biraz uzakta da olduğu için, gözlerini hiç göremiyordum. Gözleri kapalı mı açık mıydı ondan bile emin değildim.

"Bir kılıç çek," dedi bahriyeli sertçe.

Gönüllü denileni yaptı ama temkini elden bırakmadan. Hayatında ilk defa böyle bir şeyi eline alıyordu sanki, tabii ki ben de daha önce kılıç tutmamıştım hiç. Gönüllü elinde kılıçla duruyor, tam bir şapşal gibi görünüyordu. Gaz lambasının ışığında gri gibiydi teni, epey zayıftı ve saçları fena dökülmüştü.

Bahriyeli uzun bir süre boyunca onu ayakta bekletti sanki, belki de sırf kötülüktü sebebi ya da geçimini bu minvalde kazandığı için nefretti. Bence kirli çadırdaki hava gerilimle ve nahoşlukla yüklüydü ancak izleyiciler içindeki diğer adamlar hâlâ sert sandalyelerinde sıkkın sıkkın oturuyorlardı.

Uzun bir süre sonra, yüzü seyircilere dönük olan ve gönüllüyle ağzının kenarından konuşan bahriyeli hafifçe yana döndü, gönüllü-

ye doğrudan bakmamayı sürdürerek patladı bir anda: "Ne bekliyorsunuz? Gelecek başkaları da var, tabii daha fazlasıyla da yapabiliriz."

Bunun üzerine izleyicilerden bir başkası, "Why Are We Waiting?"* şarkısını ıslıkla çalmaya başladı. Gönüllüye değil de bahriyeliye ya da şovmene veya adam kendisine ne demek istiyorsa ona hitap ettiğini hissettim.

"Hadi," diye bağırdı bahriyeli, neredeyse bir talim çavuşu edasıyla. "Sok içine."

Sonra o şey gerçekleşti, o olağanüstü şey.

Gönüllü bir an için titrer gibi göründü, sonra kılıcı sandalyedeki kadına doğrudan sapladı. Benimle kadının arasında dururken, kılıcın nereden girdiğini göremedim ama adamın doğrudan içeri sokuyor gibi göründüğünü görebiliyordum çünkü bir anda kısalmıştı sanki uzunluğu. Kesinlikle şüpheye düşmediğim şeyse kılıcın çıkardığı sesti. Kılıç geçirilen insanlara, en azından fikren bu kadar aşina olmamız tuhaf şeydi; öyle ki daha önce böyle bir şey hiç görmeme rağmen adamın ne yaptığına dair hiçbir şüphem yoktu. Sadece kılıcın eti yararken çıkardığı sesi bekleyebilirdim. Ancak gaz lambasının tıslamasında bile gayet iyi duyulan başka bir ses çıkmıştı. Üstelik uzun da sürmüştü. Berbattı.

İzleyen diğer adamların aniden kendilerine gelip canlandıklarını da sezebiliyordum. Tam anlamıyla ne yaşandığını hâlâ az da olsa görebiliyordum.

"Çekip çıkar," dedi bahriyeli, gayet rahattı ama bir aptalla konuşuyor gibiydi. Hâlâ gönüllüye doğru yarı dönük duruyordu ve hâlâ doğrudan önüne bakıyordu. Hiçbir şeye bakmıyordu aslında; sadece aşina olduğu bir rutini tamamlarken kendini kontrolde tutuyordu.

Gönüllü kılıcı çıkardı. Başka bir şeyle karıştırılamayacak o imkânsız sesi duydum yine.

Gönüllü hâlâ kıza dönük duruyordu ama kılıcın ucu artık plat-

* (İng.) Neden bekliyoruz? *–yhn*

forma dayalıydı. Hiçbir kan izi göremiyordum. Tabii ki tamamen yanlış anladığımı düşündüm, çocuklar gibi kandırılmıştım. Elbette bir çeşit hokkabazlıktı bu.

"İstersen öp kızı," dedi bahriyeli. "Ödediğin ücrete dahil bu da."

Öptü de adam, sırtı bana dönük olsa da gördüm. Kılıcı hafifçe elinde tutmaya devam ederek öne ve aşağı doğru eğildi. Sanırım yavaş, sevgi dolu bir öpücüktü, şapırtılı ve aleni bir öpücük değildi çünkü bu sefer hiçbir şey duyamadım.

Bahriyeli, gönüllüye istediği kadar zaman tanıdı ve herhangi bir tuhaf nedenden dolayı kalanımız ne ıslık çaldık ne de laf attık; ama en sonunda, gönüllü yavaş yavaş doğruldu.

"Lütfen kılıcı yerine bırak," dedi bahriyeli alaycı bir nezaketle.

Gönüllü, dikkatlice kılıcı yığına geri koydu, eskisi gibi dursun diye özellikle uğraştı.

Artık kızı görebiliyordum. Doğrulmuş oturuyordu. Ellerini vücudunun sol tarafına bastırıyordu, büyük ihtimalle kılıç oradan girmişti içeri. Ancak hiçbir kan izi yoktu, tabii o kötü ışıkta bundan emin olmak da zordu. En tuhafıysa kızın artık sadece mutlu görünmesi değil de ardına kadar açtığı gözleri ve dudaklarındaki küçük gülümsemeyle bütün o yeşil pudraya rağmen güzel de görünmesiydi, ilk başta düşündüğümden epey farklıydı.

Gönüllü benle kızın arasından geçip sandalyesine döndü. Çadır neredeyse tamamen boş olsa da eski yerine dönmeye özen gösterdi. Bu sefer biraz daha iyi görebildim. Hâlâ diğer herkes gibi görünüyordu.

"Sıradaki," dedi bahriyeli, yine sağ baştan saydıran talim çavuşu edasıyla.

Bu sefer geri çekilen olmadı. Üç adam hemen ayaklandı ve bahriyelinin bir tercih yapması gerekti.

"Sen gel bakalım," dedi, kalın parmağını çadırın ortasına doğru uzatarak.

Seçtiği adam ihtiyar, kel, tıknaz, muhterem görünümlü, siyah takım elbiseli biriydi. Emekli bir demiryolu mühendisi de olabilirdi,

elektrik müfettişi de. Hafiften topallıyordu, büyük ihtimalle mesleği yüzündendi.

Olaylar fazlasıyla aynı ilerledi, ancak ikinci gelen daha hazırdı, kılavuzluğa daha az ihtiyacı vardı, buna öpücük de dahildi. Öpücüğü ilk adamınki kadar yavaş ve sessizdi: Babacandı belki de. İhtiyar adam çekilince kızın iki elini de karnının ortasına dayadığını gördüm. Bakmak bile canımı acıttı.

Sonra üçüncü adam geldi. Sandalyesine döndüğünde, kızın elleri boğazındaydı.

Dördüncü adam, görünüşte sert bir tipti, kasketliydi (platforma çıktığında şapkayı çıkarmamıştı) ve üzerinde çadır kadar kirli ve harap bir spor ceket vardı, anlaşılan kılıcı kızın sol baldırına, file çorabının üstünden saplamıştı. Platformdan indiğinde, kız bacağını kavramıştı ama öyle memnun görünüyordu ki ona büyük bir lütuf sunulduğunu düşünebilirdiniz. Üstelik hâlâ kan görmemiştim.

Daha fazla ayrıntıyı görmek isteyip istemediğimden gerçekten emin değildim. Öyle yeniyetmeydim ki buna karar vermek benim için zor olurdu.

Karar vermeme gerek kalmadı çünkü daha iyi görebileceğim bir sandalyeye geçmeye cesaret edemedim. Böyle bir hareketin, bahriyelinin çağıracağı bir sonraki adam olmam anlamına gelebileceğini düşünmüştüm. Ve emin olduğum tek bir şey varsa o da, her ne yapılıyorsa yapılsın, bunu yapacak kişi olmayacağımdı. İster hokkabazlık ister hiç bilmediğim bambaşka bir şey olsun, katılmayacaktım.

Ve tabii ki, eğer kalırsam, her halükârda benim sıram da gelecekti.

Yine de çağırılan beşinci adam ben değildim. Uzun, cılız, müthiş siyahlıkta bir zenciydi. Onu daha önce tam anlamıyla fark etmemiştim. Epey hakir görüyormuş gibi davranmasına rağmen kılıcı bir siyah adamdan beklediğiniz tüm o kuvvetle saplar gibi göründü, sonra kılıcı platforma atınca bir tangırtı yükseldi, daha önce kimse böyle yapmamıştı, ve kızı öperken onu ayağa kaldırdı. Adam geri

çekildiğinde ayağı kılıca çarptı. Bir an durdu, kıza uzun uzun baktı, ardından kılıcı dikkatlice yığının üzerine geri koydu.

Kız ayaktaydı hâlâ ve bir an zencinin onu tekrar öpmeyi deneyip denemeyeceğini düşündüm. Ama denemedi. Hiçbir şey demeden yerine döndü. İşin perde arkasında bazı kurallar var gibiydi, bunları diğer adamların hepsi biliyordu. Sık sık bu gösteriye geliyor gibi davranıyorlardı, tabii bu bir gösteri sayılırsa.

Kız tekrar köhne kumaş sandalyeye gömüldü ama gözlerini üzerimden ayırmadı. Gözlerinin ne renk olduğunu bile seçemiyordum ama işin doğrusu kalbimi çalmıştı. O kadar saf ve tecrübesizdim ki hayatım boyunca başıma hiç böyle bir şey gelmemişti. O inanılmaz yeşil pudra fark etmezdi. Yaşanan hiçbir şey bir fark yaratmazdı. O kızı, hayatımda istediğim her şeyden daha fazla istiyordum. Sadece bedenini istiyordum demiyorum. Öyle şeyler hayatta daha sonra geliyor. Onu sevmek, saçlarını karıştırmak istiyordum, ne kadar arzulasak da asla elde edemeyeceğimizi anladığımız vakitten önce arzuladığımız o diğer, daha güzel şeyleri istiyordum.

Ancak kendime adilane davranmak adına söylemem lazım, onun için sıradaki yerimi almayı istemiyordum.

İstediğim son şey buydu neredeyse. Ve çağırılacak diğer kişi olmam üçte bir ihtimal dahilindeydi. Derin bir nefes aldım ve dışarı seğirtmeyi başardım. Zor olmuş gibi yapmayayım. Dediğim gibi çadırın arka taraflarına yakın oturuyordum ve kimse beni durdurmaya çalışmadı. Girişteki delikanlı ağzı açık balık gibi baktı sadece. Arada sıradan erkenden çıkan müşterilere alışmıştı belli ki. Ayağa kalktığım anda platformdaki babayiğitin bana döndüğünü sandım ama büyük ihtimalle hayal gücümün bir parçasıydı bu da. Galiba konuşmadı adam, diğerleri de hiçbir tepki vermedi. Bu tarz gösterilere gelen adamların çoğu görünmezlermiş gibi davranmayı tercih ederler. O yağlı çadır eteğine dolandım ve yeşil kazaklı delikanlı en ufak yardımda bulunmadı, işte hepsi bu kadardı. Panayırı hızla aştım, etraf hâlâ terk edilmiş gibiydi neredeyse, atlıkarınca ise boşu

boşuna ama güzel güzel dönüp duruyordu. Pis odama attım kendimi ve kapıyı kilitledim.

Arada sırada binanın olağan hırgürü duyuluyordu, hem de gecenin köründe. Biliyorum çünkü uyku tutmamıştı. O gece Hilton Oteli'nde Şam kumaşı nevresimler içinde bile uyuyamazdım. Platformdaki kız, o yeşil yüzüyle falan kafama takılmıştı: Hem kız hem de gösteri tabii; bence o gece yaşadıklarımın hayata karşı bütün duruşumu değiştirdiğini samimiyetle söyleyebilirim ve bunun sebebi diğer yatak odalarında çıkan kavgalar, atılan kahkahalar, merdivenlerden gürültülü inişler ya da sifonun mütemadiyen çekilmesi değildi ki bu sifon ülkenin iç kısımlarında bulunabilecek en gürültülü sifondu herhalde çünkü her seferde en az altı ya da yedi kere çekmeniz gerekiyordu. O gece, çoğu zaman aslında ne istediğimize dair zerre fikrimiz olmadığı ya da bir yerden sonra unuttuğumuz gerçeğini hakikaten anladım. Anladığım daha önemli bir diğer hakikat de istediğimiz şeyin hayatın bütününe uymadığı, uysa bile bunun nadiren gerçekleştiğiydi. Milletin çoğu yavaş öğrenir ya da hiç öğrenmezler bile. Bense her şeyi birden öğrenmiştim sanki.

Belki de o kadar değildi çünkü daha yaşanacak çok şey vardı.

Ertesi sabah bazı telefon görüşmeleri yapmam gerekiyordu ama daha ilkinin vakti gelmeden çok önce o küçük, harap, minik panayıra gizlice dönmüştüm. Kahvaltıyı bile atlamıştım ama Elias Dayımın özel pansiyonundaki kahvaltılar zaten içler acısıydı, yine de her gün şaşırtıcı sayıda insan geliyordu. Öyle ki tüm o insanların bütün gece nerede saklandığını düşünürdünüz. Panayırda ne bulmayı beklediğimi bilmiyorum. Belki de panayırı orada bulup bulmayacağımdan bile emin değildim.

Ama buldum. Gün ışığında daha küçük, daha hüzünlü görünüyordu ve dün gecekine göre kâr etmesi daha az ümit vericiydi sanki. Hava gerçekten de güzeldi ama bölgenin yakınındaki tüm evler ve fabrikalar bomboş durduğu için çok az insan vardı çevrede. Panayır ise tamamen boştu, buna şaşırdım. Etrafta bir çeşit çingene orta-

mı göreceğim sanıyordum ama arazide çingenelerin uyuyabileceği bir yer olmadığını fark edememişim meğerse. Panayarıda çalışanlar kendi evlerinde uyuyorlardı herhalde, dünyanın kalanı gibi. Arazinin etrafı, mülk sahibi tarafından hayat kadınları ve ispirto içiciler girmesin diye dikenli telden bir çitle çevrilmişti; ama artık, beklenileceği üzere, çit hafiften çökmüştü ve yanımı yöremi kontrol ettikten sonra çitteki bir delikten girmekte hiçbir zorluk yaşamadım, kasabadaki delikanlılar bu deliği ya zevkine ya da yapacak başka bir şeyleri olmadığı için açmışlardı herhalde. Uzak köşedeki köhne çadıra kadar gittim, giriş eteğini açmaya çalıştım.

Giriş birçok tarafından bağlı çıktı, içeriden yapmışlardı belli ki. Düğümlemeyi yapan kişinin, işi bittiğinde dışarı nasıl çıktığına aklım ermedi ama panayır ahalisinden bekleyebileceğiniz cinste bir meslek sırrıydı bu. Cep bıçağımı kullanmadan çadırın içine bakmamın mümkün olmadığını anlamıştım; bıçağımı en iyi zamanlarda bile kullanmakta tereddüt ederdim ama ben orada oyalanırken, hemen arkamdan biri seslendi.

"Ne yapıyorsunuz siz?"

Arkamda, epey kısa, ihtiyar bir adam duruyordu. Geldiğini duymamıştım kesinlikle, zeminin o kadar sert ve çıkıntılı olmasına rağmen hem de. Cüceden biraz daha uzundu, atkestanesi kadar ya da ona yakın bir kahverengiydi teni ve başında tek tel saç yoktu.

"İçeride ne var diye merak ettim," diye mırıldandım.

"İki kilometre uzunluğunda, koskocaman bir piton, kirasını bile karşılayamıyor," dedi küçük adam.

"Nasıl yani?" dedim. "İlgilisi yok mu?"

"Eski moda," dedi küçük adam. "Eski moda ve eski kafa. Kadınların ilgisini çekmiyor. Kadınlar büyük yılanları sevmiyorlar. Ama günümüzde para kadınların elinde, güç ve ihtişam da elbette." Ses tonunu değiştirdi. "Araziye izinsiz girmişsiniz."

"Üzgünüm, ihtiyar," dedim. "Böyle güzel bir sabahta kendimi tutamadım."

"Bekçi benim," dedi küçük adam. "Benim de yılanlarım vardı. Düzinelercesi, düzinelercesi, minik minik hepsi. Üzerimde dolanırlardı, birbirlerinden daha zehirliydi hepsi. Çıkık gözleri, kamçılayan dilleri, parlayan pulları: Derken kıvrılıyor, tam yuvasına, ardından geri çıkıyor, derken içeri, sonra yine geriye. Yine de en nihayetinde kabul edilmedi. Her şeyin bir zamanı, belirli bir süresi var. Ama etrafta takılmayı seviyorum. O yüzden bekçiyim artık. Bu iş sürdüğü sürece. Her şey ne kadar sürerse. Hadi, yürüyün bakalım. Yürüyün."

Tereddüt ettim.

"Bahsettiğiniz şu büyük yılan," dedim, "şu piton—"

Ama epey cırtlak bir sesle araya girdi.

"Söylenecek başka şey yok. Sizin gibilere en azından. Haydi çıkın araziden, hem de hemen. Yoksa polis komiserini ararım. Onunla omuz omuza çalışırız biz. Böyle olsun diye de özen gösteriyorum. İzinsiz girmenin barışı ihlal ettiğini duymamışsınızdır belki. Burada kalırsanız, hayatınızın devamı boyunca pişman olacaksınız."

Küçük adam hakikaten kafa tutuyordu bana, oysa kahvarengi kafatasının üstü (parlak değildi bu arada, mat ve çilliydi, sanki bir hastalığı vardı) belimden yukarısına ancak geliyordu. Mankafanın teki olduğu barizdi yani.

Gitmek için her türden nedenim olduğu için gittim ben de. Küçük adama o akşam gösteri var mı, varsa saat kaçta diye sormadım bile. İçten içe düşündüm, oraya dönüp dönmemem gerektiğine dair hiçbir fikrim yoktu, gösteri varsa bile yani, çoğunlukla olduğu gibi.

Telefon görüşmelerime başladım. Gözüme uyku girmemişti ve geçen gece içtiğim çaydan beri hiçbir şey geçmemişti boğazımdan, başım topaç gibi dönüyordu ama işimi her zamankinden daha kötü yaptığımı da söyleyemem. O zaman öyleymiş gibi hissetmiştim herhalde ama artık emin değilim. Kişisel dertlerin, çoğumuzun dış dünyayla yüzleşmesinde çok az fark yarattığını anladım artık, yemek ile uykuya gelirsek de haftalar ya da aylar geçene kadar bir önemi olmayacaktı onların.

İşe devam ettim ben de, neredeyse alışılmış usulle (tabii benim durumumda, o işteki alışılmış usulüm en iyi zamanlarda bile pek bir şey sayılmazdı) ve akşam yemeği vakti gelene kadar yaşadıklarımı kafamda döndürüp durdum. Geçen akşam gittiğim kafede bir şeyler yemeyi düşünmüştüm ama kendimi şehrin başka bir tarafında buldum, buraya dair elbette hiçbir bilgim yoktu ve epey solgun hatta tuhaf hissederek ilk bulduğum yere attım kendimi.

Ve orada, mekânın tam ortasında, ister inanın ister inanmayın, Formika kaplama bir masada, benim şu yeşil pudralı kız oturuyordu, yanında ise her zamanki gibi bitik bir boksöre benzeyen bahriyeli ya da şovmen vardı.

Kızı bir daha gözlerimin önünde göreceğimi cidden beklemiyordum. Böyle şeyler olmaz diye düşünüyordum. En fazla aynı ucube gösterisine tekrar giderdim ama işin içinde ne olduğunu düşününce yapamazdım herhalde.

Kız yeşil pudrayı silmişti, üzerinde beyaz bir bluz, siyah bir palto ve etek vardı, onun için epey ihtiyar işi kaçacağını düşünebileceğiniz bir elbiseydi ve aynı file çorapları giymişti. Adamın üstündekiler geçen günküyle tamamen aynıydı, sadece kirli spor ayakkabılar yerine ağır botlar giymişti, ağır ve çamur içindeydiler, bütün gün tarlada dolaşmıştı sanki.

Akşam yemeği vakti olmasına rağmen neredeyse tamamen boştu içerisi, bir düzine boş masa vardı ve tam orada bu ikili oturuyordu. Neredeyse bayılacak gibiydim.

Ama buna vaktim olmadı. Kazaklı adam beni hemen tanıdı. Ayağa kalktı ve kalın koluyla kendine doğru çağırdı beni. "Gel, katıl bize." Kız da ayağa kalkmıştı.

Dediğini yerine getirmekten başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

Adam benim için bir sandalye bile çekmişti (hepsi farklı, parlak renklere boyanmış, minderleri yeni bir deriyle kaplanmış) ve kız bile oturmadan önce benim yerime geçmemi bekledi.

"Geçen akşamki gösterinin sonunu kaçırman yazık oldu," dedi adam.

"Pansiyonuma dönmem gerektiğini fark ettim aniden," diye uydurdum hemen. "Buralarda yeniyim daha," diye de ekledim.

"Yeniysen zor olabilir," dedi adam. "Ne alırsın?"

İçki ruhsatı olan bir yerdeymişiz gibi konuşmuştu ama öyle olmadığı açıktı, tereddüt ettim.

"Çay ya da kahve?"

"Çay, lütfen," dedim.

"Bir çay daha, Berth," diye seslendi adam. İkisi de kahve içiyordu ama görünümü pek hoşuma gitmedi, normalde de kahve pek sevmem zaten.

"Yiyecek bir şeyler de alırım," dedim garson kız çayı getirince. "Teşekkür ederim," dedim adama.

"Sandviçler: York jambonu, tuzlanmış sığır eti ya da hazır et. Turta. Sosisli börek," dedi garson kız. Sol alt gözkapağında epey kötü bir arpacık vardı.

"Turta alırım," dedim ve pek bekletmeden bir tane getirdi, tabakta biraz salata vardı, yanında bir şişe de sos. Gerçekten sıcak bir yemeğe ihtiyacım vardı ama getirmişti çoktan.

"Bu akşam yine gel," dedi adam.

"Gelebilir miyim emin değilim."

Çayımı düzgün içmekte zorluk çekiyordum çünkü ellerim epey titriyordu ve soğuk bir turtayla nasıl başa çıkacağımı bilemiyordum.

"İstersen gel, bizden olsun bu sefer. Geçen akşam sıranı kaçırdın zaten."

Şimdiye kadar konuşmayı diğerine bırakan kız bana tatlı tatlı, samimiyetle gülümsedi, sanki aramızda özel bir şeyler vardı. Beyaz bluzunun yakası epey aşağıya kadar açıktı, yani gerektiğinden fazlasını görüyordum, oysa her şey eskisinden epey farklıydı bugün. Yeşil pudrayı sürmeden bile epey solgun bir kızdı ve vücudu yüzünden daha da beyaz görünüyordu, neredeyse bluzu kadar beyazdı. Ayrıca

şimdi gözlerinin rengini de görebiliyordum. Yeşillerdi. Her nasılsa, bunu en başından beri biliyordum.

"Her halükârda," diye devam etti adam, "işin şimdiki hâline bakılırsa pek bir fark da yaratmaz zaten."

Kız, adama hususi bir şeyi ağzından kaçırmasına şaşırmış gibi baktı, sonra bana döndü, "Gelin gelin," dedi. Olabilecek en dostane, iç ısıtıcı biçimde söyledi, gerçekten umursuyormuş gibi. Daha da ötesi, bir çeşit yabancı aksanı vardı anlaşılan, bu da onu, eğer böyle bir şey mümkünse, daha da ilgi çekici kılıyordu. Kahvesinden küçük bir yudum aldı.

"Sadece iptal edemediğim bir başka münasebetim olabilir. Şu an için bilemiyorum."

"Bir başka münasebetinizi daha iptal etmenize sebebiyet vermeyelim," dedi kız o yabancı aksanıyla ama sesi tam tersini ima ediyordu sanki.

Biraz daha dürüst olmayı başardım. "Belki de münasebetimi iptal edebilirim," dedim, "ama işin doğrusu, eğer kırılmayacaksanız, geçen akşamki seyircilerden bazıları hiç de hoşuma gitmedi."

"Seni suçlayamam," dedi adam soğuk soğuk ve düşünebileceğiniz üzere bu da içimi rahatlattı aslında. "Hususi bir gösteriye ne dersin? Sadece sana özel bir gösteriye?" Epey alçak sesli konuşuyordu, dünyadaki en normal şeymiş ya da Charles Clore'dan* farkım yokmuş gibi.

Öyle şaşırmıştım ki, "Ne? Çadırda sadece ben mi olacağım?" diye ağzımdan kaçtı.

"Kendi evinde demek istedim," dedi adam, hâlâ gayet rahattı, pembe renk, toprak işi fincanından gürültülü bir yudum aldı. Adam konuşurken, kız kısa ama mahvedici bir bakış attı. İçimdeki dalgaları bir anda sakinleştirdi sanki. Ve tuhaf bir şekilde o anda saçma turtam da geldi, yanında salatası ve sosuyla beraber. Teoride her ne kadar ihtiyacım olsa da yiyecek herhangi bir şey isteyerek aptallık etmiştim.

* Charles Clore (1904-1979) Londralı ünlü işinsanı, hayırsever. *—çn*

"Kılıçlı mı kılıçsız mı," diye devam etti adam, ucuz görünümlü bir sigara yakarak. "Madonna istediğin her şeyi yapmak üzere eğitildi. Aklına gelebilecek her şeyi." Kız çay fincanına bakıyordu.

Doğrudan onunla konuşmaya cesaret ettim. "Adın gerçekten Madonna mı? Güzelmiş."

"Hayır," dedi, hayli alçak sesle konuşuyordu. "Değil aslında. İş için kullandığım bir isim o." Başını bir an kaldırdı ve gözlerimiz tekrar birbirini buldu.

"Zararı yok. Katolik değiliz," dedi adam, "her ne kadar Madonna bir zamanlar öyleyse de."

"Hoşuma gitti benim," dedim. Turtayı ne yapacağımı düşünüyordum. Kesinlikle yiyemeyecektim.

"Tabii ki hususi bir gösteri sana iki şilinden fazlaya patlar," dedi adam. "Ama yalnız kalacaksınız ve Madonna ne istersen onu yapacak." Çadırdaki gibi konuştuğunu fark etmiştim: Ne başkasına ne de bana bakıyordu, doğrudan uzaklara dönüktü gözleri, tekrar tekrar kullandığı kelimeleri yineliyormuş ve bundan bıkmış gibiydi, yine de böyle yaparak onlardan faydalanmak zorundaydı sanki.

Ona hiç param olmadığını söylemek üzereydim, az çok doğruydu da bu, ama demedim.

"Ne zaman yapabiliriz?" diye sordum.

"İstersen bu akşam," dedi adam. "Her zamanki gösteriden hemen sonra, çok da geç olmaz çünkü böyle zamanlarda on ya da on bire kadar çalışmıyoruz. Madonna ona çeyrek kala yanına gelir rahat rahat. Gitmek için acele etmesine gerek yok istersen, geç saat matinesi de yok. Eğer görmek istersen birçok numarasını gösterme şansı olur. Repertuarından parçalar, diyoruz onlara. Güzel bir yerin var mı bu arada? Madonna'nın çok bir şeye ihtiyacı yok. Beleşçi müşterileri dışarıda tutacak, kapısında kilidi, bir de elini yıkayabileceği bir banyosu olan bir odan varsa yeter."

"Evet," dedim. "Şu an kaldığım yer epey uygun aslında, biraz daha aydınlık ve sessiz olmasını tercih ederdim, orası ayrı."

Madonna tanımlanayacak, tatlı bakışlarından birini daha bahşetti bana. "Benim için mesele değil," dedi usul usul.

Sandalyemin üzerinde bulduğum gazetenin kenarına adresi yazıp parçayı yırtım.

"On pound diyelim mi?" dedi adam, küçük gözleriyle bakmak için bana dönerek. "Genellikle yirmi, bazen de elli isterim ama Costa Brava'da değil, Wolverhampton'dayız, sen de nazik tiplerdensin."

"Neden öyle söylediniz?" dedim; aslında parayı nereden bulacağımı düşünmek için zaman kazanmaya çalışıyordum.

"Geçen akşam oturduğun yerden anladım. Neredeyse her gösteride o sandalyeyi seçen biri olur. Nazik tipler için ayrılmış özel bir sandalyedir. Şimdiye kadar onları sahneye çağırmamam gerektiğini öğrendim çünkü bunu istemezler. Onlar çağırılamayacak kadar naziklerdir, saygı duyuyorum buna. Sondan önce giderler, tıpkı senin gibi. Yine de onların gelmesine memnunum. Standardı yükseltiyorlar. Hem hususi gösterilerle ilgilenenler onlardır genellikle, ücretini de karşılamaya razılardır. İşin ticari tarafıyla da ilgilenmem gerek."

"Kenarda on poundum yok," dedim, "ama bulabilirim, biraz zorlamak zorunda kalsam bile."

"Genellikle öyle yapmak zorunda kalıyorsun hayatta," dedi adam. "En azından güzel şeyleri seviyorsan."

"Daha günün bitmesine çok var," dedi kız cesaret verircesine gülümseyerek.

"Bir fincan çay daha?" dedi adam.

"Almayayım, teşekkürler."

"Emin misin?"

"Eminim."

"O zaman kalkalım artık. Akşamüstü bir gösterimiz var, büyük ihtimalle birkaç çocuk gelir sadece. Akşamki özel münasebet için Madonna'ya kendini yormamasını söylerim."

Onlar sokağa açılan kapıya doğru giderken, kız dönüp omzunun üzerinden bana sıcak ve mahrem bir bakış attı. Ama hareket

ettiğinde kıyafetleri üzerine fazla büyük geliyor gibi görünüyordu, eteği fazla uzundu, ceketiyle bluzu fazla bol ve sarkıktı, sanki bunlar onun gerçek kıyafetleri değildi. Her şey bir kenara, onun için üzülüyordum. Geçen akşamın açıklaması ne olursa olsun hayatı kolay geçmiyordu muhtemelen.

Turtamdan bahsetmeyecek kadar naziklerdi. Onu evrak çantama sıkıştırdım, tabii ki salatayı almadan ve bir sonraki görüşmeme doğru sürükledim kendimi, kentin öteki tarafına gitmem lazımdı.

Parayı almak için onursuz bir şey yapmama gerek yoktu.

O akşamüstü aklımın işimde olması beklenemezdi zaten ama yine de elimden geldiğince dayandım, hayatımın derin sulara yöneldiğini hissediyor, hâlâ yapabiliyorken bir nebze de olsa karayı gözlerimin önünde tutmam gerektiğini hissediyordum. Görüşmelerime devam etsem de olurdu çünkü dükkânlardan birinde, parmağımı oynatmama bile gerek kalmadan çözülüverdi acil sorunum. Dükkânın sahibi iyi, ak saçlı ihtiyar bir beyefendiydi, adı da Bay Edis'ti, kapıdan girdiğim gibi kanı ısınmıştı galiba bana. Bir ara, ihtiyar Bantock ve astım atakları sonrası (Bantock'un astımından daha önce bahsetmedim sanırım ama haberim vardı) bir değişiklik olduğumu, iyi birine benzediğimi ve gözlerimin parladığını söyledi. Onun sözleriydi bunlar ve daha sonra dediklerini düşünürsek onu yanlış anlamamıştım aslında. O akşam meşgul olup olmadığımı sordu. Keyfim yerindeydi çünkü daha önce sıklıkla ve yalan söylemiyorsam verebileceğim bir cevap değildi bu, evet dedim adama, bir kızla randevulaşmıştım.

"Wolverhampton'dan bir kızla mı yani?" diye sordu Bay Edis.

"Evet. Buraya geldikten sonra tanıştık." Bunu çoğu insana itiraf etmemeliydim ama Bay Edis'te, benimle ilgili iyi izleniminin hakkını vermeyi istememe neden olan bir şeyler vardı.

"Nasıl bir kız?" diye sordu Bay Edis, gözlerini yarı kapamıştı, bu sayede gözlerinin beyazlarının kızardığını görebildim.

"Bir içim su." İnsanların söylediği bir şeydi bu, hem gerçekte hissettiklerimi kelimelere dökmenin imkânı da yoktu.

"Onunla güzelce ilgilenecek kadar harçlığın var mı?"

Hızlı düşünmem gerekti çünkü şaşırmıştım ama Bay Edis ben konuşmaya vakit bulamadan devam etti.

"İstediğin gibi ona sarılabilmen için hani?"

Gittikçe daha da heyecanlandığını görebiliyordum.

"Yani Bay Edis," dedim, "işin doğrusu o kadar yok. Bildiğiniz gibi bu işte tecrübesizim hâlâ."

Ondan bir pound falan alabilirim diye düşünmüştüm, borç verirdi büyük ihtimalle, Midlands* halkının nasıl olduğunu bilirdik hepimiz.

Ama beşliği koydu önüme hemen. Çiroz balığıymış gibi burnumun ucuna vurdu hafiften parayla.

"Senin olur ama bir şartla."

"Elimden gelirse yaparım, Bay Edis."

"Yarın sabah, eşim çıktıktan sonra gel, kendisi trafik polisliği yapıyor ve bayılıyor mesleğine, buraya geri dön ve olan her şeyi anlat."

Fikir hiç hoşuma gitmemişti ama birkaç yalan uydurabilirdim herhalde hatta sözümü de tutmayıp geri gelmeyebilirdim, üstelik başka seçeneğim de yok gibiydi.

"Tabii ki, Bay Edis. Hiç sorun değil."

Beşliği hemen uzattı.

"Uslu çocuk," dedi. "Ödediğin paranın hakkını çıkar kızdan, yaparken de beni düşün ama düşünmezsin herhalde."

Diğer beş poundu ise elimdekilerden çıkarabilirdim herhalde, önümüzdeki bir-iki hafta zorlanır, çek defterini didiklerdim gerekirse, hep yaptığımız gibi. Her neyse, o zamanki yaşımı da düşünürseniz bütün bu para muhabbetinden nefret ediyordum. Parayı bulma işinden daha ziyade onun hakkında bu kadar konuşmaktan nefret ediyordum. Madonna'yı o biçimde görmüyordum kesinlikle, görsem kendimden nefret ederdim. Ayrıca konuşmasına bakılırsa,

* Birmingham, Coventry, Leicester, Nottingham, Stoke-on-Trent, Derby, Wolverhampton gibi şehirlerin dahil olduğu İngiltere'nin orta kısmına denk gelen bölge. *—çn*

o da beni o biçimde görmüyordu. Beni başka türlü nasıl görebilir düşünemiyordum ama bu soru üzerinde durmamaya çalışarak o konuyu da kapattım.

Elias Dayımın Wolverhampton'daki özel pansiyonu, ziyaretçilerin zili çalıp görevli tarafından odalarına yerleştirildiği türden bir yer değildi. Usulden haberdar olman gerekliydi inceden, eğer ikamet edenlerden olmayıp girebildiysen de içeride aradığın doğru kişiyi bulabilmen için daha da fazlasını bilmeliydin. Dokuz buçuğa doğru dışarıda sokakta dolanmaya başlamamın iyi olacağını düşündüm. Tam giriş kapısının orada olmayacaktım çünkü herhangi bir çeşit yanlış anlaşılma ve sıkıntıya neden olabilirdi ama sokakta volta atabilirdim, iki gözüm açık, kulağım kaldırımdaki küçük ayakların tıkırtısında. Hava neredeyse kararmıştı tabii ki ama tam değil. Çevrede pek insan yoktu gerçi bunun bir sebebi çiseleyen yağmurdu, Midlands'te böyle olurdu: Yumuşak, hafif, zar zor seçebileceğin bir yağmur ama fazlasıyla ıslatanından ya da en azından hep öyleymiş gibi hissediyordunuz. Yağmur yağmıyor olsa daha önceden yerimi alacağımdan eminim. Söylemeye gerek yok, sıcak asfaltta yürüyen bir kedi gibiydim. Akşamüstü, görüşmelerim sırasında turtayı mideye indirmeyi başarmıştım. Yağmur başladığı gibi bir bankta zorla yemiştim onu. Altı buçukta da geçen akşam gittiğim kafede bir fincan çay ve biraz fasulye yemiştim. Hiçbirini istemiyordum. Sadece önümde uzanan manzaraya karşı bir şeyler yemem gerektiğini hissetmiştim. Ancak tabii ki bunun ne olduğuna dair çok az fikrim vardı. Gerçekten ilk tecrübeniz ise aklınızda hiçbir şey yoktur; size ne kadar anlatılırsa anlatılsın, ne kadarını öğrenmişseniz öğrenin. Gelecek olan kadın, sevgili Madonnam değil de herhangi bir başkası olsaydı da berbat bir vaziyette olurdum.

Tam vaktinde geldi, hatta biraz erkenciydi. O sabahki kıyafetlerini giymişti yine. Üzerine bol ve eski geliyorlardı; şemsiyesi yoktu, yağmurluğu ve şapkası da.

"Islanacaksın," dedim.

Konuşmadı ama beni gördüğüne memnun gibi bakıyordu sanki. Yola çıktığında yeşil pudrayı sürmüşse bile şimdiye kadar silinip gitmişti.

Yanında bir şeyler getirmiş olabileceğini düşünmüştüm ama hayır, el çantası bile yoktu.

"Hadi gel," dedim.

Evde kalanlara bir anahtar ödünç veriliyordu (ödemek için bir depozitoyla beraber) ve şükürler olsun ki lobiden geçip merdivenlerden çıkarken ne kimseyi gördük ne de uygunsuz herhangi bir şey işittik, üstelik odam binanın en üst katındaydı.

Yatağıma oturdu ve kapıya baktı. Söylenenlerden sonra ne yapmam gerektiğini biliyordum, anahtarı çevirdim. Gayet doğal geldi. Kapıyı kilitlemenin doğal olduğu bir yerdi. Yağmurluğumu çıkardım ve bir köşeye bıraktım. Işığı açmamıştım. Odamdan utanıyordum.

"Sırılsıklam olmuşsundur," dedim. Panayır buraya o kadar uzak değildi ama yağmur özellikle ıslatanındandı.

Ayağa kalktı ve üstüne büyük gelen siyah ceketi çıkardı. Ben alıp kapıya asana kadar ceketi tutarak durdu orada. Su damlattığını söyleyemem ama epey koyulaşmıştı ve kuştüyü yorganda oturduğu yerde kalan ıslaklığı görebiliyordum. Hâlâ tek kelime etmemişti. İtiraf etmek gerekirse, böyle bir şey yapması için hiçbir isteği de yok gibiydi.

Yağmur beyaz bluzundan içeriye de geçmişti. Odada neredeyse hiç ışık olmamasına rağmen görebiliyordum bunu. Omuzları sırılsıklamdı ve üstüne yapışmıştı, biri diğerinden daha fazla. Ceketsizken, bluzu hiç olmadığı kadar garip görünüyordu. Bolluğu ve biçimsizliği bir tarafa, kolları fazla uzundu ve ceketi çıkarınca ellerinden daha da öteye düşüyordu. Bluzun ölçülerine göre yapıldığı kadını gözümde canlandırabildim, iriyarıydı, hiç tipim değildi.

"Onu da çıkarsan iyi olur," dedim ama bu kelimeler ağzımdan nasıl döküldü bilmiyorum. İlk seferinizde bile, eğer şans verilirse, içgüdüleriniz yardıma koşuyor herhalde. Madonna bana bir şans

verdi, en azından verdiğini hissettim. Hayat, bir-iki dakikalığına, mümkün olduğunu düşündüğümden daha tatlıydı.

Hiçbir şey demeden bluzunu çıkardı ve ben de onu yatak odasındaki tek sandalyenin arkasına astım.

İçine siyah bir şeyler giydiğini görmüştüm kafede ama bunun, gösteride giydiği, onu epey Fransız gösteren aynı dar, parlak elbise olduğunu fark etmemiştim.

Islak eteğini de çıkardı. Yapabileceğim en iyi şey onu alıp sandalyenin minderine koymaktı. İşte karşımdaydı, süper uzun topuklularıyla falan. Sahneye çıkmaya hemen hazır görünüyordu ama bu hiç hoşuma gitmedi.

Öylece duruyor, ona ne yapmasını söylememi bekliyor gibiydi.

Siyah dar elbisenin de sırılsıklam olduğunu görebiliyordum, en azından kısım kısım öyleydi, ama bu sefer onu çıkarmasını söylemeye cesaret edemiyordum.

En sonunda Madonna ağzını açtı. "Nasıl başlamamı istersin?"

Sesi öyle güzeldi, sorusu öyle baştan çıkarıcıydı ki kendimi tutamayıp kollarımın arasına aldım onu. Hayatım boyunca, nasıl hissedersem hissedeyim böyle bir şey yapmamıştım.

Hiç hareket etmedi, ben de yanlış bir şey yaptığımı sandım. Sonuçta ne kadar tecrübesiz olduğumu düşünürsek şaşırtıcı değildi bu.

Ama yanlış başka bir şeyler daha olduğunu da düşünüyordum. Dediğim gibi, yarı çıplak bir kadına dokunmaya alışık değildim tamamen, üstelik ben de neredeyse tamamen giyiniktim ama yine de ona dokununca hayal kırıklığına uğramadan edememiştim. Afallatıcıydı bir nebze. Hayli fenaydı aslında. Gerçeklerin hayallerin yerine geçtiği her zamanki gibiydi. Birden her şey kâbusa dönüvermişti.

Bir adım geriledim.

"Üzgünüm," dedim.

Aynı tatlı şekilde gülümsedi. "Sorun değil," dedi.

İyi niyetliydi ama ben artık aynı hissetmiyordum ona karşı. Bir

kadına dair hisleriniz tek bir küçük şeyle bile değişebilir ya hani, ben bunun küçük bir şey olduğundan hiç de emin değildim. Asıl merak ettiğim şey, yaşamak için gerekli donanıma sahip olup olmadığımdı. Daha önce gerici diye nitelendirilmiştim, belki de sebebi buydu.

Sonra sebebin, şu sahnelediği, kılıçlı gösteriye dair bir şey olabileceğini fark ettim. Bir tür ucubeydi belki de, ya da mavi kazaklı adam ona garip bir şeyler yapmış, bir şekilde hipnotize etmişti.

"Nelerden hoşlandığını söyle bana," dedi, yerdeki halının püsküllü kısmına bakarak.

Aptalın tekiyim, diye düşündüm, cehaletimi belli ediyordum yine.

"Şunu çıkar," dedim. "Islanmış. Yatağa gir. Orada ısınırsın."

Ben kıyafetlerimi çıkarmaya başladım.

Dediğimi yaptı, siyah elbiseyi üzerinden sıyırdı, ayaklarını seksi ayakkabılarından yavaşça kurtardı, uzun çoraplarını aşağı doğru katlayıp çıkardı. Karşımda bir anlığına ilk kadınım vardı, oysa onu güçbela görebiliyordum. O loş, tek ampul ışığının altında aşk fikriyle yüzleşmeyi başaramıyordum hâlâ, bu da odayı olduğundan daha salaş gösteriyordu.

Madonna itaat edip yatağıma çıktı, ben de mümkün mertebe hızlıca ona katıldım.

İtaat edercesine, istediğim her şeyi, tıpkı mavi kazaklı adamın söz verdiği gibi yaptı. Benim için hâlâ tuhaftı, hayal kırıklığıydı – doğru tanım ruhsuz olabilir– ve kendimi yeterince yakın bulduğumda hissedeceğimi düşündüğüm kadın bedeniyle alakası yoktu. Ancak öyle ya da böyle ilkim o oldu, şu an için ilgilendiğimiz de bu. Onun için tek bir şey söyleyebilirim: Başından sonuna dek gereksiz tek bir kelime etmedi. Hep böyle olmuyor elbette.

Ancak her şey berbat olmuştu. Öpüşerek bile başlamamıştık mesela. Madonna'ya dair romantik fikirlerle ağzıma kadar doluydum ama o tarafta pek yardımcı olmamıştı bana, güzel ve tatlı gülümsemeleri, yumuşak sesi, narin sözleri yetmemişti. Kendini gereğinden

fazla erişilebilir kılıyor, en iyi taraflarımı gün yüzüne çıkarmıyordu. Sadece yeni bir bilgi edinmiştim sanki, ne kadar önemli olursa olsun, duygularım hiç kullanılmamıştı. İnsan şuna ya buna karşı çoğunlukla böyle hissedebiliyor elbette, ama bilhassa bu şey için böyle hissetmek korkunçtu, üstelik kısa bir süre önce tamamen farklı hissediyordum.

"Hadi," dedim ona. "Uyan."

Adil değildi ama büyük bir hayal kırıklığına uğramıştım ve bunun bir sebebi de ne olduğunu doğru dürüst anlayamamamdı. Hayatımdaki her şeyin tehlikede olduğunu hissediyordum sadece.

Biraz inledi.

Üzerinden kalktım ve nevresimleri arkama attım. Önümde dümdüz uzanıyordu, tamamen griydi – en azından loş alacakaranlıkta. Saçları bile renksizdi, hatta epey şeffaftı.

Sanırım epey acınası bir şey yaptım. İki elimle bileğini tutarak kolunu kavradım ve bana doğru ayağa kaldırmaya çalıştım, böylece üstüme atılmış gibi hissedecektim, eğer yapmamı isterse boynunu ve önünü öpücüklere boğacaktım. Sanırım, her halükârda onu öyle çekerek canını yakabilirdim ve bunu yapmamam gerekirdi. Yine de kimse bunun korkunç bir şey olduğunu söyleyemezdi. Hatta gayet olağan bir şey olduğunu bile söyleyebilirim.

Ancak gerçekte olan şey epey korkunçtu hakikaten. Öyle basit ve öyle korkunçtu ki insanlar her zaman inanmıyorlar bana. Madonna'yı öfkeli, hayal kırıklığına uğraşmış hâlde sertçe çektim. Bana doğru geldi ama sonra bir çeşit inlemeyle geri düştü. Hâlâ iki elimle bileğinden tutuyordum onu, ne olduğunu anlamam için epey bir vakit geçmesi gerekti. Olan şey şuydu: Sol eliyle bileğini çekip koparmıştım.

Ânında yataktan dönerek kalktı ve elbiselerini üzerine geçirmeye başladı. Neredeyse zifiri karanlıkta bile her nasılsa epey hızlı hareket etmeyi becerdiğini fark etmiştim. Odamın içinde tek elle etrafa tutunduğunu hissedip irkildim ve dehşet içinde bunu nasıl yapabil-

diğini düşündüm. Bütün bu süre boyunca kendi kendine ağlıyordu; inliyordu demek daha doğru olur belki de. Çıkardığı ses öyle yumuşak, öyle yumuşaktı ki ne olursa olsun onun kafamın içinden geldiğini düşünmüş olabilirim.

Işığı açma fikriyle yerden kalktım. Tek düğme tabii ki kapının hemen yanındaydı. Etrafı aydınlatırsam, bazı şeylerin açıklanabileceğini düşünüyordum. Ama düğmeye erişemediğimi fark ettim. Öncelikle Madonna'ya tekrar kazara bile olsa dokunma fikrine katlanamıyordum. Ayrıca bacaklarımın beni daha öteye taşıyamadığını keşfetmiştim. Kıpırdayamayacak kadar çok korkuyordum. Korkuyordum, iğrenmiştim ve seks sonrası hayal kırıklığına ait, sözlükte karşılığı olmayan o şeyi hissediyordum.

Ben de orada, yatağın kenarında oturdum sadece, bu sırada Madonna üstünü giyiyor ve asla unutmayacağım o berbat, yürek dağlayan minvalde ağlıyordu. Çok da uzun sürmedi aslında. Dediğim gibi Madonna inanılmaz hızlıydı. Söyleyecek ya da yapacak hiçbir şey düşünemedim. Özellikle de o kadar kısa sürede.

Üstünü giydikten sonra benim tarafıma doğru, tek bir defa, mide bulandırıcı bir şekilde atılıp bir şeyi yakaladı, karanlıkta neredeyse etrafı görebiliyormuş gibi. Sonra da kapının kilidini açtı ve çekip gitti.

Kapıyı karanlık verandada savrulur hâlde bıraktı (zaman ayarlı şalterimiz vardı tabii ki) ve merdivenden inerken adımlarının çıkardığı tıkırtıları duyabiliyordum, burada yaşadığını düşüneceğiniz kadar rahat ve sessizce ön kapıya kadar gitti. Müdavimlerin yüzlerini göstermeyeceği kadar erken saatlerdi hâlâ.

Artık bayağı midem bulanıyordu. Ancak ayaklarımı tekrar kullanabilir hâldeydim. Yataktan çıktım, kapıyı kapatıp kilitledim ve ışığı söndürdüm.

Özellikle görülecek bir şey de yoktu. Etrafa yayılmış duran kıyafetlerim, köşedeki ıslak yağmurluğum ve dağınık yatağım hariç. Yatak içinden devasa bir canavar yükselmiş gibi görünüyordu ama odanın hiçbir yerinde kan izi yoktu. Tıpkı kılıçlardaki gibiydi.

Olanları ve yaptıklarımı düşününce kusmaya başladım birden. Sıcak ve soğuk su akan odalar değildi bunlar ve işim bitmeden önce, dibindeki çiçekleri solmuş, kenarlarında başparmak büyüklüğünde pulları olan eski model yıkama tasının yarısını doldurmayı başardım.

Dağınık yatağa uzandım, tası boşaltamayacak, ışığı söndüremeyecek hatta üzerime bir şey örtemeyecek kadar bitkindim, oysa hâlâ bir şey giymemiştim ve gece hava gittikçe soğuyordu.

Merdivenlerin başlangıcından ve diğer odalardan, her zamanki seslerin geldiğini duydum. Derken biri, kapımı beklenmedik ve resmi bir biçimde tıklattı.

Kimin orada olduğunu sormanızın daha iyi olacağı tarzda binalardandı. Tekrar ayağa kalktım, bu sefer buz tutmuştum, yanımda sabahlık olmadığı için ıslak yağmurluğu üzerime geçirdim çünkü bir şeyler giyip kapıyı açmam gerekiyordu yoksa daha fazla tıklatacaklardı, sonra şikâyet gelecekti, bu da epey can sıkıcı olabilirdi.

Mavi kazaklı adamdı; bahriyeli ya da şovmen ya da her kimse. Her nasılsa onun gelebileceğini biliyordum.

Orada, üzerimde sadece ıslak yağmurlukla titreyerek dururken sakil görünüyordum herhalde, özellikle de diğer odalardaki tüm o bağrışan, kavga eden insanların seslerini her daim duyabiliyorken. Ayrıca adamın nasıl bir yol seçeceğine dair de en ufak fikrim yoktu.

Endişelenmemeliymişim. En azından o konuda.

"Gösteri iyi geçti mi?" diye sordu sadece ve sahnedeyken yaptığı gibi, özellikle bir yere ya da birine değil de sadece uzaklara baktı doğrudan; ses tonuysa gayet dostaneydi, insanların düzgün davranması şartıyla elbette.

"Sanırım," diye cevap verdim.

Hatta itiraf etmek gerekirse pek arkadaş canlısı görünmüyordum ama çok umurunda da değildi.

"O vakit, ücreti alabilir miyim? Güzellik uykunu bozduğum için üzgünüm ama sabah erken yola çıkacağız."

Hangi biçimde ödeme yapmam gerektiğini bilmiyordum, o yüzden on pound eden desteyi, Bay Edis'in verdiği beşliği ve benim eklediğim beş tane birliği almış ve Madonna'yı yağmurda karşılamaya gitmeden önce çekmecenin bir köşesine koymuştum.

Adama verdim parayı.

"Teşekkürler," dedi, saydıktan sonra pantolonunun cebine koydu. Hemen önümde dururken, yakından bakınca, pantolonunun bile bahriyelilerinkine benzediğini fark ettim. "Her şey tamam o zaman?"

"Sanırım," dedim yine. Aklımın ucundan geçebilecek düşünceler neye meylederse etsin fikrimi söylememek için özellikle dikkat ediyordum.

Şimdiyse minik ve çukur gözleriyle bana bakıyordu.

Tam o anda, aşağı katlardan birinden vahşi bir çığlık yükseldi. O zamana kadar, bu pansiyonlarda bile, bir insanın bu kadar yüksek sesle bağırdığını hiç duymamıştım.

Ancak adam hiç fark etmedi bile.

"Tamam o zaman," dedi.

Nedense bir an tereddüt etti, sonra elini uzattı. Sıktım. Epey kuvvetliydi ama eliyle ilgili dikkat çekici hiçbir şey yoktu.

"Tekrar görüşürüz," dedi. "Endişelenme."

Sonra sırtını bana döndü ve merdiven ışığının siyah zaman ayarlayıcısına bastı. Gidişini izlemek için beklemedim. Midem bulanıyordu ve donuyordum.

Ve şimdiye kadar, her ne demiş olursa olsun, yollarımız bir kere daha kesişmedi.

KİLİSEYE GİDEN ESAS YOL

Fakat hakiki mânâsı bu muydu? *Le vrai chemin de l'église?** Sembolizm ve din değiştirme fikri gayet açık sayılırdı ama Rosa yine de bu ifadenin ehemmiyetinin tam anlamıyla topografik olup olmadığını hâlâ merak ediyordu. İnsan, sıradan halkın geleneksel deyişlerine fazla mânâ yükleyebiliyordu kolaylıkla.

Büyük ihtimalle en basit ve doğrudan rota (belki de en eski olan) demekti; arazilerin içinden değil de sınırlarından dolaşarak geçen yeni (ama artık pek de yeniliği kalmayan) asfalt yolun muadili. Fakat artık, diye düşündü Rosa, tüm yollar bir kere daha içeriden geçmeye başlamıştı, artık çevreden ve yakından zarafetle dolaşmıyorlardı da. Hatta: *İşte bu*, diye düşündü, sembolik, her şey ne kadar olabilirse tabii. Her şeyin sembolüydü: Dışarıda değişen dünyanın ve bu dünyanın içindeki kendi sorgulanabilir yerinin. Ancak insan bu şekilde düşünmeye başlayınca her şey başka bir şeyin sembolüne dönüşüyordu. Kendi içinde yanlış sayılmazdı: Gerçi, elbette, doğrulardan yalnızca *biriydi* bu. Ve insan birçok hakikatin eşzamanlı var olabildiğini itiraf ederse, insan bunlardan herhangi birinin üstünde, savrulmadan nasıl durabilir, dinlenebilirdi? Bu ifadeyi kullanan avam halkın, anlamını akıllarından hiç geçirmediği neredeyse kesindi. Âdet öyleydi sadece, yolun sol tarafı ve sağı gibi. Âdetler bizi tüyler ürpertici hiçlikten koruyan kalkanlardır gerçekten de, oysa sıklıkla bunu epey kötü ve çaresiz bir minvalde yaparlar.

İşin doğrusu Rosa, şu an La Wide'ın salonunda (tabii henüz

* (Fr.) Kiliseye giden esas yol. *–çn*

salon denilebilirse buraya) dururken titriyordu ve yeni tuttuğu hizmetçisi, aristokrat isimli Bayan Du Quesne'in konuştuğunda kullandığı ses tonunu düşünüyordu. Bayan Du Quesne'in ismi değildi sadece soyluluğu akla getiren. Rosa yurtdışında geçirdiği yıllarda pek çok kitap okumuştu; onları genelde, erkeklerin bir randevuya ya da diğerine gelip gelmeyeceğini beklerken okuduğunu fark etmişti daha sonra; ve Bayan Du Quesne, *Tess* isimli kitabı ona geri getirmişti ama Bayan Du Quesne, Tess diye kabul edilebilecek bir yaştan çok ama çok daha yaşlıydı.

Rosa'nın manastır Fransızcası, Paris'te (ama her zaman sadece İngiliz adamlarla beraber) geçirdiği bir-iki yıl boyunca güya biraz daha gelişse de bu adanın dilini anlamakta işine pek yaramıyordu: Anladığı kadarıyla sorun, yarı Latince yarı Norveççe bir dilin melezi olan lehçe de değildi. Rosa bir dönem, Stockholm'de hakiki bir İsviçreliyle yaşamıştı (açık ara hayatının en kötü yılıydı – hatta bir yıldan fazlasıydı: Her şey onun sinir krizi geçirmesiyle sona ermişti) ama İsviçre'nin lisanının (o tiz ses tonunu unutmayacaktı asla) Bayan Du Quesne ile arkadaşlarının lisanıyla hiçbir ortak noktası yok gibiydi. Bayan Du Quesne, konuşmasını bariz İngilizce kısımlarla harmanlamasaydı, Rosa'nın iş için onu tutması mümkün olamayabilirdi. Yerel lisanı kullanan çok az insan kalmıştı; ama bu, konuşanları işe almaya ve böylelikle onlara yardımcı olmaya Rosa'yı kuvvetle iten bir etkendi. Ortaya çıkan zorlukları ya da fedakârlıkları, coşkulu bir minvalde kendi kendine aklıyordu.

Rosa, Bayan Du Quesne ile arkadaşlarının doğuştan gelen melezliklerinde geride bıraktıkları şeylerin daha gizemli anlamlara sahip ifadeler olduğunun gayet farkındaydı, bunlar hiçbir mantıklı ikna yöntemiyle İngilizleştirilemezlerdi. İşin doğrusu, kendisinin de artık bir nevi mantıklı bir iknanın ötesine geçmiş olabileceğinden şüpheleniyordu. Bir zaman sesi olan şeyin çevresinde aniden kuruyunca gırtlağı, ruhunu teslim edeceğinden emindi; Du Quesne'lerin mutfak masasının üstüne birçok defa vurmuştu (ancak ne masa ne de mutfak kelimelerini kullanıyorlardı). Bayan Du Quesne,

şüphesiz kendi içinde önemli olan, üç harfli bir çamaşır tozuyla bir başkası arasında seçim yapma şansı olursa, düz, reklamcı İngilizcesi konuşuyordu ama Rosa ile yaşadığı yer için daha derin ve hususi olan nasihatleri, en azından ikazları ihtiyar bir kâhinin gevelemeleri kadar gizemliydi. Ve Bayan Du Quesne bu açıkça mühim şeyleri söylediği zaman, mutfaktaki kimseden çıt çıkmıyordu. Zamanında Delphi'de çember hâlinde oturanlar da buna benzer durumlarda aynı şekilde sessizleşiyordu herhalde.

Ayrıca La Wide'ın Rosa onu satın almadan önce yıllar ama yıllar boyunca terk edilmiş olduğuna dair hiçbir şüphe yoktu. Evi gördüğünde ilk düşündüğü şey buranın hayaletli olabileceğiydi ama şimdiye kadar evde geçirdiği süre boyunca durum öyle değilmiş gibiydi, hem ilk on iki ayı neredeyse arkalarında bırakmışlardı, tabii gelen herhangi bir misafir odaların durumuna bakınca böyle olduğunu düşünmeyebilirdi.

Bu küçük yapının Rosa'nın elindeki miktara uyacak kadar ucuz olması da evin gizli bir kusurla geldiğine dair şüphelendirmişti onu. Bunu düşünemeyecek kadar saf değildi. Ancak geçen yıl içinde en azından bu meselede sebebin başka bir şey olabileceğini de anlamıştı.

Sebebin, ada nüfusundaki belirgin sosyal kategorizasyonda yattığından şüpheleniyordu artık. Öncelikle, birkaç tane son derece köklü aile vardı; otların sardığı hendekle çevrelenmiş, yıkıldı yıkılacak şatoda ikamet ediyorlardı. Bir de İngiliz anakarasından gelen vergi mültecileri vardı: Üzgün, eski moda kıyafetler giyen yüksek sesli adamlar, evleri yoktu herhalde, sadece münasip olmayan barlar ve restoranlarda yaşıyorlardı sanki, asla tam anlamıyla sarhoş değillerdi, tam anlamıyla ayık da. Üçüncü olarak da çoğunluktaki sakinler vardı: müreffeh çiftçiler, onların tedarikçileri ve aracıları. Bunlar yeni ya da yenilenmiş bungalovlarda, evlerde yaşıyorlardı, her biri geri kalanlarla delicesine rekabet içindeydi. Son olarak da birkaç gerçek yerli ya da aborijin vardı; diğerlerinin ya da hayatın

genel olarak ağırlığı altında sayıları öylesine azalmıştı ki kendileri için çoğunluğu en sağlam ve dayanıklı taşlardan yapılan kulübeler ya da kır evlerinin çok azına ihtiyaç duyuyorlardı artık. İlk üç grup La Wide'la ilgilenmemişti, dördüncünün de ihtiyacı yoktu. Domates satışındaki yükselişin sonunun yakın olduğu söyleniyordu ancak o durumda, budayanlar ve sulayanlar La Wide'a değil de büyük ihtimalle Antipodes'e sürgün edileceklerdi.

Dahası, La Wide'a sadece iki çitin arasındaki, girintili çıkıntılı, görmezden gelinmiş yokuş bir yoldan ulaşılabiliyordu: Bebek arabaları için zor, salon arabaları için imkânsızdı. Hatta Bayan Du Quesne ile grubunun yaptığı o karanlık sohbete sebebiyet veren de bu yoldu; Rosa, bir kere daha onları bekleyen çamurlu kış mevsiminde Bayan Du Quesne'in yolu kullanmakta yaşayacağı sıkıntıyla ilgili endişeliydi. (Rosa bir önceki ekimde gelmişti buraya ama sonra o kış süresince Bayan Du Quesne onun hayatında olmamıştı.)

Hâlâ titreyen Rosa söylenenleri düşünürken, küçük şöminenin yanındaki sandalyelerden birine oturdu; ancak ona kalırsa yeterince anlayamamıştı. Fazla hassasım, diye düşündü, beş yüzüncü ya da bininci sefer; oysa düşüncelerini şekillendirmesi için kelimeler gerek olmamıştı asla. Öyle sıkıntılıydı ki (kesindi bu sefer, gerekçeleri tamdı) kendisinin delirdiğini düşünmeye kadar götürebilirdi işi, böylelikle de başına gelenler ve kaçışında yaşananlar için sorumlu olmadığı imasından hafif de olsa tanıdık bir huzur elde edebilirdi; ama bunun yerine, "hassas" kelimesinin bu durumda yepyeni bir anlamda uygulanması gerekliliği fikriyle afalladı. On beş yıl önce, Dennis, ilk başta onun "hassas biri" olduğunu düşündüğünü söylemiş, "ona ilgi duymasının" sebeplerinden birinin de bu olduğunu iddia etmişti. Hep böyle şeylere özel bir alaka gösterirdi adam ve bu konular hakkında, büyük ihtimalle pek de bir anlam ifade etmeden, durmaksızın konuşabilirdi kesinlikle. Gelgelelim daha hassas olan bir İndo-Çinli kız bulmuştu kısa süre sonra ve onun yerine bu kızla yaşamaya başladığına inanılıyordu – tabii Dennis hakkında her-

hangi bir şeye ne kadar inanılabilirse. Dennis, Rosa'ya "hassas biri" olmanın, kelimenin sıradan anlamıyla "hassas" olmakla hiçbir ilgisinin bulunmadığını açıklamıştı çoktan. Rosa da bu şartlarda aynı şeyleri düşünmüş ve özel herhangi bir psişik konum sahibi olduğuna dair bütün fikirleri dışlamak azmini toplamıştı içinde. Şimdiye kadar bunu aklına bile getirmemişti. Eğer o anlamda hassassam, diye düşündü, o zaman Du Quesne ahalisi bunu fark ederdi. Ne zaman Bayan Du Quesne'in meskenini ziyaret etse –kendini şaşırtıcı bir şekilde bunu yaparken daha sık buluyordu artık– mutfak olmayan yerde karmaşık lisanlarında mırıldanan, hısımlardan ve aynı meyillere sahip olanlardan ibaret küçük bir kalabalıkla karşılaşıyordu. "Du Quesne ahalisi, onun hayatının arka planındaki pekerdemli koro olmaya başlamıştı hızla: Hatta belki gittikçe öne de çıkıyorlardı.

Çoktan ekimin sonu gelmiş olsa da sobada ateş yanmıyordu. Bunun büyük bir sebebi kömür almanın hayli zor olmasıydı. Anlaşılan domates çiftliklerindekiler, ithal edilenlerin hepsine ihtiyaç duyuyordu. Önceki kış, Rosa tüccarın dükkânında olay çıkarıp kömür tedarikini sağlayana kadar sekiz-dokuz hafta boyunca donmuştu. Neredeyse hemen bir ton geçmişti eline, hepsi elli kiloluk çuvallarda, girintili çıkıntılı yokuş yolda delikanlılar tarafından yukarıya kadar taşınmıştı kömür: Bu da Rosa'yı kömürün gerçekten kıt olup olmadığını düşündürtmüştü. Büyük ihtimalle böyle aşağılayıcı yöntemlere başvurarak edinebileceği birçok gereklilikten birisiydi bu. Rosa soğuğa katlanmayı tercih edip etmeyeceğinden emin değildi. Sonra kışın henüz başlamadığını bile düşünerek kendini ikna etti, üstelik sonbaharın yarısı bile geçmemişti henüz. Ayaklandı, arka odaya, oradan yatak odasına ve giyinme odasına girdi, kazağını çıkardı, her zaman yaptığı gibi göğsünün aynadaki yansımasına baktı ve daha kalın, ağır bir kazak geçirdi üstüne. Oda epey hüzünlü ve karanlıktı çünkü içerideki tek pencere, neredeyse tamamen diklemesine yükselen toprak bayıra epey yakındı. Oda, büyük ihtimalle

"çocuklar" için düşünülmüştü, Baba ile Anne yan odada, yani artık Rosa'nın henüz işi bitmeyen salonunda, uyuyor olacaktı; aile uyanık her dakikalarını kalan odada, dış kapının açıldığı yerde geçireceklerdi, orasıysa artık Rosa'nın mutfağı ve bulaşıkhanesiydi sadece. Rosa bu mutfak ve bulaşıkhaneye girdi, akşam yemeği için malzemeleri dilimlemeye başladı.

Ancak o gün, annesinin "gerçek" sayabileceği ilk yemeği yapmıştı ve sonrasında içtiği kahveyle beraber Rosa'nın duyularını odaklama etkisini göstermişti bu. Bayan Du Quesne onu, tahmin etmesi gereken birçok şey bırakmıştı, ama her ne kadar imalar ve açıklamalar öyle olmasa da gerçekler ya da daha doğrusu iddialar gayet açıktı.

Bayan Du Quesne'in, Rosa'nın nerede ikamet ettiğine dair ayrıntıları isteyen diğerlerinden birine dostane bir tavırla cevap verdiği zaman başlamıştı her şey. "Aaa," diye ağzından kaçırmıştı diğer kadın, "taşıyıcıları değiştirdikleri yerde." İster yerel ağızla söylenmiş ister melez dil kullanılmış olsun, Rosa bu kadarını anlayabilmişti. "Hangi taşıyıcılar?" diye sormuştu, aklı Fransız demiryolu istasyonlarıyla doluydu. Bir duraklama ve sessizlik ânından sonra şüphesiz iyi niyetle olsa da kaçamak bir şeyler söylenmişti. "Hayır," diye bağırmıştı Rosa, burnuna kötü kokular geliyordu. "Bilmek istiyorum. Lütfen anlatın." O zaman Bayan Du Quesne, her ne kadar biraz daha kaba olsa da aynı zamanda daha açık konuşmuştu ve Rosa, şu an pişman olduğu bir biçimde, kısa sürede kontrolü kaybetmeye başlamıştı. Böylelikle Bayan Du Quesne ya sadece öfkelendiğinden ya da gerekli gördüğünden birazını anlatmıştı en sonunda. Bayan Du Quesne mevzunun bazı taraflarını açıklamış, diğerleri de kendi dilleri döndüğünce sessiz ya da heyecanlı yorumlarda bulunmuşlardı.

Adanın dört bir yanında, demişti Bayan Du Quesne, eğer nerede olduklarını biliyorsanız, bu yollardan vardı: "*les vrais chemins de l'église*." Kişinin kendi kilisesine çıkan tek yoldu bu – tabii biliyorsanız. Rosa'nın aklının almadığı birçok başka şey de söylendi. Derken yine durakladı herkes ve meselenin esası ima edildi: Bu yollar, aynı

zamanda kişinin kendi mezarına da gidiyordu. Kişinin bedeni bu yollardan birinde taşınıyordu; böyle bir rota La Wide'ın yanından ilerlemekle ve yükün Rosa'nın ön kapısının birkaç santim ötesinden geçmesiyle kalmıyordu sadece, La Wide aynı zamanda, Rosa'nın çoktan duyduğu üzere, "taşıyıcıların değiştirildiği" yerlerden biriydi de. Buna epey büyük bir önem gösteriliyor gibiydi. Ve herkes, kişinin son yolculuğunu başka bir rotada yapmasının büyük saygısızlık olacağında kararlıydı. Sonuçları açıklayan sözler de edilmişti, bunlar her ne kadar az olsalar da etkileyiciydiler; telaffuzları öyle haşmetli, arkalarından gelen sessizlik öyle yüklüydü ki. Rosa'nın bu kelimelerin ne anlama geldiğine dair hiçbir fikri yoktu ama sessiz kalan ölüleri Bayan Du Quesne'in arazisinde neredeyse göz önüne getirmiş, somutlaştırmışlardı.

"Ama," diye bağırdı Rosa en nihayetinde, "ama ben *hiçbir şey* duymadım." O sırada Bayan Du Quesne'in elbisesinin yenine tutunmuştu galiba.

"Hayır," cevabını vermişti Bayan Du Quesne, gayet açık ve unutulmaz biçimde. "Şimdiye kadar hiçbir bilginiz yoktu." Ve o konuştuktan sonra herkes tekrar susmuştu.

Rosa bunun nasıl bir fark yaratabileceğini anlayamıyordu. Ya bu korkutucu kortejler buradan geçiyordu, bu durumda geçen yıl boyunca en azından bir tanesini görmüş olmalıydı; ya da buradan geçmiyorlardı ve her nasılsa bütün meseleyi yanlış anlamıştı.

"Ne olursa olsun," dedi Bayan Du Quesne gayet yüksek sesle, "eğer onları duyarsanız bakmayın." Herkes sessiz kalmaya devam etti; başını yukarı aşağı sallayan biri bile yoktu aralarında.

Üstüne üstlük, daha fazlasını da öğrenememişti. Ya o zor lisanda ya da havadan sudan konularda biraz daha sohbet edilmişti. Rosa kısa süre sonra öfkeyle dışarı çıkmıştı.

Şimdi duvarlardaki işi henüz bitmeyen boyaya, Londra'daki odasından getirilen çeşitli mobilyalara bakıyordu. Taşınmak epey masraflıydı elbette, ancak adada yeni mobilyalar almanın daha he-

saplı olacağı da kesinlikle doğru değildi. Yeni mobilyalar daha güzel ve daha münasip olabilirdi ama en nihayetinde Rosa'nın finansal birikimini boşaltırlardı. Boyama işine gelirsek, her nedense bunu kendisi üstlenmişti, sebebi de daha iyi bir şey aramaya başlayana kadar yapacak bir iş olanağı sunmasıydı, ancak gerekli fiziksel çabayı görünce şaşırmış ve gücünü kuvvetini toplayana kadar ara vermeye karar vermişti uzun zaman önce. Şimdiyse çoğu zaman sonucu görmüyordu bile; ancak şu an fark ediyordu elbette. Aslında o da gayet iyi biliyordu ki Bayan Du Quesne'e bile parası yetmiyordu; ama kadının elinden her şey gelmese de Bayan Du Quesne bir çeşit dostluk sunuyordu – çoğu zaman neşeli ve kendinden emin bir refakatçiydi. Hem Bayan Du Quesne'e o kadar da para da gitmiyordu.

Onu işe almasını olanaklı kılan da buydu aslında, açık piyasa oranlarında maaş isteyen bir kadın söz konusu bile olamazdı; ancak o anda Rosa ilk defa, Bayan Du Quesne'in ucuzluğunun evin ucuzluğuna benzer olduğunu fark etti: Biraz tuhaftı. Alışılmadık ucuzluk, çevremizdeki dünyayı iyi açıklayan bir şeydir. Rosa, kendisinin yani Rosa'nın buraya en baştan geldiği için pişman olmaya başladığını ve bu yeni zorluklarla kaygıların da Dennis'in bir zamanlar dediği üzere, "yansımalar" olabileceğini düşündü. Rosa'nın, attığı neredeyse her adımda duyduğu erken pişmanlık hissi kadar aşina olduğu başka hiçbir şey yoktu; ancak bu sefer, neredeyse bir yıl boyunca kendinden kaçınarak o iblisten de kaçabildiğini sanmıştı. Oysa şimdi Rosa şüphesiz dehşet içindeydi, bu harici karmaşanın çoğu zaman olduğu gibi kendisinin içinden kaynaklandığı düşüncesi onu bunalıma sürüklemişti.

Yansımasına baktı ama oturma odası penceresinin camında görünene sadece. Tam bu amaca uygundu ışık, camdaki kir bile vurguluyordu aksini. İstediği bütün vurgu bu kadardı kesinlikle. Hayatın, zıtlaşmaları çoğunlukla da önemsiz olanları, aşıp geçtiğini görmüştü hep ama bazen de aksi söz konusuydu; ve daha önce bunalıma girdiği zamanlarda sık sık olduğu gibi, şimdi de kendisinin bu kadar

iyi göründüğüne şaşırmış hâlde buluyordu kendini. Kendine daha çok güvendiği zamanlarda, dış görünüşünün onu afallattığını öğrenmişti uzun zaman önce. Hayat her şeyi yukarı ve aşağı doğru eşitler; gerek küçük meselelerde gerekse büyüklerinde (Rosa'nın bu ikisi arasında bir ayrıma gitmekteki tereddüdüne rağmen). O andaysa bir hayli memnundu hâlinden. Vücut yapısı hâlâ dikkate değer biçimde iyiydi en azından güzel oranlıydı; kalın, şişkin kazağı ise tam ona uygun tarzdaydı. Yüzü bile güzeldi, diye düşündü, ağaran saçlarının altında. En azından o, ağaran saçlarını kısa tutma nezaketini gösteriyordu: Tabii kısa, ağarmış saçı olumlu mânâda seven ve tercih eden bir adam da tanıyordu eskiden – ancak o zamanlar, öyle ya da böyle, kendi saçı kızılcaydı ve epey uzundu. Yine de, ağarmış saçlar uzayınca yağlı ve cadıvari görünüyordu; ve kadının aklına yeniden Bayan Du Quesne geldi, ancak Bayan Du Quesne'in saçı ağarmamıştı hiç, koyu siyahtı. Benim tenim ise yaşıma göre inanılmaz iyi, diye düşündü Rosa kendi kendine. (Uzun zaman önce, kendisiyle konuşmaktan kaçınacağına karar vermişti.) Gülümsemeyi denedi ancak bunun sadece acı bir gülümseme olabileceğini biliyordu, en azından büyük oranda. Fakat, pek acı da çıkmadı gülümsemesi, daha çok çekingen ve korku dolu gülümseyebilmişti. Tit tir titreyen bir yeniyetme gibi gülümsüyordu. Kirli penceredeki görüntüsü biçimini ve kimliğini kaybetmişti. Rosa sırtını çevirdi, yine bunalımdaydı.

Sokağa açılan arka kapıdaki askılardan birinden paltosunu aldı ve yürüyüşe çıktı. Saygıdeğer hatta pahalı bir paltoydu bu. Rosa eve, hatta en azından zorunlu olmayan her şeye olduğundan çok daha fazlasını giyim kuşama harcıyordu hâlâ. Seçtikleri usturuplu, geleneksel kıyafetlerdi, tabii daha sadeydiler geleneksel olandan, çünkü kendisi tarz sahibiydi biriydi. Yetişkinlik hayatı o âna kadar iki safhaya bölünmüş olsa da, bu arada ikisi de özellikle usturuplu değildi, Rosa ilk göründüğü andan sonuncusuna dek, giyiminin onun *gerçek* kimliğini yansıtması gerektiğini düşünmüştü. Ve artık

üçüncü safhaya, yani La Wide'daki bu arafa giriş yaptığına göre, elinde neredeyse sadece görünüşünün kaldığını tahmin ediyordu. Meteliğe kurşun atmadığı sürece sorun çıkarmayabilecek bir şeydi bu, ve çıplak bedeninin fazlasıyla bağımsız tarafıyla çok az bir alakası vardı neyse ki, tabii saçlarının ağarmasına, uzayıp yağlanmasına ya da ellerinin, diyelim ki Bayan Du Quesne'inkilere fazlaca benzemesine izin vermediği sürece. Azmederse, son gün gelene kadar görünüşüyle ilgili bir şeyler yapabilirdi... O sabahki sohbeti düşünmemek için zorladı aklını.

Rosa uçurum patikasından iniyordu, sonbahar dalgalarının (ağaran saçların rengindeler, diye düşündü Rosa) üzerinde yükselen dar bir yol; inanılmaz ve baş döndürücü diklikte, hem dalgalar hem de patika. Rosa hızlı değil ama sabit bir tempoda yürüyordu: Uçurum patikası kilometrelerce uzunluktaydı, ziyadesiyle yabandı ve güzeldi, hatırası hâlâ taze olan İngiltere'nin uçurum patikalarını, sahil koruma yollarını getiriyordu akla. Sıradan ziyaretçinin iradesi ya da hâkimiyetinin ötesinde kalan inişler ve çıkışların anlamı çok azdı Rosa için; gelgelelim güzellik ve yabanı da pek umursamıyordu aslında; rüzgârdan bükülmüş uçurum bitkilerini de, yamuk yumuk ve değişken jeolojiyi de, mânâsızdı hepsi. Tüm bu farklı şeyler, sadece belli belirsiz giriyorlardı farkındalığına. Neredeyse her gün, güzel elbisesi içinde yavaş yavaş ilerliyordu; başkalarının, arkadaki otoparktakilerin ve silahlı adamların yanından geçip gidiyordu; onları gördüğüne dair hiçbir tepki vermeden, yana doğru yarım adım bile atmadan, elbette gülümsemeden. "Hayaletten farksız görünüyor," diyordu kadınlar, onun belki de gerçekten öyle olabileceğini anlamadan. "Solgun değil mi?" diye soruyordu başka kadınlar sıkkın kocalarına. Rosa havadan az etkilenenlerdendi. "Meczup bir kadına benziyor," diye cevap veriyordu sıkkın kocalar da bazı bazı. "Belki de bir şey arıyordur," diye lafa karışıyordu daha anlayışlı bir kız. Ve o yıkıcı cevap veriliyordu: "Büyük ihtimalle aklını arıyordur."

Rosa o zamana dek, tam bir yıl boyunca her gün uçurum pati-

kası boyunca kilometrelerce yürümüştü ama şimdi, yorulduğunu hissetmeye başladı kısa sürede ve sert bir banka kuruldu. Büyük ihtimalle yarım saat boyunca denize bakarak oturdu; ağır dalgaların sefaletini aşındırıp ümitsizliğini dağıtmasına izin verdi. Derken, yolun onun geldiği yönün tam aksi istikametinde siyahlar içinde biri belirdi. Uzun, yaşlı bir adam rüzgâra karşı zorlana zorlana ilerliyordu. Adam yaklaştıkça, Rosa gelenin üzerinde rahip kıyafetleri olduğunu gördü, paltosuzdu ve büyük siyah şapkası elindeydi. Ak saçları seyrekti ve rüzgârda dağılmıştı. Rosa'nın önünde durdu, o da başını kaldırıp baktı. Aklına gelen ilk düşünce şuydu: Hassas bir yüz.

"İyi akşamlar," dedi adam. "Sanırım siz Bayan Hughes'sunuz."

"Evet," dedi Rosa. "Oyum."

"Taşıyanların değiştirildiği yerdeki küçük evi satın aldınız, değil mi? En azından ben, satın aldığınızı varsayıyorum."

"Evet," dedi Rosa. "Saklamaya gerek yok."

"Huzur mu arıyorsunuz?"

"Hepimiz aramıyor muyuz?" Ucuz sözler, kendiliğinden bir istençle çıkmıştı dudaklarının arasından.

"Evet, Bayan Hughes. Açıkçası hepimiz arıyoruz. Doğru."

Rosa bir şey demedi. Bulabileceği herhangi bir sözün, ona layık olmayacağını hissediyordu; onu adil olmayan bir minvalde göstereceğini. Herhangi bir "eğitimli kişiyle" sohbet etmeyeli uzun zaman olmuştu.

"Bir süreliğine yanınızda oturabilir miyim acaba?"

Rosa başını aşağı yukarı salladı ve herkesin yaptığı gibi, paltosunun eteğini iyice yakınına doğru çekti.

"Buraya gelmeden önce nasıldı hayatınız? Bahsetmek istemezseniz de anlarım tabii."

"Son sekiz yıl boyunca sekreterlik yaptım. Sonra müdürüm beni çağırdı, o şirkette artık sekreterlik yapamayacağımı söyledi ama idare tarafına nakledilmemi ayarlamıştı. Reddettim."

"Akıllıcasını yaptığınıza eminim," dedi adam. "Peki, son sekiz yıl-

dan önce neler geldi başınıza?" İkisi de doğrudan ileriye, nabız gibi atan boş denize bakıyorlardı.

"Ondan önce hayatı daha fazla yaşıyordum."

"Tercihiniz öyle miydi?"

"Hayır," diye cevap verdi Rosa. "İki dönemde de mutsuzdum," dedi ve adam bir şey demeyince tekrar konuştu. "Siz kimsiniz?"

"Cemaatinizin yönetimindeki vaizim. Ben de emekliyim ama bölge papazınız dinlensin diye her sonbaharda geliyorum buraya. Kendisi epey ihtiyar, benden bile yaşlı, yani bildiğiniz üzere epey hâlsiz ne yazık ki."

"Hayır," dedi Rosa, bir kez daha meydan okuyarak, kendisinden herhangi türde resmi bir talepte bulunulduğu her zaman olduğu gibi. "Kiliseye gitmiyorum ben."

"Öyledir herhalde," dedi adam. "Ama ihtiyacınız da yok zaten."

"Nereden anladığınızı merak ettim," dedi Rosa, her zamankinden daha ucuz biçimde ve yanlış anlayarak.

"Siz zaten kutsal bir yerde yaşıyorsunuz."

"Neymiş o?" diye sordu Rosa, kalbi aniden sıkışmıştı.

"Şahsen ben orada yaşamaya cesaret edemem."

"Anlatın," dedi Rosa, mümkün mertebe vurdumduymaz bir edayla. "Korkmam gereken tam olarak ne var ki?"

"Genel anlamda korkacak bir şey değil. Manevi bir mesele."

"Ne anlamda? Böyle şeyleri bilmiyorum ben."

"Öyle mi?" dedi. "Nerede aldınız eğitiminizi?"

"Bir manastırda," diye cevap verdi, daha sessizce. "Ama bana öğretilen her şeyi çok uzun zaman önce unuttum."

Adam kendi kendine konuşur gibi mırıldanarak cevapladı. "Kalp atışlarınızı duyabiliyorum."

Fakat bunu söyledikten sonra tek kelime etmedi, Rosa ise başına her ne gelecekse onu, neredeyse huzur içinde bekledi.

"Her gün geliyorum buraya," dedi adam en sonunda. "Enginliğin üzerine tefekkür etmek hoşuma gidiyor. Sizce de öyle mi?"

"Evet," dedi Rosa. "Öyle sanırım. Ama pek beklemiyorum da bunu. Hiçbir şeyi pek beklemiyorum ben."

"Şimdiye kadar hiç karşılaşmamamız," diye devam etti adam, "tuhaf belki de. Sanırım siz de uçurum boyunda yürüyorsunuz."

"Evet," dedi Rosa. "Fark etmeden yanınızdan geçmiş olabilirim. Sık yapıyorum bunu."

"Sizi fark ederdim bence," dedi adam, ciddi ciddi düşünüyordu sanki.

Rosa gri denizin üzerine artık kara bir gölgenin düşmeye başladığını fark etti.

"Böyle zamanlarda," dedi, "annem, 'Geçip gidiyor günler,' derdi."

"Evet," diye cevap verdi adam. "Yakında, çay zamanından önce lambaları yakmak zorunda kalacağız."

Bir deniz kuşu iniverdi kararan bulutlardan, çığlık çığlığa ve arayışta.

"Anlatmadınız," dedi Rosa. "Taşıyıcıların değişmesiyle ilgili şu şeyi yani. İnsanlar bunun hakkında konuşup duruyor gibi. Epey anlamsız geldi bana. Her neyse, olmuyor öyle bir şey. Bir yıla yakın zamandır oradayım ve şimdiye dek, bildiğim kadarıyla olmadı öyle bir şey."

"Belki de neye bakıp neyi dinleyeceğinizi bilmiyordunuz? Taşıyıcılar epey sessiz değiştirilir. Kimse konuşmaz. Kimse homurdanmaz. Bir sendika yürüyüşündeki gibi, bağıra çağıra geçecekleri izlenimine kapılmamışsınızdır herhalde?"

"İtiraf etmem gerekirse," dedi Rosa, gözünü karartarak, "bu sabaha kadar böyle bir şey duymamıştım, gündelikçimden öğrendim sonra, tabii ona böyle demem uygun düşerse. Asıl önemli olan, eğer bir şeyler duyarsam ne olduğuna bakmamammış."

"Ölüme, ahirete alışkın olmayanlar için rahatsız edici bir manzara; ve bilmem söylemeye gerek var mı ama çevremizdeki dünyanın çoğu için öyle. Bence siz, Bayan Hughes, sadece dinleyip bakabileceklerden değil, cezadan muaf şekilde diz çöküp secde edenlerdensiniz."

"Gerçekten istiyor muyum?" diye sordu Rosa, tamamen adama doğru ilk defa dönerek.

"Kesinlikle öyle, Bayan Hughes," diye cevap verdi adam. "Hacının has icraatlarındandır diz çökmek ve başını yere değdirmek. Geçici olarak unuttuğunuz şeylerden biri buydu herhalde."

"Azizler, kutsal emanetler falan gibi mi?"

Adam ilk defa gülümsedi ona.

"Ama benim çıkarım ne ki?" Kızardı kadın. "Hayır, öyle demek istemiyorum aslında. Demek istediğim niye ben? Neden bir başkasının değil de benim yükümlülüğüm bu?"

"Çünkü, Bayan Hughes, hayatınız boyunca kusursuzluğu aradınız. Siz sadece kusursuzlukla ilgilendiniz fakat bu dünyada kusursuz diye bir şey olmadığı için üzgünsünüz. Üzüntü özel bir, nasıl diyeyim, taviz olabilir."

"Küçükken, rahibeler bize bunun günah olduğunu söylüyorlardı, eminim."

"Birçok şeyde olduğu gibi, ne tür bir üzüntü olduğuna bağlı."

"Biliyor musunuz," dedi Rosa birdenbire, "bütün akşamımı tamamen değiştirmediğinizden emin değilim!"

"Şu anda yaşadığınız yerde," diye karşılık verdi adam, "üzerinde bir simge taşıyan yüzlerce yıllık bir kilise vardı; ondan önce ise, büyük ihtimalle aynı yerde, başka bir simge, ötekinden tamamen farklı ama aynı biçimde mühim; ve ondan önce –kimbilir– söylememe müsaade ederseniz, belki de *in propria persona** tanrıçanın kendisi. Tanrıçanın kendisini, kendi korusunda gören kimsenin hayatta kalamadığını söylememe gerek yoktur sanırım. Sadece geçici olarak insanoğluna aktarılan ulviyet ile mümkündür tersi."

"Bir vaize göre epey farklı tanrılara güveniyorsunuz."

"Tanrı tektir."

"Evet," dedi kadın. "Anlıyorum bunu da. En azından artık anlıyorum. Daha önce hiç anlamadığım şeyleri kavramamı sağladınız. Oysa en azından yeni olan bir şey bile demiyorsunuz."

---

* (Lat.) Bizzat. *–çn*

"Gündelik hayat, erkekler ve kadınların üzerine yükledikleri örüntüden ibaret sadece: Sanatçının dediği gibi, biçem. Günler günleri kovalarken, o örüntünün niteliği de epey önemlidir. Buna karşın, gerçeklik çok geride kaldı ve değiştirilmez: Bir ritüeldir hatta. Gündelikçi kadınınızın söyledikleri, belki de dedikodusunu yaptığı şey ise gerçekliğe aitti bence. Gerçeklik tehlikelidir çoğunlukla, ondan kaçınmanızı bu yüzden nasihat ediyordu."

"Ya siz?"

"Ben doğrudan ona doğru ilerlemenizi tavsiye ederim. Bahsettiğim hafif sesleri duyduğunuzda kapınızı açın ve görülecek ne varsa bakın. Dediğim gibi, dizlerinizin üzerine çöküp elinizi uzatın. Ve büyük bir değişime hazırlıklı olun elbette; tanımlanamaz, tahmin edilemez bir şeye."

"Neden bahsettiğinize dair hiçbir fikrim yok," dedi Rosa yavaşça.

"Çoğunda yoktur. Cemaatte, tam anlamıyla hayalperest biri diye tanınırım genellikle. Etrafta dolaşıp insanları üzüyormuşum. Çoğunun öyle ya da böyle umurunda bile değil." Birdenbire ayaklandı adam. "Ancak onların yanına geri dönmeliyim. Sizinle tanıştığıma gerçekten memnun oldum, Bayan Hughes." Şapkasını kaldıramadığı için, hafifçe salladı. Kadın da adamın yüzünün tamamını inceleyecek birkaç saniye yakalayabildi.

"Söylediklerinizden neredeyse hiçbir şey anlamadım," dedi Rosa yine. "Yine de çok daha iyi hissetmemi sağladınız. Teşekkür ederim."

Eğer adam teklif etseydi, uçurum patikasında onun peşinden giderdi ama adam yapmadı öyle bir şey. Hafifçe eğildi sadece ve hızlı adımlarla uzaklaştı. Kararan havada bir-iki dakikalığına, adamın uzun siyah siluetinin rüzgârda uçuşan yanmış bir kâğıt parçası gibi titreyip kıpırdayışını izleyebildi, ancak kısa sürede o da gözle seçilemez oldu.

Sol elinin arkasına büyük bir yağmur damlası düştü. Başını yukarı kaldırdı. Gökyüzü artık gerçekten kararmıştı, sadece yaklaşan geceye ait olmayan bir karanlıktı bu. Eve doğru elinden geldiğince

hızlı gitmekten başka yapabileceği bir şey yoktu. Fakat uzun zamandır olmadığı kadar hızlı yürüse de onunla konuşan adamın uzaktaki siluetini görmeyi başaramadı. Görüş imkânı, girintili çıkıntılı patikayı neredeyse tehlikeli kılacak kadar kötüydü; ve Rosa, La Wide'a en sonunda tekrar girdiğinde, güzel elbisesi ve bizzat kendisi, hayatında hiç olmadığı kadar sırılsıklamdı; o kadar yer içinde Bois de Vincennes'de Dennis'le geçirdiği gün hariç belki. İnsanlar Bois De Vincennes'i aşağı görüyorlardı ama yağmur söktüğünde hayret edici bir yabanıllığı ve korunmasızlığı olduğu ortaya çıkmıştı. Derken Rosa hata yaptığını fark etti. Beraber yağmurda ıslandığı Dennis değil, Michael'dı: kaba, zalim, hain, sevgili Mike.

La Wide'da elektrikler gitmişti. Yeni tanıdığının tam olarak söylediği gibi, aydınlatma için gaz lambalarına bağımlıydı; ve gaz yağı tedarikinin, Rosa'nın Bayan Du Quesne'in daha iyi ilgilenebileceğini umut ettiği yorucu dertlerden biri daha olduğu çıkmıştı ortaya. En azından Rosa, tedarikçinin, onun varoluşunun geriliği ve yoksulluğu hakkındaki yukarıdan bakan yorumlarını dinlemek zorunda kalmayacaktı. Şimdiyse, lambayı yakmadan önce, neredeyse zifiri karanlıkta üzerindeki tüm elbiseleri çıkarıp yere attı.

Dennis, Michael, Oskar, Ted, Tom, Frank, Gwyn ve Elvington: İsimlerden bazıları böyleydi ve ne kadar komik isimlerdi bunlar böyle! Rosa bir çift lambayı yaktı sonra aklında adamları bir sıraya soktu. Bunu kasıtlı olarak ilk defa yapıyordu galiba ve belki de bu sebeple, isimlerden bazılarının suratları düzgün değildi, daha karanlık bölgelerden ona bakıp başını uzatan bazı belirgin suratların da isimleri yoktu. O günlerden sonra ise, saygıdeğer ve sorumlu ticaret hayatı süresince, hiçbir erkek yoktu; en azından onun üzerinde kudrete sahip olanı. Kullanılmamış bir banyo havlusunu aldı ve güçlü bir şekilde üzerini kurulamaya başladı. Sonra başka bir kazak giydi, altına da pantolon, ki nadir giyerdi pantolon; üzerine ise kalın, kışlık sabahlığını geçirdi. Tüm bu şeylerde, teker teker her birinde, hoş bir yenilik hissi vardı. Sabahlığı kuru temizleyiciye vermişti

yazın, o yüzden mesafeli bir kimyasal kokusu içindeydi. Sıralanan erkekler kısa sürede ortadan kayboldu; gitmeleri söylenmeden hem de. Sanki kendi iradeleriyle hayat gailesine katılmış ve geri dönmeyi başaramamışlardı.

Ne olmuştu onlara: Teker teker hepsine? Rosa'nın nadiren üzerinde durduğu bir başka düşünce de buydu. Neredeyse her durumda, onun nihai ve tüketici fikri gitmek olmuştu sadece, yanında kırılmış kalbini de götürerek. Erkekliğin sürekli varlığına dair tüm düşüncelerden sakınmaya çabalamıştı. Sonra bir başka adam ortaya çıktığında, geçmiş üzerine düşünmemek daha da önemli hâle gelmişti. Artık tek hatırlayabildiği şu Elvington'dı, zavallı, zayıf Amerikalı oğlan, bir böcek zehiriyle intihar etmişti, Rosa'nın suçu değildi tabii, tanışmalarından yıllar sonra olmuştu bu; bir de şu iriyarı, şişman Oskar gerçekten öldürülmüştü, İskandinav tarzında, bir kavga esnasında, kısmen de olsa Rosa'ya dair bir kavgada. Sonrasında bütünüyle çökmüştü, hem de büsbütün; ve İngiltere'ye "yatıştırıcılar etkisinde" (mümkün mertebe ucuz biçimde), yarı üvey kız kardeşi Judith tarafından getirilmek zorunda kalmıştı. Frank ise, uzun zaman sonra, nihayet bir iş bulduğu Bolton'ın hemen dışında bir araba kazasında vefat etmişti denilene göre. Ev arkadaşı Agnes anlatmıştı ona bunu ve yemin edecek kadar ileriye de gitmişti; ancak Agnes, niyeti gerçekten hakikati söylemek olsa bile güvenilmezdi. Agnes aynı zamanda Frank'in kazadan sadece bir hafta önce evlendiğini de söylemişti... Kalan herkes büyük ihtimalle hâlâ hayattaydı. Rosa kaçının cennete gidebileceğini merak etti, kaçının karısı cennetlikti, peki ya hepsine ne olacaktı acaba. Onları bir sıraya dizilmiş hâlde görmüyordu artık, önceden, on, yirmi ya da otuz dakika önce dizildikleri gibi. Rosa, böyle içgörülerin davetsiz geldiklerini fark etmişti; kısa sürede kaybolurlardı; ve ne yaparsanız yapın tekrar yakalayamazdınız onları. Bacak bacak üzerine atmayı bırakıp kendi kendine konuştu: "Başımıza gelebilecek önemli şeylerin hepsi bizim irademiz dışında gerçekleşiyor."

Henüz saçlarını kurulamadığını fark etti, sadece kıyafetlerine damlamasın diye şöyle bir sıkmıştı. Yeni havlu sırılsıklamdı, kullanılmaya hiç uygun değildi. Başka bir yeni havlu çıkardı, yığında sadece bir tane kalmıştı. Sert bir sandalyeye oturup başını ovalamaya başladı, canlı ve hazır hissediyordu. Derken, iki ıslak havluyla ve bir sürü nemli kıyafetle ne yapacağını düşünmek zorunda kaldı. Ateşi yakmayı gerektirecek kadar soğuk değildi gerçekten. Rosa öyle coşkuluydu ki neredeyse pişman oldu bundan. Bu ıslak nesneleri, odanın içerisinde uzanan iplere asmakla yetindi. Neyse ki iplerin bağlanabileceği birçok askı ve çengel bırakılmıştı orada burada; ancak bütününün yarattığı etki inandırıcı değildi ve biraz tuhaftı açıkçası. Bazıları uçsuz bucaksız yeni gölgeler vardı; kesintili küçük yer değişimleri ve kanat çırpışları. Dört yanım ıslak vampir yarasalar tarafından çevrilmiş gibi hissediyorum, diye düşündü Rosa; ancak hissettikleri bundan daha endişelendirici ve daha muğlaktı.

"Hayatımın en zor ânı," dedi Rosa. "Daha önce yaşananlar gibi değil hiç." İradeli davranıp kendi kendine konuşmayacağına dair sağlam kararlılığını hiçe saydığını fark etti. Belki de, diye düşündü ama söylemedi, kendime hâkim olamayacağım yer burasıdır. İri, korkutucu yarasaları kovmak için gözlerini kapattı. Kollarını göğsünde birleştirdi, sağ elini sola, sol elini de sağ omzuna yerleştirdi. Derin ve istikrarlı nefesler almaya başladı: Eve dönerken başına musallat olan nefes nefese kalma, midesini yumruklama ve bunu zoraki takip eden öğürme sürecini resmen sona erdirdi. Kısa süre sonra birleştirdiği kollarının ciğerlerine ağırlık yaptığını gördü, böylece, bu duruştan vazgeçtiği için gizemli bir memnuniyet duyarak attı kendini geri ve ellerini kucağında solmaya bıraktı.

Tam ve buçukları vuran saatler vardı; yılın bu son demlerinde, kendini şaşırtıcı uzunluktaki süreler boyunca hareket hâlinde tutabilen bir cırcırböceği vardı; iki lamba vardı, gaz sakin sakin tükeniyordu.

"Cenazeden farkı yok bunun," dedi Rosa kendi kendine ve saat birden onu vurdu. "Oruç tutmaktan da."

Uzuvları biraz tutulmuştu ama daha da kötü olmadıklarına şaşırdı. Uçurum kenarındaki sohbetten beri biraz daha yüce hissetmişti kendini ve bu anlamsız huzursuzluk da durumu kanıtlıyor gibiydi.

Yine de daha rahat bir sandalyeye geçti. "Neden hiç olmasın?" diye düşündü belli belirsiz, bir kere de dışından söyledi. Yağmur dinmişti. Belki de saatler önce.

Oda tuhaf biçimde sıcak geliyordu. "Belki de sanrılar başladı." Rosa, buz kütlelerinde mahsur kalan kâşiflerin Savoy Grill'in* serabını gördüğünü okumuştu. Ted öyle bir yerde garsonluk yapmıştı bir zamanlar, bunu Rosa'nın unutması zordu tabii – gerçi Ted'in garsonluğu epey iyiydi anlaşılan. Rosa sabahlığını çıkardı üzerinden.

Saat on buçuğu, on biri ve on bir buçuğu vurdu. Rosa, vaktinin çoğunu yarı uykuda geçiriyordu artık. İleride bekleyen şey için özel olarak hazırlanma fikrini tamamen terk etmişti. Boş ve uysal uysal uzanıyordu.

Bundan bir süre sonra, iki lambadaki ateş de zayıflayıp titremeye başladı. Rosa lambaları bizzat doldurmuştu ve iki hatta daha fazla gece boyunca yetecek kadar gaz yağları olduğunu gayet iyi biliyordu. Yine de her zamanki gibi, incelemek için ayaklandı. Aniden iki lamba da sönüverdi. İki ateş de, aynı anda, önceden ayarlanmış gibi sönmüştü sanki.

Rosa alnının terlediğini fark etti karanlıkta. Bunun korkunun etkisi mi yoksa önceden aldığı banyonun tıbbi bir sonucu mu olduğundan emin değildi; belki de odanın ısı derecesi yüzündendi. İçerisi anlaşılmaz derecede çok sıcaktı gerçekten.

Sonra Rosa, üstündekileri çıkarmadan önce, iki pencerenin üzerine kapadığı desenli perdelerin ardında, odanın karanlığıyla hafiften daha aydınlık olan dışarının arasındaki kontrasttan daha fazlasıymış gibi görünen bir ışıltı gördüğünü düşündü.

Dahası, ışıltı hareket ediyordu sanki. Cılız ışık, anlaşılan, ona doğru yaklaştıkça kuvvetleniyordu.

---

* Londra'daki ünlü Savoy Otel'in restoranı. *–çn*

O âna kadar saatin tik taklarından başka bir şey duymamıştı; artık o ses de kesilmişti. Saatin son tikini fark etmemişti. Anlamıştı, saat durmuştu artık.

"Ah Tanrım," dedi Rosa, "lütfen koru beni." Ne kelimeleri ne de sesi kendi seçmişti. Hatta nereden geldiklerine dair hiçbir fikri bile yoktu. Çöktü, dizlerinin üstüne değil, zeminde bir öbek hâlinde, yüzünü bacaklarının arasına gömerek ve elleriyle kulaklarını kapatarak. Çömelmiş gibiydi, çaresiz bir rahatsızlıkla, fark edilebilir bir süre boyunca. Bir yıl önce, böyle çaresiz, hayvani bir duruşu, Baltık'ta deniz tuttuğunda öğrenmişti – hem de birden fazla seferde.

Derken belli belirsiz, hafifçe tıklatıldı kapı – dışarı açılan kapı da değildi herhalde. Rosa sesin nereden geldiğini anlayamamıştı. Odada, onunla beraber mahsur kalan küçük bir canlıdan da gelmiş olabilirdi.

Bilmemek, bilmekten daha kötü gibiydi. Rosa kollarını serbest bıraktı. Bakıp dinledi.

Duyacak pek bir şey yoktu hâlâ, ancak iplere astığı şeylerin biçimlerini hafiften ve tuhaf bir şekilde görebileceği kadar güçlenmişti ışık. Bir diğer yeni gelişmeyse bu bozuk biçimlerin artık tamamen odadanın içinde değil de dışarıya doğru devam ediyormuş gibi görünmesiydi, sanki duvarın arkasını az da olsa görebiliyordu. Üstelik bu cılız ışık, öyle bir ölgün pembe ya da ölgün mavi rengindeydi ki sadece perdelerin deseni olamazdı bunun sebebi.

Kafasına, yüzüne değen ıslak nesneleri kenara iterek dışarı açılan kapıya koştu Rosa. Hafiften şeffaflaşmış gibi görünse de gayet rahat açıldı kapı. Rosa bir seyirdeydi, düzensiz ve çılgın bir seyirde. Teslimiyet ya da boyun eğmek elinden gelmiyordu artık, yaşananlara daha olumlu yaklaşması ise mümkün değildi. Fakat kapının eşiğinde kendini durdurmayı başardı. Bir an için orada öylece dikildi, nefes nefese ve boş boş bakarak.

Işığın epey parlak olmasını bekliyordu biraz. Sonuçta öyle olabileceğine dair bazı belirtiler vardı.

Oysa ışık epey cılızdı; belki de odanın içindeki hâlinin yarısı kadar parlaktı. Onu nitelerken uzak kelimesi kullanılabilirdi; ne var ki kaynağı ya da görünüşteki kaynağı, neredeyse Rosa'nın burnunun dibindeydi; *le vrai chemin de l'église* o kadar geniş değildi. Mumlardan geliyordu ışık ama gizemli bir şekilde, Rosa'nın çoktan fark ettiği o ölgün pembeliği ve solgun maviliği hâlâ yayıyordu etrafına. "Esrarengiz," dedi Rosa usulca, "esrarengiz."

Bu mumlardan kaç tane olduğunu tahmin etmek de zordu, kibrit ateşinden çok az daha fazla ışık yayıyordu her biri, ancak daha sağlam oldukları da açıktı. Adamların ellerindeydi mumlar; ve oluşturduklar yamuk yumuk dairenin içinde mum taşımayan başka adamlar vardı; tabutu sırtlayanlar (Rosa "taşıyıcı" kelimesini reddediyordu) o anda değişme sürecindeydiler.

Hepsinin ortasında, taşınan şey vardı: Anlaşılan, bizatihi kendisi ışık saçıyordu.

Rosa, korkusunun sakarlığı nedeniyle, sessiz olmaktan uzak biçimde kapıyı açtıktan sonra, dairenin o tarafındaki hem ışığı-taşıyanlar hem de yükü-taşıyan adamlar yavaş yavaş, ciddi ciddi kenara çekildi, böylece onun önüne geniş bir yol açıldı.

Şimdiden her şeyin bir parçası olmuştu ve kaçacak yeri yoktu. Narin narin, temkini elden bırakmadan, küçük bir kız gibi adım atarak dışarı çıktı.

Önünde uzandığını gördüğü şey ise her ne kadar gösterişli, süslenmiş, parfümlenmiş ve herhangi bir aziz kadar çiçeklerle bezenmiş olsa da onun ikizi, kendisinin tıpkısıydı. Kendisinin gençliği ya da ihtiyarlığı bile değildi, emindi, şimdiki hâlinin aynısıydı. Ânında dizlerinin üzerine çöktü ve çekinerek orada duran ele dokundu, el ise nazikçe onunkini kavradı hemen.

"Kimim ben?" diye fısıldadı Rosa. "Ve sen kimsin?"

"Ruhunum ben senin," dedi tanımadığı bir ses uzaktan.

"Ama," diye bağırdı Rosa, "nereye gidiyorsun o zaman?"

"Kiliseye. Bir ruh başka nereye gider ki?"

"Seni bir daha göremeyecek miyim?"

"Elbet bir gün."

"Ne zaman peki?"

"Bilmiyorum."

"Ya o zamana kadar?"

"Yaşa. Unut ve yaşa."

"Nasıl unutabilirim? İnsan nasıl unutur? *Kim* unutabilir ki?"

O anda Rosa yukarıya ve etrafına bakındı; ruhuna bir şekilde papazlık yaptığı anlaşılan bu sessiz adamların, o günün sabahında, bazen isimlerini, bazen ise sadece görünüşünü hatırlayabildiği adamların ta kendisi olabileceği fikri geçti aklından.

Gerçek ne olursa olsun, Rosa'nın son sorusu cevap bulamadı. Yeni taşıyıcılar görevlerini üstlenmişlerdi. (Kim, diye düşünüyordu Rosa, olabilir –mantıklı kabul edersek– o hâlde *bunlar*?) Elleri ve kollarıyla, Rosa'yı çoktan çekmişlerdi; şimdi de mevtayı omuzlarına alıyorlardı. Belli belirsiz aydınlıkta olan güruh tepenin zirvesine doğru ilerledi, tapınağın yerini kilise almıştı şimdi, zaten tapınak da korudaki tanrıçanın ta kendisinin bir vekiliydi.

"Elveda." Rosa bu sözü gerçekten söyleyip söyleyemediğini hiçbir zaman bilemedi.

Epey kısa süre sonra, sert yol sessizleşti, tüm hayat durmuştu ve yıldızsız bir karanlık vardı. Fakat Rosa perdeli pencerelerin arasından salonundaki lambaların her zamanki gibi yandığını görüyordu; ve pek de acele etmeden bakıp dinlemeye gittiğinde, saat tik taklıyor, gece yarısını sadece on dakika geçtiğini söylüyordu.

Islak elbise sorununu daha fazla düşünebileceği bir vakit değildi bu. O konu sabahı bekleyebilirdi, o zaman Rosa zaten eşyalarını toplamaya başlayacaktı, Londra'ya gitmek vardı aklında, en azından ilk taşınacağı yer orası olabilirdi. Daha sonra kimbilir nereye gidecekti.

NIEMANDSWASSER*

Kendisinden etrafa yayılan ateş sebebiyle yakınları arasında Elmo diye bilinen, genç Prens Albrecht von Allendorf, gece saat üçü biraz geçe, eylül havasında yağmurun ince ince çiselediği bir vakitte, Liechtensteinallee'deki Tiergarten'a kilitli kapının üzerinden atlayarak girdi; sonra solunda kalan büyük gölün kıyısına kadar buldu yolunu; ve orada, zifiri karanlıkta kendini vurmaya yeltendi.

Bir saatten fazla zamandır uzun adımlar atarak tökezleye tökezleye ilerlemiş, her zaman en doğrudan yolu seçmemişti çünkü bu yolculuğu yayan yapmaya alışkın değildi, Schöneberg'in kuzey tarafında, ikisinin buluşmayı uzun zamandır alışkanlık hâline getirdikleri o küçük, basık tavanlı odada, Elvira Schwalbe üzerinde kombinezonuyla büyük yatakta yatıyordu hâlâ. Elmo'yu, bu sefer kesinkes, başından savdığı için o da mutlu değildi ama onu kaybettiği için mutsuz da değildi; Elmo'nun duygularının bariz yoğunluğunu hesaba katarsak, belki şaşırtıcı olabilecek bir biçimde kesinlikle ölmemişti ama tam mânâsıyla hayatta da sayılmazdı. Tüm bunların başlıca neticesi, irade ve hislerin geçirdiği yarı-felçti. Yani kadın çok ama çok üşüyordu, yine de saatlerce parmağını bile oynatmadı. Anca o akşamüstünün ortalarına doğru kendini toparlayabildi. Sonra da saçlarını daha da güzelleştirmek için ciddi bir vakit harcadı, geniş beyaz ve gri (epey geniş) şeritli, tafta elbisesini geçirdi üzerine, o sihirli odanın kapısını son defa kilitledi ve köşeyi döndükten sonra, normaldekinden çok daha fazla pasta yediği, daha çok kahve içtiği hatta hâlâ aç olduğunu hissederek sıcak yumurtadan bir karışımla

* (Alm.) Sahipsiz sular. *–çn*

kapanışı yaptığı Konditorei'ye geldi. Tazelenmiş, kuvvetlenmiş ve birazcık ıstırapla daha da güzelleşmiş, musmutlu Elvira; aklına eseni seçip alabilmesi için önünde özgürce uzanan uçsuz bucaksız dünyayı bir kere daha bize bırakmaktan memnun! *So endet alles.** Daha sonra, münasip bir anda, odanın anahtarını Spree Nehri'ne attı.

Elmo, genç prens, belki de sadece yanındakilere kıyasla gençti sadece; kendisinden büyük dört ağabeyi vardı; hepsi de yaşlarına göre her daim olgun görünürlerdi. Hepsi ordudaydı ve hepsi kariyerlerinde başarılıydı, üstelik bunu sadece muhteşem bağlantılarına borçlu değillerdi. Tören meydanında ya da harekâtta değillerse, derste ve konuşmalardaydılar hatta askeri kitaplar okuyorlardı. Hepsi, kusursuz bir sosyal eşitliğe sahip hanımefendilerle evliydi, hepsinin çocukları vardı, üstelik tek de değildi çocukları ve hepsinde de erkekler üstünlükteydi. Askeri hayatın taleplerine karşın, ağabeylerin en azından biri, ihtiyarlayan babalarına yılın büyük kısmında günlük kovalamaca ve atıştan ibaret olan zevklerine yardım etmek için Allendorf'ta bulunuyordu. Böylelikle, yönetmeyi de öğrendiler karşılığında; tabii özellikle de en büyükleri.

Allendorf'un Vâris Prensi, yetkilerinin bazılarını dağıtmaktan kaçınmayı başarmıştı ve mütevazı büyüklükteki, ne alay edilecek kadar küçük ne kişisel dokunuşunun yadsınabileceği kadar geniş patriyarkisinin üzerinde hâlâ şaşırtıcı derece bir hâkimiyete sahipti. Değişen bir dünyada, böyle bireysel bir hâkimiyetin hayatta kalabilmesi, tebaasının neredeyse tamamının onu sevmesiyle alakasız sayılamazdı; bunun da sebebi doğumundan itibaren titizlikle bu yönde hazırlanan ve icraatlarında kesinlikle bencil davranmayan, fevkalade bir hükümdar olmasıydı. Memnun olmayan çok azı da her halükârda Berlin'e yollanmıştı. Allendorf'ta bela çıkarmaya karar vermek absürt olurdu.

Vâris Prens uzun zamandır duldu (Elmo annesini zar zor hatırlayabiliyordu), ancak kendisi de bir dul olan, uzak bir kuzeni (ka-

* (Alm.) Böyle biter her şey. *–çn*

dının merhum kocası da başka bir kuzeniydi), Kontes Sophie-Anna ona iyi bakmıştı, kadın hâlâ çekiciydi üstelik, hem de bazı durumlarda kendinden genç olanların gözünde de. Kontes, Schlossplatz'ın hemen karşısında, geniş, rokoko stili bir evde yaşıyordu. Kadın ilk geldiğinde, yaşı büyük oğlanlar şüpheli yaklaşmışlardı ona, fakat işinde usta analıklarından epey bıkan on yaşındaki Elmo (ona Elmo da denmiyordu henüz), Kontes'e kendini tamamıyla kaptırmıştı ve kadının evinden zar zor uzaklaştırılabiliyordu; bu evde de, fırsat kendini gösterince, kadının yatak odasındaki çekmeceler ve dolaplardaki yumuşak elbiseleri ve parfümlü iç çamaşırları hayranlık ve merak içinde gizlice karıştırıyor, başka şeyler de yapıyordu tabii. Schloss'ta* olduğundan daha az resmi ve düzenliydi her şey burada ve ona hiçbir konuda hayır demeyi aklından bile geçirmiyordu kimse. Yine de Schloss Allendorf, kendi başına güzel ve romantik bir yapıydı, rüyalar kadar olağanüstüydü; ve Vâris Prens, ihtiyarlayan ve anlaşılan ebedi olan Hükümdar'ın sık sık misafiri konumunda ağırlanmasına özen gösteriyordu.

Ailenin mülkleri arasında, Elmo'nun şimdi karanlıkta oturduğu yere epey yakın olan Berlin'deki Allendorfpalast hariç, kafa karıştırıcı biçimde, ikinci ve daha eski bir Schloss Allendorf daha vardı, bu ise Constance Gölü, Bodensee kıyılarındaydı. Ailenin yaşça büyük hiçbir üyesi, mevcut Vâris Prens epey küçükken babasıyla orada bir hafta geçirdiğinden beri, buraya gitmek için vakit ayıramamıştı. Ailenin bu mekâna karşı anlaşılan epey kapsamlı ve bariz ilgisizliği normal sayılabilirdi, fakat şu anki durum içinde, bunun belirli bir sebebi de vardı: Küçük çocuk Schloss'a gittiğinde özel bir şey (detayları asla açıklanmayan bir şey) yaşanmıştı ve çocuk bunun etkisiyle oraya bir daha asla götürülmemiş ya da kendisinin efendisi olduğunda oraya gitmeyi istememişti. Tavırları, etrafındakileri, ailesini ve diğerlerini, büyük ihtimalle tek kelime etmesine gerek kalmadan etkilemişti. Etkilenenlerin de büyük ihtimalle çok azı, uzakta olan

* (Alm.) Schloss: Şato, kale. *–çn*

aile mülklerini ziyaret etmek gibi girişimlerde bulunmaya alışkındı zaten. Yıllardır mekânla ilgilenen, güvenilir ihtiyarlar vardı zaten, bu kadarı yeterliydi.

Elmo oraya tek başına, gizlilik içinde gitmeyi alışkanlık edinmişti, tabii ne kadar gizli kalmayı becerebilirse o kadar. Gururlanılacak bir aile olan ailesinin, başlangıçta, göl kıyısındaki bu yarı harabeler yığınında önem kazanmaya başladığı bilgisi ilgisini cezbetmişti önce. Ağabeylerinin ona karşı düşmanca davranamayacağı kadar sıkıydı aile bağları, ancak farklılıkları da vardı kesinlikle ve Elmo neredeyse her istediğinde babasından, ağabeylerinden, onların eşleri ve çocuklarından uzaklaşıp ihanet ya da sadakatsizliğin esamisinin okunmadığı bir yere, harikulade bir güzelliğe sahip o yere gidebilmekten özellikle mutluluk duyuyordu.

Gökyüzündeki ay neredeyse dolunayken ve ışıl ışılken, tek başınıza ya da bir başka sessizce sevilen güzel insanla beraber, Konstantz'dan sandalla suda açılır ve deniz fenerli Staad Yarımadası'nı geçerek Meersburg'a ulaşırsanız, dünyadaki daha büyük okyanusların bile size sunamayacağı bir huzur ve her şeye karşı bir kabullenmeyi tecrübe edersiniz. Bir süreliğine denizden ibaret gibi görünür ölçek, kara ise o saatte, ayın altında bile neredeyse ortadan kaybolur; bu arada pürüzsüz, ipeksi suyun tuzlu değil, Alplerden daha yeni serbest kalan, yüce Ren'in akıntısı olduğunun farkındasınızdır. Ve elbette tertemizdir hava; Bodensee, huzursuz denizin dört yüz metre yükseğindedir çünkü. Her dalga bir şiir, her tanyeli şefkatli bir hafiflemedir.

Elmo da ağabeyleri gibi ordudaydı hâliyle; ancak onun durumunda bu görev daha çok kâğıt üstündeydi, tabii hâlâ ne kadar mümkünse, gerçi o da eskisi kadar değildi. Askerlik sırasında, dünyadaki makamı onunkiyle kusursuz uyuşan Viktor'la tanıştı (Viktor'un babası krallıklardan birinin muhafız komutanıydı); ve sandalla, çoğu zaman geceleri, göle açılma tecrübesini gerçekten daha da güzelleştiren (yani hafiften mahvedip azaltmayan) ilk dostu

olmuştu Viktor. Esmer tenli ve siyah saçlı Viktor, bu amaç için bir kız gibi giyiniyordu kimi zaman ve böylelikle Elmo gizemli bir şekilde, her ne kadar bir anlığına da olsa, eksikliğini fazlasıyla hissettiği o kız kardeşi kazanıyordu.

Bir gece ya da sabaha karşı, şartlar tam da böyleyken, tuhaf bir olay yaşandı. Elmo istikrarlı biçimde kürek çekerken, Viktor elini su üzerinde gezdiriyordu. Gölün tam olarak neresinde bulunduklarını anlamak zordu. Bodensee'nin en keyifli taraflarından birisi buydu hep çünkü makul belirsizlik çok az ciddi risk taşıyordu: İnsan kısa süre içinde, *bir yerde*, karayı görüyordu, bazen gereğinden bile hızlı oluyordu bu. Ancak o gece ya da sabaha karşı bir risk gösterdi kendini, aniden, mahvediciliğiyle ve somut biçimde; çünkü rahatlayan Viktor'un suyun üzerinde gezdirdiği elinin neredeyse yarısı, o sessizlikte, ısırılarak koparıldı birdenbire. Yüzük ve serçeparmağını da kaybetmişti ve doktorlar işlerini bitirdiğinde bile elinin büyük kısmı eksikti – üstelik daha da kötüsü sağ eliydi bu, şiirlerini yazdığı ve gitarının tellerini çaldığı. Ayrıca, bu tecrübenin duygusal, iz bırakan bir etkisi de oldu: Bunun bir kanıtı da Elmo ile Viktor'un kavgasıydı.

Gene de, görevinden istifa etmiş olan Viktor (ordu dairesinde kayda değer bir görev teklifi almış ama reddetmişti – o andan itibaren çoğu şeyi reddettiği gibi), daha sonra hiçbir şey iş yapmadan, her gün, Bodensee kıyısında yapayalnız oturmaya kendini adadı âdeta. Hep aynı noktada değildi, hatta iki gün art arda aynı yerde bulunduğu nadirdi gerçekten; ancak hep civardaydı, çoğu zaman göl kıyısının mümkün mertebe yakınındaydı; yine de sıklıkla bir çalılığın ya da balıkçı kulübesinin kuytusunda yarı saklanırdı. Onun Schloss Alendorf'tan beş kilometre uzaklıkta saygıdeğer bir yuvada, ihtiyar bir karı kocayla beraber yaşamaya başladığını herkes biliyordu; tüm yemeklerini yalnız yediğini de, çolak sağ eli, yani bıçağı tutan eli yüzünden insanların onu yemek yerken görmesini istemediğini de.

Kavgaları nedeniyle kendini hiçbir şekilde sorumlu hissetmeyen,

sadece yaşanmasının kaçınılmaz olduğunu bir mânâda anlayan Elmo, Viktor'un yaklaşan güz ve kış aylarında nasıl dayanacağından endişeleniyordu, kaza ağustosun nemli bir gecesinde gerçekleşmişti ve Bodensee'de hava en az yılın yarısı boyunca epey soğuk olurdu. Elmo'nun konuştuğu, tıbbi yorumunu açıklayan doktorlardan biri korkunç yaralanmanın faili olan mahlukun aynı zamanda mağdurun fizyolojisine, belki de bilinmeyen bir bakteri bulaştırdığını, bunun da adamın muhakeme yeteneğinin dengesini kısmen bozduğunu söylemişti. Kanıtlara bakılırsa, epey mümkündü bu.

Mahlukun kendisine gelince, fikirlerin farklılığı kaçınılmazdı. Basit zihinlerin arasında, gölün en derinlerinde, tarihin başlarından beri yaşadığı bilinen bir canavardan bahsediliyordu, bu canavar güya Carolus Magnus tarafından gerçekten görülmüştü, Paracelsus ise onu hem görmüş hem de konuşmuştu kendisiyle. Daha yaygın ve hâkim görüş ise Viktor'u bir tatlı su köpekbalığının yaraladığıydı. Bir köpekbalığının yaptığı türden rasgele bir koparma bu, diyordu Doğu'da ve ona benzer yerlerde köpekbalıklarıyla karşılaşanlar.

Viktor daha sevilen ve kabul görmüş bir şahsiyet olsaydı ya da Elmo gibi mümkün mertebe adını duyurmadan, yerine makamına uygun yaşasaydı çok daha büyük bir sansasyon yaşanabilirdi. Hatta daha nazik insanlar, Viktor'un esaslı ve uzun ömürlü bir sansasyonun merkezinde olmayı *istemeyeceğini* hissediyorlardı. Yine de göl kıyısının o kısmındaki birçok meskende, çocuklara gayet kesin bir yasak listesi şart koşulmuştu. Belki de bunun bir sonucu olarak, hiçbir çocuğun Viktor'un başına gelene benzer bir saldırıya uğradığı bir olay gerçekleşmemişti. Beklenilenden daha kısa süre içinde, Viktor'un başına gelenden geriye, Viktor'un kendisinden başka neredeyse hiç iz kalmamıştı; Viktor ise, Elmo'nun anladığı kadarıyla, soğuk kış günlerinin çoğunda bile gölün kıyılarına perperişan hâlde musallat olmaya devam devam ediyordu.

Viktor'un bu tuhaf yaşam biçimi, en iyi konuma sahip göl kıyısı şatolarından birinde ikamet eden büyük kadın şaire sembolik bir

şiir yazma ilhamı vermişti; tabii şiiri bilen ve sevenlerin hepsine, nasıl yazıldığına dair hiçbir bilgi verilmemişti, zaten anlatılsa da inanmazlardı.

Elmo'nun Schloss Allendorf'a karşı hisleri de değişmişti ve Berlin'e, taburuna döndüğünde rahatlamış sayılırdı. Fakat sonra, genç subayların aktris, şarkıcı ve (özellikle) dansçı heveslileriyle, hava kararınca haşır neşir olduğu bir yerde Elvira'yla tanıştı.

Elvira bir dansçıydı ancak Elmo'nun mahiyetine girdikten sonra daha nadir ve düzensiz aralıklarla dans etti. Elvira'nın cazibesine kapılan Elmo, Viktor'u ve bir düzine başkasını unutmuştu neredeyse. Kadına abayı yakmıştı ve görünüşe göre yıllar geçtikçe daha da âşık oluyordu ona. Kadının da kendisine yönelik aynı hisleri beslediğine ya da bunun sonsuza kadar süreceğine dair hiçbir şüphesi yoktu; oysa onunla evlenmesi mümkün değildi tabii ki. Çevresi böyle ilişkilerle sarılıydı – ondan yaşça büyükler arasında bile yaygındı bu; ve arada sırada bu tür ilişkilerden biri ayakta kalıyor gibi görünüyordu da, oysa bunun hakkında hiçbir şey bilmeyenler genelleme yaparak böyle bir sürenin her zaman imkânsız olduğunu iddia ediyordu. Tamamıyla idealden aşağısını kabul etmeyen biriydi Elmo, Elvira'da neredeyse hiç para olmamasına ve gelecekte de olacak gibi görünmemesine rağmen kendi parasının yeterli geleceğine içtenlikle inanıyordu. Üstelik Elvira bir Paris tavernasında değil, küçük bir opera evinde dansçılık yapıyordu. Duyarlıların kısa sürede fark ettiği, ilham verici bir kuvvet vardı Elmo'nun içinde, *spottname*'si ya da lakabını almasının sebebi de buydu. Harp alanında köşeye sıkışsa bile, diğer kuvvetli, daha eğitimli hısımlarından daha başarılı olabilir, daha az can feda edebilirdi.

Gelgelelim köşeye sıkıştığı yer Tiergarten'daki büyük gölün kıyısına denk düştüğünde, tercih hakkı tam anlamıyla elinden alındı, tabii hemen değil. Artık kendini çok iyi tanıdığını düşünen Elmo, üzerine böylesine kesinkes ve böylesine beklenmedik şekilde çöken korkunç şartlar karşısında kendini birdenbire yok edebilme

kapasitesinden asla şüpheye düşmemişti, gücü dahilindeydi bu her zaman.

Anbean, gece ya da gündüz, gücü dahilinde olmayan bir şey mevcut değildi, çünkü on dördüncü doğum gününde, uzak kuzeni Sophie-Anna kendisine ait, titizlikle verniklenmiş, küçük tabancayı vermişti oğlana ve bunu yanından asla ayırmamasını tembihlemişti. Kadın, oğlanın merkezinde olduğu bir aile kutlaması için, geniş, belli belirsiz, beyaz gül desenleri olan lila rengi bir elbise giymişti. "Parasız kalmamalı bir kadın," demişti özel odasında, aşağı inmeden önce. "Bir erkek de *bunu* ayırmamalı yanından." Elmo, belki de güzel tabancayı edindiği şartlar nedeniyle, bir kere bile ateş etmemişti, ancak bir adamının onu temizleyip yağlamasını emretmişti; yine de genellikle benzer türde silahlarla atış talimi yapmışlığı çoktu. Elmo zamanı geldiğinde öldürmek için korkmadan nasıl ateş edileceğini biliyordu.

Fakat neredeyse zifiri karanlıkta kendini öldürmekte zorlanıyordu. Kent ışıklarının şaşaasının, şöhretine rağmen, Tiergarten'ın tam kalbine bu kadar az etki etmesine şaşıp kalmıştı. Ağaçlar, sandığından daha sıktı herhalde; ve göl deyince ya ay ya da fırtına gelirdi insanın aklına. Büyük ihtimalle işin aslı şöyleydi: Elmo, tam da o anda Elvira'yı kendini sıcak tutma amacından bile mahrum eden, âdeta bir irade felci ve duygusuna yenik düşmüştü ki bu his, sözümona bir merhametle, büyük bir aşkın hemen sonuna eklemlenir hep, ardından da yas ve yoksunlukla geçecek aylar ve yıllar gelir. Bu neredeyse bütüncül uyuşukluk en fazla kırk sekiz saat sürer bazen. Fakat Elmo için asıl problem karanlıktı anlaşılan. Araftayken kararlı davranmaya çabalamaya benziyordu bu.

Derken Elmo hakikaten titremeye başladı. Bunun sebebi kısmen, en duyarsız insanın bile büyük bir kentin merkezindeki açık bir alandayken, geçtiğinin farkına varabileceği şafağın o ilk anları olmasıydı.

Suyun üzerine tuhaf, solgun, muntazam bir ışık düştü, akşamın

son anları olsa kabullenilebilir bir şeydi bu ama günün ilk ışığı olarak son derece tedirgin ediciydi. Kalbi olan her insan buna şahitlik etmek için titremeli ve zihinlerini düşüncenin kendisine kapatmalıdır.

Fakat gölde ya da hemen üzerinde bir figür vardı: İçindeyse bile oraya ait değildi. Güzel bir kadındı; herhangi bir erkeğin aklının alabileceğinden ya da mümkün olduğunu hayal edebileceğinden çok daha güzeldi. Beyazdı ve çıplaktı, Kutsal Bakire'ninkiler gibi kocaman gözleri vardı; ayrıca kırmızı, geniş bir ağza da sahipti ve gülümsüyordu.

Elmo soğuk ile sefaletten uyuyakaldığını ve bunun, ıstırabını büyütmek için tasarlanmış bir rüya olduğunu anladı hemen. Çünkü bu serabın başardığı tek şey, onu Elvira'yı tüm şiddetiyle düşünüp hatırlamaya sevk etmesiydi; kısa süreliğine muallakta kalarak uyuşan duygular, katlanılmaz biçimde tekrar canlanmıştı. "Lanet olsun sana, lanet olsun," diye homurdandı Elmo ve lanet okurken, avucundaki küçük tabancayla ilk defa ateş etti. Rüya görsün ya da görmesin, ellerinin hatta kolunun, o saatte tamamen uyanık olsa titreyeceği kadar titremesi talihsizlikti. Serap solmuş ya da ortadan kaybolmuştu ve merminin tam anlamıyla nereye isabet ettiğini anlamak zordu. Tiergarten'da hâlâ arada sırada düellolar yapılır ve ağaçlarda küçük delikler bulunurdu bazen. Seraba gelirsek, bir saniyeden az süre durmuştu büyük ihtimalle, Bakire'nin bir tezahürü olsa, bu kadar kalırdı herhalde. Tabanca ise sadece tek mermili bir kadın silahıydı.

Elvira'nın küçük opera salonunda, kızların düzgün giyindiğinden, donanımlandığından, dakikliklerinden ve çalışkanlıklarından sorumlu olan ama dans ettikleri eserlerin hiçbirini elbette tasarlamamış olan bale muallimesinin, Elmo'ya, onun durumuna uygun düşecek biçimde dillendirdiği basit gerçeği hatırladı: "Sadece öyle istiyoruz diye ölmeyiz," demişti bu kadın, Elmo'nun duyabileceği şekilde. Yeni şafağın belli belirsiz, ürpertici ışığında, etrafı saran

koca ağaçlar onun her mimiğini izliyor, her soluğunu kendilerine katıyorlardı. Bir asker ve prens için başka türlü bir ölüm yöntemi mümkün değildi. Elmo bir kere daha lanet ederek, göle attı tabancayı.

Bu açıdan bile, yaşananlar gizemli biçimde mühim gibiydi. Aynı gün, bir park görevlisi tarafından suyun içinde yukarı doğru parlarken görüldü tabanca. Adam böyle olaylar için ayrılan uzun tırmıkla tabancayı aldı ve silah, kabzanın altında Kontes Sophie-Anna'nın ismi bulunduğu için, çalışanlar tarafından epey bir vakit harcanarak makama uygun titizlikte sarılıp amirleri tarafından hürmetle iade edildi kadına. Bu sefer Kontes el koydu silaha. Elmo'ya ise sadece kısa bir mektup gönderdi. Elmo, Kontes'le ilgili şansını kaçırmıştı aslında, kadın onu önemsiz görüyordu artık. Ne var ki Kontes, küçük mektubunu başkentteki aile konutuna yollamıştı (Elmo, Elvira konusunda ona her şeyi anlatmıştı); bunun sonucunda mektup Elmo'nun eline asla geçmedi çünkü Tiergarten'da dağıldığı günün akşamında trenle Berlin'e doğru yola çıkmıştı.

Elmo zaten ölmüş olduğunu fark etti. Elvira öldürmüştü onu, hayat öldürmüştü, geçen yıllar öldürmüştü: Hangileriyse artık. Silaha ya da onun tarafından herhangi bir eyleme gerek yoktu. Yürek öldüğünde, her şey ölmüştür, her ne kadar maktul bunu uzun bir süre tamamıyla anlayamayabilse de. Elmo tabancayı attığında fark etmişti; ve Kontes'in ona ikinci bir şans tanımamak yönündeki davranışı yersizdi.

Elmo, Bodensee'ye gitti çünkü kolaylıkla tek başına kalabileceği hatta kendini münzeviliğe adayacağı başka bir yer yok gibiydi. Berlin'i terk etmeden önce, başkâhyasına telgraf çekti (aslında, en fazla bekçi kademesine yükselen kıdemli bir köylüydü sadece) ve Stuttgart'ta onunla buluşacak bir at arabası ayarlamasını istedi. Diğer Schloss Allendorf'a ertesi sabah onda vardı, epey açtı. Mutsuzluk, hem uyku hem de iştah söz konusuyken, bazen abartıya sebep olur, bazen de yıkıma. Sekiz yıldır buraya gelmiyordu.

Bir yıl boyunca kendini neredeyse harap binalara ve arkalarında belli belirsiz uzaklara doğru yayılan, bakımsız parka kapattı. Bir kere bile göle inmedi, kimse onu görmesin diye. Parkın etrafı duvarla çevriliydi en azından ve duvarın herhangi bir noktadan parçalanması Vâris Prens için ciddi bir mesele olabilirdi. Elmo, panjurlar kapatılmadığı ve uzun, tozlu perdeler sıkı sıkıya çekilmediği sürece hiçbir odada mum yakılmasına izin vermedi. Buraya gelişine dair hiçbir yerde tek kelime edilmemesini ve mektupların (eğer gelirlerse) açılmadan bir kenara bırakılmasını emretti.

Şatonun kütüphanesinden aldığı Thomas à Kempis ile Jakob Böhme nüshalarını okudu; sayfalar lekeli ve pul puldu, ellerinde ikiye ayrılan derimsi kapak ise soluk, kurtlu aktiviteleri ortaya çıkarmıştı. Bazı bazı, eski bir cildin boş sayfalarına kendi düşüncelerini de yazıyordu. Sihir üstüne bir kitaptı. Cildin ilk yarısında yazılı kelimeler ve diyagramlar vardı sadece. Kalan sayfalar ise satın alanın ya da miras alanın kendine ait raporları eklemesi için boş bırakılmıştı, ancak şimdiye kadar hiç kimse bunu yapmamıştı anlaşılan. Elmo, yüreğin ölümünün kalemi yozlaştırdığını, dehşet ve çılgınlığa dair ıvır zıvırlar yazdırdığını anlamıştı, görünürdeki aşırılıklarına rağmen illa daha az doğru değillerdi ama sağduyulu olanlar için çoğunlukla anlaşılmazlardı. Böylelikle bir diğer güzü, bir başka yaz takip etti, ardından bir diğer soğuk, çamurlu kış belirdi ufukta.

Duyarlı olanlar için yılın en kötü çeyreği, intiharın en çok arttığı dönem, muazzam mutsuzluğun mevsimi baharın yaklaşmasının bile onu artık rahatsız etmediğini hissediyordu Elmo, tabii farkında olduğu kadarıyla. Gitmeden önce, Berlin'deyken onu rahatsız etmemelerini söylemişti: Böyle emirler pek garip değildi zaten, en azından bu emirleri verebilecek makamlardaki insanlardan geldiğinde. Sonbahar sayesinde hafif bir mola verebiliyorlardı.

Tabii Elmo, yukarıdaki pencerelerden göle bakmaktan alıkoymuyordu kendini. Odasında, epey geride durmaya dikkat ettiği sürece bir tehlike yaratması imkânsızdı; oda da çoğunlukla, mobilya

ya da fotoğraf ya da ganimet söz konusu olduğunda boştu. Pencerelerin kanatları eski ve kusurluydu, sadece dışarıdan saldırgan bakışları engellemekle kalmıyor, aynı zamanda içeriden bakıldığında göl manzarasına epey bir ilgi çekicilik katıyordu. Üstelik yukarıdaki bu pencereler gayet kusurluydu ve nadiren temizlenirdi. Elmo bazen saatlerce orada durup manzaraya dalardı, nihayetinde gamsızdı; ama en sonunda kramplar ve yorgunluk mağlup ederdi onu, çünkü konutlarının dışındaki yaşamı izleyenlerin çoğunlukla yaptığı üzere pencerenin pervazına doğru eğilip dayanmasına izin yoktu.

"Jurgen!" Elmo kocaman, boş odanın kapısına gidip bağırdı. Tüm takvimlere el koymuştu ama tahminlerine göre ya eylülün sonları ya da ekimin başlarıydı: Yılın, soğuğun fark edilebilir dereceye geldiği bir safhası. Saat sabah on bir civarıydı.

Yerleşik köylülerden biri olan Jurgen, katlarca yükselen, göz korkutucu ama halısız merdivenleri aşarak geldi. Elmo, Elvira ile aracılığını ya da ulaklığını yapan ve Berlin'de Elmo'yu tekrar keşfetmeye bırakılan valenin yokluğunda, daha hususi ihtiyaçlarıyla ilgilenmesi için bu adamı seçmişti. Adam orta yaşlarının (belki de daha büyüktü) sonundaydı ama etrafındakilerden daha akıllı görünüyordu.

"Jurgen. Şu tekneyi görüyor musun?"

Jurgen rengi kaçmış pencereden, şöyle bir baktı üstünkörü. "Hayır, ekselansları. Herhangi bir tekne göremedim."

"Tekrar bak be, adam. Daha dikkatli bak. Bak."

"Yani, gördüm sanırım, ekselansları."

"Bana tanıdık gelen bir yanı var. Aşina bir tarafı."

Jurgen efendisine öylece baktı ama sadece gözünün ucuyla. Kendisinin hiçbir şey göremediğinden emin değildi. Ancak efendisinin sözleri aynıydı.

"Bunun hakkında bir fikrin var mı, Jurgen?"

"Hayır, ekselansları."

"Bilmem lazım. Gerekirse o teknenin getirilmesini istiyorum."

"Mümkün değil, ekselansları."

"Neden olmasın? Delphin ile Haifisch var, kürek çekecek adamlarımız da. Ya da yelken açacak, eğer rüzgâr uygunsa tabii."

"Nedeni o değil, ekselansları."

"Neymiş o zaman?"

"Eğer, siz ekselanslarının bahsettiği tekne, gördüğümü düşündüğüm tekneyse –ki bundan da pek emin değilim, ekselansları– bizim karasularımızda değil."

"Belki *bizim* karasularımızda değil ama bir savaş çıkaracağımızı da sanmıyorum."

Yine de bir an için düşündü Elmo. Constance Gölü, çeşitli kanunlar ve haklara sahip birçok farklı ulusal bölgenin bitişiğindeydi. Teknenin gerçekten ne önemi vardı ki? Herhangi bir şeyin gerçekten ne önemi vardı? Her şeyin önemsizliği hariç hangi fikrin ne önemi vardı?

Tam bu amaçsız fikirden, diğer birçok fikirden olduğu gibi vazgeçecekti ki Jurgen tekrar konuştu. "Ekselansları, eğer siz ekselanslarının bahsettiği tekne göründüğü yerdeyse, o zaman, ekselansları, tekne sahipsiz sularda."

"O ne demek, Jurgen?"

"Sahipsiz sular, ekselansları," dedi Jurgen yine.

"Ne demek istediğini anlamadım, Jurgen."

Jurgen şaşkın görünüyordu; hatta konuşamıyor gibiydi.

"Tüm hayatını burada yaşadın," dedi Elmo, "baban da buralıydı, deden de. Ben buralı değilim. Her halükârda, buraya tarih ya da coğrafya dersi almaya gelmedim. Ne demek istediğini açıkla."

"Yani, ekselansları, gölün bir parçasının kimseye ait olmadığını – affınıza sığınarak, ekselansları– herkes bilir, ne krala, ne imparatora ne de İsviçre'ye ait orası, ve güçbela da olsa görebildiğim kadarıyla, oradaki tekne, bahsettiğim sularda."

"Öyle bir nokta olduğuna inanmıyorum, Jurgen. Sen öyle düşünüyorsun ama imkânsız."

"Ekselansları nasıl buyuruyorsa," diye cevap verdi Jurgen.

Elmo tekrar uzaklara bakıyordu. "Bu teknede hiçbir şey aşina gelmiyor mu sana?" Ailesinin birçok üyesi gibi, onun da fazlasıyla kartal gözlü olduğu doğruydu ama şu an dikkati dağılmış gibi bakıyordu. Cama bile epey yaklaşmıştı, neyse ki onu görecek kimse yok gibiydi etrafta çünkü şu anda sadece gölden görünebilirdi; göldeyse o soğuk sabahta sadece bahis konusu olan tekne vardı, o da zaten epey uzaktaydı. Çoğunlukla tek tük balıkçılar ve tüccarlar olurdu ama o sırada hiçbiri yoktu ortada.

"Ekselansları, sormamda bir sakınca yoksa, aşina gelen tarafı neydi?"

"Keşke bilsem," dedi Elmo yavaşça. "Bilmiyorum açıkçası. Yine de bildiğimden eminim."

"Evet, ekselansları," diye cevap verdi Jurgen.

Efendisi hâlâ aynı şeyleri söylüyordu. Aşağı kattakilerin çoğu, efendilerinin, zavallı beyefendinin birazcık aklını kaçırdığını görmek için gelmişti. Büyük aileler arasında sık sık görülürdü bu; hatta başka yerlerde de. Adam sürekli bir şeyleri tespit ediyor, bir şeyleri hatırlıyor ve bir şeylere dik dik bakıyordu.

"O noktanın nerede olduğundan nasıl bu kadar eminsin?" diye sordu Elmo, Jurgen'e dönmeden ama hâlâ dik dik bakarak. "Nasıl anladın?"

"Hepimiz biliriz, ekselansları. Hayatımız boyunca biliyorduk. En azından civarını biliriz, ekselansları. Hata edip kendimizi orada bulmayalım diye."

"Öyle olsa büyük bir mesele çıkar mıydı ki?"

"Evet, ekselansları. Siz ekselanslarına söylediğim gibi, gölün o kısmı kimseye ait değil. Böyle bir şey de doğal sayılmaz, değil mi ekselansları?"

"Bir yıl önce olsaydı," dedi Elmo. "Bütün bu konuyu doğru dürüst kontrol ettirirdim, sonra da doğru olduğu ortaya çıkarsa, bizzat oraya yelken açardım."

Jurgen'in karşı çıkmak üzere olduğu belliydi ama cevap verme-

den önce hafif ama belirgin bir süre geçti. "Siz bilirsiniz, ekselansları."

"Ama tek kelimesine inanmıyorum," yorumunda bulundu Elmo şımarıklıkla. Hâlâ göle mi yoksa içindeki karanlığa mı baktığını anlamak zordu.

Jurgen daha resmi biçimde eğildi ve tıkır tıkır aşağı kata indi yine.

Kayıp sevgilinin hayatta kalışı, adam ya da kadının ölümünden kıyas kabul etmeyecek biçimde daha üzücüdür ki matemlinin o acı yas içinde bazı bazı isterik coşkulara kapılması mümkündür, tıpkı Kutuplarda ya da Himalaya karlarının içinde yapayalnız ölmek üzere olan adamın kurtulacağına dair on beş dakika sürecek o neredeyse huzurlu kendine güveni duyması, hatta nasılını bile anladığına inanması gibi.

O akşam Elmo'nun durumu da öyleydi. Her ne kadar mantıksız gelse Jurgen'in öne sürdüklerinden dolayı gittikçe daha da delicesine heyecanlanırken bulmuştu kendini. Dünya aniden özgürlükle ışıldıyordu sanki, tıpkı Kutuplar ya da Himalaya'daki kazazedenin durumundaki gibi. İçten içe ne kadar küçük ya da sadece sembolik olsa da, kendi tarafından atılacak herhangi bir adımın, ışığı hemen loşlaştırıp hızla söndüreceğini biliyordu: Elinden geldiğince uzun süre boyunca, kendi iyiliği için, heyecana tutunmalıydı. Hakikaten de geçen yıl boyunca buna benzer ara dönemlerden iki ya da üç defa geçmişti ve bunların nasıl geçici olduğunun farkındaydı. Yine de şatonun kütüphanesinde modern bir referans kitabı olsa ona danışabilirdi. Fakat Napoléon işgali sırasında Fransız subayların geride bıraktığı (ya da "sunduğu") eserler dışında kütüphanede o türden bir eser çıkmadı.

İnsan Elmo'nun olduğu kadar ölmüşse fikirler büyüklüklerini ya da küçüklüklerini, doğruluklarını ya da yanlışlıklarını, ciddiyetlerini ya da lakaytlıklarını kaybederler: Tek ayrım sinir bozucu ile teskin edici arasındadır. Sahte coşkusu geçtikten uzun zaman sonra bile

(böyle durumlar nadiren bir saat boyunca sürebilir), Jurgen'in fantazisi Elmo'nun zihninde teskin edici olarak durmaya devam eti.

O akşam saat üçten kısa süre sonra, zili alıp salladı. Şato zillerinin bağlantıları öyle hasarlıydı ki Elmo el zili kullanmanın daha iyi olduğunu keşfetmişti ama zil büyük, ağır, gürültü çıkaranından olmalıydı, hakiki bir çığırtkan zili, yoksa kalın duvarları ve koridorları aşamazdı sesi.

"Jurgen. Herr Spalt'ı görmek istiyorum. Akşam yemeğinden sonra elbette."

"Ama, ekselansları—" Sonuçta Jurgen'in efendisi sadece bir yıldır dış dünyadaki kimse tarafından görülmemekle kalmamış aynı zamanda nerede ikamet ettiği bilgisinin başkasına söylenmemesine dair, aksi durumda verilecek cezaları da kapsayan belirli bazı kurallar da koymuştu.

"Akşam yemeğinden sonra, Jurgen, Herr Spalt'ı görmeyi istiyorum."

"Ne yapılabilir bir bakacağım, ekselansları. Elimden gelenin en iyisini yapacağım."

"Daha fazlasını yapan yoktur zaten," diye yorumda bulundu Elmo, hayaletimsi bir gülümsemeyle.

Herr Spalt okulda öğretmendi. Başka zamanlarda, Elmo'nun nadir sayılmayacak sıklıkta onu çağırdığı olmuştu ve Elmo'nun askeri geleneğe uygun biçimde bizzat hazırladığı bir akşam kokteylini paylaşmışlardı. Elmo, sıradan bir köy disiplincisinden açıkça farklı olduğuna hükmettiği Spalt'tan çok şey öğrendiğini düşünüyordu. Varsayımlarına göre, Spalt kariyerinin bir noktasında başını belaya sokmuş ve bu nedenle akademide hak ettiği mevkinin altında kalmıştı.

Daha önce söylenildiği gibi, matemliler bazen tıkınır bazen de aç kalırlar. Elmo o akşam çok az yedi. Kan akışına yeni bir içgüdü karışmıştı fakat bunun yararlı mı yoksa zararlı mı olduğuna karar veremiyordu, özellikle de ikisinin arasındaki fark bu kadar azken.

Spalt geldiğinde saat sekizi geçiyordu. Köyden buraya, özellikle de karanlıkta yürümek pek de kolay iş değildi. Spalt artık iri, solgun benizli ve kel bir adamdı, hâli tavrında genel bir ihmal havası vardı. Pantolonunun sol bacağında üçgen bir yırtık bile açılmıştı. "Müzmin bekâr" diye tanımlanan şeyin ta kendisiydi.

"Schnapps alsana, Spalt." Elmo iki büyük kadeh koydu. "Akşamları soğuk oluyor. Aslında hep soğuk."

Spalt küçük, şişman bir reverans yaptı.

Elmo dedi ki: "Detaylara girmek istemiyorum. Yaptığım veya yapmadığım her şeyin bir sebebi var."

Spalt tekrar reverans yaptı, Schapps'ını yudumluyordu bir yandan. "Ekselanslarının mahremiyeti kendinedir."

"Söyle bakalım, Baron Viktor von Revenstein nasıl?"

"Her zamanki gibi, ekselansları. Fark ettiğimiz bir değişiklik yok."

"Peki, *sen* ne düşünüyorsun, Spalt?"

"Baron berbat bir tecrübe yaşadı, ekselansları. Berbat." Spalt'ın yüz ifadesinin değiştiği nadiren görülürdü. Büyük ihtimalle mesleki bir nitelikti bu. Gençlerin kuvvetlendirilmesi gerekir, özellikle genç adamlar ve oğlanların.

"Yanlış hatırlamıyorsam, failin bir köpekbalığı olduğunu düşünenlerdendin, değil mi?"

"Öyle sayılır, ekselansları. Başka ne böyle bir şey yapabilirdi ki?"

"Bir tatlısu köpekbalığı?"

Spalt hiçbir şey demedi.

"Öyle şeyler var mı? Sen eğitimli adamsındır, Spalt. Bilmediğin şey olmadığının farkındayım. Tatlı su köpekbalığı diye bir şey var mı? Gerçekler mi?"

"İhtiyologların onlardan haberi yok, ekselansları. Burası doğru. Fakat o türden bir şey vardı orada belli ki. Tam anlamıyla bir köpekbalığı olmasa da ona benzer bir şey. Başka nasıl bir açıklama mümkün olabilir ki?"

Elmo kadehleri müsrifçe doldurdu.

"Buradaki sert, epey sert bir adam olan ama kasten yalan söylemeyecek adamım Jurgen, gölde sahipsiz bir kısım olduğuna dair delice bir hikâye anlattı bana. Hiçbir devlete ya da hükümdara ait değilmiş anlaşılan, hiç kimseye. Hiç böyle bir şey duydun mu sen?"

"Ah, evet, ekselansları," diye cevapladı Spalt. "Kesinlikle doğru."

"Öyle mi? Şaşırttın beni. Nasıl mümkün olur böyle bir şey?"

"Farklı devletler arasındaki açık suçların sahipliğini idare eden uluslararası bir kanun her zaman yoktu, şu an bile bu kanunlar epey kusurlu. Dünyanın çeşitli bölgelerinde epey tartışmalı bir konu. Bizim durumumuzda ise uluslararası kanun hiçbir zaman geçerli sayılmadı. Gölün yüzeyi antlaşmalar ve âdetlere göre idare ediliyor. Bunun bir sonucu da, şüphesiz niyet bu değildi, gölün yüzeyindeki o kısmın kimseye ait olmamasıdır. Bu kadar basit."

"Ya suyun altı?"

"Aynı, ekselansları, sanırım. Tamamıyla aynı."

"Anladığım kadarıyla göl bir hayli derin?"

"Yer yer, ekselansları. Yer yer pek derin. Tam bir hidrografik keşif yapılmadı hiç."

"Doğru! Yapılması gerektiğini düşünmüyor musun?"

"Yararlı hangi sebebe hizmet eder görmek zor."

"Yeni bilgiler edinmek kendi başına yeterli bir akıbet değil mi?"

"Öyle derler, ekselansları."

"Siz de katılıyorsunuzdur herhalde? Yerel âlimimiz sizsiniz."

Spalt cevap vermek yerine dedi ki: "Baron'un korkunç kazasının gölün o kısmında yaşandığından, ekselanslarının haberi yoktu o zaman?"

"Tabii ki yoktu. Fakat bu akşamdan itibaren şüphelenmeye başladım bundan. Beki de o yüzden buradasın. Ama her halükârda nasıl bilebilirsin ki? Orada değildin."

"Orada değildim. İşin doğrusu genel anlamda bilmiyorum da. O anlamda kimse bilmiyor, belki siz hariç, ekselansları, çünkü oradaydınız. Yine de eminim."

"Neden eminsin?"

"Çünkü tuhaf her şey gölün o kısmında yaşanıyor."

"Başka ne oldu ki orada?

"Balıkçılar orada define gemileri gördüler. Bir zamanlar oradaki büyük savaşta bahriyeliler görev aldı – öldüler ve yaralandılar. Hayatları sona erecek olan adamlar sakin gecelerde o gölü aştılar ve orada can verdiler, en azından ortadan kayboldular."

"Başka bir şey oldu mu, Spalt?"

"Evet, ekselansları. Pek sevdiğim bir delikanlı vardı, istidatlı bir edipti çoktan, orada bir hayalet gördü, artık Margrave'in tımarhanesinde çığlıklar atıyor."

"Böyle hadiseler ne kadar sık yaşanıyor sence?"

"Nadiren, ekselansları. En azından öyle düşünüyorum. Fakat yaşandıkları yer her zaman gölün o kısmı oluyor. Her ne kadar seyrek olsa da. Gölün o kısmının sahipsiz bırakılmasının açıklanmayan sebepleri bulunduğunu düşünmüşlüğüm olmuştur kimi zaman."

"Evet," dedi Elmo. "Söylediğin her sözü reddedeyim mi etmeyeyim mi bilemedim."

"Biz köylüler arasında bir hakikat olduğuna inanılır," dedi Spalt sessizce ve büyük bir yudum alıp uzun içki kadehini de boşalttı.

"Her ne kadar çoğu muhteşem insanlar olsalar da, Spalt, seni köylü diye görmüyorum."

"Yine de bir köylüyüm, ekselansları."

"Öyle de olsa," dedi Elmo, "hayli derin bir adamsınız. Bunun hep farkındaydım."

"Sahipsiz sular hakkında, göl kıyısında size bir tane hatta daha fazla hikâye anlatamayacak tek bir kişi yoktur."

"Öyleyse şimdiye kadar benim niye bundan haberim olmadı?"

"*Unheimlich,** ekselansları. İnsanlar bahsetmiyorlar. Yürekte saklı sırlar gibi bir şey, sadece tek bir kişinin bildiği hakiki sırlar."

"Abartılı bir benzetme, Spalt."

---

* (Alm.) Tekinsiz. *–çn*

"Çoğumuz iki insanızdır, ekselansları. Sadece tek bir kişi olan kimsede bir eksiklik vardır, o da kendisiyle ve dünyayla huzurunu bulduğuna inanır."

"Öyle mi, Spalt?"

"İçimizdeki iki insan nadiren birbirleriyle iletişime geçerler. İkisi aynı anda bilinçte yer alsalar da çok az iletişim hâlindedirler. Rahatsızlık çıkarmadan birbirleriyle yüzleşemezler."

"İkisinden biri, diğerinden önce ölür bazen," diye belirtti Elmo.

"Hayat, bunun yaşandığını göreceğimiz yönelimdedir temelde, ekselansları. Bildiğimiz şekliyle hayat, insanlar içlerindeki hayalperesti kısa sürede öldürmezse zor devam eder. Düşünülecek çocuklar vardır, onları doğuran ve ırkımızın ayakta kalmasını sağlayan anneler; toplumun düzenli hayatı. Özellikle sizin sorumluluklarınız ve makamınız düşünülürse, ekselansları, buna benzer etkenlerin bilhassa farkında olacaksınız hep."

"Evet," dedi Elmo. "Dediğin gibi, görevim bu benim, tabii elimizden geldiğince iyi icra ediyoruz hâliyle." Şişeyle beraber yaklaştı. "Dolduralım, Spalt. Sönen ateşi harlamama izin ver." Fakat koyarken eli titriyordu Elmo'nun, o yüzden içkiyi, zaten iyice verniklenmeye ihtiyaç duyan masaya sıçrattı; hatta öğretmenin eski pantolonuna bile döküldü ama Spalt kıpırdamadı bile.

"Erkeklerin hayalleri, içlerindeki hakikat de *unheimlich*'tir, ekselansları. Herhangi bir adam kendi içsel hakikatini iki gözünü ardına kadar açarak incelerse ve iç gözü de ardına kadar açıksa, bulduğu şeyler karşısında dehşete düşecektir. Gölümüzün bir kısmına dair bu hikâyeleri duymamızın sebebinin bu olduğunu düşünmüşümdür hep. Orada, suda, karanlıkta, gözden ırakta, erkekler kendi içlerindeki manzarayla karşılaşıyorlar. En azından öyle düşünüyorlar. Çoğunun geriye zarar almadan dönmesi beklenmez."

"Erkekler böyle demek, Spalt. Ya kadınlar?"

"Kadınların, belirgin biçimde ayrılan bir iç hayatları yoktur. Kadınlarda iç hayat, bütünle birbirine karışır. Bu nedenle kadınlar, er-

keklerin gözünde ya sinsi ve gizemli ya da ahlakçı ve cansızdırlar. Kadınlarda, erkek olmanın sorunuyla kıyaslanabilecek bir sorun yoktur. Gölümüze ihtiyaçları yok onların."

"Hiç evlendin mi, Spalt? Evlenmemişsindir herhalde."

"Evlendim elbette, ekselansları. Siz ekselanslarına söylediğim gibi, bir köylüyüm sadece ben."

"Ne oldu peki?"

"Doğum sırasında öldü. İlk çocuğumuzda."

"Başın sağ olsun, Spalt."

"İkimizi de epey bir mutsuzluktan kurtardığı şüphesiz. Bunu asla unutmayacağım."

"Çocuk da öldü mü?"

"Hayır, ekselansları. Kız ölmedi. Babanın tekrar evlenmeye niyeti yoktu; ve çocuğa –küçük kıza– bakacak bir kadın, baba okulda öğretmenken ve örnek olması gerekirken, sadece şerre sebebiyet verirdi hemen. Neyse ki çocuğu iyi bir evde bırakabildim. Bir öğretmen olarak, tüm evlere dair bilgim vardı tabii ki. Şu anda ekselanslarının çalışanlarından biri kendisi ama babası olduğuma dair hiçbir fikri yok, bilse epey acı çekerdi, o yüzden ekselansları, böyle bir an yaşanırsa, bu konuda bir şey dememenizi rica ederim."

"Elbette, elbette, Spalt. Her şey daha iyi gitmediği için üzüldüm."

"Her şey bir gün maraza döner, ekselansları, en azından maraz gibi görünene. *Memento mori* sözünün anlamı da budur. Çoğunlukla da beklenenden erken olur." Uzun kadehi yine boşalmıştı ve ellerinin üstündeki rengi solmuş kısımlara bariz bir dikkatle bakıyordu.

Bodensee tam anlamıyla bir dağ gölü değildir. Sadece Avusturya İmparatorluğu bölgesinde kalan doğu kısmında, Bregenz'in üstü ve etrafında öne çıkar dağlar. Başka yerlerde arka planda, bazen uzakta kalırlar; bazen barbarların yaşadığı Bodman'ın ardı gibi gerçeküstülerdir; değişen atmosferde sık sık kaybolurlar ortadan. Yine de daha geniş çevrenin etrafında bekleyip izler dağlar, tıpkı üstlerinde

ve içlerinde mesken tutan bilinmez, devasa canlılar gibi. Ay bulutların arkasındayken ya da geri çekilmişken, gölün deniz kadar büyük, kara, hain, kadirimutlak göründüğü bölgeler vardır; ve oraya tek başına bir tekneyle açılmayan kimse anlayamaz nasıl soğuk olduğunu.

Elmo için de durum öyleydi şimdi. Hiçbir yerde en ufak ışık parıltısı yoktu ama suyun üstü hafiften kabarmıştı ve arada sırada tekne bir parça buza çarpıyordu, oysa insan buz mevsiminin geldiğini düşünmeyebilirdi. Elmo hayatında böylesine zifiri karanlık görmemişti. Çocukluğunda karanlık bir mahzene ya da dolaba kapatılmamıştı hiç, yetişkinliğinde de cephede ciddi bir aksiyona katılmamıştı. Gıcırtılı ama yola çıktığı sırada makul görünürlükte olan şato iskelesi ile gölün şu anda kendisinin bulunduğu kısmı arasında, teknenin dokusunun bakımsızlıktan zarar gördüğünü fark etti; fakat içeri su sızıp sızmadığını göremiyor ya da içeri dolduğunu duymuyordu henüz. Sadece bir ıslaklık hissediyordu, hatta ıslaklıktan biraz fazlasıydı, hareket etmeyi bırakıp ellerini zemindeki tahtaya değdirdi; bunu yapmasının sebebi on ayak parmağında da hissettiği neredeyse inanılmaz soğukluktu.

Yine de geri dönmesini gerektirecek bir mesele değildi. Hayatın meydan okumalarından (ya da zulmünden) asla kaçamazdınız sonuçta; ve Elmo kendi acı dünyasının içindeyken, bu imtihanın kendini böylesine açıkça, dosdoğru, öğretmeni tarafından böylesine orantılı bir berraklıkla tanımlanmış biçimde sunduğu için talihli olduğunu fark etmişti. Ne olursa olsun (bir şey olursa tabii), bu küçük tekne bir süre daha batmayacaktı.

Hakikaten de o kadar küçük bir kayık değildi belki de: Elmo dakikalar –ya da saatler miydi?– geçtikçe küreklerin daha da ağırlaştığını fark etmişti. Karanlık öyle yoğundu ki hareketlerini donmuş siyah bir pekmez gibi kısıtlıyordu. Karanlık kokuyordu da. Suların derinliklerinde, yüzyıllar ve binyıllardır yatan kimbilir neler vardı; özellikle Elmo'nun şu an ulaştığı, suyun nispeten uzak bir noktasında.

Kısa süre sonra karanlık değil de gölün kendisi onu geride tutuyormuş gibi gelmeye başladı. Tekneyi donmuş çamurda, Kuzeybatı Rotası'nı ilk arayanların yaşadıkları zorluklar arasında sayabilecekleri bir bulamacın içinde iterken ya da çekerken ter içinde kalmış gibiydi neredeyse. Elmo, tüm gayretine rağmen bir buz tabakasının sadece yüzünü değil, vücudunun tamamını kapladığını hissedebiliyordu. Yakında kendisinin ve bakımsız teknesinin de kaplanacağı kesindi.

Tekne de suyun içine daha fazla gömülmüştü. Elmo kürek çekmeye çalışırken fark etti bunu. Mesele, teknenin gövdesindeki muhtemel bir sızıntı değildi. Teknenin içinde öncekine kıyasla daha fazla su yoktu. Elmo'nun bunu kontrol etmesi hâlâ mümkündü, soğuk sağ eliyle de tam olarak öyle yaptı. Bunun için önce küreği ya da boynayı bıramak zorundaydı; fakat tekne o kadar aşağı gömülmüştü ki her nasılsa kürek yerinden çıktı ve tekneyi de terk ederek tuhaf bir gürültüyle karanlığın içinde kayboldu. Elmo dehşet içinde iki eliyle birden diğer küreğe uzandı; fakat bu eylemi teknenin rotasını iskele tarafına doğru çevirdi sadece ve diğer kürek de gizemli biçimde direniş gösteren suyun içinde kıvrılarak kayboldu. Elmo'nun elleri o şartlar altında hantal nesneyi tutamayacağı kadar donmuştu.

Elmo bir şeyin teknenin kıç tarafına tutunduğunu fark etti. Kıyıda yeterince sağlamken burada keresteden hâllice görünen tahtaların gerginliğini hissedebiliyordu. Hakikaten de teknenin tahtalarındaki sürüklenme ve gerilim şimdiye kadar hissedebildiği tek şeydi, bu his neredeyse kemiklerine işlemişti. Görülecek herhangi bir şey de yoktu; sadece karmaşık kokular ince ince saflaşarak tek bir tatlı parfüme dönüşmüştü. Elmo, tekneye temas eden buzun çatırtıları kükremeye dönmüş gibi hissediyordu, oysa sonbahardaydılar henüz.

Daha önce, Tiergarten'daki gölün üzerinde, bir an da olsa, her ne kadar hayal gibi gelse de gördüğü hanımefendiyle karşı karşıya olmadığını düşündü. Yine de kadın aynı şekilde ortadaydı; ve Elmo

bir anda nasılıyla nedenini anladı. Önceden öyle düşünmüyor olsa da gerçekten de epey bir saat geçmişti herhalde; çünkü şafağın o ilk korkutucu, belli belirsiz ışığı kendini göstermişti bir kere daha. Bu hanımefendinin de kocaman gözleri ve kocaman bir ağzı vardı; ama bu ağız şimdi açıktı ve beyaz sivri dişleri ortaya çıkmıştı; tuhaf bir balıktaki kadar çoktu dişleri. Ağzı epey açık olsa da bu hanımefendi gülümsemiyordu.

Önceki sefer kadın geldiği gibi kaybolmuştu elbette; şimdiyse önceki seferde olduğu gibi kalp gözünün önüne Elvira'nın görüntüsünü de getirmişti, ürkütücü ve ölümcül ve yıkılmaz.

Elmo teknenin içine uzanmıştı. Buzdan bir adamdı. "Zaten ölmüş olanı teslim alın," diye mırıldandı gölün ve dağların ruhlarına.

Işığı griden ziyade sarıydı; buzun yüzeyi Elmo'nun sandığı kadar katı ya da girintili çıkıntılı değildi kesinlikle. Henüz sonbahar olduğunu tekrarlamak gerek.

Cesetten geriye kalanlar kimliğin tespit edilemeyeceği durumdaydı. Gövde ısırılmış ve koparılmıştı, öyle ki kemikler bile çoğunlukla sıyrılmış ve parçalanmıştı. Tabii ki doğru dürüst bir baş da yoktu ortada. Her şey varsayımlara dayanacaktı. Birkaç güne soylu cenaze töreni vakti gelince, "O tabutun *içi* bomboş," diye fısıldaştı erkekler. Üstelik ilk bulunmasından son kurtulma ânına kadar, hakiki ve kesinkes dondurucu bir kış geçirdiler.

Viktor'a ne oldu peki, diye merak ediyordu bazıları. Elmo'nun ölü varsayıldığı andan itibaren yavaş yavaş aklı yerine gelmiş gibiydi, derken dünya savaşı çıktı ve bir buçuk nesil sonra bir kere daha askerliğe uygun görüldü, siper hattının epey arkasına atansa da yanındaki herkesle beraber, bir İngiliz topçusunun isabeti sonucunda yok olma talihsizliği geldi başına; şanslı bir isabet, diyebilirdi buna İngilizler. Viktor'un ölümü de sıradan değildi yani.

GENÇ BİR KIZIN GÜNLÜĞÜNDEN SAYFALAR

3 Ekim. Padua–Ferrara–Ravenna. Venedik'in berbatlığını arkada bıraktıktan sadece dört gün sonra Ravenna'ya ulaştık. Hem de kiralık arabayla! Her yerim tutulmuştu, sivrisinekler de fena ısırdı. Dünden farksızdı her şey, önceki günden de ve ondan önceki günden de. Keşke konuşabileceğim birileri olsaydı. Annem bu akşam yemeğe inmedi bile. Babam tek kelime etmeden oturdu öylece, yüz değil de en azından iki yüz yaşında gibi görünüyordu, her zamanki gibi. *Gerçekten* kaç yaşında acaba? Ama merak etmek anlamsız. Asla bilemeyiz, en azından ben bilemem. Annem ***kesin*** biliyordur diye düşünüyorum sık sık, en azından aşağı yukarı. Keşke annem konuşabileceğim biri olsaydı, Caroline'ın annesi gibi. Caroline'la annesinin beraberken kız kardeşlere benzediğini düşünürdüm eskiden ama tabii ki böyle bir şeyi asla söyleyemezdim. Fakat Caroline güzel ve neşeli, bense solgun ve sessizim. Akşam yemeğinden sonra odama çıktığımda uzun aynanın önünde oturdum ve bakıp bakıp durdum. Yarım saat durdum öyle belki, ya da bir saat. Dışarıda hava epey kararınca ayaklandım.

Odamı sevmedim. Fazla büyük ve iki tahta sandalye var sadece, sarı şeritli yeşilimsi maviye boyanmışlar, en azından eskiden o renkmiş. Oturmayı tercih edeceğim zamanda yatağa uzanmaktan nefret ediyorum ve herkes belimin ne kadar kötü olduğunu biliyor. Ayrıca yatak her ne kadar büyük olsa da yazın kuruyan topraklar kadar sert sanki. Tabii buralarda toprak öyle değil. Tam tersi. Venedik'ten ayrıl-

dığımızdan beri yağmur dinmedi. Bir kere bile. Bayan Gisborne'un, çok ama çok sevdiğim Derbyshire'ımdan yola çıkmadan önce anlattıklarıyla alakası bile yok buranın. Yatak gerçekten *devasa*. Benim boyumda en az sekiz insanı alır. Aklıma getirmemeye çalışayım. Şimdi hatırladım: Ayın üçü geldi, yani neredeyse altı ay önce yola çıkmışız. Bu süre içinde nerelere gitmedim ya da başıma neler gelmedi ki! Şimdiden birazını unuttum bile. Oraları doğru dürüst görmedim her halükârda. Babamın kendine has fikirleri vardır ve emin olduğum bir şey varsa o da bunların diğer insanların fikirlerinden epey farklılık gösterdiği. Bana göre Padova kenti, at üstünde bir yerden ibaret – taştan ya da bronzdan herhalde, hangisi olduğunu bile bilmiyorum. Ferrara ise ona bakmak *istemeyeceğim* kadar ödümü koparan devasa bir saray, şato, kale sadece. Bu yatak kadar büyüktü – kendine has biçimde tabii. Bu hafta ziyaret ettiğim iki büyük, ünlü kent bunlardı işte. Neredeyse iki ay önce nerede olduğumdan bahsetmiyorum bile! Caroline'ın annesinin her zaman dediği gibi, Tam bir komedi! Keşke şimdi o da, Caroline da burada olsaydı. Onlar gibi bana sarılan, öpen, her şeyi neşeli hâle getiren kimseyi hiç tanımadım hiç.

Kontesa, en az on iki mum tedarik etti benim için neyse ki. Çekmecelerden birinde buldum onları. Okumaktan başka yapacak şey yok sanırım – bir de dua edebilirim belki. Yanımda getirdiğim kitapların tümünü bitirdim maalesef, yenilerini, özellikle İngilizcelerini almak da öyle zor ki. Yine de, Venedik'ten ayrılmadan önce, Bayan Radcliffe'in yazdığı iki epey uzun kitabı almayı başardım. On iki mum olmasına rağmen, sadece iki tane mumluk var ne yazık ki, ikisi de kırık, diğer her şey gibi. İki mumun yetmesi lazım aslında ama odayı daha da büyük ve karanlık göstermekten başka işe yaramıyorlar. Belki de pek iyi olmayan yabancı mumlardan olabilirler. Çekmecedeyken epey kirli ve rengi solmuş hâlde göründüklerini fark etmiştim. Hatta bir tanesi hayli kararmış gibiydi. Epey uzun

zamandır çekmecede duruyordu herhalde. Bu arada odanın tam ortasında, tavandan aşağı sarkan bir kafes var. Avize desem doğru tanımlamış olamam: Bir avizenin hayaleti belki. Her halükârda, yatağın ayak tarafından bile uzakta kalıyor. Kaldığımız bu yabancı evlerdeki odalar devasa gerçekten. Hava sürekli sıcak sanki, oysa alakası bile yok. Tam bir komedi!

İşin doğrusu şu an epey üşüyorum, üstelik Derbyshire'da geçen kışın tamamında giydiğim koyu yeşil yün elbiseyi giymeme rağmen. Acaba yatağın *içine* geçsem biraz daha ısınır mıyım? Bir türlü karar veremediğim bir şey bu. Bayan Gisborne "pek de üşüyen bir fani" diyor bana hep. Şimdiki zamanı kullandım sanırım. Bayan Gisborne için uygun mu bu acaba? Bayan Gisborne'u bir daha görecek miyim ki? Yani *bu hayatta* tabii.

Bu günlüğe yazalı altı gün geçti ve başladıktan sonra her zaman yaptığım gibi, her şeyi buraya kaydettiğimi fark ettim. Yazmaya devam edersem başıma korkunç bir şey gelmeyecek sanki. Saçma elbette ama bazen en saçma şeylerin çoğunlukla en doğruları da olup olmadığını düşünüyorum bazen.

Kelimeleri sayfaya geçiriyorum ama ne anlatıyorum ki? Yola çıkmadan önce, ne yaparsam yapayım bir günce, bir seyahat güncesi tutmamı söyledi herkes. Bunun bir seyahat güncesi olduğunu düşünmüyorum kesinlikle. Babam ve annemle seyahat ederken, dış dünyayı nadiren izlediğimi fark ettim. Babam ve annemle, ya bir şeylerin görülebileceği veya en azından bazı şeylerin en iyi görülebileceği yerlerde yavaş yavaş yürüyoruz ya da devasa bir mezardan hâllice bir yatakta saat üstüne saatlerce yalnız başına yatarken buluyorum kendimi; çoğunlukla, bazen de bütün gece boyunca uyku girmiyor gözüme. Farklı kentlerde bazen kendi başıma yürüyebilsem çok daha fazla şey görebilirim – tabii ki geceleri değil. Keşke mümkün olsa bu. Bazen kız olmaktan gerçekten nefret ediyorum. Babam bile, bazen benim hissettiğimden daha fazla nefret edemez kız olmamdan.

Yazılacak bir şey çıktığında da hep aynı şeymiş gibi geliyor! Babamın her zaman giriş hakkına sahipmiş gibi olduğu bir diğer malikânedeyiz mesela şimdi. Biliyorum epey fenalık ediyorum ama bu kadar çok insanın, genelde öyle sessiz, huysuz ve her zaman öyle ihtiyar olan babamla neden tanışmak istediklerini merak ediyorum bazen. Belki de cevabı bu kadar basittir: Onunla hiç karşılaşmıyorlar – annemle de – benimle de. Arabayla geliriz, babam bizi başkâhyaya ya da başka birine verir ve aile bizi asla görmez çünkü aile asla evde olmaz. Bu yabancı aileler fazlasıyla eve sahipler galiba ve hep başka bir tanesinde kalıyorlar. Aile üyelerinden biri ortaya çıktığında da adam ya da kadın en az babam kadar ihtiyar görünür ve tek kelime İngilizce konuşamazlar neredeyse. Emin olmak kolay değil ama güzel bir sesim var bence, keşke yabancı dilleri öğrenmekte daha fazla sebat etseymişim. Ama asıl sorun Bayan Gisborne'un dil öğretmeyi hiç beceremememesi. Kendimi savunmak adına bunu söylemem lazımdı; ama hiçbir faydası yok artık. Bayan Gisborne bu odada benimle kalsa nasıl hissederdi acaba? Benden daha iyi hissetmezdi bence.

Söylemeyi unuttum ama değerli aileyle tanışmamızın *gerektiği* seferlerden birisi bu; ancak aile sadece iki kişiden, Kontesa ile kızından ibaret anlaşılan. Bazen, yaşı ne olursa olsun, özellikle yeni bir tanesiyle tanışmayı istemeyeceğim kadar çok kadın gördüğümü hissediyorum. Kadınlarda monoton bir şeyler var – tabii ki Caroline ile annesi gibilerse hayır, ama çoğunlukla öyle değil hiçbiri, olamazlar da. Kontesa ile kızı henüz çıkmadılar ortaya. Niye bilmem ama babam kesin biliyordur. İkisiyle yarın tanışacağımızı söylediler. Büyük beklentilerim yok. Yeşil yün elbisem yerine yeşil saten elbisemi giyebileceğim kadar sıcak olacak mı hava acaba? Olmaz herhalde.

Üstelik burası, büyük, ölümsüz Lord Byron'ın günah ve yaban içinde yaşadığı kent! Annem bile birçok defa bahsetti bundan. Bu hüzünlü ev aslında kentte *değil* tabii. Kentin biraz uzağında bir villadayız ama hangi tarafındayız bilmiyorum, annem de kesin bil-

miyor ya da umursamıyordur. Bu öğleden sonra kentin içinden geçtikten sonra on beş ya da yirmi dakika daha yola devam ettik gibi geldi bana. Yine de Lord Byron ile aynı bölgede olmak bile en taş kalpliyi hislendirmeye yeter; ve benim kalbim taş olmaktan çok uzak, eminim bundan.

Neredeyse bir saattir yazdığımı fark ettim. Bayan Gisborne gereksiz yere fazla tire kullandığımı ve bunun bir zayıflık olduğunu söyleyip duruyor. Zayıflıksa zayıflık, keyfini çıkarmaya niyetliyim.

Bir saat geçtiğini biliyorum çünkü neredeyse on beş dakikada bir çalan devasa bir saat var burada. Öyle gürültülü ki kesin devasa bir saattir, zaten yurtdışında her şey *devasa.*

Hiç olmadığı kadar çok üşüyorum, kollarım da tutuldu epey. Ama nasıl olacaksa elbiselerimi çıkarmam, mumu üflemem ve küçük bedenimi bu devasa, korkutucu yatağın içine sokmam lazım. Yurtdışı seyahatindeyken bedende beliren ısırık izlerinden nefret ediyorum, umarım gece boyunca daha fazlası olmaz. Umarım susamam da çünkü bırakın güvenli bir içme suyunu, herhangi bir su bile yok etrafta.

Ah, dışarıda bir yerlerde asice ve fenalıkla yaşayan Lord Byron! Onu unutmak imkânsız. Acaba *benim* hakkımda ne düşünürdü? Bu odada ısıran çok şey yoktur umarım.

4 Ekim. Hayret! Kontesa, yanımda hizmetçimin bulunması şartıyla kentte kısa yürüyüşlere çıkmamın münasip olacağını söyledi ve annem hizmetçimin olmadığını söyleyince, kendininkilerden birinin hizmetlerini sundu bana! Böyle bir şeyin asla olamayacağını dün tam da bu günlüğe yazdıktan bir gün sonra bunun yaşandığına inanamıyorum! Diğer kentlerde de yürüyüşe çıkmamın gayet doğru olacağından eminim artık. Annemle babamın bunun aksini savunmalarının sebebi hizmetçiyle ilgili zorluktu galiba. Bir hizmetçimin olması lazım elbette, annemin bir hizmetçisi, babamın da bir uşağı olmalı, kapılarında armamızın bulunduğu doğru dürüst, bize ait bir

arabamız da olmalı! Yoksulluk yüzünden böyle olsa ne kadar da küçük düşerdik. Ama pek yoksul olmadığımız için (eminim bundan), durum gülünç. Her halükârda, babamla annem bunu mesele etmeye devam ettiler ama Kontesa artık Kilise Toprakları'na girdiğimizi ve bu nedenle Tanrı'nın özel ihsanının altında yaşadığımızı söyledi. Kontesa İngilizceyi epey iyi konuşuyor ve İngilizce *deyimleri* –Bayan Gisbourne da bu kelimeyi kullanır– bile biliyor.

Kontesa, Kilise Toprakları'ndan bahsedince, babam tam da tahmin ettiğim gibi yüzünü buruşturdu. Buraya gelirken birçok defa, onun söylediği biçimiyle, Papalık Toprakları'nın, Avrupa'daki en kötü yönetilen yer olduğunu ve Protestanlığı nedeniyle böyle demediğini söylemişti. Bilmem. Babam buna benzer yorumlar yaptığında, çoğunlukla sadece kendi fikirleriymiş gibi geliyor bana, tıpkı en iyi nasıl seyahat edileceğine dair düşünceleri gibi. Kontesa o minvalde konuştuktan sonra, doğrudan Papa ya da kardinalleri tarafından yönetilmek epey güzel olmalı diye –epey kuvvetli– bir hisse kapıldım. Tabii ki kardinaller hatta Papa bile hata yapabilir, tıpkı bizim piskoposlarımız ve bölge papazlarımız gibi, hepsi insan sonuçta, evdeyken Bay Biggs-Hartley bunu vurgular hep; yine de İngiltere'de bizi yöneten türdeki insanlardan daha fazla Tanrı'ya yakınlardır herhalde. Bence babam böyle bir meselede hüküm verebilecek biri değil bence.

Kontesa'nın nazik teklifini kabul etmeye kararlıyım. Bayan Gisborne solgun, küçük bir şey olsam da, kendime ait bir iradem olduğunu söyler. İşte bunu kanıtlamak için bir fırsat. Kontesa'nın hizmetçisi sadece İtalyanca konuşabildiği için bazı zorluklar yaşanabilir ama ikimiz yalnız kaldığımızda ben efendi, o ise hizmetçi olacak ve bunu hiçbir şey değiştiremez. Kızı gördüm. Burnunun büyüklüğü hariç güzel gerçekten.

Bugün de her zamanki gibi yağmurluydu. Öğleden sonra Kontesa'nın at arabasında, Ravenna'da dolaştık; sonunda, kapılarında arma bulunan, uşağı ve arabacısıyla tam teşekkül bir araba.

Babam kiralık arabamızın ücretini verdi. Venedik'in tam karşısındaki Fusina'ya doğru tıngır mıngır dönmüştür herhalde. Ravenna'da bir hafta daha kalacağız galiba. Babamın, önemli duraklama noktalarımızdaki geçici ikametimiz için ayırdığı süre bu kadar sürüyor genelde. Pek uzun değil ama yaşam biçimimizi de hesaba katınca yeterli oluyor çoğunlukla.

Bu öğleden sonra, sokağın bir kenarında duran Dante'nin mezarına gittik ve içinde Neptün'ün Tahtı bulunan büyük bir kiliseye girdik, sonra da içi masmavi ve pek güzel olan Galla Placidia Mezarı'na. Lord Byron'ın nerede kaldığına dair bir ipucu bulmak için gözlerimi dört açmıştım ama bunun üstüne düşünmek gereksizdi çünkü sokaklardan birinde gezinirken Kontesa neredeyse bağırarak şöyle dedi: "Palazzo Guiccioli. Lord Byron'ın hayvanları kaçmasın diye kapının altına yapılan tel örgülere bakın."

Babam da Dante'nin mezarında olduğundan daha hevesli biçimde bakarak, "Kesinlikle, kesinlikle," dedi. Başka bir şey konuşulmadı çünkü hem babam hem de annem, sohbet içinde ne konuşulduğunu anlayabilmem için Lord Byron'ın günümüzdeki yaşayışından birçok kereler bahsetseler de, ne Kontesa ne de babamla annem gerçekte ne kadar anladığımdan haberdardı. Dahası, küçük Kontesina da arabadaydı, annesinin ayağının dibindeki bir minderde oturuyordu, yani toplamda beş kişiydik, yabancı arabaları yabancıların her şeyi gibi kocamandı hakikaten; ama işin doğrusunu söylemek gerekirse küçük *kızın*, o tatlı masumun hiçbir şeyden haberi yoktu.

"Kontesina" aile ve hizmetliler tarafından kullanılan bir mahlas, bir *sobriquet** sadece. Kontesina da bir kontesa aslında: Yabancı soylu ailelerde, eğer bir kişi dükse, diğer tüm adamlar dük, kadınlar da düşes oluyorlar sanırım. Epey kafa karıştırıcı ve bizim, her aileye sadece bir dük ve bir düşesin düşebildiği, muntazam düzenimizle alakası yok. Küçük Kontesina kaç yaşında bilmiyorum. Yabancı kızların çoğu, gerçekte olduklarından daha büyük görünüyorlardı, oysa

* (Fr.) Lakap, mahlas, takma ad. –*çn*

bizim kızlarımızın çoğu daha küçük gösterir. Kontesina *epey* gürbüz, hakiki bir hava perisi. Yanık bir benzi var, hiçbir çeşit lekesi yok. İnsanlar sık sık "yanık tenliler" hakkında yazıyorlar: Kontesina'nın teni ise gerçekten öyle. Gözleri tam anlamıyla devasa, kuru bakla şeklindeler ve renkleri de pek farklı değil; ama onları birilerine bakmak için kullanmıyor asla. Pek az konuşuyor ve genellikle yüzünde öyle boş, kayıp bir ifade var ki insan hafiften budala olduğunu sanabilir; ama öyle değil bence. Yabancı kızlar, bizim kızlarımızınkinden farklı yetiştiriliyorlar. Annem dudaklarını birbirine bastırarak, sık sık bahseder bundan. Ayakları, benim ya da Caroline'ınkilerin en az yarısı kadar büyük gerçi kendi tarzında epey güzel biri aslında ama kendimi Kontesina'yla dost olurken göremiyorum açıkçası.

Yabancı kızlar büyüyüp kadın olduklarında, zavallılar, normalde olduklarından daha büyük göstermeye devam ediyorlar genelde. Bunun Kontesa için de geçerli olduğundan eminim. Kontesa bana epey nazik davranıyor –tanış olduğumuz şu birkaç saat içinde tabii– hatta bana biraz üzülüyormuş gibi bile görünüyor, tıpkı benim ona üzüldüğüm gibi. Ama Kontesa'yı anlamıyorum. Dün gece neredeydi? Küçük Kontesina tek çocuğu mu? Kocasının başına ne geldi? Adam ölü olduğu için mi üzgün görünüyor? Neden o kadar büyük bir evde –villa diyorlar ama insan bir *palazzo* olduğunu sanabilir– yaşamak istiyor ki, hem de neredeyse hiç dayanıp döşenmemişken ve her yer ufalanmak üzereyken. Bu soruları anneme sormak isterdim ama verebileceği doğru ya da herhangi bir cevabı olur muydu şüpheliyim.

Kontesa bu akşam yemeğe geldi, hatta yanında küçük Kontesina da vardı. Annem de geldi: Sevmediğim şu elbise vardı üstünde. Yanlış kırmızı tonu – özellikle de İtalya için, burada *koyu* renkler çok daha fazla giyiliyor gibi. O akşam, önceki günden daha iyi geçti; ama daha kötü de geçemezdi herhalde. (Bay Biggs-Hartley asla böyle demememiz gerektiğini söyler: Her şey çok daha kötü olabilir.) *İyi* bir akşam değildi. Kontes, bariz dertlerine rağmen –neyseler ar-

tık– eğlenmeye çalışıyordu epey; ama ne annem ne de babam nasıl karşılık verebileceklerini biliyorlardı ve ben bir şeyler hakkında düşünmeyi, insanlar arasında büyü yapmaktan daha iyi becerdiğimin gayet farkındayım. Gerçekten iyi tanıdığım, hakikaten güvenebileceğim ve sevdiğim birkaç dostum olsa keşke. Ne yazık ki birilerinin elimi tutmasının üzerinden bile epey zaman geçti. Mektuplar bile yoldayken kayboluyorlar çoğunlukla, hiç şaşırmıyorum buna; kimsenin mektup yazma zahmetine girdiği mi var zaten, o kadar zaman sonra neden böyle bir şey yapsınlar ki. Akşam yemeği sona erince, annem ve babam, Kontesa'yla beraber kart ve zarın kullanıldığı bir İtalyan oyunu oynadılar. Hizmetçiler salonda bir ateş yakmışlardı ve Kontesina ateşin yanında hiçbir şey yapmadan, tek kelime etmeden oturuyordu. Denk gelseydi, annem "çocuğun uzun zaman önce yatağa gitmiş olması" gerektiğini söylerdi, eminim söylerdi. Kontesa oyunu bana öğretmek istedi ama babam hemen çok küçük olduğumu söyledi ki bu tamamıyla saçmalık. O akşam daha sonra, Kontesa, babam ve annemle uzun süre oynadıktan sonra, yarın ipleri eline alacağını (Kontesa buna benzer o kadar çok deyim biliyor ki İngiltere'de *yaşamış* olmalı) ve oyunu öğrenmem için epey *ısrar* edeceğini söyledi. Babam yüzünü buruşturdu, annem de her zamanki gibi dudaklarını birbirine bastırdı. Dikiş yapıyordum, hoşuma da gitmiyor aslında, hizmetçiler bizim için bu işi yapabilecekken hiçbir anlamı yok; ve kendimi derin düşüncelere dalmış buldum. Derken, Kontesa'nın yanağından küçük bir damla yaşın süzüldüğünü fark ettim. Hiç düşünmeden ayağa kalktım; ama Kontesa gülümsedi sonra, ben de oturdum. Daldığım derin düşüncelerden birisi de insanların belirli bazı felaketler yüzünden değil de hayatın kendi içinden bir şeyler nedeniyle ağlamasıydı hep, başkalarının yanında keyfine bakmaya uğraşırken üzerimize ışık tutan bir şey.

İtiraf etmeliyim ki şu berbat ısırık şişkinlikleri iniyorlar. Daha fazla ısırılmadım sanırım, ki şu kokan yerde, Dijon'da her akşam olana kıyasla bir üstünlük bu. Yine de keşke daha iç açıcı bir odam

olsaydı, daha güzel döşenseydi içerisi, neyse ki bugün yatağımın yanına maden suyu şişelerimizden birini getirebilirdim, hatta yanında bir bardak bile alabildim. İtalyan maden suyu sadece ama annem bunun sıradan sudan sadece çok az daha güvenli olabileceğini söylüyor tabii ki; sıradan suyun sokakların kenarındaki pis kuyulardan çekildiği düşünülürse, annem biraz abartıyor bence. Fakat Fransa'da aldığımız şişe sular gibi olmadığını da itiraf etmem gerek. Zaten şişede su almak da saçma! Her halükârda, yabancı ülkelere dair *hoşuma* gitmeye başlayan hatta tercih ettiğim bazı şeyler de var. Annemle babam böyle konuştuğumu duysa hiç iyi olmaz. Bu kadar hassas olmasaydım keşke diye düşünüyorum çoğu zaman, böylelikle bana sunulan odalar ve bu tür diğer şeyleri pek umursamazdım. Faat annem su konusunda benden de hassas! O kadar da *önemli* bir şey mi emin değilim. Olamaz. Annemin, *önemli* konular söz konusuyken benden daha *az* hassas olduğu *bariz* bence. Bütün hayatım bu bariz gerçeğin üstüne kurulu; gerçek hayatım yani.

Keşke Kontesina *kendi* odasını paylaşmamızı teklif etseydi çünkü o da benimle aynı biçimde hassas. Ama belki de küçük kız, Kontesa'nın odasında uyuyordur. Bunu umursamamam lazım aslında. Küçük Kontesina'dan *nefret* etmiyorum hatta ondan hoşlanmadım da diyemem. Onun da kendi dertleri vardır herhalde. Ama babamla annem buna izin vermezlerdi zaten ve böylelikle bu mükemmelen sıradan ama her nasılsa epey tuhaf olan güne dair yazılabilecek her şeyi yazmış oldum. Bu kocaman, soğuk odada, üşümekten zar zor hareket edebiliyorum.

5 Ekim. Bu sabah anneme günaydın demeye gittiğimde, pek müstesna bir haber verdi. Oturmamı söyledi (annem ve babamın odalarında benimkinden çok daha fazla sandalye ve başka şey var) ve bir parti verileceğinden bahsetti! Bunu, kaçınmanın imkânsız olduğu korkunç bir belaymış gibi söylemişti annem; ve aynı tepkiyi vermem gerektiğinden emin gibiydi. Aslında ne düşünüyordum bilmi-

yorum. Henüz bir partinin keyfini çıkaramadığım doğru (epey bir partiye katılmadım da zaten); ama bütün gün içimde farklı, daha hafif ve tez canlı bir şeyler hissettiğimin farkındaydım ve bu hissi, bir partinin beni beklediği bilgisine borçlu olduğumu düşünmeden edemiyorum bu akşam. Sonuçta yabancıların partileri, memlekettekilerden farklı olabilir hatta büyük ihtimalle öylelerdir. Kendime söyleyip duruyorum bunu. Söz konusu parti ise Kontesa tarafından veriliyor, bunun hakkında annemden daha fazlasını biliyordur kesin, eminim. Eğer öyleyse, Kontesa'nın, annemden daha fazla bildiği tek şey de bu olmayacaktır.

Parti yarından sonraki gün yapılacak. Kahvemizi içer, paninimizi (İtalya'da hep daha pul pul ve tozumsu yapıyorlar) yerken, Kontesa'ya hazırlık için yeterli zaman var mı diye emin olup olmadığını sordu annem. Fakat Kontesa gülümsedi sadece – tabii ki kibarca. İtalya'da bir şeyleri yapmak daha kolay büyük ihtimalle (insan gerçekten yapmak isterse elbette) çünkü herkesin o kadar çok hizmetçisi var ki. Kontesa'nın çok parası olduğuna inanmak zor ama bizden daha fazla hizmetçi çalıştırıyor gibi, dahası onlar da hizmetçiden çok köle gibi davranıyorlar, bizim Derbyshire'ımızdaki yer silicilerle alakaları yok. Belki de herkes Kontesa'yı epey seviyor diye böyledir sadece. Bunu tamamıyla anlayabilirim. Her neyse, parti hazırlıkları bütün gün yüksek perdeden devam etti, insanlar flamalar asıyor, mutfaktan ilginç kokular yayılıyordu. Resmi bahçenin uzak ucundaki hamamın bile (Bizanslılar tarafından inşa edildiği söyleniyor) örümcekleri temizlendi ve içi ne pişirdiklerini bilmediğim aşçılarla dolduruldu. Dönüşüm epey şaşırtıcı. Annem bizi nelerin beklediğini ilk ne zaman anladı acaba? Herhalde biz dün gece yatağa geçmeden öncedir.

Yeni bir elbisenin bu kadar mümkün olmayışına canımın sıkılması gerekirmiş gibi hissediyorum. Peri masallarındaki gibi, bir tren dolusu terzinin önümüzdeki kırk sekiz saat boyunca gece gündüz çalışması gerekirdi. İsterdim böylesini (kim istemez ki?) ama dikil-

mesi için elimizde haftalarca vakit olsa bile *bana* yeni bir elbise verilmesi gerektiğinden o kadar da emin değilim. Babam ile annem, beni Papa ve kardinalleri ağırlayacaksa bile zaten yeterince elbisemin olduğu düşüncesini savunurlar herhalde. Ne olursa olsun canım sıkkın değil. Caroline'ın annesinin dediği gibi, elbiselere karşı düzgün bir ilgiden yoksun olduğumu düşünüyorum bazı bazı. Her neyse, yeni elbiselerin çoğunlukla hayal kırıklığı yarattığını tecrübe ederek öğrendim. Kendime bunu hatırlatıp duruyorum.

Bugün olan bir diğer önemli şey de Kontesa'nın hizmetçisi Emilia ile beraber kente ilk yürüyüşümüze çıkmamızdı. Kendime söz verdiğim gibi, babamın bu konu hakkında söylediklerini bir kenara attım sadece. Annem o sırada uzanıyordu, Kontesa ise tatlı tatlı gülümsedi ve bana yoldaşlık etsin diye Emila'yı çağırttı.

Yürüyüşün *çok da* iyi geçmediğini itiraf etmem gerek. Bay Grubb'ın *Ravenna ve Tarihi Eserleri Kılavuzu* kitabını yanımda götürdüm (babam, daha kötü bir şey yaparım korkusuyla hayır diyemedi bile) ve nereleri ziyaret edebiliriz diye haritaya bakınmaya başladım. Başlangıcı böyle yapmanın en iyi yöntem olacağını ve bir kere başlayınca hayatın bana neler sunacağını görmek için bekleyebileceğimi hissediyordum. Yüzleşilecek belirli bir durum varsa epey kararlı olabiliyorum. İlk zorluk ise Ravenna'nın kendisine yapılacak epey uzun yürüyüştü. Benim için pek bir şey ifade etmiyordu ama yağmur yağmamasına rağmen, Emilia kısa süre içinde bu kadar yürümeye alışkın olmadığını belli etti. Naz yapıyor, rol kesiyor olabilirdi sadece çünkü herkes böyle kızların köylü ailelerden geldiğini bilir ki onlar da bu şekilde gezinmeseler bile bütün gün yürüyorlardır kesin. Durumunu umursamadım ben de, zaten Emilia'nın aslında ne dediğini güçbela anlayabildiğim için kolay oldu bu. Onu ittirip ileri doğru çekiştirdim sadece. Tabii ki kısa süre içinde numara yapmayı bıraktı ve günün keyfini çıkardı. Harap durumda arabacılar vardı yolda, çok sayıda sefalet içinde çocuk da, ama kim olduğumuzu anladıklarında bizi rahatsız etmeyi kestiler çoğunlukla, zaten

son zamanlarda arabaların taşlandığı Derby yollarıyla kıyaslanacak durumda bile değildi burası.

Bir diğer dert de Ravenna'ya ulaştığımızda, Emilia'nın buraya hiç düşünmediğim kadar yabancı olmasıydı. İnsanlar tabii ki yakınlarındaki tarihi eserlere, her ne kadar eski olsalar da, tekrar tekrar bakmaya gitmezler; en azından İtalyan halkı hiç gitmiyor sanırım. Emilia efendisinin yanında değilken, kente sadece belirli bir amaç doğrultusuna gitmeye alışkındı: Mesela bir şey satın almaya, bir şey satmaya ya da bir mektup iletmeye. Aklıma eski komedilerdeki şımarık kızları getiren bir şey vardı tavrında: Tek işleri billets-doux* getirip götürmek olan, bazen de kadın efendilerinin bilgisi dahilinde ya da haricinde, kadın efendilerinin yerlerini alan kızlar. Şu hamamlardan birini daha ziyaret etmeyi başardım, bu seferkinin üstü açıktı, adıysa Ortodoks Vaftiz Havuzu'ydu çünkü burayı inşa eden Romalıların son günlerinin ardından Hıristiyanların eline geçmişti. Kontesa'nın bahçesindekinden çok daha büyük bir hamamdı elbette, ama içerisi epey karanlıktı, zemin öyle girintili çıkıntılıydı ki düşmemek zordu. Ayrıca içeride berbat bir hayvan leşi de vardı. Emilia gülmeye başladı, neye güldüğü gayet açıktı. Dağlarına geri dönmüş gibi uzun adımlar atarak yürüyordu ve İtalya'nın topuğuna ya da başparmağına kadar yürümeyi teklif etsem bile benimle gelmeye hatta belki de önümden gitmeye hazır olduğunu ima ediyor gibiydi. İngiliz bir kızım ben, hoşuma gitmedi bu, Emila'nın önceki tavrının tam tersini sergilemesini de sevmemiştim, aramızdaki durumu kendi hâkimiyeti altında tutacağına dair kasıtlı ve küstah bir prensiple hareket ettiğini düşünüyordum neredeyse. Yani, dediğim gibi, yürüyüş iyi geçmedi. Yine de bir başlangıç yaptım. Bütün hayatımı bir yanda babamın, bir yanda annemin peşinde dolanarak geçirirken yoluma muhtemelen çıkabileceklerden daha fazlasını vadediyor dünya, orası kesin. Davranışlarını artık daha iyi anladığım için, Emila'yla en iyi nasıl ilgi-

* (Fra.) Aşk mektubu. *–çn*

lenmem gerektiğini düşüneceğim. Villaya döndüğümüzde hiç yorgun değildim. Yorulan kızlardan nefret ediyorum, en az Caroline'ın nefret ettiği kadar hem de.

İster inanın ister inanmayın, annem hâlâ yatıyordu. İçeri girdiğimde, parti için dinlendiğini söyledi. Fakat partiye daha bir gün var. Ah benim zavallı annem, daha baştan İngiltere'yi bırakmasa daha iyi olurdu herhalde! Hayatta aynı döneme geldiğimde ve olması gerektiği gibi evlendiğimde bu duruma düşmemeye özellikle dikkat etmeliyim. Yatan anneme bakarken, her zaman bu kadar yorgun ve kaygılı görünmese hâlâ epey güzel sayılabileceğini fark ettim. Benim şu an ki hâlimden daha güzel olduğu kesin. Bunun gayet iyi farkındayım. Ben, ne yazık ki hiç güzel değilim. Bayan Gisborne'un söylediği gibi başka faziletlere adamam gerek kendimi.

Yukarıya yatmaya giderken beklenmedik bir şey gördüm. Küçük Kontesina bizde önce terk etmişti salonu ve her zamanki gibi tek kelime etmemişti. Büyük ihtimalle sıvıştığını sadece ben görmüştüm, öyle sessiz gitmişti ki. Geri dönmediğini fark ettim ve yaşını hesaba katınca epey yorulmuş olabileceğini düşündüm. Mutlaka, derdi annem. Ama sonra elimde mumla yukarı çıkınca, aslında ne olduğunu bizzat gördüm. İngiltere'de dediğimiz şekliyle merdiven sahanlığının köşelerinin birinde tuhaf bir dolap ya da kabin vardı, iki kapıyla açılıyordu ve ikisi de kilitliydi, bunu biliyorum çünkü kulplarını dikkatlice çevirdim. Bu köşede, mumumun ışığında, Kontesina'ya bir adamın sarıldığını gördüm. Bence uşaklardan biri olabilir yalnızca ama açıkça bir şey göremedim aslında. Belki de yanılıyorumdur ama kızın Kontesina olduğundan eminim. Orada, zifiri karanlıktaydılar, üstelik ben merdivenlerden çıkıp sakin sakin aksi yönde yürürken kıpırdamamışlardı bile. Sanırım onları loşlukta göremeyeceğimi umuyorlardı. Kimsenin henüz yatmaya gelmeyeceğini sanıyorlardı herhalde. Belki de zamanın nasıl geçtiğini tam anlamıyla unutmuşlardı, Bayan Radcliffe'in tasvir ettiği gibi. Kontesina'nın kaç yaşında olduğuna dair çok az fikrim var ama on

ikiymiş ya da daha küçükmüş gibi görünüyor çoğunlukla. Tabii ki bundan hiç kimseye bahsetmeyeceğim.

6 Ekim. Gerekli davranış tarzlarıyla gerçek davranış biçimlerimiz arasındaki farkı düşünüp durdum bütün gün. Üstelik ikisi de Tanrı'nın biz kullarına emrettiği ama Bay Biggs-Hartley'nin hep vurguladığı üzere, ne yaparsak yapalım, ne kadar kendimizi verirsek verelim asla elde edemeyeceğimiz davranış biçiminden farklılar. Bizler, her birimiz, en az üç kişiyiz sanki. Dahası da var üstelik.

Emilia'yla geçen günkü küçük gezintimin sonuçları tam bir hayal kırıklığıydı. Sadece bir kız olduğum için ve kendi başıma dolaşamadığım için çok şey kaybettiğimi sanmıştım, ama artık herhangi bir şeyi kaçırdığımdan emin değilim. İnsan bir şeye ne kadar yaklaşırsa, o şeyin orada bulunmama hatta hiç var olmama ihtimali daha da artıyor sanki. Tabii ki biz kadınların "korunması" gereken kötü kokular, kötü kelimeler ve berbat kaba yaratıklar hariç. Ama metafiziksel düşüncelere daldım yine; oysa Bay Biggs-Hartley düzenli olarak bunu yapmayalım diye uyarıyor. Keşke Caroline bizimle olsaydı. Onunla beraber, sadece ikimiz dolaşmaya çıksak her şey hakkında daha farklı hissedebilirim bence. Ne var ki şeylerin gerçekte olan ya da olmayan hâllerine hiçbir etkisi olmazdı bunun elbette. Tek başına ziyaret edilince yokmuş gibi görünen şeylerin, yanında bir başkasıyla aynı yere gidince aslında var olduklarının ortaya çıkması ne garip. Tüm bunlar kuruntudan ibaret elbette, ama (diye düşünüyorum böyle anlarda) ne değil ki?

Bu yabancı diyarda öyle dostsuz ve yalnızım ki. Elimden geldiği kadar dayanabildiğime ve görevlerini çok az söylenerek yerine getirebildiğime göre içimde muazzam bir kuvvet varmış meğerse. Kontesa kibarlık etti de bana Dante'nin şiirlerinin toplandığı, bir tarafta İtalyancası, karşı sayfada da İngilizcesinin olduğu bir kitap verdi. Onun lisanını daha fazla öğrenmemin bana yardımcı olacağını belirtti. Bundan emin değilim. Kitabın birçok sayfasını görev duy-

gusuyla okudum, bu dünyada okumaktan başka yapmayı sevdiğim hiçbir şey yok ama Dante'nin fikirleri öyle kasvetli ve girift ki kadına hitap eden bir yazar olduğundan şüpheliyim, özellikle de bir İngiliz kadınına. Ayrıca yüzü korkutuyor beni, pek eleştirel ve sert. Kitabın ilk sayfasına güzelce nakşedilmiş portresini gördükten sonra ayna karşısına her oturup kendime baktığımda, omzumun arkasında o yüzü yakalayacağımdan korkmaya başladım. Beatrice'in ona yüz vermemesine şaşmamalı. Bizim cinsiyetimize hitap eden faziletlerde epey eksiği varmış bence adamın. Tabii Kontesa gibi herhangi bir İtalyana böyle bir şeyden asla bahsetmemesi lazım insanın, çünkü biz nasıl Shakespeare ya da Dr. Johnson'a değer veriyorsak onlar da Dante'yi o kadar kutsal addetmişler.

İlk defa bir akşamüstü geçtim sayfanın başına. Can sıkıntısına kapıldım sanırım ve (her ne kadar küçük de olsa) bir günah bu, kurtulmak için meşgul ediyorum kendimi. Bir uşak tarafından kavranıp öpülmek gibi kabalıklara nazaran can sıkıntısı ve miskinlik gibi küçük kusurlara daha fazla meyilli olduğumun farkındayım artık. Oysa ne enerji ne de tutku konusunda eksik olduğumu hissediyorum. Sadece böyle hislere layık herhangi bir şey ya da birine sahip değilim ve bu hisleri layık olmayanlara harcamayı reddediyorum. Ne büyük bir "sadece" ama! Komşumuz Lord Byron'a hâkim olan o evrensel can sıkıntısını öyle iyi anlıyorum ki! Cılız bir kız olan benim, büyük şairle böyle bir ortak noktam var en azından! Teselli edilebilecek olsam bu fikir içimi rahatlatabilirdi. Her halükârda, bu akşam gözlerim uykuyla kapanmadan önce kaleme dökülecek daha fazla şey yaşanacağını hiç sanmıyorum.

Daha sonrası. Yanıldım! Akşam yemeğinden sonra Kontesa'ya Lord Byron'la tanışıp *tanışmadığını* sormak geldi içimden birden. Annemle babamın bulunduğu bir ortamda, sorulmadan söyleyebileceği bir şey olmayabilirdi, yalnız kaldığımız birkaç nadir durumda da hassas bir konu olması nedeniyle anlatmamıştı belki; ama artık

böyle özel bir soruyu sormama yetecek kadar samimiyet kurduğumuzu düşünüyordum.

Epey kabaca sordum ne yazık ki. Annemle babam tartışmalarından birine daha kapılmışken odayı geçtim ve Kontesa'nın uzandığı koltuğun ucuna oturdum; bana gülümseyip samimi bir şeyler söyleyince de gayet doğrudan çıktı ağzımdan soru. "Evet, *mia cara*," diye cevap verdi. "Tanıştık kendisiyle, ancak partimize onu davet edemeyiz çünkü siyaseti pek sever ve çoğu kişi onun görüşlerine katılmıyor. Bu durum birçok ölüme sebebiyet de verdi üstelik; çoğu kişi ne kadar bariz olsa da bir *straneiro*'nun* elinden ölebileceğini kabul etmiyor." Lord Byron'ın Kontesa'nın partisine katılmasının harikulade ihtimali *aklımdan* geçmişti elbette. Kontesa başkalarının aklına ya da kesinlikle benim zihnime dair ne kadar etkileyici bir içgörüye sahip olduğunu bir kere daha gösterdi.

7 Ekim. Parti günü! Henüz sabahın ilk saatleri ve güneş bir süredir görmediğim kadar parlak. Belki de günün bu saatinde, benim hâlâ uykuda olduğum sıralarda, hep böyle parlıyordur. "Erken kalkmayıp neler kaçırıyorsunuz neler!" der Caroline'ın annesi hep, hem de o kadar müsamahakâr bir anne olmasına rağmen. Sorun şu, insan en uzun süre miskinlik yapmayı arzuladığı zamanlarda erken uyanıyor *hep*. Bunu şu an yazıyorum çünkü bütün gün tam bir sinir yumağından ibaret olacağıma gayet eminim ve her şey bittiğinde, tamamıyla tükenmiş ve bitkin kalacağım. Yani, benim için, partiler hep böyle! Neyse ki yarın pazar.

8 Ekim. İtiraf etmek gerekirse epey ilgimi çeken bir adamla tanıştım partide ve Bayan Frelimson'ın *neredeyse* en sevdiğim kitap olan *Ümitvar ve Çaresiz Yürek*'te irdelediği üzere bundan daha önemli ne var ki gerçekten?

Kim inanırdı ki? Az önce, ben hâlâ uykudayken, kapım tıklatıldı,

* (İta.) Yabancı. *–çn*

beni uyandıracak kadar sesliydi ama onun dışında epey yumuşak ve ihtiyatlıydı, Kontesa yarı gül rengi yarı leylak rengindeki en güzel geceliğiyle bizzat karşımdaydı, elindeki tepside yiyecekleri ve içecekleriyle tam bir yabancı kahvaltısı getirmişti hatta. O noktada bütün bir İngiliz kahvaltısını mideye indirecek durumda olduğumu belirtmem gerek, ancak büyüleyici Kontesa bundan daha nazik, daha düşünceli bir şey yapamazdı. Koyu renk saçları (İtalyanların çoğu kadar değildi yine de) henüz toplanmamıştı ve güzel ama hüzünlü yüzünün iki tarafından aşağı düşmüştü, ancak tüm yüzüklerinin parmaklarında olduğunu da fark ettim, güneş ışığında ışıltılı ışıltılı parlıyorlardı. "Ah, *mia cara*," dedi tüm eksiklikleriyle odaya bakarak, "her şey eskiden nasıldı, şimdi nasıl." Sonra yüzüme doğru eğildi, elini geceliğimin üzerine hafifçe bıraktı ve öptü beni. "Ne kadar da solgun görünüyorsun!" diye devam etti. "Sunaktaki laleler kadar beyazsın." Gülümsedim. "İngilizim," dedim, "güçlü bir ten rengim yok." Fakat Kontesa bana dik dik bakmaya devam etti. Sonra dedi ki: "Partide epey yoruldun." Bunu bir soruymuş gibi söylemişti, ben de canlılıkla cevap verdim: "Hiç yorulmadım, emin olun, Kontesa. Hayatımın en güzel akşamıydı." (Ki bu da şüphesiz hakikatti, daha fazlası değil). Büyük yatakta doğruldum ve böylece aynadaki aksimi gördüm. Gerçekten de solgun *görünüyordum*, tuhaf biçimde solgun. Saatin erkenliğinden dem vuracakken Kontesa aniden inleyerek toparlandı ve kendisi de, teninin doğal rengini hesaba katarsak, bariz biçimde soldu. Elini uzatıp işaret etti. Arkamdaki yastığı gösteriyordu herhalde. Tavrıyla afallamış hâlde etrafa baktım; ve yastıkta yamuk yumuk bir kırmızı iz gördüm, pek büyük değildi ama kan izi olduğu belliydi. Ellerimi boğazıma götürdüm. "*Dio Illustrismo*!" diye bağırdı Kontesa. "*Ell'e stregata!*" Dante ve başka bazı yerlerden yeterince İtalyanca öğrendiğim için ne dediğini anlamıştım: "Kız efsunlanmış." Yataktan aşağı atladım ve kaçacak gibi görünen Kontesa bir yere gidemeden ona sarıldım. Daha fazlasını söylesin diye yalvardım ama tüm o süre boyunca konuşmayacağından epey

emindim. İtalyanlar, eğitimli olanları bile, "büyücülük" fikrini bize inanılmaz gelecek biçimde ciddiye alıyor hatta bahsini açmaktan bile çekiniyorlar. İşte bu noktada Emilia ve hanımının benzer olduğunu anladım içgüdüsel olarak. Kontesa benim sarılmamdan bile rahatsız olmuş gibiydi sahiden, fakat kısa sürede kendini topladı ve anne babamla benim hakkında konuşması gerektiğini gayet tatlı bir dille söyleyerek çıktı odadan. Bana küçük kahvaltım için "*Buon appetito*," demeyi bile başarabildi.

Aynada yüzümle boğazımı inceledim, boynumdaki küçük yara izi gerçekten de her şeyi açıklıyordu – bu izin nasıl bırakıldığı hariç tabii ki, ancak bunu da tuhaflıklara, yorgunluğa ve geçen geceki partinin heyecanına yormak *tam anlamıyla* yeterliydi. İnsan aşkın turnuvasına girip hiç zarar almadan çıkmayı bekleyemez: Ve heyecanla düşündüğüm üzere, o turnuvanın içine doğru ilerlemiştim sahiden. Korkarım, gayet doğal ve ziyadesiyle küçük bir aksiliğin Kontesa'nın üzerinde böyle orantısız bir etki yaratması, İtalyanların karakteristik bakış açısına göre tamamen olağan bir durum. Bir İngiliz kızı olan benim için ise yastığın üzerindeki iz hiç de rahatsız edici değil. Umalım da çarşafları değiştirmekle görevli kız çığlık çığlığa bir isteriye kapılmasın bu yüzden.

Gerçekten özellikle solgun görünüyorsam bunun sebebi kısmen, parlak güneş ışığının bir zıtlık yaratmasıdır. Hemen yatağa döndüm ve Kontesa'nın bana getirdiklerini arkada kırıntı kalmayacak şekilde tükettim. Besinsizlikten epey zayıf düşmüş gibiydim, gerçekten de dün akşamki yemekleri çok sınırlı hatırlıyordum, sadece doğal olarak, kısa hayatımın önceki günlerine hatta büyük ihtimalle *herhangi* bir gününe kıyasla çok daha fazla içmiştim.

Şimdiyse üzerimde güzel geceliğimden başka bir şey olmadan yatıyorum, kalemim elimde, güneş yüzüme vuruyor ve ben *onu* düşünüyorum! Gerçek hayatta böyle insanların var olduğuna inanmazdım. Bayan Fremlinson ve Bayan Radcliffe gibi yazarların, kadın okurlarının kendi yazgılarıyla barışmalarını ve daha az sayıdaki

erkek okurlarının da kendilerini daha iyi görebilmelerini sağlamak için erkeklerin değerini artırdığını düşünürdüm. Her ne kadar farklı tarzlarda olsalar da Caroline'ın annesi ve Bayan Gisborne da bunu açıkça belirtmişlerdi; diğer cinse karşı şimdiye kadarki gözlemlerim de bu fikri doğrulamıştı. Ancak şimdi Bayan Fremlinson'ın en iyi yaratılarının bile yaklaşamayacağı bir adamla tanıştım gerçekten! Tam bir Adonis! Bir Apollo! Kesinlikle bir tanrı! Adım attığı yerde cennet çiçekleri bitiyor!

İlk romantik şey bana düzgün tanıtılmamış olmasıydı – hatta bana tanıtılmamıştı bile. Bunun hiç de münasip olmadığının farkındayım ama epey heyecanlı olduğu da su götürmez. Misafirlerin çoğu eski moda bir *minuetto*'da dans ediyorlardı, ancak ben adımları bilmediğim için annemle beraber odanın bir ucunda oturuyordum, derken anneme her nasılsa hafakanlar bastı aniden ve gitmek zorunda kaldı. Bir-iki dakikaya geri döneceğini söyledi ama o gittiği anda, *adam* orada dikiliyordu, sanki duvarı kaplayan solgun halıların arasından ya da halıların tam kendisinden peyda olmuştu, oysa hiç de solgun görünmüyordu, fakat daha sonra akşam yemeği için mumların sayısı artırılınca ilk düşündüğümden yaşlı olduğunu fark ettim, hiç kimsede görmediğim bir bilgelik ve olgunluk ifadesi vardı yüzünde.

Benimle hemen konuşmadı elbette, yoksa ayağa kalkar ve uzaklaşırdım, bunun yerine gözleri ve sözleriyle yerimde durmaya *mecbur* bıraktı beni. Güzün hâkim olduğu bir bahçedeki tek gül olduğuma dair güzel bir şeyler söyledi, ancak böyle konuşmaları daha önce hiç duymayacak kadar dünkü çocuk değilim, beni ölümcül bir tereddüde iten asıl şey, bir sonraki cümlesiydi. Dedi ki (asla ama asla bu sözleri unutmayacağım): "Mademki ikimiz de bulunduğumuzdan farklı bir âlemden gelen misafirleriz, birbirimizi tanımamız gerekir." Bu günlüğün de (bence) açık ettiği üzere hislerime öyle isabetli tercüman olmuştu ki en derin inançlarımı kelimelere dökebilme idrakinin karşısında, durumumun münasebetsizliğinin ve

tehlikesinin büyüklüğüne rağmen, az da olsa boyun eğmekten başka bir şey gelmedi elimden. *Üstelik* çok güzel İngilizce konuşuyordu; aksanı (hayır, İtalyan değildi bence) sözlerine daha da bir asalet ve letafet katıyordu!

Bu noktada, Kontesa'nın tüm misafirlerinde "güz" havası olmadığını belirtmem gerek, ancak çoğu öyleydi kesinlikle. Öyle tatlı biriydi ki yerel asillerden sırf benim için birçok *cavalieri* çağırmıştı, çoğu bana usule uygun biçimde tanıtılmıştı, ancak sohbeti koyulatamamıştık hiçbiriyle, bunun bir sebebi çok az ortak dile sahip olmamızdı, ancak asıl neden her bir *cavaliero*'yu Derbyshire'da çivi-Jack dediğimiz tiplere benzetmemdi. Kontesa, tüm o anlayışlı doğasıyla bu düelloların başarısızlığını hemen kavradı ve zaten zayıf kıvılcımlardan fazlası olmayan ateşi harlamaya teşebbüs etmedi. Akıllarına koyduklarında sadece bir akşam değil, haftalarca, aylarca hatta bazen yıllarca bu konularda elinden geleni ardına koymayan Derbyshire'ın valideleriyle alakası bile yoktu! Ancak "valide" kelimesini güzel Kontesa için kullanmak imkânsızdı! Böylelikle dört *cavalieri* de genç Kontesina ve sergilenen diğer *bambine*'yle yetinmek zorunda kaldı.

Onu tanımlayacak kelimeleri bulmak için bir ara veriyorum. Boyu ortalamanın üstünde, her ne kadar ince ve narin olsa da muhteşem bir kuvvet ve güç izlenimi yayıyor etrafına. Teni solgun sayılır, burnu kemerli ve buyurgan (ama titreyen, hassas burun deliklerine sahip), ağzı kızıl ve (bu kelimeyi kullanmak zorundayım) tutkulu. Sadece ağzına bakmak bile büyük şiirleri ve engin denizleri düşündürdü bana. Parmakları uzun ve güzeller, ama kavrayışı da güçlü: Bunu akşam bitmeden önce tecrübe ederek öğrendim. Önce saçlarının epey siyah olduğunu düşündüm, ama sonra gri hatta belki de beyazların da aralara düştüğünü gördüm. Alnı çıkık, geniş ve asil. Bir tanrıyı mı yoksa insanı mı tasvir ediyorum? Emin olmak çok güç.

Sohbeti için ise sahiden bu âlemden olmadığını söyleyebilirim

sadece. Sosyal buluşmalarda beklenilen içi boş gevezeliklerin hiçbirine girmedi; ve herhangi bir anlamı varsa eğer bu da, kelimelerin kendilerinin ilettiği anlamdan, yani benim için sıklıkla tiksindirici olan anlamdan epey farklı bir mânâya sahip. Söylediği her şey (en azından o ilk geleneksel iltifatın sonrasındakiler) derinliklerimde bir yere seslendi ve cevap olarak sahiden içimden gelenleri dile getirdim sadece. Daha önce hiçbir erkekle, ne babamla ne başkasıyla, hatta birkaç kadın dışında hiç kimseyle böyle konuşamadım ben. Yine de bahsettiğimiz meseleleri anımsamakta zorlanıyorum. Konuşmalarımızın getirdiği hissin bir *neticesi* herhalde bu. Hayal meyal hatırladığım ama hâlâ her yerimde ve her bir zerremde hissedebildiğim bu his derin ve sıcak – dönüştürücü. Meseleler ise öyle değil. Hayat ve güzellik ve sanat ve tabiat ve kendim, yani aslında *her şeyden* bahsettik. Her şeyden, neredeyse herkesin hep sohbet konusu ettiği tüm o epey farklı ve epey saçma şeyler, yani kilisenin bu tarafında durmadan yapılan gevezelikler ve boşboğazlıklar hariç her şeyden bahsettik. Bir noktada, "Kelimelerdir kadınları kazanmanın yolu," diye bir gözlemde bulundu, sadece gülümseyebildim, o kadar doğruydu ki.

Neyse ki annem *bir daha* çıkmadı ortaya. Kalanlar ise, açıkça söylemek gerekirse, beceriksiz küçük İngiliz kız ellerinden alındığı ve anlaşılan başında biriyle bırakıldığı için rahatlamış gibilerdi aslında. Annem müsait olmadığı için bana bakma sorumluluğu Kontesa'ya geçerdi ama onu da sadece uzaktan görebildim. Belki de *ben* öyle olmasını istemediğim sürece araya girmeme kararı vermişti. Eğer öyleyse, ondan bekleyebileceğim bir şey olurdu bu. Bilmiyorum.

Sonra akşam yemeği vakti geldi. Kendisine öyle diyebilirsem eğer, dostum, beni epey şaşırtarak (ve üzerek) yemekten müsaadesini istedi. Mazeret olarak gösterdiği iştahsızlık yeterli ya da nazik kabul edilemezdi, ancak kullandığı kelimeler (onunlayken hep hissettiğim gibi) suçu bir kenara atmakta başarılı oldu. Bana yarenlik edemeyecek olmasına rağmen karnımı doyurmam gerektiğini ve dö-

nüşümü bekleyeceğini samimiyetle söyledi. Konuşurken bana öyle dokunaklı bakıyordu ki açıkça söylemek gerekirse en az onun kadar (bu dünyanın kaba yiyeceklerine karşı) iştahsız olsam da durumu kabul etmekten başka bir şey gelmedi elimden. Gözlerinin güzelliği ve kudretine şimdiye kadar değinmediğimi fark ettim, neredeyse kapkara denilebilecek kadar koyular – en azından mum ışığında. Onun ardından belki biraz da fazla hevesli bakarken, yaşı nedeniyle akşam yemeklerinin parlak ışıklarında kendini göstermeye çekiniyor olabileceği geldi aklıma. Kibir ***kesinlikle*** yalnızca benim cinsiyetime ait değil. Odanın bu uzak ucunda bile sahte parlaklıktan uzaklaşıyor gibiydi gerçekten de. Kudretine dair bütün o izlenime rağmen, onunla ilgili en belirgin şeydi bu. Nazikçe uzaklaşmaya başladım. "Döneceksiniz, değil mi?" diye sordu, öyle telaşlı ve zorlayıcıydı ki. Sakin kaldım. Sadece gülümsedim.

Sonra babam yakaladı beni. Annem yukarı çıktıktan sonra, daha önce böyle yapabileceğini bilebileceğim hatta bildiğim üzere tamamıyla çökmüştü; ve akşam yemeğinden sonra "ben de yukarı çıksam gelsem iyi olurdu." Bununla beraber babam beni masaya doğru dirseğiyle ittirdi ve hindiymişim gibi içimi doldurmaya çalıştı, ancak daha önce de söylediğim gibi damak tadım uygun değil buna, o kadar değildi ki benim ya da babamın yediği tek bir şeyin adını bile söyleyemem şu an. Her neyse, yanında (bana göre) olağandışı miktarda yerel şarap tüketerek (Derbyshire'da dediğimiz gibi) "ıslatarak kursağımdan geçirdim", babam dahil insanlar şarabın hep çok "hafif" olduğundan bahsedip duruyorlar, oysa bana herhangi bir başka şaraptan daha hafif gelmedi hiç, üstelik ismini sayabileceğim bazılarından da "ağır" kesinlikle. Dahası, o akşam yerli çivi-Jack'lerle kur yapmam gerekirken belirli bir miktarda şarap içmiştim zaten. Babamla ilgili acayip şeylerden biri de bu, yaptığım her şeyde karşı çıkılacak bir şey bulmasına rağmen şarabı böylesine aşırı içmeme hiçbir itirazı yok. Bir sınır çekmeye çalıştığını bile hatırlamıyorum galiba. Bu durum sadece annemin nadiren ortada olmadığı zaman-

larda baş gösteriyor ki bu gözlem zaten annemin kendisine de uymuyor. Annem de sadece iki-üç kadehten sonra sık sık kötüleşir. Dün akşam yemeğinde, "esrik" bir hâldeydim: Yemek yemek neredeyse imkânsızdı ama şarap içmek neredeyse ölümcül derece kolay geliyordu. Derken babam beni tekrar yatağa ya da annemin başını tutmaya göndermek için uğraşmaya başladı. O kadar şaraptan sonra, yeni dostum beni sabırla beklerken, saçmalıktı bu. Ancak babamı bir şekilde başımdan atmam gerekiyordu, ben de ona samimiyetle söz verdim ama ne söz verdiğimi (her neyse artık) hemen unuttum. Şükürler olsun ki o andan beri babamın yüzünü görmedim.

İşin doğrusunu söylemek gerekirse o andan itibaren Kontesa beni uyandırana kadar kimsenin yüzünü görmedim: Bir kişi hariç.

Hafif hafif sallanan duvar halıları ve üzerimizde yükselen duvarlara sıra sıra asılmış, savrulan aile flamalarının gölgesinde çıt çıkarmadan beni bekliyordu. Bu sefer hevesle kavradı elimi. Bir an sürdü ama kavrayışının sağlamlığını hissettim elbette. Dansıma engel teşekkül etmediğini umduğunu söyledi, ben de, Hayır, ah hayır, diye cevap verdim. Aslında o anda neredeyse hiç dans edebilecek durumda değildim; ayrıca etrafımızdaki köhne antikaların ayak uydurduğu ölçü de, en iyi zamanımda bile bana uygun değildi bence. Sonra ince bir gülümsemeyle, bir zamanlar muhteşem dans ettiğini söyledi. Aaa, dedim boş boş ve şarabın etkisiyle, nerede? Versailles'da, diye cevap verdi, Petersburg'da da. Şarap içsem de içmesem de buna şaşırırdım açıkçası; çünkü herkesin bildiği, gayet iyi bildiği üzere Versailles 1789'da, tam otuz yıl önce devrimciler tarafından yakıldı. Ona farklı şekilde baktım herhalde çünkü sonra bir kere daha ama bu sefer daha belli belirsiz gülümseyerek şöyle dedi: "Evet, ben epey ama *epey* yaşlıyım." Öyle ilginç bir vurguyla söyledi ki böyle kelimelerden normalde bekleneceği üzere hiçbir tür inkâr sunmuyor gibiydi. Hemen söyleyecek hiçbir şey bulamadım işin doğrusu. Yine de saçmalıktı bu ve bir inkâr samimi olurdu. Yaşını bilmiyorum, bir tahminde bulunmakta bile zorlanıyorum fakat

"epey ama *epey*" yaşlı değil kesinlikle, hatta tüm önemli açılardan hayal edilebilecek en genç insanlardan, gerçekten coşkulu olan biri. Pek güzel siyah kıyafetler giyiyordu, bir çeşit küçük nişan da vardı üstünde, kesin üstün başarı nedeniyle almıştı çünkü hiç göze çarpmıyordu. Dikkat çekici şeref nişanlarının artık münasip olmadığını söyler babam sık sık.

Bazı açılardan tüm bunların en romantik tarafı ise onun adını bile bilmemem. İnsanlar, herhalde çoğu epey ihtiyar olduğu için erken bir saatte partiden ayrılmaya başladığı sırada, o elimi tuttu ve bu sefer teması kesmedi, ben de en ufak direniş göstermedim. "Tekrar buluşacağız," dedi, "birçok defa"; gözlerime öyle derin, öyle ısrarlı bakıyordu ki yüreğimin ve ruhumun en derinliklerine nüfuz ettiğini hissettim. Hakikaten de kendi hislerimde öyle kudretli ve gizemli bir şey vardı ki güçbela duyabileceği kadar zayıf bir sesle, "Evet," diye mırıldanabildim sadece, sonra da gözlerimi ellerimle kapattım, delici bakışlarla ta derinlerine baktığı gözlerimi. Bir an için (daha uzun sürmüş olamaz yoksa kaygımı başkaları da görebilirdi) bir sandalyeye çöktüm, kapkara bir denizdeydim sanki, kendimi toparladığımda artık karşımda değildi, yani Kontesa tarafından öpülmekten başka yapılacak hiçbir şey yoktu, "Yorgun görünüyorsun, evladım," dedi ve beni hemen kocaman yatağıma gönderdi.

Yeni duyguların bizi dinlenmekten yoksun bıraktığını söyleseler de (yaşadığım bir-iki durumda bunun doğru olduğunu gördüm ben de) hemen derin bir uykuya daldım, uzun zaman da uyanmadım. İlginç rüyalar gördüğümü de biliyorum ama ne gördüm hatırlamıyorum. Belki de hafızanın yardımına ihtiyacım yoktur, tahminde de bulunabilirim herhalde.

İtalya'ya geldiğimden beri güneş ilk defa bu kadar yakıcı. Bugün daha fazla yazmayacağım sanırım. Bayan Gisbourne'un sabrı ve disiplinine, genç kızlarla ilgilenişindeki yüksek standartlara borçlu olduğum küçük, temiz el yazımla sayfaları doldurdum dolduracağım kadar. Bu kadar uzun süre yalnız bırakıldığıma epey şaşkınım.

Annemle babam çabalarına nispeten pek bir şey başarıyormuş gibi görünmeseler de "yatıp hiçbir şey yapmamak" konusunda, söz konusu kişi özellikle bensem böyle bir şeye epey karşılardır, ancak işin doğrusunu söylemek gerekirse kendi hayatlarında da karşılar. Dün gecenin heyecanından sonra annem nasıl oldu acaba? Ayaklanıp giyinmem ve ne olduğunu öğrenmem gerek ama bunun yerine bir kere daha Morpheus'un koynuna doğru kudretli bir çekim hissettiğimi fısıldıyorum kendime.

9 Ekim. Dün sabah bir güne yetecek kadar günlük tuttuğuma karar verdim (nafile yere de olsa o güzel hadiseleri anlatacak kelimeleri bulmaya çalışmak zorundaydım) ama dünyada benden başka kimsenin görmeyeceği (bunun olması için özen göstereceğim) bu küçük, gizli günlüğe gönlümün izlenimlerini ve düşüncelerimi yazmaktan daha fazla keyif aldığım çok az şey var, o yüzden eğer hakkında yazılacak kadar bariz bir hadise yaşansaydı, akşam olunca kalemi tekrar alırdım kesin. *Bu*, Bayan Gisborne'un dediği gibi gereğinden fazla uzun cümlelerimden biriydi sanırım, ancak yüklü cümleler yüklü ruhların bir yansıması olabilir, hatta bazen tek şifası ve dışavurumu bile olur! Bayan Gisborne'un o dokunaklı öğüdünü şu an o kadar iyi hatırlıyorum ki: Dertlerin için sadece doğru kelimeleri bul, böylece dertlerin yarı-neşelere dönüşür. Ne yazık ki şu saatte benim için doğru kelime diye bir şey yok: Hiçbir biçimde kavrayamıyorum, tuhaf bir şekilde ve eşit derecede hem ateş içindeyim hem de buz gibiyim. Daha önce hiç bu kadar canlı hissetmedim ama günlerimin sayılı olduğuna dair bir inanca kapılmış da buluyorum kendimi. Korkutmuyor beni bu, her ne kadar insan öyle olacağını beklese de. Hatta neredeyse huzur veriyor. Üzerime o kadar titrenmesine rağmen hiçbir zaman rahatlıkla hareket etmedim bu dünyada ben, eğer Caroline'la hiç tanışmasaydım kimbilir neler gelirdi başıma. Ama şimdi! En yakın dostum (bazen annesini de öyle görürüm) Caroline ile onu kıyaslayınca... Of, *kelimelerim* bitti.

Üstelik dün akşam benden istenenleri de hâlâ atlatabilmiş değilim. Açıkçası bir hayli utandığım ve hiç kimseye itiraf edemeyeceğim bir şey bu. Ama doğru. Hem duygularla boğuşuyorum hem de ipek bir ip kadar hassasım.

Kontesa dün sabah odama geldikten sonra ortadan kayboldu ve tıpkı geldiğimiz zaman olduğu gibi bütün gün göstermedi yüzünü. Yine de, söylediği üzere, annemle benim hakkımda konuştu sanırım. Kısa sürede belli oldu bu konu.

Yataktan kalkıp güneşli odamdan dışarı çıktığımda çoktan öğleden sonraydı. Bir kere daha epey acıkmıştım ve annemin tamamen toparlanıp toparlanmadığını gerçekten öğrenmem gerektiğini hissediyordum. Önce odalarının kapısını tıklattım. Ama karşılık veren olmadı, ben de aşağı indim ve etrafta kimse bulunmamasına rağmen (hava güneşliyse İtalyanların çoğu gölgede uzanıyorlar sadece) annem oradaydı, bahçeye bakan terasta turp gibi sağlıklı görünüyordu. Dikiş kutusunu da almıştı yanına ve güneşin tam altında oturmuş, huyu olduğu üzere iki hatta üç işi birden yapmaya çalışıyordu. Annem kendini epey iyi hissediyorsa yerinde duramaz asla. Laussane'da tanıştığımız beyefendilerin "istirahat mahareti" dedikleri şey annemde yok ne yazık ki. (Aklımdan çıkmadı bu deyim hiç.)

Annem hemen üzerime atıldı. "Kontesa'nın sırf senin için davet etme zahmetine girdiği o hoş, genç adamlardan biriyle bile neden dans etmedin? Kontesa çok üzgün. Hem sabahtan beri ne yapıyorsun sen? Böyle güzel, güneşli bir günde? Kontesa'nın bana seninle ilgili anlatmaya çalıştığı şu diğer saçmalıklar da ne? Tek kelimesini anlamadım. Belki sen aydınlatırsın beni. Bilmem gereken bir şey sanırım. Babanla annenin, kente tek başına gitmene izin vermelerinin bir neticesidir herhalde."

Annem böyle şartlarda bağırıp çağırmaya başladığında nasıl karşılık vermem gerektiğinin farkında olduğumu söylememe gerek yoktur herhalde.

Ben konuştuktan sonra, annem, "Tüm bu olanlar Kontesa'yı öyle

üzdü kil" diye bağırdı yine; sanki bir düzenbazlar grubu tüm kaşıkları çalmıştı, ben de suç ortaklarından biriydim. "Nezaket kuralları nedeniyle dile getirmediği bir şeyi ima ediyor açıkça ve bu şey seninle ilgili. Bana anlatmak mecburiyetindesin. Hemen anlat!" diye epey haşince emretti annem.

Kontesa ile aramda o sabah bir şeylerin yaşandığının farkındaydım elbette; ve o âna kadar bunun arkasında neyin olduğunu gayet iyi anlamıştım: Kontesa geçen akşamki *rencontre*'umu şu ya da bu şekilde tahmin etmiş ve üzerimde nasıl bir etki bıraktığını (her ne kadar bütününden uzak olsa da!) anlamıştı. Bana karşı bile, İngiliz halkının abartılı, İtalyan tarzı olarak gördüğü bir biçimde ifade etmişti kendini. Anneme konu hakkında bir şeyler söylediği ortadaydı, ancak üstü kapalı bir minvalde çünkü bana ihanet etmek istemiyordu aslında. Hatta bunu yapacağına dair beni de bilgilendirmişti ve o anda keşke onu caydırmayı deneseydim diye düşünüyordum. İşin doğrusu öyle uykuluydum ki aklımın yarısı yerinde değildi.

"Anne," dedim, böyle zamanlarda takınmayı öğrendiğim bir vakurla, "Kontesa davranışıma dair herhangi bir şikâyette bulunduysa, bunu benim bulunduğum bir ortamda da yapacağına eminim." Gerçekten de *emindim* bundan; ancak Kontesa'nın benden herhangi bir zamanda şikâyetçi olacağından da şüpheliydim. Bu mesele hakkında annemle konuşarak bana yardım etmeye teşebbüs ettiğine de emindim fakat muhtemelen hatalıydı çabası, annemi iyi tanımayan birinin başına gelmesi neredeyse kaçınılmaz bir durum.

"Bana karşı çıkıyorsun, evladım," diye çığlık attı annem neredeyse. "Kendi annene karşı çıkıyorsun." Öyle öfkelenmişti ki (hem de boşu boşuna? Her zamankinden de boş yere?) kendini iğnelemeyi başardı. Annem dikiş yapmaya her yeltendiğinde iğne batırır kendisine, bunun ana sebebi bence tek bir belirli işe *odaklanamaması*; kendine iğne batırdığı bir sonraki zaman için kutusunda sargı bezi tutar hep. Ama bu sefer sargı bezi ortada yoktu ve annem epey büyük bir yara açmış gibi görünüyordu. Zavallı annem ağa takılan bir

kuş gibi çırpınırken kan da gayet özgür akmaya başladı. Öne doğru eğilip dilimle emmeye başladım. Annemin kanının ağzımda olması gerçekten tuhaftı. En tuhaf yanı ise tadının güzel gelmesiydi; neredeyse istisnai lezizlikte bir tatlı gibi! Şu an kelimeleri yazarken kanın yanaklarıma yükseldiğini hissediyorum.

Annem daha sonra küçük yarayı, Besançon'dan satın aldığı şu güzel cep mendillerinden biriyle durdurmayı başardı. Her zamanki kınayıcı tavrıyla bakıyordu bana ama tek söylediği şu oldu: "Belki de pazartesi buradan gitmemiz hayırlı oldu."

Her zamanki rutinimiz olsa da bu sefer hiçbir şey söylenmemişti ve donakalmıştım. (Sanırım dün akşam günlüğe yazmaya değecek bir şey yaşanmıştı işte!)

"Ne!" diye bağırdım. "Tatlı Kontesa'yı bu kadar erken mi bırakacağız! Dante'nin yürüdüğü, yazdığı kentte sadece bir hafta kalıp gidecek miyiz!" Gülümsemeden edemiyorum çünkü ben de farkına varmadan İtalyan tarzına uyarak, gösterişli ifadelerle konuşmaya başladım. Dante'nin Ravenna'da herhangi bir şey yazıp yazmadığından emin değilim aslında, ancak İtalyanların kelime seçimlerinde böyle itirazların pek etkisi olmuyor. Bunun, uç noktalara götürmemeye dikkat etmem gereken bir alışkanlık olduğunun farkındayım.

"Dante'nin adım attığı yerler senin için yürümeye münasip olmayabilir," diye karşılık verdi annem acımasızca, ancak her zamankinden çok daha keskin bir üslup ve düşünceyle yüklü minvalde. Bir yandan da yaralı parmağıyla oynuyordu ve bana karşı sertliğini dindirecek hiçbir şey yoktu. Eğreti sargıyı kızartmaya başlamıştı kan, ben ise yazarların tabiriyle "karmaşık duygular içinde" sırtımı çevirdim ona.

Yine de Ravenna'dan gitmeden önceki gün ve ertesi gün, yani bugün, pazar gününde, hem de pazar olmasına rağmen, bu koca dünyanın birazını daha görmeyi başardım. Anlaşılan Ravenna'da İngiliz kilisesi yok, o yüzden tek ayarlayabildiğimiz babamın bu sabah okuduğu birkaç dua ve annemle benim cevapları verdiğimiz ayin oldu.

Başkâhya sırf bu sebeple özel bir odaya götürdü bizi. İçeride, sallanan bacakları olan eski bir masa ve bir dizi tahta sandalyeden başka şey yoktu: Hepsi de villada gördüğüm diğer her şeyden daha tozlu ve köhneydi. Tabii başka yerlerde geçirdiğimiz pazarlarda da bunlar yaşandı, ancak bu kadar caydırıcı hatta bana kalırsa *sağlıksız* şartlar görmemiştik hiç. Tüm bu tecrübe ettiklerimiz beni ziyadesiyle etkiledi ve Tanrı Kelamı'nı olması gereken minvalde özümseyemedim. En neşesiz aile dualarımızda bile böyle hissetmemiştim hiç. Küçük kafamın içinde tamamıyla münasebetsiz fikirler kontrolsüzce dolanıp duruyorlardı: Babam gibi yetkilendirilmemiş bir adam tarafından homurdanılıp tökezleye tökezleye söylenen Tanrı Kelamı'nın Selamet için ne kadar yeterli olacağını düşünürken buldum kendimi mesela – tabii yetkilendirilmemiş değil de *papaz olmayan* demek istedim, ama ilk tabiri de tutmayı tercih ettim çünkü "Romalı Azizler"i ve temsil ettikleri her şeyi, örneğin onların adıyla anılan günlerde halkın sık sık sergilediği tapınmaları reddeden babam için kullanıldığında çok komik oluyor. İngilizler Romalı Katolik rahipler hakkında çok nezaketsiz konuşurlar ama en azından bu rahiplerin hepsi, en hak etmeyenleri bile, geçmişi Aziz Petrus'a ve Merhametin Akan Şelalesi'ne kadar uzanan eller tarafından dokunulmuşlar. Aynısını babam için söylemek zor, hatta Bay Biggs-Hartley'nin bile takdissel mevkisi bir tartışma konusu bence. Kuzunun Kanı'na, Seçilmişler hariç kimsenin aracı olamayacağına ya da güçlü ve beyaz olmayan eller tarafından günahların temizlenemeyeceğine kuvvetle inananlardanım.

Annemle babam, tüm itirazlarıma rağmen, ikimizin ilk tanıştığı yerden beni sürüklerlerse "Tekrar buluşacağız," sözünü nasıl tutabilir ki? "Birden fazla" defa karşılaşma kısmını saymıyorum bile. Bu fikirlerin aklımı dağıttığını söylememe gerek yok, yine de aklımı insanın beklediğinden daha az dağıttıklarına da gayet eminim. Bunun sebebiyse gayet basit: İçimin derinliklerinde muhteşem bir şey biliyorum, onunla benim aramda özel bir seçim geçti ve bunun sonucu olarak bir daha, hatta şüphesiz "birçok defa" karşılaşacağız. Her ne

kadar aklım dağılmış olsa da aynı anda neredeyse huzur içindeyim: Tıpkı dediğim gibi, buz ve ateş. Bazen başka şeyleri de düşünemiyor değilim, oysa uzun uzun zaman önce Bay Franklin Stobart'a "âşık" olduğumu sandığımda hiç de böyle değildi. Evet, evet, benim mucizevi dostum yabani ruhuma bir nebze de olsa huzur getirdi en sonunda! Sadece bu kadar bitkin olmasam keşke. Şüphesiz geçen akşamın hadiseleriyle ve sanırım bu öğleden sonranın yorucu yürüyüşüyle arama mesafe girdikçe (ne üzücü olacak o zaman, hem de ne üzücü! Ne üzücü olacak her şey!) bu da geçecek. Hayır, yorucu *değil*. O kelimeyi kullanmayı ve şu küstah Emilia'nın eve, benim geldiğim ülkede onun gibi insanların kullandığı deyimle "papatya kadar taze" döndüğünü reddediyorum.

Ne yürüyüştü ama öyle gerçekten de! *Pineta di Classe* boyunca dolaştık: Ravenna ile deniz arasında, kalın, karanlık ve gür venüsotlarına benzeyen çam ağaçlarına sahip mükemmel devasalıkta bir orman burası; dediklerine gör o ağaçların her birinin arkasında ya eşkıyalar ya da ayılar saklanıyormuş! Daha önce böyle çam ağacı görmemiştim hiç; ne Fransa'da, ne İsviçre'de ne de Belçika ve Lüksemburg'ta, İngiltere'yi saymıyorum bile. Binbir Gece Masalları'ndaki ağaçlara benziyorlar daha çok, üst kısımları yeterince sık ve gövdeleri anka kuşlarının yuva kurabileceği kadar kalınlar! Sayılamayacak kadar çoklar ve epey yaşlılar! Kılavuzsuz bırakılsam yalnızca birkaç dakika içinde yolumu kolaylıkla kaybetmiş hâlde bulabilirdim kendimi, kozalaklı devasa ağaçların arasında o kadar çok ve öyle belli belirsiz patikalar vardı ki *bien élevée** titizliğini üstünden atan Emilia'nın neredeyse oğlanlar gibi yürüdüğünü ve benim şaşakalıp yararlanmaktan başka bir şey yapamadığım en doğru rotalara dair ne kadar bilgili olduğunu gösterdiğini itiraf etmek zorundayım. Emilia ile aramda neredeyse bir mutabakat var artık ve gittikçe beni şaşırtacak derece İtalyancayı esasen ondan öğreniyorum. Epey kolay bir lisan olduğunu hiç unutmuyorum: *Yitirilen Cennet*'in (o eseri

* (Fr.) Soylu. *–çn*

de okumadım aslında) yüce şairi İtalyanca öğrenmek için özel vakitler ayırmanın gereksiz olduğunu söylemişti çünkü insan istediği zaman bıraktığı yerden devam edebiliyormuş öğrenmeye. Emilia ile benim aramda da durum böyle.

Orman patikaları yalnızca at üstündeki beyefendilere uygun gerçekten de, böyle bir noktada, solumuzdaki birçok yoldan birinden böyle iki patika ayrılmıştı. "Guardi!" diye bağırdı Emilia ve sanki yakınım biriymiş gibi kolumu kavradı. "Lord Byron ve Sinyor Shelley!" (Emilia'nın İngiliz isimlerini ne kadar komik telaffuz ettiğini burada göstermeye çalışmayacağım.) Benim için nasıl da bir andı ama öyle – kim o ânı yaşasa böyle hisseder tabii! Aynı anda böyle yüce, şöhretli ve geri döndürülemez bir kara talihe sahip iki insanı görmek! Yakından herhangi bir gözlem yapacak vakit yoktu elbette, yine de Bay Shelley o ve arkadaşı rahatça geçebilsinler diye geride durmamızı kırbacıyla hafifçe belli eder gibi oldu, ancak ne yazık ki benim esas izlenimim iki *giaour*'un* da beklediğimden çok daha ihtiyar görünmeleriydi, Lord Byron ise epey şişmandı (aynı zamanda saçları epey beyazlamıştı ama bu hayatının dördüncü on yılının başlarında gerçekleşmişti sanırım). Bay Shelley'nin üstünün başının dağınıklığı barizdi, Lord Byron ise epey komikti: En azından bu anlamda gerçekler söylenenlere uyuyordu. İkisi de şapka ya da kep takmamıştı. İkimizin yukarıya doğru çıktığı yoldan rahatça indiler. Yüksek sesle, aynı anda konuşuyor (Bay Shelley'nin sesi özellikle tizdi) ve at toynaklarının sesini bastırıyorlardı. Durduğumuz noktanın etrafından dolaşıp inerken yavaşladıklarında bile konuşmak için duraklamadılar.

İşte böylelikle, en nihayetinde efsanevi Lord Byron'ı görebildim! Harikulade bir andı sahiden de; ancak yakın zamanda yaşadığım, o başıma gelebilecek en muhteşem andan önce gerçekleşseydi kimbilir daha ne kadar harikulade olurdu! Ancak yükselen kırmızı ayın, benim evrensel gece ışığımı epey bir loşlaştırmasından şikâyet et-

* (İta.) İnançsız, kâfir. –*çn*

mem yanlış olur. Lord Byron, kaderin oğlu, şüphesiz tüm dünyaya hatta ebediyete ait, en azından büyük bir kısmına! Benim yazgım ise başka ve onu bir genç kızın hevesli kollarıyla göğsüme bastırıyorum!

"*Come gentili!*"* diye bağırdı Emilia, iki atlının arkasından bakarken. Lord Byron hatta Bay Shelley adına yapılacak en münasip yorum değildi belki ama (İtalyanca kelimeleri bulabilsem bile) verecek hiçbir cevabım yoktu, biz de yürüyüşümüze devam ettik, Emilia onu azarlayacak yürek bende olmadığı için artık şarkı söylemeye bile başlamıştı, sesi de bir hayli güzeldi, en sonunda çam ağaçları iki yana ayrıldı ve Adriyatik Denizi'ne ilk defa göz atabildim, birkaç adım sonra da tüm enginliğini görebildim. (Venedik Lagünü'nü saymayı reddediyorum.) Adriyatik Denizi, Akdeniz'le bağlantılı hatta bir kısmı ya da bölgesi sayılır, böylelikle artık "Akdeniz'i de gördüğümü" söyleyebilirim; bizim ihtiyar Doktor Johnson tüm seyahatin amacının bu olduğunu söyler. Sanki en nihayetinde çıplak gözlerimle Kutsal Kâse'yi görmüştüm de Arındırıcı Kan tüm altuni görkemiyle akıyordu; derin düşüncelerim içinde kaybolmuş hâlde durdum bir süreliğine orada. O ışıltılı, esrik akıntıyı düşündüğüm şu anda, bir kere daha dünyadan kopuveriyorum.

Ne var ki yazmaya daha fazla devam edemeyeceğim. Öyle alışılmadık bir şekilde yorgunum ki; buna rağmen hayallerimin bu kadar canlı olması gerçekten şaşılacak bir şey. Sanki ellerimi başkası hareket ettiriyor, tıpkı Bayan Fremlinson'ın muhteşem kitabındaki mesafeli Traffio'nun Isabella'ya yaptığı gibi; böylelikle Isabella ölümünden önce yaşanan tuhaf hadiselerin bir kaydını tutabilmişti – şimdi anlıyorum da o kayıtlar tutulmasa, kitap, her ne kadar kurgusal olsa da, mantıken yazılamazdı asla. İhtiyar ay çarşaflarımı ve geceliğimi parlak kızıla boyadı. İtalya'da ay hep dolunay ve hep kıpkırmızı.

Ah, dostumu, kusursuzumu, dâhimi bir daha ne zaman göreceğim acaba!

---

* (İta.) Ne kadar naziksiniz! *–çn*

10 Ekim. Öyle tatlı ve muhteşem bir rüya gördüm ki unutmadan önce hemen yazmam lazım, ancak yazılabilecek neredeyse hiçbir şey bulamıyorum. Rüyamda o da benimleydi; boynumu, memelerimi dünyadaki en yumuşak ve aynı zamanda en sert öpücüklere boğdu; kulaklarımı öyle tuhaf fikirlerle doldurdu ki sadece uzaktaki bir dünyadan gelebilirdi bunlar.

Şimdiyse İtalyan şafağı söküyor: Tüm gökyüzü kızıl ve mor. Yağmur dindi, hem de ebediyen sanki. Kızıl güneş, güz ve akabinde kış gelmeden bir kere daha uçmaya çağırıyor beni. Uçuvermek! Bugün Rimini'ye doğru yola çıkıyoruz! Evet, Rimini'de kendimi toparlayacakmışım. Tam bir komedi.

Ve şafak kızılı odamda, bir kere daha üzerime kan var. Fakat bu sefer nedenini biliyorum. Özüm onun sarılışıyla, zevkle ve hoşgörüyle coşuyor; dünyanın en yumuşak ve en sert sarılışıyla. Böyle bir mutluluğu hatırlayamamış olmam ne kadar tuhaf!

Su aranarak yataktan kalktım çünkü odamda yine yoktu. Mutluluktan öyle zayıflamıştım ki neredeyse kendimden geçiyordum. Fakat bir an için yatağıma tekrar gömüldükten sonra her nasılsa toparladım kendimi ve kapıyı nazikçe açmayı başarabildim. Peki, ne buldum karşımda? Ya da kimi? Hafif aydınlatılan koridorda, biraz uzağımda, küçük Kontesina'nın ta kendisi sessizce duruyordu ki; kendisini annesinin *soirée à danse*'sinden* beri gördüğümü hatırlamıyorum. Siyah bol bir sabahlık vardı üstünde ve neler yapıyor olduğunu sadece onunla vicdanına bırakabilirim. Şüphesiz bunun neticesiyle ilintili iyi bir sebep yüzünden, *beni* görmesiyle beraber taşa dönmüş gibi oldu. Tabii ki ben, onunkinden çok daha bütünlüklü bir *déshabillé*** içindeydim. Geceliğimi bile kapatmayı unutmuştum. Ve üstünde kan vardı – yaralanmışım gibi. Ona doğru, güven verici bir şekilde yürüdüğümde (ne de olsa ikimiz de genç kızlarız, ne onu ne de herhangi birini yargılayamam) alçak, hırıltılı

---

* (Fr.) Dans partisi. –*çn*

** (Fr.) Çıplaklık. –*çn*

bir çığlık kopardı ve Erl Kraliçesi'nin ta kendisiymişim gibi kaçtı benden, yine de, şüphesiz aynı iyi sebep nedeniyle, neredeyse hiç ses çıkarmadı. Aptallık etmişti küçük Kontesina çünkü onu kollarımın arasına alacak, ortak insanlığımız ve bu saatte karşılaşamızın tuhaflığının nişanesi olarak öpecektim.

Kontesina'nın çocuksuluğu canımı sıkmıştı (bu İtalyanlar aynı anda hem küçülen bir *bambine* hem de kart bir kadın olabilmeyi beceriyorlar) ve tekrar başım dönünce, koridorun duvarına dayandım. Bir kere daha iki ayağım üstünde doğrulunca, tozlu pencerelerden birinden gelen kızıl ışıkta, düşmemek için elimi uzattığımı ve boyanmış sıvada kırmızı bir iz bıraktığımı gördüm. Buna bahane bulmak zor, silmek ise imkânsız. Kendimi şimdiye kadar içinde mahsur kalmış hâlde bulduğum bu *règles** ve geleneklerden öyle yoruldum ki! Bana vadedilen ve geleceğinden tamamen emin olduğum o sınırsız özgürlüğü öyle arzuluyorum ki!

Yine de su bulmayı başardım (Kontesa'nın villası, hizmetçilerin bütün gece boyunca büyük salonlarda –güya– emre amade bekledikleri bir yer değil artık) ve bu suyla elimden ne geliyorsa onu yaptım, en azından kendi odamdaydım. Maalesef ne yeterince suyum ne de hepsini halletmeye yetecek kuvvetim vardı. İyice pervasız olmaya başladım zaten.

11 Ekim. Dün gece o güzel rüyalardan görmedim!

Gelgelelim Ravenna'dan ayrılışımıza hatırı sayılır ölçüde sinsi dertler eşlik etti. Annem, Kontesa'nın bize kendi arabasını ödünç verdiğini açıkladı. "Çünkü bizi başından savmak istiyor," dedi bana, kornişe bakarken. "Niye öyle olsun, anne?" diye sordum. "Sonuçta bizi o kadar çok görmedi ki? Geldiğimizde ortada yoktu, günlerdir de neredeyse hiç göstermedi yüzünü."

"İkisi arasında hiçbir bağ yok," diye cevap verdi annem. "Bizim geldiğimiz vakitte, Kontesa kendini iyi hissetmiyordu, biz anneler

* (Fr.) Kurallar. –*çn*

sık sık böyle oluruz, yakında sen de öğreneceksin bunu. Ancak son birkaç gündür senin davranışların epey üzdü Kontesa'yı, o yüzden gitmemizi istiyor şimdi." Annem benim yerime hâlâ duvara baktığı için dilimin ucunu çıkardım, ufacık bir kısmını fakat annem onu bile görmeyi başardı ve elini birkaç santim havaya kaldırdıktan sonra yakın zamanda bir yetişkinden farkım olmayacağını ve basit bir tokatla haddimin bildirilemeyeceğini fark edip durdu.

Fakat hepimiz eski arabaya binmek üzereyken, o da nesi, Kontesa kendini gün ışığına çıkarmayı başardı ve onu arkamda, en azından o arkamda olduğunu düşünüyordu, ıstavroz çıkarırken yakaladım. Suratına tükürmemek için yumruklarımı sıkıp kendimi tutmam gerekti. Ne yaptığını görmememi gerçekten isteyip istemediğini düşünüyorum o andan beri. Kontesa'yı eskiden çok seviyordum, ona yakın hissediyordum –bu hissi hâlâ gayet iyi hatırlıyorum– ama her şey değişti artık. Anladığım kadarıyla bir hafta, bir ömre bedel olabiliyor bazen; hatta unutulmayacak tek bir akşama bile bedel olabilir. Kontesa göz göze gelmememiz için epey çaba harcadı ancak ben bunu fark edince küçük bir basilisk gibi ona dik dik bakmayı bir an bile bırakmadım. Annemle babama, Kontesina'nın yokluğu nedeniyle özür diledi, söylediğine göre kızı inletici bir migrenden ya da kara kramptan ya da kesin sadece İtalya'daki şımarık kızlara özgü bir diğer hastalıktan (Ne olduğu gerçekten umurumda değildi! Şimdi de değil!) mustarip olduğu için yataktaymış! Babamla annem ise o salak, küçük çocuğu gerçekten önemsiyormuş gibi karşılık verdiler! Söylemeye gerek yok, bana karşı tenkitlerini belli etmenin bir başka yoluydu bu. Benim mütevazı düşünceme göre Kontesina ile annesi aynı türün iki numunesi, ancak Kontesa'nın gizlenmede ve ikiyüzlülükte daha da ustalaşacak kadar zamanı olmuş. İyice tanıyınca, tüm İtalyan dişilerinin böyle olduğundan eminim. Kontesa yüzünden tırnaklarımı avuçlarıma öyle bastırmışım ki ellerim bütün gün ağrıdı ve şimdi Sör Walter Scott'ın hikâyesindeki gibi ikisine de hançerler saplanmış gibi görünüyorlar hâlâ.

Arabaya bakan bir sürücü, bir de ayakçımız vardı, ikisi de pek genç değillerdi, daha çok iki ihtiyar ukalaydılar; Classe'ye ulaştığımızda annem ve babamla beraber kiliseye gidebilelim diye durakladık, burası her zamanki gibi Bizans döneminden kalma mozaikleriyle ünlüydü. Batı tarafındaki büyük kapılar, epey yakıcı olan güneş ışığında açıklardı ve içerinin manzarası gerçekten de hayli güzeldi, her şey cennetin rengi olan solgun gökyüzü mavisi ve parlak altın sarısıydı; ama bundan daha fazlasını göremedim çünkü eşiği aşmak üzereyken başım dönmeye başladı yine, bir banka oturup annemle babama bensiz içeri girmelerini söyledim, onlar da aptal İtalyan âdetlerine uygun biçimde çevremde tantana çıkarmak yerine İngilizlerin mantığına uygun biçimde içeri girdiler hemen. Bank mermerdendi, kolçakları aslan biçimindeydi, her ne kadar mermer eskimiş, kırılmış ve üstü pütür pütür olsa da şahane, ağır bir nesneydi, yanlış bilmiyorsam bizzat Romalılar tarafından oyulmuştu. Üstüne oturunca kısa sürede kendimi iyi hissetmeye başladım yine, fakat sonra arabadaki iki şişman ihtiyar adamın kapılar ve pencerelere bir şeyler yaptıklarını fark ettim. Galiba menteşeleri yağlıyorlardı ki bu da eminim gerekliydi hatta tüm aracı baştan aşağı boyamak da lazımdı. Fakat annemle babam kiliseden çıktıktan sonra arabadaki yerlerimizi alınca, annem kısa bir sürenin ardından kokudan şikâyetçi olmaya başladı, dediğine göre bir sebzenin, sarımsağın kokusunu andırıyordu. İnsan yurtdışına çıktığında sarımsak kokusunu *her yerde* alıyor elbette, o yüzden babamın anneme kafasında kurmaması gerektiğini söylemesini anlayışla karşıladım; fakat sonra ben de daha fazla etkilenirken buldum kendimi, bu öyle bir hâle geldi ki seyahati neredeyse tek kelime etmeden tamamladık ve babam hariç hiçbirimizin Casenatico yolunda önümüze konan kaba akşam yemeğine iştahı kalmadı. "Solgun görünüyorsun," dedi babam bana, arabadan inerken. Sonra anneme döndü ve dediğini saklamaya çalışmadan ekledi: "Kontesa'nın sana niye öyle söylediğini anlıyorum." Annem ise omuzlarını silkmekle yetindi: Yurtdışına gelmeden önce yapmayı

aklından bile geçirmediği ama şimdi sık sık yaptığı bir şey bu. Neredeyse kindar bir şey söyleyecektim. En nihayetinde, Kontesa kendini göstermeye lütfettiğinde sürekli görünüşüme laf etmişti, evet, gerçekten de solgunum, hep küçük bir hayalet kadar solgundum ama şu an eskisinden de solgunum; fakat bendeki değişimin nedenini sadece ben biliyorum ve başka kimse bilmeyecek çünkü kimse bilemez. Bir "sır" değil bu aslında. Daha ziyade bir keşif.

Rimini'de sadece handa konaklamak için duracağız; bunu bizden başka yapan yok sanırım. Düşünmeden edemiyorum: Han kasvetli, korkutucu bir yer; *padrona*'nın "tavşan dudağı" var, Derbyshire'da böyle deriz biz; hizmet ise berbat. Gerçekten de şimdiye kadar kimse yanıma yaklaşmadı. Benimki dahil tüm odalar epey geniş; hepsi de iki yüz yıl öncesinde olduğu gibi birbirine açılıyor. Bina zor zamanlar geçirmiş bir palazzoya benziyor, belki de öyledir sahiden. Önce sevgili babamla annemin hemen yanımdaki odaya yerleşeceklerinden korktum, benim için hiç uygun olmazdı bu, ama her nedense öyle olmadı, böylelikle benim odamla merdivenler arasında iki karanlık ve boş oda kaldı, bir zamanlar beni korkutabilirdi bu, şimdiyse memnuniyetle karşılıyorum. Her şey çok köhne ve tozlu. Yurtdışında, Derbyshire'da insanın kıymetini bilmediği bir rahatlık ve *bien-être*'yle* dinlenebilecek miyim hiç acaba? Yok, hayır, olmayacak öyle bir şey: Ve bu kelimeleri yazarken bir ürperti yükseliyor sırtımdan yukarıya doğru; fakat bu ürperti korkudan ziyade heyecana ait. Kısa süre sonra tamamen başka bir yerde olacak ve böyle küçük şeyleri tamamen aşacağım.

Büyük pencerelerden ikisini açtım, pis ve gürültülü bir iş bu açıkçası. Ay ışığında taş balkona çıktım ve aşağıya, *piazza*'ya baktım. Rimini epey yoksul bir yer, İtalyan hayatının olağan özelliklerinden olan gece eğlenceleri ve gürültü patırtı yok burada. Bu saatte her şey bütünüyle sessiz – hem de tuhaf bir biçimde. Hava hâlâ epey sıcak ama yeryüzüyle ay arasında bir sis var.

* (Fr.) Ferah. –*çn*

Şu devasa İtalyan yataklarından birisinin daha içine girdim. Bana doğru kanat çırpıyor o. Kelimelere daha fazla lüzum kalmadı. Sadece uyumam gerek, bu da kolay olacak çünkü o kadar yorgunum ki.

12 13 14 Ekim. Ondan başka anlatacak bir şey yok ama ona dair anlatacak bir şey de yok.

Çok yorgunum, ancak coşkuyu takip eden bir yorgunluk bu, sıradan hayatın kaba yorgunluğu değil. Ne gölgem ne de bir yansımam olduğunu fark ettim bugün. Neyse ki Ravenna yolculuğu nedeniyle annem (İrlandalı aptalların ifade ettikleri üzere) epey bitap düştü ve buraya geldiğimizden beri görünmedi hiç. Büyüklerimiz vakitlerinin ne kadar çoğunu dinlenerek geçiriyorlar! Böyle bir mahkûmiyeti tecrübe etmeyeceğim için öyle minnettarım ki! Önümde ebediyete kadar uzanan yeni hayatımı, şimdiden ayağıma dokunan yeni okyanusu, beni yolculuğuma çıkarması an meselesi olan mor yelkenli ve kırmızı kürekli o yeni tekneyi düşündüğümde öyle mutlu oluyorum ki! İnsan böyle devasa bir dönüşümle yüz yüze kaldığında, kelimeler ne kadar da aptalca geliyor, ancak kalemi tutacak kadar kuvvetim neredeyse kalmamasına rağmen ona dair alışkanlıklar kaybolmuyor! Yakında, çok yakında yeni bir kudrete, akıl almaz bir aleve ve istediğim gece-bedenine bürünme gücüne ya da karanlıkta uçabilme yeteneğine sahip olacağım. Nasıl bir aşk onunki! O kadar kadın arasından nasıl da seçti beni; üstelik küçük bir İngiliz kızıyım sadece! Bir mucize bu ve Şu Diğer Kadınlar'ın salonlarına gururla gireceğim.

Babam, annemle öyle meşgul ki hiçbir şey yemediğimi, sadece su içtiğimi, berbat, sıkıcı akşam yemeklerinde sadece rol yaptığımı fark etmedi bile. İster inanın ister inanmayın, dün babamla beraber Tempio Malatestiano'yu ziyaret ettik. Babam İngiliz Ziyaretçi olarak girdi: Ben ise (en azından babama kıyasla) bir Pythonissa'ydım. Güzel bir mabet, dediklerine göre dünyadaki en güzellerinden biriymiş. Fakat benim için asıl görkem, binanın evsahipliği yaptığı asil ve

âşık mevtalarında ve onlar üzerindeki, içimde gitgide yükseldiğini hissettiğim hâkimiyetteydi. Bu yeni kudretle öyle kırgın ve bitkin düşmüştüm ki beni hana götürmek için babam yardım etmek zorunda kaldı. Zavallı babam, ona göre, iki zayıf, sakat kadının yükünü taşıyor! Ona acıyorum neredeyse.

Keşke güzel, küçük Kontesina'ya yaklaşıp öpseydim boğazından onu.

15 Ekim. Geçen gece pencerelerimi açtım (diğer pencereler bana direniyorlar çünkü bu dünyanın terimiyle zayıfım) ve ileri adım atmadan, orada anadan üryan durup kollarımı iki yana açtım. Kısa süre sonra hafif bir rüzgâr esmeye başladı, oysa az önce her şey ölüm kadar kıpırtısızdı. Esinti gittikçe güçlendi ve gecenin hafif ürpertisi, bir fırının kapağı açılmış gibi sıcağa döndü. Büyük bir bağırış ve ağlama sesi duyuldu, bir uğultu, çığlık ve tırmalama sesi açık pencerenin önünden bir hengâmeyle yükseldi, sanki görünmez (ya da neredeyse görünmez) bedenler hemen dışarıda, havada dönüp duruyor, sürekli ağıt yakıyor, suçlamalarda bulunuyorlardı. Bu hüzünlü sesler yüzünden başım çatlayacak gibi oldu ve bir Osmanlıymışım gibi vücudum ter içinde kaldı. Derken, bir anda, hepsi geçiverdi. *O* karşımda, pencere boşluğunun loşluğunda duruyordu. "Bu," dedi, "bu dünyanın seçilmişlerinin bildiği biçimdeki Aşk'ın ta kendisi."

"*Seçilmişler* mi?" diye sordum ona, sesim öyle alçaktı ki bir ses çıkarmış bile sayılmazdım (ama ne fark eder ki?). "Elbette," diye tasdikledi. "Bu dünyanın seçilmişleri."

16 Ekim. İtalya'daki hava mütemadiyen değişiyor. Bugün yine soğuk ve yağmurlu.

Hasta olduğumu düşünmeye başladılar. Annem bir süreliğine ayaklandı ve kuzu leşinin etrafındaki at sinekleri gibi velvele yapıyor. İtalyan bir tabibin herhangi bir işe yarayıp yaramayacağını yanımda konuştuktan sonra bir *medico* bile çağırdılar. Her ne kadar

çok az ses çıkarabiliyor olsam da bir işe yaramayacağını tüm kuvvetimle söyledim. Yine de bir yaratık gösterdi yüzünü: Küflü siyaha bürünmüştü ve ister inanın ister inanmayın gri bir peruk takmıştı – yani tam anlamıyla bir Pantalone*. Tam bir komedi! Gittikçe keskinleşen köpek dişlerimle kısa sürede adamı defettim ve ait olduğu Eski Komedyalardaki gibi bağırdım. Sonra da zayıf düşmüş, ihtiyarlamış kanını tükürdüm, dudaklarımdan derisini ve kokusunu silip kendime sarılarak koltuğuma döndüm.

Bay Biggs-Hartley'nin o komik, kötü Latincesiyle söylediği gibi: *Janua mortis vita.*** Bugünün pazar olduğuna inanamıyorum! Niye kimse yanımda dua etme zahmetine girmedi acaba?

17 Ekim. Bütün gün yalnızdım. Ama önemi yok.

Dün gece hayatımın en tuhaf ve en güzel hadisesini yaşadım, geleceğim üzerine bir mühür vuruldu.

Pencerelerim açık yatıyordum burada, sonra sisin içeri sızdığını fark ettim. Kollarımı açtım ona ama boynumdaki yaradan göğsüme kanım süzülmeye başladı, yaram artık iyileşmiyor elbette – ancak bu izi, Sciozza Üniversitesi'nden gelen eğitimli, sertifikalı adamlar da dahil tüm insan türünden saklamakta özel bir sorun yaşamıyor gibiyim.

Dışarıda, piazzadan bir hareket ve hırıltı sesi geliyor, memleketteki çiftliklere götürülen koyunların çıkardığı sese benzer bir şey. Yataktan çıktım, odayı aştım ve balkona adım attım.

Sis ay ışığını, daha önce hiçbir görmediğim biçimde gümüşi bir griliğe çevirmişti.

Epey büyük olan piazzanın tamamı kocaman, kırçıl kurtlarla doluydu, az önce bahsettiklerim hariç çıt çıkarmıyorlardı, dilleri dışarı sarkmıştı, gümüşi ışıkta simsiyahlardı ve başlarını kaldırmış, benim pencereme bakıyorlardı.

---

* İtalyan komedisinde parayı, açgözlülüğü temsil eden karakterlere verilen ad. *–çn*

** (Lat.) Hayat kapısı. *–çn*

Rimini, Apennine Dağları'nın epey yakınında, burası kurtların bolca bulunduğu bir yer, bebekleri ve küçük çocukları yiyorlarmış. Sanırım yaklaşan soğuk yüzünden kasabalara iniyorlar.

Gülümsedim kurtlara. Sonra da küçük göğsümde ıstavroz çıkardım ve eğilerek selam verdim. Yeni halkım arasında önemli bir yerleri olacak onların. Benim kanım onların, onların kanı benim olacak.

Kapımı kilitlemeyi başardığımı söylemeyi unuttum. Artık bu konularda yalnız değilim.

Her nasılsa tekrar yatağımın yolunu bulabildim. Hava ziyadesiyle soğuk, neredeyse buz gibi. Bu harap, eski, önceki asaletinin zerresi kalmayan palazzodaki (bir zamanlar öyleydi eminim) tüm o boş odaları düşünüyorum nedense. Daha fazla yazar mıyım emin değilim. Anlatacak başka bir şey kalmadı sanırım.

DÜŞKÜNLEREVİ

Ücra bir yerdeydi. Maybury'nin bundan daha fazlasını söylemesi zordu açıkçası.

Kendi bölgesinin dışındayken "otomobil" şirketlerinden biri tarafından sunulan rotaları takip etmeyi tercih eden bir adamdı ve söz konusu olayda da tıpkı önceki seferlerdeki gibi rotadan herhangi bir sapmayı kınayacak türlü mazaret bulmuştu. İşletme müdürünün suçuydu bu defa. Adam resmi rotayla alay etmekle kalmamış, aynı zamanda Maybury'nin, ona göre işletmedeki herkesin kullandığı ve tam aksi istikamette ilerleyen kestirme yoldan gitmesi için bahçe kapısında da beklemişti.

Şu kadarı ortadaydı en azından, Maybury büyük ihtimalle engin Batı Midlands kümekentinin uç sınırında bir yerdeydi. Gerçekten de uç sınıra gelmişti şimdiye kadar herhalde çünkü yola çıktığından beri saatlerce direksiyon sallamış, dönüp durarak geniş ya da küçük daireler çizmiş, adresi sormuş ve cevapları (o da lütfedildiğinde) anlayamamıştı, tüm bunlar yaşanırken doğru yoldan hiç olmadığı kadar sapmıştı anlaşılan.

Maybury saatine baktı. Saatlerdir yoldaydı. Şimdiye kadar çoktan evin yolunu yarılamış olması lazımdı – hatta daha fazlasını. Gösterge panelinin ışığı bile her zamakinden daha cılızdı sanki; neyse ki Maybury kısa sürede benzinin biteceğini görebildi. Benzin meselesi tamamen aklından çıkmıştı.

Her ne kadar karanlık olsa da Maybury dağlara benzeyen donuk ağaçların farkındaydı. Gelgelelim çevrede hiçbir evin olmadığı da söylenemezdi. Bir yerlerde olmalıydılar çünkü yolun iki tarafında

da bahçe kapıları vardı: Geniş, genellikle beyaza boyanmış kapılar; ve bahçe kapısının olmadığı yerlerde de loş girişler görünüyordu. Büyük ihtimalle epey pahalı, on dokuzuncu yüzyıldan kalma bir konut sitesiydi. Neredeyse birörnek olan yollar dört bir yana doğru kıvrılıyordu. Dümdüz giden yoldan ise soylu bir şekilde kaçınılmıştı. Böyle yerlerde sık sık olduğu üzere süratle geçen, kestirmeyi seçenler sistematik olarak cezalandırılıyordu. Sokak ışıklarının yenilenmemesinin sebebi de büyük ihtimalle bu tavırdı.

Maybury yolun belirgin biçimde çatallandığı bir noktaya geldi. Herhangi bir mantıklı seçim yapmak imkânsızdı, üstelik bunun herhangi bir fark yaratacağından da emin değildi.

Arabayı yol kenarına çekti, düşündüğü sırada zaten az olan benzini ziyan etmemek için motoru durdurdu. En sonunda kapıyı açıp yola adım attı. Yukarıya baktı. Ay ve yıldızlar, kalın gövdeli ağaçlar tarafından neredeyse saklanmışlardı. Ortalık sessizdi. Evler, televizyonların sesi duyulmayacak ya da mavi ışıkları görünmeyecek kadar yolun uzağındaydı. Böyle yerlerde, saat kaç olursa olsun nadiren bir yaya görüyorsunuz artık, oysa şimdi trafik de kesilmişti ve uzaktan geçen arabaların gürültüsü duyulmuyordu. Maybury'yi rahatsız etmişti bu sessizlik.

Her insanın böyle zamanlarda yapacağı üzere kısa bir mesafeyi yayan aştı. Zaten haritası yoktu, elinde sadece bir rota vardı, ondan da çaresiz biçimde sapmıştı. Yine de ikinci ve buralılar tarafından tercih edilen, işteki herkesin kullandığı bu rotayı, müdürü anlattığı sırada gayet iyi kavradığını düşünmüştü. Aksi takdirde o yoldan gitmeye ikna edilemezdi herhalde, zorlasalar da olmazdı. Belirli bir tabela ya da başka bir emare görene kadar dümdüz yola devam etmeye dair her zamanki yöntemi de bu vaziyetteyken şaibeli olurdu çünkü benzini erkenden bitebilirdi.

Yolun iki tarafına paralel uzanan dar, insan yapımı, tam ortasından çakıllı bir şeridin geçtiği patikalar vardı. Maybury'nin solundaki şeridin ötesini yabani bitki örtüsü bürümüştü, içinden geçen çukur

yolun ilerisindeyse başka arazilerin çit hattı uzanıyordu. Maybury, rasgele yerleştirilmiş sokak lambalarının ışığında, arada sırada çalı çitini budatan bir evsahibiyle bazen budatmayan bir diğer evsahibi olduğunu görebiliyordu. Her ne kadar havanın ılıklığı ve rayihası hoş olsa da yolda daha fazla ilerlemek nafileydi. Onu bekleyen, eşi Angela ile oğulları Tony vardı; ve onlara tekrar kavuşmak için mücadeleye devam etmeliydi.

Solundaki ağaçlığın içinden bir şey ona doğru fırladı.

Yabani habitatına geri dönen bir kediyi rahatsız etmişti. Önce hayvanın pençelerinin hatta belki de dişlerinin, sol bacağına geçtiğini hissetti. Güzel lafla kendini sevdirmesi, hayvanı okşaması söz konusu değildi. Öfkeyle tekmeyi bastı Maybury. Tuhaf olansa hemen ardından sesin tamamen kesilmesiydi. Kediyi epey uzağa tekmelemişti herhalde çünkü bir anda hayvan sırra kadem basmıştı. Patikanın o noktası, ışığın toplandığı bir yerdi aslında ama kedinin rengini de görmemişti. Alev alev yanan iki göz gördüğünü hayal meyal hatırlıyordu ama ondan bile emin değildi. Ne bir miyavlama ne de bir çığlık duyulmuştu.

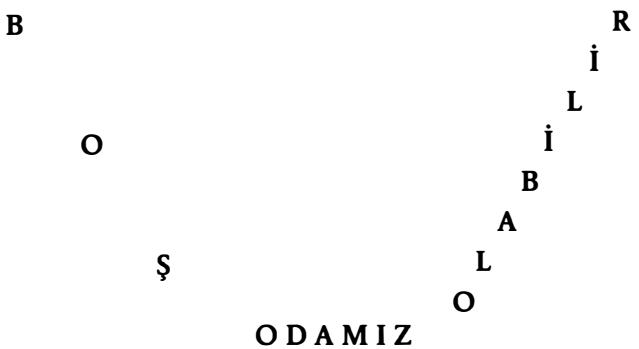
Maybury tökezledi. Bacağı hakikaten acıyordu. Öyle acıyordu ki ona dokunmaya hatta lambanın ışığında bakmaya bile ikna edemedi kendini.

Tökezleye tökezleye arabasına döndü ve bacağı yüzünden aracı çalıştırmakta zorlansa da kararsız bir şekilde az önce yürüdüğü yoldan inmeye başladı. Kendi iyiliği için bir hastane aramaya başlaması mantıklı olabilirdi. Kedinin pençesi ya da dişleri zehirliydi belki de, o hayvanın neleri parçaladığı ya da neleri yediğini düşünmek bile insanın canını sıkmaya yetiyordu. Maybury tekrar saatine baktı. Sekizi on dört dakika geçiyordu. Saatine son bakışının üzerinden sadece dokuz dakika geçmişti.

Yol düzleşmeye başlamıştı ve bahçe kapılarının sayısı azalmıştı, ağaçlık ise hâlâ aynı yoğunluktaydı. Sık sık yaşandığı üzere, büyük ihtimalle inşaat arazinin bu kısmına ulaşamadan önce paralar su-

yunu çekmişti. Yine de, aralarında uzun ve rasgele mesafeler olan tek tük evler vardı. Sokak lambaları da azalmıştı ama Maybury içlerinden birinde bir çeşit tabela asılı olduğunu gördü. Bir yön belirtmiyordu büyük ihtimalle, Maybury'nin işine yarayacak bir hedef değildi kesinlikle, yine de arabayı yavaşlatıp durdu, herhangi bir ipucuna öyle çok ihtiyacı vardı ki. Tabela iskambil kâğıtlarındaki sinek biçimindeydi, üstünde de şu yazıyordu:

DÜŞKÜNLEREVİ
ÜCRET UYGUNDUR

Kalacak yere dair bu mütevazı sözler, sineğin uç kısmına doğru aşağı kıvrımlıydı.

Maybury hemen kararını verdi. Açtı. Yaralanmıştı. Kaybolmuştu. Benzini bitmek üzereydi.

Akşam yemeği olup olmadığını ve evine telefon edip edemeyeceğini sorar, her ne kadar yanında pijaması ya da tıraş makinesi olmasa da bu geceyi belki burada geçirirdi. Maybury'nin daha çok bir çiftlik ağılına uyacağını düşündüğü demirden bahçe kapısı açıktı. Maybury arabayla içinden geçti.

Yola epey çirkin bir beton dökülmüştü, bu işi epey zaman önce yapmışlardı herhalde çünkü sık sık ağır vasıta araçları geçiyormuş gibi çukurlar açılmıştı. Maybury ilerledikçe farların ışığı rasgele biçimde yukarı aşağı indi ama dümdüz ilerleyen yol modern bir çiftlikteymiş gibi aniden viraj aldı ve işte Düşkünlerevi da orada, Maybury'nin hemen solundaydı. Aşağısına indiği yolun, eğer bir yol sayılırsa bu, mekânın asıl ana girişine çıkmadığını fark etti. Ormangülü çalılarının arasından kıvrılarak uzaklaşan daha eski, daha geleneksel bir yol daha vardı. Tüm bunlar binanın yüksek saçak kirişindeki bir tesisatın parlak ışığında gözler önüne serilmişti: Işıldak gibi bir şey, diye düşündü Maybury. Yeni yolu, mekânı şeye çevirdiklerinde –neye çevirmişlerdi burayı gerçekten, özel bir otele mi, bir misafirhaneye mi, bir kulübe mi?– gelen çeşitli tedarikçilerin araçları için açmışlardı herhalde. Yönetim, artık uşakların kalmadığı dünyada, büyük evlerin sakinlerine hizmet etmeye heveslenmişti belli ki.

Maybury arabayı kilitledi ve evin kapısını itti. Sağlam, Viktoryen bir kapıydı ve Maybury'nin baskısına direndi. Maybury zile basma zorunluluğundan hoşlanmadı ama yine de bastı zile. Aşağıda, ikinci bir zilin daha olduğunu görmüştü, üstünde GECE yazıyordu. Ama daha gece çökmüş olamazdı henüz, değil mi? Asıl büyük mesele içeri girmek, karnını doyurmak (işyerinde öğle yemeği niyetine paket sandviç ve lezzetsiz kahve veriyorlardı sadece), benzin, nerede olduğu, akşam kalabilme ihtimali, Angela'yla yapacağı bir telefon görüşmesi ve bacağı için bir dezenfektan hakkında sorular sordurmadan kendini sevdirmekti. Parlak bir lambanın altında, az sonra ne yaşanacağından emin olmadan tek başına tuhaf bir yerde dikilmekten de pek hoşlanmamıştı.

Fakat pek zaman geçmeden sarı, kıvırcık saçlı ve gamsız suratlı bir delikanlı tarafından açıldı kapı. Genç bir atlete benziyor, diye düşündü Maybury onu gördüğü gibi. Beyaz bir ceket vardı üzerinde ve yardımsever bir tavırla gülümsüyordu.

"Akşam yemeği mi? Tabii ki, efendim. Ne yazık ki az önce oturduk masaya ama sizi de aramıza alabileceğimize eminim."

Bu sözler Maybury'ye, çocukluğunda tatil için götürüldüğü deniz kıyısındaki pansiyonları hatırlattı. O günlerde ağırbaşlılık en az dakiklik kadar mühimdi.

"Temizlenebilmem için bana birkaç dakika verirseniz..."

"Elbette, efendim. Buyurun, buradan."

İçerisinin Maybury'nin çocukluğundaki pansiyonlarla alakası yoktu. Maybury her şeyin *eskiden* tam olarak nasıl olduğunu biliyordu. Burası, hayli eski moda ve pahalı bir mobilya mağazasının eline bütün meskeninizi ve çek defterinizin çoğunu bırakmışsınız gibi bir izlenim bırakıyordu insanda. Duvarlara halılar asılmıştı ve sandalyelerle koltukların tamamının üzeri döşemelik kumaşla kaplanmıştı. Renklerle kumaşlar uyumlu ve canlıydı. Sayısı çok olan abajurların hepsinin gölgelikleri genişti. Cilalı masaların hepsi uyarlandıkları İtalyan özgünlerinin tarzındaydı. İnsan, içerideki kumaşla döşenmiş eşyalardan bazılarının da çevreye uysun diye tedarik edilip tasarlanmış olabileceğini de hissediyordu. Her halükârda odada Maybury ile delikanlı hariç kimse yoktu.

Delikanlı üzerinde "Erkekler" yazan kapıyı açtı, fakat sonra Maybury'nin beklemediği bir şekilde onun ardından içeri girdi. Fakat pahalı oteller ve eskinin kulüplerindeki gibi, sabun ve havlu getirmek için bıktırıcı bir telaşa kapılmadı. Tek yaptığı öylece dikilmekti. Maybury, çocuğun akşam yemeği çoktan başladığı için büyük ihtimalle herhangi bir gecikmeyi engellemeye çalıştığını düşündü.

Maybury yemek odasına girdiği gibi içerinin fazla sıcak olduğunu fark etti. Merkezi ısıtma tam kapasite çalışıyordu herhalde. Maybury'nin salonda gördüğüne benzer halılar asılmıştı duvarlara ama bunlar daha da ağırlardı anlaşılan. Büyük ihtimalle gürültünün duvarları geçmemesini amaçlamışlardı. Odanın tavanı modern bir tavırla, sanki boyu kısalara hizmet etmek amacıyla alçaltılmıştı ve pencerelerle camlar perdelerin arkasında kaybolmuştu.

Çatal bıçağın ses çıkardığı doğrudur ama gürültüyü azaltmak için bu kadar masrafa girilecek başka bir acil gereklilik yok gibiydi çünkü masadakiler fazlasıyla sessizlerdi; bu da ilk bakışta beklenmedikti çünkü odanın merkezi ekseninde duran uzun masadaki herkes epey birbirlerine yakın, sıkış tıkış oturmuşlardı. Fakat Maybury birbirine tamamen yabancı bir grubun arasına sıkıştırılsa kendisinin de konuşacak çok az şey bulabileceğini düşündü.

Bunu denemeye gerek kalmadı. Odanın her bir yanında dört tane, duvara dayanmış, iki tarafa iki kişiden dört kişinin sığabileceği kadar büyük olmalarına rağmen tek kişilik servis açılmış dört masa vardı ve Maybury beyaz ceketli yakışıklı delikanlı tarafından bunlardan birine oturtuldu.

Çorba çabucak geldi.

Servisin sürati (Maybury'nin geç kalması gerçeği dışında) çalışanların sayısının fazlalığıyla açıklanabilirdi. Delikanlı gibi beyaz ceketler içinde en az dört adam ve koyu mavi elbiseler içinde iki kadın vardı. Her ne kadar ilk gençliklerini arkalarında bırakmış olsalar da altısı birden bariz biçimde maharetli ve hazırlıklıydı. Maybury daha fazlasını göremedi çünkü hizmetli kapısının (ve diğer ucunda, misafirlerin yemek salonuna girdiği kapının) bulunduğu uzaktaki duvara sırtı dönük oturtulmuştu. Tüm masalara bu şekilde servis açılmıştı, böylelikle kişi arkasında açılıp kapanan hizmetli kapısını da, önündeki masada yemek yiyen diğer müşterinin yüzünü de görmüyordu.

Aslında Maybury salonun o kısmında yemek yiyen tek kişiydi (sondan ikinci masayı vermişlerdi ona ama arkasındaki ilk masaya kimsenin oturduğunu düşünmüyordu) ve odanın diğer tarafında tek başına yemek yiyen biri daha, bir hanımefendi vardı, Maybury onun da önden ikinci masada, yani tam anlamıyla kendisinin paralelinde oturduğunu düşündü.

Maybury'nin olağandışı bir derinlik ve genişlikte olduğunu fark ettiği tabaktaki çorba muazzam miktardaydı. Tabağın büyüklüğünü önce fark edememişti çünkü geniş kenarlarının üzerinde büyük, si-

yah harflerle DÜŞKÜNLEREVİ yazıyordu; tıpkı bir bebek maması tabağı biçiminde, diye düşündü Maybury, sadece harfler ve tabak bir hayli kocamandı. Çorbanın kendisi de epey yoğundu: İçinde yumurta ve bakliyat vardı belli ki, üstelik "koyulaştırmak" için de bazı adımlar atılmıştı.

Daha önce söylendiği üzere Maybury açtı ama o çorbadan pek de az sayılmayacak son kaşıklarını alırken arkasında orta yaşlı kadınlardan birinin sessizce dikilmesinden de hafiften rahatsız olmuştu. Kaşıklar da epey büyüktü sanki, en azından günümüz için. Kadın boş tabağı güven verici bir gülümsemeyle kaldırdı. Ara sıcaklar da gelmişti. Kadın tabağı onun önüne koyarken ana yemeğin ne olduğunu gizli gizli fısıldadı kulağına: "Bu gece hindi var." Küçük bir oğlana en sevdiği yemeği vadederken kullanılan bir ses tonuyla konuşmuştu. Maybury'nin dadısıydı sanki, oysa Maybury'nin tam anlamıyla bir dadısı olmamıştı hiç. Bu sırada ara sıcak, titizlikle yapılmış bir makarna çeşitlemesiydi; ev yapımı olduğu belliydi, belki de o sabah üretilmişti. Geniş porselen kâsenin üzerine, Maybury'ye danışılmadan, epey büyük peynir parçaları serpilmişti.

"İçecek bir şey alabilir miyim? Alman birası olur."

"Elimizde öyle bir şey mevcut değil, efendim." Sanki Maybury bunu gayet iyi biliyormuş da kadın onunla oynamaya hazırmış gibi. Mekânın içki lisansının olmadığına dair, diye düşündü Maybury, bir ibare vardı galiba.

"Yazık," dedi Maybury.

Kadının ses tonundaki değişikliklerden sıkılmaya başlamıştı; ve tamamı taze, bahçe mahsulü ve neredeyse elde edilemeyecek bir niteliğe sahip bu bereketli yemeğin ona ne kadara patlayacağını merak ediyordu. Geceyi Düşkünlerevi'nde geçirmeyi düşünmenin mantıklı olup olmadığından emin değildi.

"Ara sıcağı bitirdikten sonra Bay Falkner'la konuşma şansı da bulabilirsiniz." Maybury, sonuçta diğer herkesten daha geç yemeğe

başladığını hatırladı. Diğerlerine yetişmesi için biraz acele etmesi bekleniyordu belli ki. Ayrıca kadının, Bay Falkner'ın bazı koşullar altında kişisel içki dolabının kilidini açıp açmayacağına dair bir imada bulunup bulunmadığından emin değildi.

Tabii ki Maybury'nin bu makarna fantazisinin üçte ikisinden fazlasını yememesi de yetişme sürecini hızlandırmaya yarardı. Fakat koyu mavi elbiseli kadının hoşuna gitmemiş gibiydi bu.

"Daha yemeyecek misin?" diye açık açık sordu, Maybury'ye efendim diye de hitap etmiyordu artık.

"Ana yemeğe yer bırakmam lazım," dedi Maybury de sakince.

"Hindi var bu akşam," dedi kadın. "Hindi kursaktan kolay iner, değil mi?" Hâlâ tabağı kaldırmamıştı.

"Çok lezzetliymiş," dedi Maybury kararlıca. "Ama bana yetti."

Kadın burası artık bir bakımevi olmadığı için böyle davranışlara alışkın değildi sanki, tabağı alıp götürdü.

Kısa bir duraksama bile oldu, Maybury de bu sırada belli etmeden içeriye göz gezdirmeye çalıştı. Herkesin gayet resmi giyimli olmasına özellikle dikkat etmişler gibiydi: Tüm erkekler "koyu takım elbiseli", tüm kadınlar da "uzun elbiseli"ydi. Aralarında genci de vardı, yaşı daha büyük olanı da ama yine ilginç bir şekilde erkeklerin sayısı kadınlarınkinden fazlaydı. Konuşmaların konusu ise genel geçer olmaktan uzaktı. Maybury yemeklerin güvenirliğinin bunda bir katkısı olup olmadığını düşünmeden edemedi. Sonra bir şeyin farkına vardı, sanki bu insanlar uzun zamandır beraberlerdi de konuşacak konuları artık tükenmişti ve büyük ihtimalle yeni tecrübeler sayesinde sohbeti tazeleme fırsatıyla da sık sık karşılaşmıyorlardı. Otellerde böyle olduğunu daha önce de görmüştü. Maybury arkasında oturan grubun üçte birini bile inceleyemedi hâliyle, yoksa kabalık ediyormuş gibi olacaktı.

Hindi tabağı da gelmişti. Maybury hile yaparak da olsa yetişmişti herkese. Devasa bir porsiyondu, dumanı hafiften tütüyordu, ayrıca renksiz, yağımsı bir sıvı sızıyordu içinden. Yanında da tep-

si üstünde farklı tabaklarda beş farklı çeşit sebze getirmişlerdi; bir de anlaşılan sadece onun için hazırlanan, koyu kırmızı, şişkin ve özellikle karıştırılmış bir sıvıyı içeren bir sos kabı vardı. Yemeği iç malzemesinden büyükçe bir tepecik tamamlıyordu. Orta yaşlı kadın hepsini hızla koydu önüne ama bu sefer bariz bir ihtiyatla sessizdi.

Maybury'nin iştahı da pek kalmamıştı aslında. Diğerleri ne durumda diye, bu sefer pek de saklamadan bakındı etrafına. İtiraf etmek gerekirse görebildiği kadarıyla hepsi, genci yaşlısı, kadını erkeği, hayatları buna bağlıymışçasına yiyorlardı yemeklerini; sanki bütün günlerini, karınlarına tek lokma girmeden, avlanarak geçirmişlerdi. "Hayatları buna bağlıymışçasına yiyorlar," dedi kendi kendine yine, sonra da bu lafın yemek yemekle beraber kullanıldığında ne kadar absürt olduğunu fark ederek çatalıyla bıçağını kararlılıkla eline aldı.

"Memnun olmadığınız bir şey var mı, Bay Maybury?"

Yine nazikçe gafil avlanmıştı. Bay Falkner hemen omuzunun yanındaydı: Üstünde gayet güzel bir smokin olan şık bir adamdı, hızla çözüm sağlayan bir şef garson.

"Her şey mükemmel, teşekkürler," dedi Maybury. "Fakat adımı nereden biliyorsunuz?"

"Tüm misafirlerimizin isimlerini hatırlamaya özen gösteririz," dedi Falkner gülümseyerek.

"Anlıyorum ama *ismimi* ilk başta nasıl öğrendiniz?"

"O konuda da yetkin olduğumuzu düşünüyoruz, Bay Maybury."

"Etkilendim işin doğrusu," dedi Maybury. Aslında canını sıkmıştı bu (o kadarı bile az kalırdı) ama çalıştığı şirket onu aile çevresi hariç kimseye karşı öfkesini göstermemek üzere eğitmişti.

"Büyük bir mesele değil," dedi Falkner nazikçe. "Bu hayatta hangi meslekle uğraşıyorsak onda üstünlük göstermek için elimizden geleni yapmalıyız." Konuyu, sözü değiştirerek kapattı. "Sizin için getirebileceğim herhangi bir şey var mı? Ne arzu ederdiniz?"

"Yok, çok sağ olun. Bu kadarı kâfi."

"Asıl *size* teşekkürler, Bay Maybury. Ne zaman görüşmek ister-

seniz ofisime uğrayabilirsiniz, çoğunlukla oradayım. Şimdi sizi yemeğinizin keyfini çıkarmak için rahat bırakayım. Benden söylemesi, sırada tütsülenmiş meyve pudingimiz var."

Adam sessizce odadaki turuna devam etti, uzun, merkezi masadaki üç kişiden en fazla biriyle konuştu, fakat çoğunlukla ve şüphesiz beklendik bir biçimde daha çok yaşlılarla sohbet eder gibiydi. Falkner'ın gayet zarif, siyah renk süet ayakkabıları vardı, bunlar Maybury'ye kendi bacağındaki, iyileşsin diye hiçbir şey yapmadığı yarayı hatırlattı, yara mikroplanmış hatta uzvun tamamını, belki de tüm sistemi tehlikeye atmış olabilirdi.

Falkner'ın onun ismini nereden öğrendiğine dair oynadığı tiyatrodan epey öfkelenmişti, üstüne üstlük bu gizeme bir cevap da bulamıyordu. Neredeyse kasıtlı olarak, saygısızca, zor bir durumda bırakılmış gibi hissediyordu. Falkner'ın bu ehemmiyetsiz meseledeki aşağılayıcı tavırları, garson kadının çocuk eğliyor gibi davranışından farksızdı. Hem belki de ismini nasıl öğrendikleri gizemi o kadar önemsiz bir mesele değildi? Maybury bu konu yüzünden, her ne kadar belirsiz olsalar da başka konularda da incinebildiğini hissetti. Ayrıca daha fazla hindi yiyip yememe konusu da bardağı taşıran son damlaydı. İştah namına hiçbir şey kalmamıştı içinde.

Eğitimlerde öğrendiği şekilde, her şeyin üzerinden sistematik olarak geçmeya başladı aklında; ve neredeyse ânında cevabı buldu. Arabasında, üzerinde ismi yazan mavi kapaklı bir dosya vardı: "Sayın Lucas Maybury"; ve büyük ihtimalle bu dosyayı ismi üste kalacak şekilde, âdeti olduğu üzere şoför koltuğunda bırakmıştı. Her halükârda isim yapışkanlı bir etiketin üzerine yazılmıştı sadece ve arabanın camından bakılarak seçilmesi kolay olamazdı. Sonra ışıldağı hatırladı. Yine de bunu yapmak için birinin epey çaba göstermesi gerekirdi ve Maybury bu işi kimin üstlendiğini merak etti. Tahminine göre cevap şöyleydi: Falkner'ın kendisiydi röntgenciliği yapan. Maybury arabayı lambanın aydınlattığı bölgenin ötesine park etseydi –ki gayet mümkündü böyle bir şeyin olması– Falkner

ne yapardı acaba? El feneri mi kullanırdı? Hatta belki de bir maymuncuk?

Absürttü bu.

Hem tüm bu meselenin ne önemi vardı ki? İşletmelerdeki insanların böyle küçük abeslikleri olurdu genellikle, sıklıkla karşılaşmıştı o da böyle şeylerle. İnsanlar karınlarını doyurmak için neredeyse her şeyi yapabilirlerdi. Belki de kendisinin de vardı böyle birkaç tane acayipliği. Herhangi bir durumla yüzleşildiğinde yapılacak en büyük şey, temel öğeleri ortaya çıkarıp onların üzerine odaklanmaktı.

Maybury, Falkner'ın bazı insanlarla epey uzun süre konuştuğunu gördü, ayrıca onların yanında oturan ve daha önce az da olsa bir şeyler söyleyenler şimdi tek kelime etmiyor, sadece önlerindeki yemeğe veriyorlardı kendini. Uzun masadakilerden bazıları sadece ihtiyar değil, tam anlamıyla bunaklardı: Ağızları salyalıydı, gözleri sulanmıştı ve neredeyse kellerdi; ama onlar bile yemekten geri kalmıyorlardı. Maybury'nin aklına korkunç bir fikir yerleşti, sanki bu insanların yaptığı tek şey yemek yemekti. "Yemek için yaşıyorlar": Bir diğer bakımevi cümlesi, diye düşündü Maybury; en azından bunun gerçekten doğru olabileceği bu insanlarla karşılaşmıştı. Aralarından bazıları önlerindeki bereketli yemeklerle, alkoliklerin vergi alınan içkilerle kurdukları bağa benzer bir bağ kurmuştu belki de. Maybury bunu sarhoş ediciden ziyade mide bulandırıcı buldu; böylesi bir durumla da pek çok kere karşılamıştı.

Falkner usul usul devam ediyor, öyle bir profesyonel alaka gösteriyordu ki Maybury'nin paralelinde, odanın diğer tarafında tek başına oturan hanımefendiye henüz ulaşamamıştı. Maybury artık kadına gayet bariz biçimde bakıyordu. Siyah saçları omuzlarına kadar iniyordu ve üzerinde ipek bir akşam elbisesine benzeyen bir şey vardı, hakiki bir "manken", diye düşündü Maybury (oysa sahiden öyle miydi bilmiyordu), ve çok renkliydi; ama yüzündeki ifadede öyle bir üzüntü, acı ve yorgunluk vardı ki Maybury içtenlikle afalla-

mıştı çünkü kadın, Maybury emindi bundan, bir zamanlar gerçekten de güzel olmalıydı, hatta bir anlamda hâlâ öyleydi. Böylesine mutsuz hatta trajik bir figür önündeki beş farklı sebzeyle gelen koca bir tabak hindiyi tıkına tıkına yiyemezdi herhalde. Maybury tedbirle nezaketi bir kenara bırakarak bakmak için hafiften ayağa kalktı.

"Hadi bitirin, efendim. Daha başlamamışsınız bile neredeyse!" İşkencecisi sessizce yanına dönmüştü. Dahası, trajik hanımefendi de yemeğini *yiyor* gibiydi.

"Bana bu kadarı yetti. Üzgünüm, güzel olmuş ama bana yetti."

"Bunu daha önce de söylediniz, efendim, ama bakın, hâlâ yiyorsunuz işte." Maybury adamın tam olarak bu sözleri daha önce de kullandığının farkındaydı. Krizler, klişelerle karşılanır.

"Yeterince yedim."

"Buna karar vermek bize kalmaz herhalde, değil mi?"

"Hiçbir şeyden daha fazla yemek istemiyorum. Lütfen bunların hepsini kaldırın ve sade bir kahve getirin bana yalnızca. İsterseniz zamanı gelince de getirebilirsiniz. Beklemek sorun değil benim için." Maybury aslında beklemeyi istemezdi ama kontrolü elden bırakmaması gerekliydi.

Kadın, Maybury'nin beklediği son şeyi yaptı. Dolu tabağı aldı (Maybury en azından hepsinden biraz almıştı) ve şiddetli bir şekilde yere çaldı. Tabak o zaman bile kırılmadı, ama soslar, beş çeşit sebze ve bol iç malzemesi, kalın, desenli, duvardan duvara halının üzerine yayıldı. Öncekine kıyasla tam bir sessizlik çöktü bütün odaya; oysa Maybury'nin gördüğü kadarıyla alçak sesli çatal bıçak şıkırtıları hâlâ duyuluyordu. Hatta kendi çatal bıçağı da hâlâ ellerindeydi.

Falkner uzun masanın uzak ucundan geriye döndü.

"Mulligan," diye sordu, "kaçıncı bu?" Her zamanki gibi alçak sesliydi. Maybury bu korkutucu kadının İrlandalı olduğunu fark etmemişti.

"Bay Maybury," diye devam etti Falkner. "Zorlandığınızı tamamıyla anlıyorum. Arzu etmediğiniz hiçbir şeye katılma zorunlulu-

ğunuz yok elbette. Yaşananlar için üzgünüm. Bizden kaynaklanan kötü bir hizmet sunduk size sanırım. Belki de dinlenme salonumuza geçmeyi tercih edersiniz. Kahve alır mıydınız acaba?"

"Evet," dedi Maybury, durumun özüne odaklanarak. "İsterim. Aslında sade kahve istemiştim zaten. Bir demlik getirebilir misiniz acaba?"

Ayağa kalkınca zemindeki dağınıklığa basmamak için aşağı bakarak adımlarını dikkatle atması gerekti. Bu sırada epey tuhaf bir şey gördü. Uzun masa boyunca, yerden birkaç santim yukarıda bir ray uzanıyordu. Erkek misafirlerden biri de bu raya sol bileğinden prangayla bağlanmıştı.

İyice sarsılmış olan Maybury, kahvesi gelene kadar dinlenme salonunda yalnız kalacağını sanmıştı. Fakat şu devasa koltuklardan (ikisi iriyarı en az beş kişi sığabilirdi) birine oturduğu gibi bir yerlerden şu yakışıklı delikanlı çıkıverdi ve o akşamın önceki bir zamanındaki gibi öylece dikilmeye başladı. Etrafta ne resimli bir gazete ne de Güzel Britanya hakkında bir broşür vardı ve delikanın varlığı Maybury'nin canını sıkmıştı. Yine de "İstediğim bir şey yok," demeye cesaret edemedi. Söyleyeceği ya da yapabileceği hiçbir şey gelmiyordu aklına, oğlan da konuşmuyordu, onun da yapacağı herhangi bir şeyi yok gibiydi. Herkes yemek salonundayken burada bulunmasının zaruri olmadığı barizdi. Meyveli pudingi servis etmeye az sonra başlarlardı herhalde. Maybury hesabı hâlâ ödemediğinin farkındaydı. Afallatıcı ama hatırı sayılır bir sessizlik yaşandı.

En nihayetinde kahveyi getirenin Mulligan olduğunu görünce epey şaşırdı. Demlik değil de tek bir kupa getirmişlerdi ve kupa da Maybury'nin o akşam ilk defa daha büyük olmasını isteyeceği bir boyuttaydı. Mekânın genellikle kahve servis etmediğini ve özel olarak onun için getirildiğini anladı, büyük ihtimalle bunun için fazladan ücret ödemesi gerekecekti. Maybury, Mulligan'ın yemek salonunu temizlemeye yardım edeceğini düşünmüştü aslında. Fakat Mulligan gayet rahat görünüyordu.

"Şeker ister miydiniz?" dedi kadın.

"Bir kaşık lütfen," dedi Maybury, kupanın boyutunu göz önüne alarak.

Kadının gitmeden önce yakışıklı delikanlıyla birbirlerine bir bakış attığını da gözden kaçırmamıştı. Delikanlı kadının oğlu olacak yaştaydı ve bakışmalarının bir anlamı olabilirdi de, olmayabilirdi de.

Maybury az miktardaki kahvesinin keyfini çıkarmaya ve büyük ihtimalle sıkılmış olan delikanlının varlığını görmezden gelmeye çalışırken yemek salonunun kapısı açıldı ve salonun diğer tarafındaki trajik hanımefendi çıktı ortaya.

"Kapıyı kapatır mısın, lütfen?" dedi oğlana. Delikanlı kapıyı kapattı ve öylece dikilmeye devam etti, gözleri onların üzerindeydi.

"Size katılmamda bir sakınca var mı acaba?" diye sordu kadın, Maybury'ye.

"Buyrun, memnun olurum."

Melankolik hâliyle beraber epey hoş bir kadındı, elbisesi Maybury'nin tahmin ettiği gibi muhteşemdi ve tavırlarında görkemli diye tanımlanabilecek bir nitelik vardı. Maybury buna alışkın değildi.

Kadın koltuğun öteki ucuna değil, tam ortasına oturdu. Maybury, kadının giyimindeki canlılığın odanın dekorasyonundaki canlılığa uyum sağlamak üzere ayarlanmış olabileceğini fark etti. Kulaklarında Doğu'ya özgüymüş gibi görünen, şeffaf pembeden taşlı küpeler vardı; rosé pırlantaları gibiydiler (belki de gerçekten pırlantaydılar); ayakkabıları ise gümüşiydi. Parfümü yoğun ve belirgindi.

"Adım Cécile Céliména," dedi kadın. "Nasılsınız? Bestekâr Chaminade'le kan bağımız olduğu söylenir."

"Siz nasılsınız?" dedi Maybury. "Benim adım Lucas Maybury ve kan bağım olan tek önemli kişi Solway Short. Kendisi kuzenim olur."

El sıkıştılar. Kadının eli yumuşak ve beyazdı, bir dolu yüzüğü vardı, Maybury bunların hakiki ve değerli olduklarını düşündü (ancak bundan tam da emin değildi). Kadın onunla el sıkışmak için bedeninin üst tarafını ona doğru çevirmişti.

"Bahsettiğiniz beyefendiyi tanımıyorum," dedi.

"Solway Short mu? Motor yarışçısı. Televizyonda görmüşsünüzdür kendisini."

"Televizyon izlemiyorum ben."

"Doğru yapıyorsunuz. Tam anlamıyla zaman kaybı zaten."

"Zaman kaybetmek istemiyorsanız niye Düşkünlerevi'ne geldiniz?"

Hâlâ onları gözleyen delikanlı bariz biçimde vücudunun ağırlığını bir ayağından diğerine verdi.

"Akşam yemeği için geldim. Buradan geçiyordum sadece."

"Aaa! Gideceksiniz yani?"

Maybury tereddüt etti. Kadın çekiciydi ve bir an için gitmek istemedi. "Gideceğim sanırım. Hesabı ödeyeyeyim hele, bir de nereden benzin alacağımı öğrenmem lazım. Depom neredeyse boş. Aslında kayboldum da. Yolumu kaybettim."

"Buradaki çoğumuz kaybettik yolumuzu."

"Neden buradasınız? Niye geliyorsunuz buraya?"

"Buraya karnımızı doyurmak için, huzur için, sıcaklık ve dinlence için geliyoruz."

"Yemeklerin *porsiyonu* da epey fazla bence."

"O kadarı gerekli. Dinçleştirici denilebilir."

"Buraya uyduğumdan pek emin değilim," dedi Maybury. Sonra da ekledi: "Sizin de buraya uyduğunuzu düşünmezdim."

"Ama yanılıyorsunuz! Neden buraya uymadığımı düşündünüz ki?" Bu konudan epey rahatsız olmuşa benziyordu, o yüzden Maybury yanlış bir şey söylediğini düşündü.

Durumdan istifade etti. "Sadece karşılaştığım diğerlerinden biraz farklı görünüyorsunuz."

"Ne açıdan farklı?" diye sordu kadın, epey canı sıkkındı ve dik dik bakıyordu ona.

"Her şeyden önce daha güzelsiniz. Çok güzelsiniz," dedi, söylenilen her şeyi kesinlikle duyan delikanlının orada olmasını umursamamıştı.

"Çok naziksiniz." Kadın beklenmedik bir şekilde aralarındaki kısa mesafeyi aşıp Maybury'nin elini tuttu. "Adınızın ne olduğunu söylemiştiniz?"

"Lucas Maybury."

"Size Luke diye mi hitap ederler?"

"Hayır, öylesi hoşuma gitmiyor. Luke tarzında biri değilim."

"Ama eşiniz size Lucas demiyordur?"

"Ne yazık ki öyle diyor." Pek hoşuna gitmeyen tuzak bir soruydu bu.

"Lucas? Olamaz, çok soğuk bir isim bu." Elini hâlâ çekmemişti.

"Size çok mahcup oldum. Kahve isteteyim mi sizin için?"

"Hayır, hayır. Kahve münasip değil; canlandırıcı, uyarıcı, heyecanlandırıcı, gürültülü bir şey o." Hüzünlü gözleriyle bakıyordu yine Maybury'ye.

"Burası tuhaf bir yer," dedi Maybury, kadının elini hafifçe sıkarak. Diğer misafirlerin hiçbirinin hâlâ ortaya çıkmaması iyice tuhaf bir hâl almaya başlamıştı.

"Düşkünlerevi olmadan yaşayamam," dedi kadın.

"Buraya sık sık gelir misiniz?" Komik derecede basmakalıp bir laftı bu.

"Tabii ki. Başka türlü yaşamak mümkün olmazdı. Dünyada karnını doyuramayan, sevgisiz yaşayan, ısınmak için üzerine giyeceği şey bile olmayan o kadar çok insan var ki."

Yemek sırasında dinlenme salonundaki hava da ısındı, diye düşündü Maybury, en az yemek salonundaki kadar.

Kadının trajik yüzü onun anlayışını bekliyordu. Yine kadının duruşu, Maybury'nin hoşuna gidecek türden değildi. Çözümlerin en azından mümkün olduğu sorunları tercih ederdi o. Diğer türlüsüne karşı ikaz edilmişti.

"Evet," dedi. "Ne demek istediğinizi anlıyorum tabii ki."

"Üzerine giyecek hiçbir şeyi olmayan milyonlarca insan var dünyada," diye bağırdı kadın, elini geri çekerek.

"Pek öyle değil," dedi Maybury gülümseyerek. "O kadar değil. En azından şimdilik."

Risklerin gayet farkındaydı ve bunları elinden geldiğince aklına getirmedi. Hayatta kalmak gerekliydi, ayrıca sana güvenenleri de korumalıydın.

"Her halükârda," diye devam etti, sohbeti yumuşatmaya çalışarak, "sizin için pek geçerli değil bu. Böyle muhteşem bir elbiseyle nadiren karşılaşmışımdır."

"Evet," dedi kadın sade bir ciddiyetle. "Roma'da yapıldı. Dokunmak ister misiniz?"

Maybury dokunmayı isterdi tabii ki ama yine eşit derecede doğal olarak onları gözleyen delikanlının varlığı nedeniyle tuttu kendini.

"Dokunun," diye emretti kadın alçak bir sesle. "Tanrım, neyi bekliyorsunuz? Dokunun." Adamın sol elini kavradı yine ve sıcak, ipeksi göğsüne zorla dokundurdu. Delikanlı herhangi bir şeye karşı olduğundan ne daha az ne daha fazla ilgili görünüyordu.

"Boş verin. Bırakın. Tanrı aşkına, neden yaşıyoruz ki?" Maybury gibi bir adamı herhangi bir fikre sahip olmaktan alıkoyacak kadar tutkulu bir dobralık vardı bu kadında, yine de Maybury hâlâ durumun dışındaydı esasen. Hatta hayatı boyunca *asla* kontrolü tamamen elinden bırakmamıştı ve şu anda da, öyle ya da böyle, bırakmayı beceremeyeceğinden emindi.

Kadın bacaklarını koltuk boyunca uzatabileceği ve başını adamın kucağına hatta daha doğrusu bacaklarına koyacabileceği şekilde dönüp uzandı. Öyle maharetli hareket etmişti ki eteğinin duruşu bile bozulmamıştı. Parfümü yukarı doğru süzülüyordu.

"Vincent'a bakmayı bırakın," diye homurdandı ona doğru. "Vincent hakkında size bir şeyden bahseyim mi? Bir Yunan tanrısı gibi göründüğünü düşünebilirsiniz ama işin aslı öyle değil, iktidarsızdır o."

Maybury utanmıştı tabii ki. Yine de her insanın başka bir konuda maharetli olabileceğini ve çoğunlukla belirli bir durum hakkında bunun dışında daha fazla şeyin söylenmemesi gerektiğini düşündü.

Fakat ne düşündüğünün bir önemi yoktu çünkü kadın konuştuğunda Vincent, Maybury'nin hizmetlilere ait olduğunu tahmin ettiği kapıdan hızla çıkarak terk etmişti odayı.

Naifçe, "Şükürler olsun," demekten alamadı kendini.

"Takviye kuvvetlerini çağırmaya gitti," dedi kadın. "Az sonra görürüz."

Diğer misafirlerin hepsi neredeydi? Şimdiye kadar nerede kalmış olabilirlerdi ki? Her şeye rağmen Maybury'nin keyfi yerine gelmeye başlamıştı hakikaten ve kadını daha samimi bir şekilde okşamaya başlamıştı.

Derken, bir anda, herkes aniden odaya doluştu sanki, bu sefer de telaş içindeydiler ve konuşuyorlardı.

Kadın hiç acele etmeden doğrularak oturdu ve dudaklarını adamın kulağına yaklaştırarak, "Daha sonra yanıma gelin. 23 Numara," dedi.

Maybury'nin o geceyi Düşkünlerevi'nde geçirmeyeceğini belirtmesi mümkün değildi.

Falkner da ortaya çıkmıştı.

"Herkes yatağına," diye seslendi nazikçe ve uğultuyu hemencecik bastırdı.

Bir kere daha kendine gelen Maybury saatine baktı. Saat tam ondu. Şüphesiz asıl sebep de buydu. Yine de böyle ağır bir yemeğin ardından acele ediyor gibilerdi.

Kimse pek hareket etmedi ama konuşmalar da kesilmişti.

"Hepiniz, yataklarınıza," dedi Falkner yine; fakat bu sefer ses tonu daha külhani diye tanımlanabilirdi. Maybury'nin kadını ayaklandı.

Maybury'nin kadını dahil hepsi dağıldılar. Kadın bir kelime daha etmemiş, başka hiçbir el kol hareketi yapmamıştı.

Maybury, Falkner'la baş başaydı.

"Kupanızı alayım," dedi Falkner nazikçe.

"Hesabı istemeden önce," dedi Maybury, "bu saatte benzin alabileceğim bir yeri nerede bulabileceğimi söyler misiniz acaba?"

"Benzininiz mi bitti?" diye sordu Falkner.

"Neredeyse."

"Otuz kilometre içerisinde geceleri açık olan hiçbir şey yok. En azından bugünlerde. Yeni dostlarımız Araplarla ilgili bir mesele sanırım. Kendi aracımızın deposundan biraz benzin çekebiliriz isterseniz. Epey büyük bir araçtır, deposu da büyüktür."

"Sizi böyle bir zahmete sokmayı istemem kesinlikle." Zaten Maybury bunu nasıl halledeceğini de bilmiyordu. Daha önce yapıldığını duymuştu ama kendi hayatında böyle bir şeye ihtiyaç hiç duymamıştı.

Delikanlı, Vincent tekrar ortaya çıktı, hâlâ pembe görünüyor, diye düşündü Maybury, ama teni öylesine parlaktı ki bundan emin olmak da zordu. Vincent kapıları kilitmeye başladı; epey ciddi bir işti bu belli ki, fırsat kollayan eşkıyalardan korkulan büyük-büyük dedelerinin dönemindeydiler sanki.

"Hiç zahmet olmaz, Bay Maybury," dedi Falkner. "Vincent ya da çalışanlarımızdan bir diğeri kolayca halleder o işi."

"Peki," dedi Maybury, "eğer sorun olmayacaksa..."

"Vincent," diye seslendi Falkner, "ön kapıyı kapatıp asma kiliti takma henüz. Bay Maybury ayrılmayı düşünüyor."

"Pekâlâ," dedi Vincent sertçe.

"İsterseniz arabanıza gidelim, Bay Maybury, arka tarafa kadar sürersiniz. Yolu gösteririm. Sizi böyle fazladan bir zahmete soktuğum için özür dilerim, fakat diğer aracı çalıştırmak özellikle de geceleri biraz vakit alıyor."

Vincent ön kapıyı onlar için açmıştı.

"Önden buyurun, Bay Maybury," dedi Falkner.

İçerisi bir hayli sıcakken, dışarısının bir hayli soğuk olduğu ortaya çıktı. Lamba kapatılmıştı. Maybury'nin söylendiğini duyduğu üzere, ay "batmıştı" ve belli ki tüm yıldızları da yanında götürmüştü.

Yine de arabaya çok da uzak mesafede değillerdi. Maybury zifiri karanlıkta, Falkner sessizce arkasından adım adım gelirken buldu aracı.

"Belki de geri dönüp bir el feneri getirsem daha iyi olur," dedi Falkner.

Demek bir el fenerleri de vardı. Maybury'nin aklına üstünde isminin yazdığı ofis dosyası geldi ve arabanın kapısını açtığında dosya karşısındaydı işte, üstelik tam da onun tahmin ettiği gibi ismi üstte kalmıştı. Maybury dosyayı arka koltuğa atıverdi.

Falkner'ın elektrikli el feneri epey ağır, askeri bir nesneydi ve beyaz, soğuk ışığı geniş bir bölgeyi aydınlatıyordu.

"Yanınıza oturabilir miyim, Bay Maybury?" Adam yolcu kapısını arkasından kapattı.

Maybury el feneri olsun ya da olmasın farları açmıştı çoktan ve marşa basmaya başlamıştı ama inat ediyor gibiydi araç.

Aslında arızası yok, diye düşündü, daha çok kendisinde bir sorun vardı. Kâbustaymış gibi hissediyordu. Yüzlerce defa hatta binlerce defa yaptığı bir şeydi bu tabii ki, fakat şimdi, tam da önem teşkil ettiği bir anda beceremiyordu, inanılmaz şekilde bu becerisini her nasılsa kaybetmişti. Buna benzer kötü rüyalar görürdü sık sık. Bunun da kötü bir rüya olup olmadığını düşünecek kadar vakit bulabildi. Ama öyle olmadığını düşünmeliydi çünkü rüya gördüğümüzü anladığımızda hemen olduğu gibi uykudan uyanmıyordu şu anda.

"Keşke yardımcı olabilsem," dedi Falkner, el fenerini kapatmıştı, "fakat bu araba modeline aşina değilim. Yarardan çok zararım dokunabilir." Her zamanki uysal nezaketiyle konuşuyordu.

Maybury'nin siniri yine bozulmuştu. Arabanın modeli en yaygın olanındandı: Şirkete bu konuda güvenebilirdiniz. Yine de arabayı çalıştıramamasının tamamıyla kendi hatası olduğunu da biliyordu, Falkner'la alakası yoktu durumun. Deliriyormuş gibi hissediyordu. "Ne diyebilirim bilmiyorum," dedi ve ekledi: "Söylediğiniz gibi garaj da yoksa."

"Belki Cromie yardımcı olabilir," dedi Falkner. "Cromie uzun zamandır yanımızda, mekanik sorunlarda büyücü gibidir."

Kimse Falkner'ın bekleneceği üzere Maybury'yi akşam orada kalması için zorladığını hatta bunu ima ettiğini bile söyleyemezdi. Maybury bu tuhaf yerin odalarının tamamının gerçekten dolu olup olmadığını merak etti. Büyük ihtimalle öyleydi. Zaten Maybury geceyi burada geçirmeyi istemiyordu; hem de hiç.

"Bilmem ki," dedi, "bir başkasını da zahmete sokmayalım şimdi."

"Cromie gece vardiyasında çalışır," dedi Falkner de. "O hep gece vardiyasındadır. Onu bu yüzden işe aldık zaten. Hemen çağırayım."

Bir kere daha el fenerini açtı, arabadan çıktı ve soğuk hava girmesin diye ön kapıyı arkasından kapatarak evin içinde kayboldu.

En sonunda ön kapı tekrar açıldı ve Falkner yine ortaya çıktı. Smokinin üstüne palto giymemişti hâlâ ve soğuğu görmezden geliyor gibiydi. Onun ardından iriyarı, biçimsiz ve savruk bir figür geliyordu, Maybury adamı evin içindeki ışıkta, Falkner'ın arkasında dururken görmüştü ilk başta.

"Cromie her şeyi halleder şimdi," dedi Falkner arabanın kapısını açarken. "Değil mi, Cromie?" Sanki arkadaş canlısı bir köpekle konuşuyordu.

Fakat Maybury, Cromie'de arkadaş canlısı pek bir şey olmadığını hissetti. Yine de Maybury, Cromie'nin tehlikeli olduğunu hissettiği anda, öyle ya da böyle, ona dair pek az şey görebildiğini de itiraf etti.

"Tam olarak sorun nedir, Bay Maybury," diye sordu Falkner. "Cromie'ye anlatın yeter."

Falkner arabaya tekrar girmeyi denemedi ama Cromie sıkışarak da olsa içeri girdi ve normalde Angela'nın oturduğu koltuğa, Maybury'nin hemen yanına geçip ön koltuğa yayıldı. Gerçekten devasa, iriyarı bir adam gibi görünüyordu ama Maybury, her ne kadar araba farlarının ışığının ters yansımaları gerekli aydınlığı sağlasa da kararlı bir şekilde ona bakmamayı tercih etti.

Maybury aşağılayıcı olduğunu düşündüğü için marşa basmayı başaramadığını kabullenemiyordu, o yüzden marşta bir sorun olduğunu iddia etmek zorunda kaldı. Cromie'nin kocaman, fazlasıyla

biçimsiz sarı elleriyle vites kolunu çekiştirişini göremiyordu, adam kolu öyle bir şiddetle zorluyordu ki Maybury bağırdı: "Daha nazik ol. Mahvedeceksin."

"Dikkat et, Cromie," dedi Falkner arabanın dışında. "Cromie genellikle daha büyük çapta işlerle ilgilenir de," diye açıkladı Maybury'ye.

Fakat çoğu zaman olduğu gibi şiddet işe yaramıştı. Saniyeler içinde arabanın motoru hırıldayarak çalışmaya başladı.

"Çok teşekkür ederim," dedi Maybury.

Cromie ne belirgin bir karşılık verdi ne de hareket etti.

"Çık dışarı, Cromie," dedi Falkner. "Hadi çık bakalım."

Cromie hemen kendini dışarı attı ve paytak paytak yürüyerek karanlığın içinde kayboldu.

"Şimdi," dedi Maybury, motorun çalışmasıyla beraber canlanarak. "Benzini almak için nereye gideceğiz?"

Hafif bir duraklama oldu. Derken Falkner dışarıdaki loşluğun içinde konuştu. "Bay Maybury, şimdi hatırladım da. Bizim depodaki benzin değil. Mazot elbette. Böyle aptal bir hata yaptığım için çok üzgünüm."

Maybury'nin sadece canı sıkılmamış, sadece korkmamıştı: Öfkelenmişti de. Öfke ve kafa karışıklığı içinde tek kelime edecek hâli kalmamıştı. Modern dünyada hiç kimse mazotla benzini bu şekilde karıştırmazdı. Fakat başka ne yapabilirdi ki?

Arabanın açık kapısının hemen dışında duran Falkner tekrar konuştu: "Çok ama çok üzgünüm, Bay Maybury. Geceyi, akşam yemeği hariç, ücretsiz olarak burada geçirmenizi teklif ederek bu durumu telafi etmemize izin verir misiniz acaba?"

Maybury, son birkaç dakika içinde, öyle ya da böyle bu ânın geleceğinden şüphelenmişti.

"Teşekkürler," dedi nezaketi bir kenara bırakarak. "Kabul etsem iyi olacak sanırım."

"Sizi en iyi şekilde ağırlamaya çalışacağız," dedi Falkner.

Maybury farları kapattı, arabadan bir kere daha indi ve ne olur ne olmaz diye kapıyı kilitleyip Falkner'ı takip ederek eve döndü. Falkner, Vincent'a yapmamasını söylediği işi kendisi bitirdi ve ön kapıyı kapatıp asma kilidi taktı.

"Yanımda hiçbir eşya yok," dedi Maybury, hâlâ kendini savunmacı bir tavırda.

"O sorun kendiliğinden çözülebilir," dedi Falkner kilidin oradan doğrulur ve smokinini düzeltirken. "Size açıklamam gereken bir şey var. Bana bir anlığına izin verir misiniz?" Dinlenme salonunun arkasındaki kapıdan içeri girdi.

Oteller gerçekten fazla sıcak olmaya başlamış, diye düşündü Maybury. İnsanın aklını mutlak şekilde karıştırıyordu bu.

Falkner geri döndü. "Size açıklamam gereken bir şey var," dedi yine. "Tek kişilik odamız yok, bunun bir sebebi de misafirlerimizin geceleri yalnız kalmamayı tercih etmeleri. Böylesi bir acil durumda yapabileceğimiz en iyi şey, Bay Maybury, bir başkasıyla paylaşacağınız bir oda sunmak olacak size. Geniş bir oda, iki yatağı var. Odada sadece bir misafirin, yani Bay Bannard'ın olması tam anlamıyla mucizevi bir şans. Bay Bannard sizin yoldaşlığınıza müteşekkir olacaktır, eminim, onunlayken güvende de olursunuz. Gayet hoş bir insandır, korkunuz olmasın. Kendisini çağırttım, aşağı gelecek, böylece tanışırsınız da. Her zaman yardımsever biri olmuştur, sanırım az sonra yanımıza gelir. Bay Bannard bir süredir bizimle kalıyor, o yüzden size pijama vesaire de ayarlayabilecektir."

Ne taraftan bakarsanız bakın Maybury'nin son isteyeceği şeylerden biriydi bu, ama başka insanların yanında kendini kabahatli göstermeden böylesi bir şeye karşı çıkmanın özellikle zor olduğunu da öğrenmişti. Hem burada bir gece kalmayı kabul ettiğinde yanında gelen tüm sonuçları da her ne olursa olsun kabullenmiş sayılıyordu herhalde.

"Mümkünse eğer eşimi aramayı da isterim," dedi Maybury. Bir süredir Angela'yı düşünüp duruyordu.

"Korkarım ki mümkün değil, Bay Maybury," dedi Falkner. "Çok üzgünüm."

"Neden mümkün değil?"

"Gerilimi azaltmak ve misafirlerimizin tercih ettiği atmosferi korumak adına harici bir telefon hattımız yok. Sadece benim odamla misafirler arasında bir hat var."

"Ama modern çağda bir oteli telefonsuz nasıl yönetebilirsiniz ki?"

"Misafirlerimizin çoğu düzenli müşterimizdir. Çoğu tekrar tekrar gelirler buraya ve istedikleri son şey çalan bir telefonun getirdiği gerginliktir."

Maybury kendini tutamayıp, "Kafadan kontaklar herhalde," diye patladı.

"Bay Maybury," dedi Falkner da, "size iki şeyi hatırlatmam gerek. Öncelikle sizi kelimenin tam anlamıyla misafir etmeyi teklif ettim. İkincisi, verimliliğe bu kadar çok önem atfetmenize rağmen, deponuzda çok az benzinle geceleyin uzun bir yolculuğa çıkmışsınız. Belki de otobanın tekinde mahsur kalmış vaziyette geceyi geçirmediğiniz için kendinizi talihli saymanız lazım."

"Özür dilerim," dedi Maybury, "ama eşimi aramam şart. Yoksa endişeden aklını kaçırır."

"Öyledir elbette, Bay Maybury," dedi Falkner gülümseyerek. "Endişelidir ama aklını kaçırmadığını umut edelim biz yine de."

Maybury adama bir yumruk geçirecekti ama tam o anda içeri bir yabancı girdi.

"Hah, Bay Bannard," dedi Falkner ve ikisini tanıştırdı. El sıkıştılar gerçekten de. "Bay Maybury'yle odanızı paylaşmanız sorun olmaz, değil mi, Bay Bannard?"

Bannard, Maybury'nin yaşlarında, sıska, bir deri bir kemik, kısa boylu bir adamdı. Kafasının kenarlarındaki kıvırcık kızıl saçlar hariç keldi. Çoğunlukla kızıl saçlıların sahip olduğu, hafif donuk yeşil gözleri vardı. Bu ortamda epey canlı kalıyordu ama Maybury dış dünyada nasıl dururdu merak ediyordu. Belki de bunun sebebi

Bannard'ın pijamaları içindeyken iyi görünemeyecek kadar yerden bitme olmasıydı.

"Odamı herhangi biriyle paylaşmaktan memnuniyet duyarım," dedi Bannard. "Tek başıma yalnızlık çekiyorum."

"Müthiş," dedi Falkner sakince. "Belki de Bay Maybury'ye yukarıya kadar eşlik eder ve ona pijama ödünç verirsiniz? Kendisinin bize yabancı olduğunu, âdetlerimizin hepsini bilmediğini unutmayın."

"Elbette, elbette," diye bağırdı Bannard.

"Tamam o zaman," dedi Falkner. "Yukarı çıkmadan önce arzu ettiğiniz herhangi bir şey var mı, Bay Maybury?"

"Sadece bir telefon," diye tekrar etti Maybury, inat edecekti. Falkner'a inanmıyordu. Modern dünyada, telefonunuz olmadan bırakın bir işletmeyi yönetmeyi, yaşayamazdınız bile. Maybury endişelenmeye başlamıştı, Falkner benzin ve mazot hakkında da mı yalan söylemişti acaba?

"Size temin etme durumda olduğumuz herhangi bir şey var mı, Bay Maybury?" diye ısrar etti Falkner da, saldırgan bir vurguyla.

"*Burada* telefon yoktur," diye araya girdi Bannard, sesi bariz biçimde tizdi.

"Bir şey istemiyorum öyleyse," dedi Maybury. "Fakat eşim ne yapacak hiç bilmiyorum."

"Hiçbirimiz bilemeyiz," dedi Bannard yüzeysel bir şekilde ve bir anlığına kıkırdadı.

"İyi akşamlar, Bay Maybury. Teşekkürler, Bay Bannard."

Maybury, Bannard'ı yukarıya doğru takip ederken, buranın fazla sıcak olması ve abartılı dekorasyonuna rağmen gayet normal bir otel gibi göründüğünü keşfettiğine neredeyse şaşırdı. İlk katta Raeburn imzalı kızıl ekoseli klan şefi tablosunun tam boyutlu bir reprodüksiyonu vardı. Maybury, şirketin bir yılı için takvime seçildiğinden biliyordu bu resmi fakat o günden itibaren takvimde sadece kadınları kullanmışlardı. Bannard ikinci katta kalıyordu, buradaki

tablo daha küçüktü ve serin birer içecek tüketen, binici kıyafeti içindeki hanımlar ve beyler resmedilmişti.

"Çok gürültü olmaz," dedi Bannard. "Aramızda uykusu epey hafif olanlar var."

Koridorlardaki ışıklar gece vardiyası için loşlaştırılmıştı ve açıkça ürkütücüydüler. Maybury şapşal şapşal ilerledi, Bannard'ın odasına gizlice giriyordu neredeyse.

"Hayır," dedi Bannard alçak sesle kıkırdayarak. "Numara 13 değil, Numara 12 A da değil."

Aslına bakılırsa Maybury, o anda Bannard'ın dikkatlice kapattığı kapıdaki numarayı fark etmemişti ve içeri girmesinin beklendiğini de hissetmiyordu.

"Üstündekileri çıkarırken dikkat et, dostum," dedi Bannard usul usul. "Uykuya dalmış insanları bir kere uyandırırsan sonu nasıl olur bilemezsin. Kötü bir şey bu, yapmamak lazım."

Epey geniş, kare bir odaydı, iki yatak tam olarak birbirine ters köşedeydiler ki bu da Maybury'nin içini rahatlattı. İçeri girdiklerinde ışık açıktı. Maybury ışık düğmelerinin basıldığında çıkardıkları sesten bile kaçınıldığı kanısına vardı.

"Senin yatak şu," diye fısıldadı Bannard, neşeyle işaret ederek.

Maybury şimdiye kadar sadece ayakkabılarını çıkarmıştı. Bannard'ın ona dik dik bakışı ve sokulgan sırıtışı ise hoşuna gitmemişti.

"Belki de uyumadan önce bir şeyler yapmak istersin?" diye fısıldadı Bannard.

"Yok, teşekkürler," dedi Maybury. "Uzun bir gündü." Sesini makul bir alçaklıkta tutmaya çalışıyordu ama fısıldamayı kesinlikle kabul etmeyecekti.

"Öyleydi hakikaten," dedi Bannard, Maybury'nin ses yüksekliğine çıkarak. "İyi uykular o zaman. Yapılacak en iyi şey hızla uyumak." Ses tonu, Falkner'ın huy edinmiş gibi göründüğüne benziyordu.

Bannard atik bir şekilde kendi yatağına tırmandı ve sırtüstü uzanıp örtünün altından Maybury'ye baktı.

"Takım elbiseni dolaba asarsın," dedi Bannard, kendisi de aynısını yapmıştı çoktan. "Yer var orada."

"Teşekkürler," dedi Maybury. "Pijamalar neredeydi?"

"En üst çekmecede," dedi Bannard. "İstediğini al. Hepsi aynı."

Gerçekten de hepsi birbirine benzer pijamalarla tıka basa doluydu çekmece.

"Mevsim geçişindeyiz," dedi Bannard. "Ne tam yaz ne de tam kış."

"Ödünç verdiğiniz için çok teşekkürler," dedi Maybury, oysa pijamalar onun için epey küçüktü.

"Tuvalet de şurada," dedi Bannard.

Maybury geri döndüğünde dolabın kapağını açtı. Büyük bir dolaptı ve (muhtemelen) Bannard'ın sıra sıra takım elbiseleriyle ağzına kadar doluydu neredeyse.

"Yer var," dedi Bannard bir daha. "Boş bir askı bulursun. Evindeymiş gibi davran."

Maybury pantolonlarını askıda dengeleyip asarken bir kere daha bacağındaki yarayı fark etti. İyisiyle kötüsüyle Bannard'ın pijamalarını öyle hızlı giymişti ki yaraya bakmamıştı bile.

"Ne oldu?" dedi Bannard hemen. "Yaraladın mı kendini?"

"Kahrolası bir kedi tırmaladı," dedi Maybury pek üstüne düşünmeden.

Yine de bu sefer bakmaya karar verdi. Biraz zorlanıp acı çekerek pijamanın dar paçasını yukarıya sıyırdı. Epey fena bir yara açılmıştı ve fazla miktarda kan kurumuştu. Yarayı temizlemeyi bile düşünmediğini fark etti. Şimdiye dek endişelenmeyi alışkanlık hâline getirdiği şeylerden sadece Angela vardı aklında.

"Bana gösterme," diye cırladı Bannard, gürültü çıkarmaması gerektiğini unutarak. Yatakta doğrulmuştu, gözleri yerinden çıkacakmışçasına bakıyordu. "Böyle şeyler görmek bana iyi gelmiyor. Sinirimi bozuyorlar."

"Endişelenmeyin," dedi Maybury. "Göründüğü kadar ciddi bir yara olmadığına eminim." Aslında hiç de o kadar emin değildi ama Bannard'ın endişelendiği kadar da olmadığını biliyordu.

"Hakkında hiçbir şey duymak istemiyorum," dedi Bannard.

Maybury cevap vermeyip pijamanın paçasını aşağı indirdi sadece. Yarası hakkında da yapabileceği hiçbir şey yoktu açıkçası. Vazelin istemesi bile isteriye sebebiyet verebilirdi. Maybury şimdiye kadar yaradan kötü bir şey çıkmadığına göre daha beter bir şeyin olmayabileceği düşüncesine tutunmaya çalıştı.

Bannard ise hâlâ yatağında doğrulmuş oturuyordu. Solgun görünüyordu. "Buraya öyle şeyleri unutmaya geliyorum," dedi. "Hepimiz o yüzden geliyoruz." Sesi titriyordu.

"Işığı kapatayım mı?" diye sordu Maybury. "Uyumayan benim sonuçta."

"Genellikle öyle yapmam," dedi Bannard, yine de bir kere daha uzandı. "İşleri gereksiz yere zorlaştırabilir. Üstelik seni de düşünmemiz gerek."

"Sizin odanız," dedi Maybury tereddütle.

"Pekâlâ," dedi Bannard. "Nasıl istersen. Kapa ışığı. Bu akşam da öyle olsun." Maybury yatağına dönerken yaralı bacağı acıdı. Yine de oraya ulaşmayı başardı.

"Sadece bir geceliğine kalacağım burada," dedi Bannard'dan ziyade karanlığa. "Yarın yine tek başınıza kalırsınız."

Bannard hiçbir cevap vermedi, gerçekten de orada değilmiş gibi geldi Maybury'ye, sanki Bannard karanlıkta işlevi kalmayan bir organizmaydı. Maybury perdelerden birini (perdeler diğer her yerdekiler kadar uzun ve ağırlardı) açmaya ya da içeriye biraz gece serinliği alarak ortalığı havalandırmaya dair herhangi bir ricada bulunmaktan alıkoydu kendini. Burada her şeyin aşağı yukarı aynı kalması gerektiğini hissediyordu.

Zifiri karanlıktı. Çıt çıkmıyordu. Sıcak boğucuydu.

Maybury saatin kaç olduğunu merak etti. Gerçeklikten iyice kopmuştu. Ne yazık ki saatinin kadranı fosforlu değildi.

Acaba uyumayı başarabilecek miydi, geceye öyle ya da böyle katlanması gerekti. Angela için durum daha zordu kesin – çok daha

zor. En iyi hâlindeyken bile kendini bereket getiren, korumacı olmaya hevesli, birinci sınıf bir koca olarak görmemişti hiç. Bacağını kaybederse durumlar epey zorlaşacaktı. Ama modern tıp sayesinde bundan hatta en kötü ihtimalden bile kaçınmak mümkün olabilirdi: Bir süre daha mücadeleye devam edebilirdi en azından.

Elinden geldiği kadar gizlice kendini yakıcı battaniyeler ve yatağın yüzeyindeki çarşafın arasına sokuverdi. Ölmekte olan bir balık gibi yattı orada, en ufak bir hareket dahi yapmamaya uğraşıyordu.

İçindeki bitkinlikle neredeyse felç geçirmişti. Uykuya umut verici bir davetiye değildi bu. En nihayetinde, Bannard'ın çok ama çok uzaklardan nefes alıp verişini duyabildiğini düşündü. Yani Bannard hâlâ buradaydı. Hayal ile gerçeklik farklı şeylerdir. Bannard'ın uyuyup uyumadığını kimse anlayamazdı ama her halükârda adamla sohbet etmeye devam etmemek epey önemli bir hedef hâline gelmişti. Neredeyse bir ömrün yarısı geçti.

Yok, Bannard'ın hem odada hem de uyanık olduğuna dair hiçbir şüphesi yoktu artık. Bariz biçimde hareket hâlindeydi adam. Maybury'nin vücudu, Bannard'ın zifiri karanlıkta onun köşesine doğru yaklaştığı düşüncesiyle kasıldı. Maybury bir anda yarı yarıya küçüldüğünü hissetti.

Bannard sonu gelmez bir şekilde yaklaşıyor ve elleriyle etrafını yokluyordu. Maybury ışığı kapatma konusunda ona karşı haksızlık etmişti elbette ve o anda yaşadığı kaygı ödenmesi gereken bedelin ta kendisiydi tabii ki.

Bannard ise kesinlikle durumun ruhuna giriyormuş gibiydi: Düğmeye ulaşamadığı için ışığı açamamıştı büyük ihtimalle; ama başka sebepleri de vardı sanki. Bannard'ın sessizliği korumak adına olumlu bir çabaya kendini verdiği de düşünülebilirdi, belki de o gecelik misafiri Maybury'yi rahatsız etmek istemiyordu. Maybury ise adamın hareket edip etmediğini bile duyamıyordu, yani anlayışlı mı yoksa tehditkâr mı davrandığına karar vermek de bir kumardı. Az sonra boğazının eller tarafından sıkıldığını hissetse şaşırmayacaktı.

Fakat onun yerine Bannard kapıya uzanıp açtı, bunu da büyük bir dikkat ve yavaşlıkla yaptı. İşte bunu hiç beklemiyordu, hem hayatın olağan düzeninin çok da dışında değildi, yine de Maybury yavaşça genişleyen kapı aralığından sızan ve daha sonra usul usul daralarak kulbun hafifçe çevrilmesiyle ortadan kaybolan ışık huzmesini kaskatı bir vaziyette izlerken tam anlamıyla rahat değildi. Belli ki endişelenecek pek bir şey yoktu ama Maybury büyük ihtimalle neredeyse her yeni olayın yeni bir gerginlik kaynağına dönüştüğü bir kaygı seviyesindeydi. Az sonra da Bannard'ın dönüşünün gerginliği başlayacaktı. Maybury bir yandan da bu kadar sinirinin bozulmasının komik sayılabileceğini fark etti, sonuçta Bannard olabilecek her türlü anlayışı göstermişti ona. Zavallı Angela'nın çok daha beter bir durumda olduğunu düşündü yine.

Maybury büyük ihtimalle kısa süre içinde gerçekleşecek olan Bannard'ın dönüşünü beklerken, Angela'nın çilesini ve her şeyin ötesinde gerçekten de ne kadar tatlı biri olduğunu düşündükçe iyice uykusu kaçtı. Bannard dönene kadar gözüne uyku girmesi imkânsızdı.

Fakat Bannard hâlâ dönmemişti. Maybury kendi zaman mefhumunda tıbbi öneme sahip bir şey, bir sorun olup olmadığını merak etmeye başlamıştı. Ona önerilen rotada yola koyulduğundan beri tüm bu gece ve akşam boyunca evrendeki yeri ve insanların ruh muvazenesi dedikleri şeyi hakkında şüphedeydi. İşte bu, kaygılanması için geçerli bir sebebi olduğuna dair bir kanıttı.

Derken evin içinde bir yerlerden bir şangırtı, kulak delici bir çığlık yükseldi ve aynı şeyler iki kere daha tekrarlandı. Gürültünün yakından mı yoksa uzaktan mı geldiğini anlamak mümkün değildi, bir kadından mı yoksa erkekten mi geldiğini anlamaksa daha da imkânsızdı. Maybury en acılı rahatsızlıkta bile böyle yüksek ses çıkarabilecek bir insan görmemişti. Duyması bile sarsıcıydı; özellikle de kapalı, sıcak ve zifiri karanlık bir yerde. Hem anlık bir şey de değildi bu: Çığlık devam ettikçe etmişti, bir nöbetti bu, Maybury de çığlık atarak karşılık vermemek için kendini zor tutabilmişti.

Yataktan düştü ve ağır perdelere doğru debelenerek ilerledi. Dışarıda az da olsa ışık olmalıydı; hatta mümkünse odaya biraz taze hava da girebilirdi. Hemen buldu perdeleri ve önce ilkini, sonra diğerini açtı.

İçerisi az önceki gibi karanlıktı.

Panjur vardı belki de? Maybury korka korka uzattı kolunu. Ama ne tahta ne de metale değdi eli.

Işık düğmesi. Bulmalıydı onu.

Maybury karanlıkta debelenirken, çığlık korkutucu bir öğürme sesiyle sona erdi; belki de acıyı çeken epey bir kusmuş ve bayılmıştı; belki de acıyı çeken kişi tam anlamıyla can vermişti. Maybury arayışına devam etti.

Ne kadar sürdüğünü söylemek zordu ama en sonunda düğmeyi buldu ve az önceki gizem de açıklanmış oldu. Açılan perdelerin arkasında, tıpkı çocukların dediği gibi, sadece duvar vardı. Odanın penceresi falan yoktu. Perdeler dekordan ibaretti.

Bir kere daha sessizlik çökmüştü: Yine çıt çıkmıyordu. Bannard'ın yatağı gün içindeki gibi derli topluydu.

Maybury, Bannard'ın pijamalarını çıkardı ve durumun elverdiği ölçüde hızlıca kendi kıyafetlerini giydi. Gelgelelim ne yapacağına dair kesin bir planı yoktu. Sadece tamamıyla üstünü giyerse daha iyi olacak gibi gelmişti. Cüzdanını şöyle bir kontrol etti, parası yerindeydi.

Kapıya gitti ve kulbu çevirdi, yapabileceği en iyi şey, buradan çıkmanın en iyi yolu hakkında bir ipucu arandı.

Kapı açılacak gibi değildi. Kıpırdamamıştı bile. En iyi ihtimalle kilitlenmişti; belki de daha fazlası. Eğer Bannard bir şeyler yapmışsa şaşırtıcı şekilde sessiz halletmişti: Büyük ihtimalle tecrübeliydi bu konuda.

Maybury sakince düşünmeye çalıştı.

Sonuç olarak bir kere daha, bu sefer daha da telaş içinde üstündekileri çıkardı, uygun şekilde bir yere yerleştirdi ve Bannard'ın pijamalarını giydi.

Işığı kapatıp yatağa, örtülerin arasına girerek, eğer mümkünse,

önceki gibi beklemek de mantıklı olabilirdi. Fakat Maybury her ne kadar münasip olsa da ışığı kapatıp zifiri karanlıkta kalmaya katlanamayacaktı.

Eğreti bir şekilde yatağın kenarına oturdu, hâlâ ne yapması gerektiğini düşünmeye, mantıklı bir plan yapmaya çalışıyordu. Bannard bütün bu zamandan sonra geri dönecek miydi gerçekten hiç? En azından gece bitmeden?

Ampulün cızırdadığını, yanıp sönmeye başladığını fark etti. Sonra bir anda, başka hiçbir ses çıkarmadan sönüverdi. Yönetimin tüm binada uyguladığı nihai bir karartma sonucu değil bu, diye düşündü Maybury. Her ne kadar kendi bakış açısından talihsiz bir olay olsa da sadece bu ampul sönüvermişti: Tekil bir endüstriyel arıza.

Yarı uyur hâlde uzun bir süre boyunca öylece yattı orada. Aslında tehlikeli herhangi bir şeyin henüz gerçekleşmediği fikrine odaklandı. Okul günlerinden beri (hatta o zamanlar boyunca da) ona tuhaf gelen birçok şeyin varlığının farkındaydı ve en nihayetinde bunların çoğunun gayet zararsız şeyler olduğu anlaşılmıştı.

Derken Bannard karanlık odaya sokuldu. Maybury'nin kulaklarına kapıdan içeri atılan bir adımın en ufak sesi dahi gelmemişti, daha ilginciyse çevrilen bir anahtarın ya da açılmış olabilecek bir kilidin gürültüsünün bile duyulmamasıydı. Maybury'nin sönen ampulle ilgili düşünceleri de loş ama öncekinden daha da loş olmayan ışık huzmesinin bir kere daha genişleyip daha sonra daralmasıyla onaylanmıştı. Işıklar bir dereceye kadar da olsa hâlâ açıktı diğer yerlerde. Önceki gibi anlayışlı davranan Bannard odadaki ışığı açmayı denemedi. Kapıyı olağanüstü bir maharetle kapattı ve Maybury adamın yatağına girerken çıkardığı sürtünme sesini zar zor duyabildi.

Yine de inkâr edilemeyecek bir gelişme vardı: Bannard'ın dönüşüyle beraber karanlık odaya bir parfüm kokusu yayılmıştı; Maybury'ye uzun zaman önce dinlenme salonunda gayet cazibeli davranan hanımefendinin tercih ettiği parfümdü bu. Koku, duyular arasında en iyi hatırlananlardandır zaten.

Bu sefer Bannard zar zor değil, neredeyse aniden uykuya daldı ve kısa bir süre sonra gürültülü bir şekilde horlamaya başladı.

Maybury'nin sinirinin bozulması gayet normaldi ama bunun yerine o da kısa sürede uykuya daldı. Bannard uyuduğu sürece, bu durum içinde aktif bir etken olarak sürüncemede bekliyordu en azından; hem bazı kokuların kendilerine has bir uyku getiriciliği vardır, tıpkı Iago'nun dediği gibi. Angela şöyle bir geçip gitti Maybury'nin zihninin yüzeyinden.

Sonra yine uyandı. Işık yine açılmıştı ve Maybury kasıtlı olarak uyandırıldığını düşündü çünkü Bannard yatağının kenarında duruyordu. Yeni bir ampulü nereden ve nasıl bulmuştu? Belki de çekmecesinde yedeğini tutuyordu. Bu Maybury'ye öyle mantıklı geldi ki konu üzerine daha fazla düşünmedi.

Fakat bir başka nedenden dolayı da epey garipti bu.

Maybury okuldayken bazı oğlanları diğerlerinden ayırmakta zorluk çekerdi bazen. Epey büyük bir okuldu ve oğlanlar çoğunlukla birbirlerine benzerler. Yine de Maybury'nin hem o zaman hem de o günden beri kimseye bahsetmemesi gerektiğini düşündüğü bir durumdu bu. Arada sırada böyle yanlış tanımalar üzerine tepkiler verdiği ya da girişimler yaptığı olmuştu: Fakat neyse ki tam anlamıyla bir zarar görmemiş, sadece kendi özsaygısını zedelemişti.

Şimdi de aynısı oluyordu. Orada duran adam gerçekten Bannard mıydı? Bir kere Bannard'ın başında bir çember hâlinde ya da tutam tutam kızıl saçlar vardı, oysa bu adamın tutamları epey griydi. Ayrıca yüz ifadesi ve genel çehresi de farklıydı, belki de Maybury ilk başta yanlış görmüştü. Pijamalar aynı gibiydi ama bunun pek de anlamı yoktu.

"Biraz sohbet etmek ister miydin acaba," dedi Bannard. Başkası olduğunu düşünmenin anlamı yoktu, en azından şimdilik. "Seni uyandırmak istemedim. Emin olmaya çalıştım sadece."

"Yani, sorun değil," dedi Maybury.

"İlk güzellik uykumdan uyandım," dedi Bannard. "Geceleri yal-

nız hissediyor insan." Tüm bu şartlar altında gayet absürt bir laftı ama kesinlikle Bannard'ın söyleyebileceği bir şeydi.

"Tüm o çığlıklar neydi öyle?" diye sordu Maybury.

"Ben hiçbir şey duymadım," dedi Bannard. "Uyuyordum herhalde. Ama anlayabiliyorum. Bir süre sonra duymazdan gelmeyi öğreniyoruz. Uyurgezerler de çıkıyor ortaya arada sırada."

"Sanırım yatak odalarının kapılarını açmak o yüzden bu kadar zor?"

"Hiç alakası yok," dedi Bannard, sonra da ekledi: "Yani kısmen belki. Evet, kısmen. Herhalde. Ama yetenek işi aslında. Yani kilitli tutmuyorlar bizi burada, anlıyor musun?" Kıkırdadı. "Niye sordun ki? Tuvalete gitmek için odadan çıkmana gerek yok. Gösterdim ya sana, eski dostum."

Gerçekten de Bannard'dı bu adam yani, ama güldüğü sırada ışığın üstüne düştüğü gözlerinin şekli de, rengi de farklıydı.

"Sanırım ben de uykumda yürüdüm," dedi Maybury bitkinlikle.

"Hiç endişelenmene gerek yok," dedi Bannard, "okulda yeni çocuk gibisin. Burada olan her şeyin altında çok basit, doğal kurallar var: Düzenli olarak güzel yemek yiyeceksin, uzun saatler boyunca uyuyacaksın ve fazla çalışan beynini yormayacaksın. Beslenmek özellikle mühim. Kahvaltıyı göreceksin daha, eski dostum, neler var neler. Yemin ederim, muhteşem bir ziyafet olacak."

"Hepsini yemeyi nasıl başarıyorsunuz?" diye sordu Maybury. "Akşam yemeği tek başına çok fazlaydı benim için."

"Doğa'nın kendi yolunu bulmasını sağlıyoruz sadece. Doğa Ana'nın yani. Tabiat'ı özgür kılıyoruz."

"Ama bu kadar çok yemek *doğal* değil."

"Sen öyle biliyorsun," dedi Bannard. "Sen, eski dostum, bitkinsin." Tıpkı Bannard gibi kıkırdadı adam, ama her nasılsa Maybury'nin hatırladığı Bannard'a benzemiyordu. Maybury bariz bir farklılık olduğuna neredeyse emindi.

Odaya hâlâ kadının parfümü hâkimdi, belki de kokunun çoğu Bannard'dan geliyordu çünkü adam o sırada Maybury'nin epey yakı-

nında duruyordu. Eğer gerçekten yataktan kalkıp Maybury'yi uyandırmak zorunda kaldıysa Bannard'ın oturmaması gerçekten utanç vericiydi; yine de Maybury'nin battaniyesine oturmasa daha iyi olurdu.

"Burada acının olmadığını söylemiyorum," diye devam etti Bannard. "Fakat insan dünyanın neresinde acıdan azade kalabilir ki? En azından kimse bir çatı katında çürüyüp gitmiyor ya da bir bekâr odasında. Tek kişilik odalar yok burada. Hepimiz birbirimize yardım ederiz. Peki, birbirimiz için ne yapabiliriz, eski dostum?"

Bir adım daha yaklaşıp Maybury'nin yüzüne doğru hafifçe eğildi. Pijamaları gerçekten leş gibi parfüm kokuyordu.

Onu başından atması lazımdı fakat bunu düşmanca davranarak yapmaması da elzemdi. Muhtemel müşteri, temsilcinin bakış açısını elden geldiğince farkına varmadan kabullenmeliydi.

"Belki de beş on dakika konuşabiliriz," dedi Maybury, "ama sizin için de uygunsa, sonra tekrar uyuyayım. Eşimin hastalığı nedeniyle önceki gece pek az uyuyabildim açıkçası."

"Eşin güzel mi?" diye sordu Bannard. "Gerçekten güzel mi? Şurası burası falan?" Birkaç hareket yaptı, epey alışılageldik ama önceden konuk odalarında görülmeyen şeylerdi.

"Tabii ki güzel," dedi Maybury. "Niye sordunuz ki?"

"Seni tahrik ediyor mu? Kontrolünü kaybettiriyor mu?"

"Elbette," dedi Maybury. Gülümsemeye çalıştı, bir mizah duygusu olduğunu göstermeye çalışıyordu, belki o sayede bu münasebetsiz sorularla başa çıkabilirdi.

Bannard sadece Maybury'nin yatağında oturmakla kalmıyor, bedenini Maybury'nin bacaklarına dayıyordu, üstünde oturduğu battaniye de iyice gerildiği için geri çekilecek pek fazla yer kalmamıştı.

"Anlat bakalım," dedi Bannard. "Evli bir adam olmanın tamamıyla nasıl bir şey olduğunu anlat. Bütün hayatını değiştirdi mi? Her şeyi dönüştürdü mü?"

"Tam değil. Hem yıllar önce evlendim ben zaten."

"Yani artık bir başkası daha var. *Anladım*, anladım."

"Hayır, yok aslında."

"Aşkın o kadim tatlı şarkısını hâlâ duyuyor musun?"

"Eğer o anlamda soruyorsanız, evet. Eşimi seviyorum. Hem kendisi hasta. Bir oğlumuz da var. Onu da düşünmem lazım."

"Kaç yaşında oğlun?"

"Neredeyse on altı."

"Saçlarıyla gözleri ne renk?"

"Yani, pek emin değilim. Özel bir rengi yok. Artık bir bebek değil, anlıyor musunuz?"

"Elleri hâlâ yumuşak mı?"

"Değillerdir herhalde."

"Oğlunu seviyor musun peki?"

"Onun istediği biçimde tabii ki."

"Benim oğlum olsa severdim onu, eşimi de." Maybury, Bannard'ın söylediklerinde samimi olduğunu hissetti. Üstelik Maybury'nin onu ilk gördüğü hâlinden iki kat daha üzgündü: İki kat daha yaşlı ve iki kat daha üzgün. Tüm bunlar çok saçmaydı ve Maybury, başında epey farklı görünerek duran Bannard'a rağmen en sonunda gerçekten yorgun hissediyordu kendini.

"Benden bu kadar," dedi Maybury. "Üzgünüm. Tekrar uyusak olur mu?"

Bannard hemen ayağa kalktı, sırtını Maybury'nin köşesine çevirdi ve tek kelime etmeden, böylece utancı daha da büyüterek yatağına gitti.

Işığı kapatmak ve karanlığın içinde yatağın yolunu bulmak yine Maybury'ye kalmıştı.

Bannard arkasında parfümün hafif bir esintisinden fazlasını bırakmıştı, belki de Maybury bu sayede her şeye rağmen bir kere daha hemen uyuyabildi.

Bannard'la yaptığı bu absürt sohbet bir rüyadan fazlası değil miydi acaba? Hemen ardından yaşananınsa rüya olduğu su götürmezdi: Çünkü Angela üstünde geceliğiyle karşısındaydı ve el-

lerini başına götürmüş, "Uyan! Uyan! Uyan!" diye bağırıyordu. Maybury'nin itaat etmekten başka şansı yoktu ama Angela'nın yerinde şu delikanlı, Vincent duruyordu, ona sabah çayını getirmişti. Işık da bir kere daha açılmıştı elbette: Fakat bu üstüne düşünülecek bir mesele değildi.

"Günaydın, Bay Maybury."

"Günaydın, Vincent."

Bannard çoktan içmişti çayını.

İkisine de bir demlik, bir kupa, sıcak su, süt sürahisi ve bir tabak ekmekle yağ getirilmişti, hepsi bir tepsideydi. Tam sekiz tane, büyük üçgen biçiminde dilim vardı.

"Şeker koyma," diye seslendi Bannard nazikçe. "Şeker iştahı kapatır."

Tam bir saçmalık, diye düşündü Maybury ve son saçma sohbetlerini hatırlayarak gözlerini kısıp Bannard'a baktı. Sabahın aydınlığında, sadece ampul ışığında bile olsa, Bannard başındaki yumuşak kızıl saç tutamlarıyla daha çok kendisi gibi görünüyordu. İyi dinlenmiş gibiydi. Yağlı ekmeğini tıkınmakla meşguldü. Maybury adamın yaptıklarını tekrarlıyor gibi görünmesinin daha iyi olacağına karar verdi. Bannard oradan onun tüm yaptıklarını göremezdi zaten.

"Tuvalete ilk giren kazanır, eski dostum," diye seslendi Bannard.

"Buyrun, siz önden girin," dedi Maybury de sakince. Yağlı ekmekleri binadan dışarı çıkarma şansı olmayacağı için, havlu yardımıyla dar pijama üstünün içine saklamayı ve klozetten aşağı göndermeyi umuyordu. Bannard bile kollarını ona sarıp bu suçu ortaya çıkarmaya teşebbüs etmezdi herhalde.

Aşağıdaki salonda herkes yine yerindeydi, Falkner ise belli belirsiz ama nazikçe herkesi yönetiyordu. Solgun ama hakiki gün ışığı dışarıdan içeriye süzülüyordu ama Maybury ön kapının hâlâ kilitli ve zincirli olduğunu görmüştü. İlk baktığı şey bu olmuştu. Herkesteki beklenti gayet açıktı: Kahvaltı, diye tahmin etti Maybury. Bodurluğu hiç değişmemiş olan Bannard ise kalabalıkta kaybolmuştu.

Cécile'i ise göremiyordu ama fazla dik dik bakmamaya dikkat ediyordu zaten. Her halükârda insanların çoğu yeni gibiydi, en azından farklı görünüyorlardı. Maybury'nin Bannard'la yaşadığı durumun bir başka örneğiydi bu herhalde.

Falkner hemen onun karşısına çıktı: İnatçı ama yine de imtiyazlı yabancı. "Sizi temin ederim ki gayet güzel bir kahvaltımız var, Bay Maybury," dedi gizlice. "Mercimek. Taze balık. Rumstek. Kendi mutfağımızdan, bol kremalı elmalı turta."

"Kalmasam daha iyi olur," dedi Maybury. "Kalmayayım. Geçimimi kazanmam gerek. Hemen gitmeliyim."

Birkaç kilometre boyunca yürümeye hazırdı hatta kararlıydı. Asla sapmaması gereken rotayı ona veren otomobil şirketi, arabayı aldırabilirdi sonra. Daha önce onun adına birçok defa yapmışlardı bunu.

Falkner'ın yüzünden hafif karanlık bir ifade geçti ama alçak sesle şöyle demekle yetindi: "Eğer ısrarcıysanız, Bay Maybury—"

"Maalesef gitmek zorundayım," dedi Maybury.

"O zaman az sonra sizinle ilgileneceğim."

Diğerlerinden hiçbiri onlarla ilgileniyor gibi değildi. Bir süre sonra aralarında sessizce konuşarak ya da hiçbir şey söylemeden gittiler.

"Bay Maybury," dedi Falkner, "sır tutabilir misiniz?"

"Tabii," dedi Maybury sakince.

"Dün gece burada bir kaza yaşandı. Bir ölüm. Böyle konular hakkında konuşmayız. Misafirlerimizin hoşuna gitmez."

"Üzgünüm," dedi Maybury.

"Böyle şeyler hâlâ üzüyor beni," dedi Falkner. "Ne var ki bunu düşünmemem gerek. Öncelikli görevim mevtayı ortadan kaldırmak. Misafirlerin meşgul oldukları bir sırada. Haberleri olmasın, canları yanmasın."

"Nasıl yapılacak bu peki?" diye sordu Maybury.

"Olağan şekilde, Bay Maybury. Konuştuğumuz sırada bir cenaze

arabası kapının hemen dışına yanaşıyor. Sizinle ilgili durum ise şöyle. Eğer isterseniz sizin için bir araba çağırmayalım da siz bu araca katılın. Uzun bir mesafe katedecek. En iyisinin böyle olduğunu düşünüyoruz." Falkner bu sırada ön kapının kilitlerini açıyordu. "En iyi çözüm böyle olacak gibi, ne dersiniz, Bay Maybury? En azından benim teklif edebileceğimin en iyisi bu. Fakat Bay Bannard'a teşekkürlerinizi sunamayacaksınız elbette."

Tabutu merdivenlerden indiriyorlardı zaten, siyah giyimli dört adam taşıyordu, beyaz ceketiyle Vincent da önden inip yolu gösteriyor ve zaman kaybını önlüyordu herhalde.

"Katılıyorum," dedi Maybury. "Kabul ediyorum. Akşam yemeği için borcum neydi acaba?"

"Bu koşullar altında," diye cevapladı Falkner, "ondan da feragat edeceğim, Bay Maybury. Hızlı olmamız gerekiyor. Diğerlerini de düşünmeliyiz. Bizimle kaldığınız için ne kadar müteşşekkir olduğunuzu ileteceğim onlara." Elini uzattı. "Güle güle, Bay Maybury."

Şirketin müdürlerinden iriyarı bir adamın şoförün yanında oturması gerektiğinden ön koltukta yer kalmamıştı, yani Maybury'nin tabutla beraber gitmesi gerekecekti. Ölüme olan yakınlıkları arka taraftakileri, özellikle de canlı bir yabancı aralarında olduğu için saygılı bir sessizliğe zorladı ve otobüs durağına vardıklarında Maybury gürültü çıkarmadan aşağı indi. Cenaze levazımatçısının adamlarından birinin dediğine göre çok beklemesi gerekmeyecekti.

O KÖPEĞİN AYNISI

Her ne kadar üç erkek kardeş olsalar da Hilary Brigstock, küçük abisi Gilbert'tan on iki koca yıl sonra doğmuştu. Fakat öte yandan Gilbert'ın doğumu ailenin müstakbel reisi Roger'dan sadece bir yıl bir ay sonraydı.

Hilary varoluşunun bir "hata" sonucu gerçekleştiği imasını ilk ne zaman duyduğunu hatırlamıyordu. Muhtemelen bu fikre kendi aklınca çoktan varmıştı. Zaten vaftiz adından da pek hayır görmemişti: Herkes bir kız ismi sanıyordu hep, oysa babası bu düşüncenin başlı başına bir hata, etimolojik ve tarihi bir cehaletle alışılageldik modern tembelliğin ürünü olduğunu birçok kereler söylemişti.

Annesiyse hayatta değildi. Onu, arada sırada yaptığı üzere, ne kadar çabalarsa çabalasın hatırlamayı başaramıyordu bir türlü. Pek çok şey hakkında olduğu gibi kadınlar hakkında da net ve sarsılmaz görüşlere sahip olan babası bir daha evlenmediği için Hilary neredeyse tamamıyla eril bir ortamda yetişmişti. Aslında bu ortam, esasen sürekli birbirini yumruklayıp döven Roger ile Gilbert'tan ibaretti, arada sırada küçük kardeşlerine de bir tane geçirirlerdi. Yani Hilary her ne kadar hanım evladı sayılmasa da düşüncelerini ve sırlarını kendine saklamaya meyilliydi. Genç bir oğlanın, etrafında cevap verecek herhangi bir kadın yokken sorabileceği, en azından hakiki önemi olan ancak birkaç soru vardır zaten.

Aile Surrey'nin uzak tarafında yaşıyordu. Epey saygı gören, fazlasıyla pahalı, Briarside adında bir yarı-kreş okul vardı, çocukların çoğu mümkün olan en küçük yaşta buraya yönlendirilirlerdi. Hilary de kendinden önceki abileri gibi buraya gönderilmişti hâliyle,

temel okuma yazma ve beyzbol nasıl oynanır gibi bilgileri burada öğrenmiş, sonra da daha rağbet gören ve ileride Cheltenham ya da Wellington'da okumasını sağlayabilecek Gorselands adlı özel ortaokula gitmişti. Aileden bazıları birinde, bazıları diğerinde okumuştu. Tuhaf bir âdetti ve aile dışındakiler bunun nedenini hiç anlayamamışlardı.

Briarside neredeyse kaçınılmaz bir şekilde erkeklerle kızların karışık okuduğu bir kurumdu (fakat karma eğitim veriyorlar diye tanımlamak da saçma olurdu) ve Hilary burada, Mary Rossiter adında, kendisinden iki yaş büyük bir kızla samimi ve hatırı sayılır bir arkadaşlık bağı kurmuştu. Hilary'nin neredeyse ilk tanıştığı kızlar okuldakilerdi. Küçük kuzenlerinin bile hepsi erkekti, bazı ailelerde böyle olur.

Mary'nin başından etrafa doğru çıkıntı yapan koyu, kabarık saçları ve epey düz bir yüzü vardı fakat siyah ve kocaman gözleri hoştu, bu gözler sadece parıldamakla kalmaz, eğer izin verilirse yaptığı gibi durmak bilmeden konuştuğu zamanlarda bir o yana bir bu yana dönerek hödükleri şaşırtmayı da başarırdı. O dönemde küçük kızların giymeye başladığı gibi gömlek ya da kazak ve şort giyerdi genellikle, dışadönüktü; fakat arada sırada, bir okul kutlaması yapıldığında, belki de çocuklardan ziyade veliler için gerçekten güzel, ipek bir elbiseyle ortaya çıkar ve herkesi gölgede bırakırdı, üstelik o elbise onun için tam anlamıyla uygun görünmezdi de, daha çok bir sahne kostümü gibi dururdu. Mary Rossiter'da doğuştan gelen liderlik emareleri vardı (annelerden bazıları ona "buyurgan" demeye başlamıştı bile) fakat o hoş gözleri sadece Hilary'ye ayrılmıştı; sadece gözleri de değil, elleri ve dudakları ve şefkatli sözleri de.

Hilary okula başladığı ilk birkaç gün içinde derslerde (öyle tanımlanabilirlerse tabii) Mary'nin yanında oturuyordu, oyun alanında ve bahçede yanından ayrılmıyordu. Okul yönetimi, oğlanların oğlanlarla, kızların da kızlarla oynamasını tercih ediyordu ve normalde bunu sağlamak için herhangi bir ihtarda bulunmak zorunda

kalmıyorlardı; fakat Hilary ile Mary konusunda işin aslı şuydu ki kız kafasına bir şeyi koyduğunda onu yolundan caydırmak zordu. Büyüler, gülümser ve inat ederdi. Üstelik babası epey varlıklıydı ve kızla ilgili her şey ailesinin onun üzerine titrediğini belli ediyordu.

Hafta içerisinde okulun doldurmadığı büyük boşluklar vardı. Ailelerin çoğu oğullarının ve kızlarının derslerinin bitmesini bekler ve kadınların sevdiği türden küçük otomobillerle evlerine götürürlerdi onları. Fakat Mary, belki de tehlikeli bir şekilde, özgür bırakılıyordu; çünkü kendisi böyle olmasını arzu ediyordu. En azından Hilary'yle tanıştıktan sonra böyle olmasını istemişti. Bu konuda önceki tavrının ne olduğu pek belli değildi. Hilary'nin ise birkaç saatlik zaman içinde evde olup olmadığını pek de umursayan yoktu. Her gün gelen ve yapılması gerekenleri halleden, Bayan Parker adında bir kadın vardı, kadın her şeyi elinden geldiğince iyi yapıyordu (Hilary'nin babası kendi evinde böyle birinin kalmasını kabul etmezdi asla) fakat kadının Hilary üzerinde disiplin sağlayacak bir otoritesi yoktu ve fazlasıyla modern görüşlü biri olduğu için o yönde bir mizaca da sahip değildi. Hilary çay içmek için gelirse ona çayı verilirdi. Gelmezse de dert etmezlerdi.

Hilary ile Mary uzun, epey uzun yürüyüşlere çıkarlardı; mesafenin çoğunda da el ele tutuşurlardı. Bir hayli mahzun ve bozulmuş güney Surrey kırsalının (ya da bir zamanların kırsalının) ortasında küçük ve tükenmiş kum ocakları, yağmur yağan zamanlarda da terk edilmiş, çökmekte olan kulübeler bulur, birbirlerinin yakınında ya da ayakları birbirine değecek şekilde oturur, nazikçe sarılır, durmaksızın konuşurlardı. Oğlan kızın kabarık saçlarının arasından ellerini geçirir ve parmak uçları elektrik yükleniyor diye şaka yapardı. Kız da oğlanın ensesine, solgun kırmızı gömleğinin altına dokunurdu dudaklarıyla ve başının en üstündeki yumuşak, sarı gür saçlarına gömerdi burnunu. Güney Surrey'de güneydoğuya ve güneybatıya doğru sekiz on kilometrelik bir alandaki tüm yan yolları ve atlara ayrılan patrikaları etraflıca öğrenmişlerdi hatta sadece kendileri

için gizli bir harita çizmişlerdi beraber. Yapmaktan en çok mutlu oldukları şeylerden biriydi bu. Gizli haritayı silgi kullanarak, başka şeyler ekleyerek, Briarside'dan ödünç aldıkları kalemlerle boyayarak yeniliyorlardı sürekli. Yürümekten hiç bıkmıyorlardı çünkü kimse öyle yapmaları gerektiğini söylememişti.

Bir gün çok fena korktular.

Tam aşina olmadıkları kumlu bir yoldan aşağı inerken karşılarına etrafı duvarla örülü geniş bir arazi çıkmıştı. Duvar yüksekti ve anlaşılan kalındı da. Boylu boyunca sıvalanmıştı fakat sıvanın çoğu ya pul pul olmuş ya da tamamıyla dökülerek alttaki sarı tuğlaları ortaya çıkarmıştı ki bunlar da dağılmaya meyilliydiler. Yağabilecek yağmurun mümkün mertebe aşağı akacağı şekilde eğimli olan bir kırmaçatıyla kapatılmıştı duvarın üzeri; bu çatı da epey harap hâldeydi ve gedikliydi. Duvar bir hastalığın son safhasındaymış gibi geliyordu insana. Dört bir yanı lekeli ve alacalı bulacalıydı. Yine de yetişkin biri tarafından bile tırmanılması zor görünüyordu hâlâ.

Hilary şansını denedi, açıkta kalan yerdeki gedikten baş veren bir bitkiye tutundu ve aynı anda ayağını da sıvası dağılmış geniş alanın hemen altındaki sıvaya dayadı. Sonuç ivedi bir felaketti. Bitki kökünden ayrıldı, tam o sırada Hilary'nin küçük ağırlığını taşıyan sıva kocaman bir parça hâlinde duvardan ayrılıp aşağıdaki kötü kokulu çimenlerle otların arasına düşerek daha da küçük parçalara bölündü, Hilary de tam orada yatıyordu şimdi.

"Hilary!" Sahici bir çığlıktı bu, sahici bir acıdan doğmuştu.

"İyiyim ben, Mary." Hilary metanetle doğruldu, ağlamamaya kararlıydı. "Bir şeyim yok. Gerçekten yok."

Kız yanına koşup sıkı sıkı sarıldı ona.

"Mary, lütfen. Boğacaksın beni."

Kız kollarını ondan ayırdı ama tereddütlüydü.

"Eve dönsek iyi olacak," dedi.

"Hayır, kesinlikle olmaz. Hiçbir şeyim yok, baksana. Bir şey olmadı." Fakat son söylediğine kendisi de inanmıyordu.

"*Korkunçtu*," dedi Mary ciddiyetle. O gün etek giymişti, yetişkin kadınların giydiği tüvit eteklerin küçük ölçekli bir taklidiydi bu ve oğlan, kızın dizlerinin gerçekten de birbirine çarptığını görebiliyordu.

Kolunu kızın omzuna attı ama o anda kendisinin de titrediğini fark etti. "Saçmalama," dedi şefkatle. "Pek bir şey olmadı. Hadi devam edelim."

Fakat kız öylece durdu sadece, oğlanın uzattığı kolun altında tir tir titriyordu.

Bariz bir sessizlik oldu aralarında. Sonra kız dedi ki: "Burası hoşuma gitmedi."

Böyle bir şey söylemesi çok garipti. Hilary daha önce böyle yaptığını hiç görmemişti.

Yine de onu ciddiye aldı. "Sorun ne?" diye sordu. "Bir şeyim yok ki. Gerçekten. İstiyorsan gel dokun bak."

Sonra köpek havlamaya başladı – tabii buna havlama denilebilirse. Daha çok istikrarlı, hırıltılı bir kükremeydi, birbirine çarpan dişlere ait tıkırtılar da vardı içinde: Hep beraber havlamadan çok daha fazlasıydı ama köpekten geldiği kesindi – yine de ürkütücüydü. Ses yüksek duvarın arkasındaki araziden geliyordu.

"Hilary," dedi Mary, "hadi kaçalım."

Ama kızın bu tuhaf tavrı, Hilary'yi daha cesaretlendirdi.

"Bilmiyorum," dedi. "Daha değil."

"Ne demeye çalışıyorsun?" diye sordu kız.

"Bence durum şöyle," dedi Hilary, dizindeki bir noktayı ovarak. "Köpek ya zincirlenmiş ya da şu duvarın arkasında mahsur kalmış, yani bize bir şey yapamaz. Eğer dediğim gibi değilse de kaçmamız bir işe yaramaz."

Ona düşünmeyi öğreten bir nebze Mary'nin bıraktığı tesirdi ve kız buna karşılık verdi.

"Belki de büyük birkaç taş aramalıyız," diye önerdi.

"Evet," dedi oğlan da. "Ama gerekeceğini sanmıyorum. Bence bir şekilde onu oraya kapatmışlar. Yoksa şimdiye kadar çıkardı ortaya."

"*Ben* bir bakınayım," dedi Mary.

Güney Surrey'nin bitkin topraklarında pek çok taş hatta bir dolu eski tuğla ve başka inşaat dökütüleri vardır. Mary iki-üç dakika içinde bunlardan bir yığın toplamıştı.

Bu sırada Hilary de yolda biraz ileriye gitmişti. Orada duruyor, sakin denilebilecek bir tavırla gürültücü köpeği dinliyordu.

Mary elleriyle taşıyamayacağı için en büyük beş taşı koyduğu eteğinin ön tarafını tutarak ona katıldı.

"Onlara ihtiyacımız olmayacak," dedi Hilary, kendinden emindi. Olursa da her yerde sürüsüne bereket var zaten."

Mary öne doğru eğildi ve ayak parmaklarına gelmesin diye de dikkat ederek taşları yere bıraktı. Köpeği daha öfkeli havlatan da taşların düşerken çıkardığı yüksek sesti herhalde.

"Belki de gömülü bir defineyi koruyordur?" diye akıl yürüttü Mary.

"Veya fanilerin girmesinin yasak olduğu bir peri krallığını," dedi Hilary de.

Beraber geçirdikleri zaman boyunca böyle şeylerden bahsederlerdi. Bir keresinde yanında Devler Diyarı'nın olduğu bir Peri Diyarı haritası üzerinde bile çalışmışlardı.

"Birden fazla başı olabilir," dedi Mary.

"Hadi, bir bakalım," dedi Hilary.

"Ses çıkarmadan," dedi Mary daha fazla itiraz etmeden.

Oğlan kızın elini tuttu.

"Bir bahçe kapısı olması *lazım*," dedi kız, biraz daha ileri gittikten sonra, kükremeye benzer hırıltılı havlamanın yaygarası ise hâlâ devam ediyordu.

"Umalım da kilitli olsun," dedi oğlan. Sonra da hemen ekledi: "Tabii ki kilitlidir. Yoksa şimdiye kadar dışarı çıkardı köpek."

"Bunu daha önce de söyledin," dedi Mary. "Belki de cevap açıktır da bahçe kapısı falan yoktur. İlla bir tane olmak zorunda değil yani."

Ama bir bahçe kapısı vardı; iki kapılı bir geçit, yüksek, işlenmiş demirden, bükümlü, paslanmış ve ağır asma kilitli. Hilary ile Mary geçidin arkasındaki boş olduğu aşikâr, pencerelerinden çoğu camsız evi görebildiler, evin dış duvarlarındaki boyadan geriye sadece pembe, yeşil ve mavi renkte şeritler ve parçalar kalmış, her daim belli belirsiz bir kirliliğe sahip atmosfer de havanın sebebiyet verdiği kirliliği eklemeden geçmemişti. Ev fazlasıyla kıvrımlı ve bol miktarda sahte sura sahipti: Gotik Uyanış tarzında bir yapıydı şüphesiz, en az yüz yıldır belli olmayan bir döneme aitti. Ağır bacaların bazıları parçalanıp düşmüşlerdi. Doğrudan önlerinde olan bahçe kapısı gölgeler içindeydi. Açık mı yoksa kapalı olduğunu görmek zordu. Oraya doğru uzanan döşeme taşları nemli yosunların altında kaybolmuşlardı.

"Hayaletli köşk," dedi Mary.

"Ne demek o?" diye sordu Hilary.

"Tam bilmiyorum," dedi Mary. "Ama babam her yerde olduklarını söylüyor, insanlar fark etmiyormuş sadece."

"Nereden anladın?" diye sordu Hilary, kıza ciddi ciddi ve biraz da heyecanlı bakıyordu.

"Görünüşünden belli," diye cevap verdi Mary kendinden emin bir şekilde. "Biliyorsan hemen anlarsın. Uzun süre bakmak hata olur ama."

"Haritaya eklemeli miyiz?"

"Olabilir. Emin değilim."

"Bu köpek bütün gün havlayacak mı sence?"

"Biz gittiğimizde susar. Hadi gidelim, Hilary."

"Bak!" diye bağırdı Hilary, kıza tutunarak. "İşte orada! Kaçmayı başardı herhalde. Korktuğumuzu belli etmeyelim sakın. En önemlisi bu."

İlginçtir ki Mary bu hayati nasihate ihtiyaç duymuyor gibiydi. Şimdiden kaskatı duruyordu, gözleriyse sanki hipnotize edilmiş gibi köpeğin üzerine dikilmişti.

Uzun, asma kilitli demir parmaklıklar köpekle aralarında duruyordu; bir diğer tuhaf şey de köpeğin bu gerçeğin farkındaymış gibi olmasıydı, hiçbir köpeğe uymayacak şekilde geride duruyordu. İki çocuğu yakalayıp onları ısırmak amacıyla demir parmaklıklara atlayacağına epey geride durup onlara bakıyordu sadece, sanki derin bir hesaplama yapıyordu. Havlamayı kesmişti, onun yerine gurultuyla inleme arası, neredeyse süreğen, alçak bir ses çıkarıyordu.

İriyarı, çirkin, sarı bir hayvandı, uzun, pis ve tuhaf bir şekilde parıldayan bacakları vardı; gömülü ve kaygan taşların üzerinde aniden durmaya çalıştığı için öyleydiler belki de. Köpeğin sarı derisi neredeyse tüysüz gibiydi. Lekeli ve harap hâliyle dışarıdaki duvara benziyordu. Gözleri bile mat sarı renkteydi. Hilary onlara bakarken tuhaf ve rahatsız hissetti kendini; sonra Mary ile köpeğin büyülenmiş gibi birbirlerine baktığını görünce öfkelendi.

"Mary!" diye bağırdı. "Mary, öyle bakmasana. Lütfen öyle bakma."

Artık kıza bakmaktan çekiniyordu, bir anda öylesine yabancılaşmıştı ki.

"Mary, kes şunu. Gidelim demiştin." Artık ağlamaya başlamıştı oğlan, o sırada köpeğin de içinden o boğuk gürültü gelmeye devam ediyordu, usul usul şarkı söylüyordu sanki.

En sonunda Hilary daha fazla kendini koyvermeden Mary'nin gerilimi geçiverdi, artık normal konuşuyordu.

"Şapşal," dedi, Hilary'ye sarılarak. "Tehlikeli değil ki. Sen de öyle demedin mi?"

Oğlanın buna verecek cevabı yoktu. Az önce tehlike fikrini kafasından uzaklaştırırken yaptığı o titiz hesaplamalar korkutucu bir şekilde anlamsızlaşmıştı. Yere çöküp başını dizlerinin arasına alarak hüngür hüngür ağlamaktan başka bir şey yapamadı.

Mary de onun yanına eğildi. "Neden ağlıyorsun ki, Hilary? Bir tehlike yok. Dost canlısı bir köpek aslında."

"Hayır, hiç de değil."

Kız, oğlanın ellerini yüzünden çekmeye çalıştı. "Neden ağlıyorsun, Hilary?" Sanki acilen bunu bilmek zorundaydı.

"Çok korktum."

"Neden korkuyorsun ki? Köpek yüzünden olamaz. Hayvan gitti bile."

Bunun üzerine Hilary yavaş yavaş doğruldu, ağlamaya devam etmeyi hemen unutarak bakışını paslı, demir parmaklıklı bahçe kapısına çevirdi. Köpek yoktu ortada.

"Nereye gitti, Mary? Gördün mü gittiğini?"

"Hayır, tam görmedim," dedi kız, "ama gitti işte. Senin için önemli olan da bu, değil mi?"

"Ama *neden* gitti ki? Biz hâlâ buradayız."

"Sanırım başka bir yerde işi çıktı." Oğlan, kızın bu açıklamayı da babasından edindiğini biliyordu çünkü daha önce de söylemişti.

"Bir çıkış yolu mu buldu?"

"Tabii ki hayır."

"Nereden anladın?"

"Ona bir zarar vermeyeceğimizi fark etti sadece."

"İnanmıyorum sana. Öylesine söylüyorsun. Neden böyle diyorsun, Mary? Buraya geldiğimizde sen benden daha fazla korkuyordun. Ne oldu sana, Mary?"

"Aklımı başıma topladım işte, ne olacak." *Bu* lafı, diye düşündü oğlan, kimden öğrendi? Samimiyetsizliği öyle aşikârdı ki önce canını yaktı, sonra da korkuttu onu.

"Eve dönmek istiyorum," dedi.

Kız başını yukarı aşağı salladı ve yola koyuldular ama el ele değillerdi artık.

Orayı arkalarında bırakmadan önce bir olay daha yaşandı.

Hafif eğimli, kumlu patikadan geri dönerken Hilary gözlerini yerden ayırmıyor, solunda kalan sarı duvarı görmemeye ya da en azından elinden geldiğince az görmeye çalışıyor, omzundan geriye ise kesinlikle bakmıyordu. Duvarın sola doğru dik açıyla döndü-

ğü noktada, patika belki de yüz metre kadar daha dik yükselerek çalılıklı bir düzlüğe ulaşıyordu. Tek kelime etmeden yürüyorlardı ve ortalamadan daha iyi bir keskinliğe sahip olan Hilary'nin kulakları, büyük ihtimalle duvarın arkasından ya da daha korkutucu bir şekilde dışından gelebilecek herhangi bir tuhaf sese karşı sürekli tetikteydi. Dik yokuştan biraz çıkmışlardı ki bir şey duyar gibi oldu ve arkasına bakmadan edemedi.

Gerçekten de görülmesi gereken bir şey vardı fakat Hilary sadece bir anlığına yakalayabilmişti. İnsanın bekleyebileceği üzere herhangi bir kulecik ya da dikilitaş gibi özel bir şey yoktu duvarın köşesinde. Sadece kırmaçatının dönme noktası vardı. Fakat şimdi Hilary, en azından yarım saniyeliğine, tam da iç açının en ileri çıkıntısına yerleşmiş bir adamın dışarıya baktığını görmüştü. Adamın sadece yarısı görünüyordu ve epey uzun, gürbüz ve kel gibiydi. Hilary adamın giysilerini görememişti: Üzerinde hiçbir şey olmayabilirdi de.

Hilary başını çevirdi. Ne gördüğünü, hem de şu anda, Mary'ye söyleyebilecekmiş gibi hissetmiyordu.

İşin doğrusu bu gördüklerini hiç kimseye söylebileceğini düşünmüyordu. Yirmi yıl sonra bir kereliğine bahsedecek gibi olmuş ama o zaman bile vazgeçmişti. O esnada, bu olaylardan sonraki yıllar boyunca, yaşananların düşüncesi ve hatırası aklının gerisinde durdu; bunun sebebiyse kısmen orada yaşananlar kısmen de daha sonra gerçekleşenlerdi.

Bu gezi Hilary'yi fark ettiğinden daha fazla üzmüştü anlaşılan, çünkü o günün akşamı hastalanmış gibi hissediyordu ve Bayan Parker da o akşam çocuğun ateşinin yüksek olduğunu gördü. Bu daha başlangıçtı, sonuysa haftalar süren bir dönem geçmeden gelmeyecekti; bu süre boyunca iki doktorla ve bazı günlerle gecelerde kişiye özel olmayan bir ya da iki hemşire görecekti onu. Aynı zamanda Hilary'nin babası da onu candan bir şekilde neşelendirmeye çalışacaktı çokça; Hilary'nin abileri ise Wellington'daydı. Bayan

Parker bile, Eileen isimli pasaklı bir ergenin yardımını almak zorunda kaldı.

En sonunda ve birdenbire, Hilary kendini gayet iyi hissetmeye başladı: Bunun sebebi ya modern tıbbın ilaçları ya da büyük ihtimalle tabiatın geleneksel seyriydi.

"İyi hissedebilirsin, evlat," dedi Doktor Morgan-Vaughan, "ama *iyi* değilsin, en azından şimdilik."

"Ne zaman okula dönebilirim?"

"Dönmek istiyor musun, evlat?"

"Evet," dedi Hilary.

"Öyle demek," dedi Doktor Morgan-Vaughan. "Küçük oğlanlar benim zamanımda farklı hissederlerdi."

"Ne zaman dönebilirim?"

"Güzel bir günde," dedi Doktor Morgan-Vaughan. "Telaşa gerek yok. Hastaydın, evlat, gerçekten hastaydın, hiçbir şeyi aceleye getirmemek gerek."

Böylelikle Hilary'nin Mary'nin başına da bir şeyler geldiği gerçeğine dair herhangi bir şey duyması için iki ay geçmesi gerekti. Bu sırada onu görmeyi isterdi ama bunu istemeye cesareti değil de ilgisi yok gibiydi. Evdeyken ondan bahsetmemişti hiç. Okula gecikmiş dönüşüne kadar da kıza dair bir şey duyma ihtimali yoktu zaten.

O zaman bile, ilk gününde yanına şu pasaklı ergeni verdiler, büyük ihtimalle yol kenarında bayılırsa cennete doğru yükselip kaybolmasın diye. Yürürken göğsünde bir ağırlık vardı ve kafası karışıktı, Eileen de bu tarz bir çocukla konuşmakta zorlanıyordu zaten. Oğlan, okula geldiklerinde, kızın atiklikle çekip gitmekten başka bir düşüncesi olmadığını görünce rahatlamıştı aslında.

Kurumun yarı sahibi de olan (kendisine bir tanım bulmak gerekiyorsa) okul müdiresi otuz altı yaşında, titiz bir kadındı ve Hilary'nin hastalığından sonra geri dönüşünü özellikle bekliyordu,

çocuğu nezaket ve belirli bir anlayışla karşıladı. Çocukların da ona ilgisi artmıştı, tabii çoğu için geçerli değildi bu. Fakat Hilary'nin başına gelenler konusunda diğerlerinden daha samimi biçimde ilgilenenen, saçları iki yanda sıkı sıkıya örülmüş ve yıldızçiçeği ile ayçiçeği desenli bir pötikare elbise giymiş küçük bir kız vardı. Adı da Valerie Watkinson'dı.

"Mary nerede?" diye sordu Hilary.

"Mary öldü," dedi Valerie Watkinson ciddiyetle.

Hilary'nin ilk karşılığı saldırgancaydı. "İnanmıyorum sana," dedi.

Valerie Watkinson daha ciddi bir tavırla üç-dört kere başını yukarı aşağı salladı.

Hilary kızın iki kolunu bileklerinin hemen üzerinden yakaladı. "Sana inanmıyorum," dedi yine.

Valerie Watkinson ağlamaya başladı. "Canımı acıtıyorsun."

Hilary ellerini geri çekti. Valerie bir yere kıpırdamamış, daha fazla söylenmemişti. Hatırı sayılır bir süre sessizce birbirlerine bakarak durdular, Valerie usul usul ağlıyordu.

"Gerçekten mi?" dedi Hilary sonunda.

Valerie bir köşesinde pembesi mavi bir İsviçreli sütçü kızın olduğu küçük mendilini yüzüne götürüp başını yukarı aşağı salladı yine. "Çok solgunsun," dedi bir nefeste, sesi boğuk çıkmıştı.

Küçük, terli elini ona uzattı. "Zavallı Hilary. Mary senin dostundu. Senin için çok üzgünüm, Hilary."

"Ateşten yatağa mı düştü?" diye sordu Hilary. Ölüm fikrine birçok çocuktan daha az yabancıydı çünkü yakın zamanda ölümden ucu ucuna kurtulmuş olduğunun farkındaydı.

Valerie bu sefer başını iki yana salladı ama ciddiyeti hâlâ yerindeydi. "Hayır," dedi. "Öyle değildi sanırım. Tam bir gizem. Öldüğü de *söylenmedi* bize. Senin gibi hasta olduğunu sanıyorduk. Sonra Sandy gazetede bir şeyler gördü." Sandy Stainer tıknaz, iricene bir oğlandı ve herkesin aklına geleceği üzere kızıla çalan saçları vardı.

"Ne görmüş?"

"Fena bir şey," dedi Valerie kendinden emin bir şekilde. "Ne olduğunu bilmiyorum. Bilmememiz gerekiyormuş."

"Sandy biliyor ama."

"Evet," dedi Valerie.

"Anlatmadı mı size?"

"Anlatmaması tembih edilmiş. Bayan Milland onu odasına çağırttı."

"Ama sen kendin öğrenmek istemiyor musun?"

"Hayır, istemiyorum," dedi Valerie abartılı bir kararlılıkla. "Annem, zavallı Mary'nin öldüğünü bilmeniz yeterli dedi. Önemli olan buymuş."

Hilary için asıl önemli olan da kesinlikle buydu. Okula döndükten sonraki ilk gününü Bayan Milland ya da Bayan Everson tarafından doğrudan ona hitap edilmedikçe tek kelime konuşmadan ve epey solgun görünerek geçirdi; iki kadın da dersler bittikten sonra Hilary Brigstock'un gerekenden daha önce döndüğü konusunda mutabıktı. Tamamıyla alışkın olmadıkları bir şeydi bu: Çocuklar ya sürekli aylaklık ediyor ya da evde aldıklarından daha fazla ilgi ve ihtimama ihtiyaç duyuyor gibiydiler. Böyle profesyonel ve idari bir bölgede tuhaf bir durumdu bu; oysa arada sırada temel Fransızca derslerine giren ve bir Maocu olan Bayan Cartier, hep böyle şeylerle karşılaşıldığını söyledi.

Hilary daha önce Sandy Stainer'la hiç konuşmamış, bunu hiç istememişti. Bu da öğretim yılının böyle bir zamanında bilgi almayı isteyeceği bir mesele değildi. Hem çocuğun ona hiçbir şey anlatmayıp sadece acı çektireceğini biliyordu. Sandy Stainer'ın dudakları her nasılsa fazlasıyla etkili bir biçimde mühürlenmişti; ve böyle bir durumda meraklıların, özellikle de Hilary gibi narinliği bilinen meraklıların, sessizce kollarını büktüğü ve yaygın şekilde sinirlerini bozduğunda temiz bir vicdan ve olumlu toplumsal yaptırımlarla ödüllendirilmesi muhtemeldi. Mary, Hilary'nin hayatında öyle büyük bir yere sahipti ki okulda başka bir yakın arkadaşı yoktu – hatta

başka hiçbir arkadaşı yoktu herhalde. Belki de Hilary sadece tek bir kadına ait olabilecek adamlardan biriydi.

Okul dışında yaşıtı hiçbir arkadaşı yoktu kesinlikle, arkadaşlık teklif eden de yoktu zaten. Tabii her zamanki gibi, Mary'nin ölümü babasına anlatabileceği bir mesele değildi. Her halükârda, her şey bu kadar kesin biçimde müphemken babası ona ne söyleyebilirdi ki?

Bir-iki gün içinde Hilary tekrar yatağa düşmüştü ve yine okulu kaçırıyordu.

Doktor Morgan-Vaughan bu seferki sorunun "psikolojik" bir niteliği olduğundan şüphelenmeden edemedi ama tıbbın ona neredeyse tamamen sahte gelen bir tarafı olmuştu bu hep ve finansal açıdan yararlanmaya karar verenler hariç tedavi anlamında tam bir çıkmaz yoldu. Görünür fizyolojik rahatsızlıkları, kabul edilir fizyolojik yöntemlerle tedavi etmeyi tercih ediyordu. Bu durumdaysa, çocuğun hastalığının önceki tezahüründe gerçekten yaptığı katkılar şüphe götürmeyecek olan Doktor Oughtred'i tekrar aramayı ciddi ciddi düşünmüştü.

"Yerel gazeteyi takip ediyor musunuz, Bayan Parker?" diye sordu Hilary, arasında yattığı çarşaflardan daha da beyaza çalıyordu teni.

"Zamanım olmuyor ki," dedi Bayan Parker, o dikkatli çekimser hâliyle. "Alıyoruz ama. Bay Parker almamız gerektiğini düşünüyor."

"Neden öyle düşünüyor?"

"Çevrende neler olduğunu bilmek ister insan, değil mi?"

"Evet," dedi Hilary.

"Tabii Bay Parker'ın pek bir şey okuduğu da yok. Niye okusun ki, hem de radyosu varken. Hastaneden çöpçüler gelene kadar *The Advertiser* yığın olup kalıyor."

"Hastanede ne yapıyorlar ki?"

"Kâğıt hamuruna çeviriyorlar sanırım. Hayır için elimizden geleni yapmamız lazım, değil mi?"

"Yığındaki yerel gazetelerin hepsini bana getirir misiniz, Bayan Parker. Ben de hastayım. Tıpkı hastanedekiler gibi."

"Onları okuyamazsın," dedi Bayan Parker, önceki gibi, geri adım atmamaya dikkat ediyordu.

"*Okuyabilirim*," dedi Hilary.

"Nasıl olacak? Okuman yok."

"Var," dedi Hilary. "Her şeyi okuyabilirim. Yani neredeyse her şeyi. Gazeteleri getirin bana, Bayan Parker."

Kadın ona bile sıkıcı gelen bir şeyi okumayı istemesine pek şaşırmadı; bu isteğinde mühim herhangi bir şey olabileceğini de düşünmedi. Hatta söyleyecek bir şey de gelmedi aklına; zaten her halükârda işi dışında ne söyleyip ne söylemediğine hep dikkat eden biriydi; tek kelime daha etmeden çıktı Hilary'nin odasından.

Fakat neredeyse üç gün sonra Eileen (pek bir ilginçliği olmayan) öğlen yemeğini ve bir dizi hapı getirdiğinde bir şeyler söyleyecekti.

"Eski kafalı birisin sen," dedi Eileen. "En azından Bayan Parker öyle düşünüyor."

"Ne demek o?" diye sordu Hilary somurtkan bir ses tonuyla çünkü Eileen'den hoşlanmıyordu.

"*Advertiser* istemişsin, hem de okuman yazman bile yokken."

"*Okumam* var," dedi Hilary.

"Ben Bayan Parker'ın bildiğinden fazlasını biliyorum," dedi Eileen. "Şu küçük kızı merak ediyorsun, değil mi? Küçük sevgilin, Mary Rossiter'ı."

Hilary hiçbir şey demedi.

"İkinizi beraber gördüm. Biliyorum. Bayan Parker'a söylemedim ama."

"*Söylemedin* mi?"

"Tabii ki. Ne diye *ona* söyleyecekmişim?"

Hilary bunun üzerine düşündü.

"Aptal ineğin teki," dedi Eileen rahatlıkla.

Hilary çarşafı iki eliyle sıkıca kavramıştı. Elinden geldiğince Eileen'den uzağa bakmaya çalışarak, "Mary'nin başına ne geldiğini biliyor musun?" diye sordu.

"Çok azını. Saldırıya uğramış, pençelenmiş. Zavallı sabinin her tarafı ısırılmış diyorlar. Ama üzeri kapatıldı iyice, sen de onu hemen unutsan iyi edersin. Elden ne gelir ki zaten, öyle değil mi?"

En nihayetinde, İkinci Dünya Savaşı'nın zorlu yıllarını Briarside ve Gorselands'te geçirdikten sonra Hilary de Wellington'a gitti. Babası daha düzgün, sınırlı zamanlara daha uygun bir tertip olduğunu düşünmüştü bunun. Tabii o zamana kadar Hilary'nin abileri Roger ile Gilbert okulu bırakmış, ikisi de üniversiteye gitmemişlerdi. Bir anlamı olmadığına karar vermişti ikisi de; babaları da kolaylıkla ikna olmuştu. Kendisi üniversiteye gitmişti de ne olmuştu, bir şakadan ibaretti okul, hem de pek işe yaramayanından.

Wellington'la aralıklı bağlantılarına rağmen bir asker ailesi sayılmazlardı ve Bay Brigstock en küçük oğlunun orduda bir kariyer yapma kararı vermesine şaşırmıştı, üstelik savaş kısa süre önce bitmesine rağmen. Dediğimiz gibi Hilary hanım evladı değildi ve Wellington ortamının da üzerinde bir etkisi olduğu su götürmezdi; yine de bir subay odasının sadece birinci sınıf kabadayılarla yönetildiğini düşünmek bir hatadır. Birçok yerde olduğu gibi orduda da pek çok (ve hâliyle sayısı daha az) hassas insan vardır hatta bazıları oraya tam da böyle oldukları için gelmişlerdir.

Bir diğer ilginçlik de hassasların, genellikle daha az hassaslarla beraberken kendilerini çok rahat hissetmeleridir. Hilary'nin karargâhtaki arkadaşları arasında Callcutt isminde bir delikanlı vardı, tam anlamıyla dışadönük, güvenilir biriydi. Bir keresinde Hilary Brigstock, izinlerinin birkaç gününde Callcutt'ı da yanında eve getirmişti.

Sık sık gelmiyordu buraya, şimdilerde bile. Evin havası içindeki birçok duygusunu yüzeye çıkarıyordu hâlâ. Oraya elinden geldiğince az gittiğini söylesek abartmış olmayız. Fakat Roger ile Gilbert, sık sık söyledikleri üzere, evlenip kendi yuvalarını kurdukları için, Hilary babasının tek başınalığı ve tabii ki yalnızlığı konusunda içinde huzursuzlukların başlamasını bekliyordu. Bugünlerde orta ya-

şın sonlarına gelen ve kendi başlarına yaşayan insanların yalnızlık çektiği söyleniyordu. Hilary birçok oğulun aksine bazen babasının, onun durumundaki çoğu insandan beklendiği gibi tekrar evlenmesini, kadınlara dair görüşlerinin biraz daha törpülenmiş olmasını diliyordu kesinlikle.

Mekân da gerçekten sıkıcıydı. Hilary, Callcutt'la beraber mahsur kaldığında buranın, evinin ne kadar da sıkıcı olduğunu, en ufak ayrıntısına kadar çizilmiş bir resimdeki gibi açıkça anlamıştı.

Tüm sebepler bir yana, insan sırlarını uygunsuz biçimde de olsa en çok sıkıntı yüzünden anlatır birine; samimiyet de böyle kurulur genellikle, sonunda bir rahatlama olsa da olmasa da.

"Hoşuma gitti burası," dedi Callcutt, bir gün öğle yemeğinden sonra, Bay Brigstock her zamanki gibi üst kata çıktığında.

"Sevindim," dedi Hilary. "Neyini sevdin tam olarak?"

"Sessizliği," dedi Callcutt hemen. "Bence insanın evi gürültünden kaçmak için gideceği bir yer olmalı. Şanslı adamsın."

"Evet," dedi Hilary. "Sessiz olduğu doğru kesinlikle. En azından bugünlerde. İki abim buradayken görecektin bir de, o zaman hiç sessiz değildi."

"Şu an neredeler demiştin?"

"Evlendiler. İkisi de. Yuvalarını kurdular."

"Hoş kızlarla mı?"

"Sayılır."

"Çocukları var mı?"

"İkisinde de iki tane."

"Oğlanlar mı?"

"Hepsi oğlan. Bizde erkekten başkası olmaz."

"Olmaz mı?"

"Hatırladığım kadarıyla Brigstock ailesinde bir kere bile kız doğmadı."

"Dertten kurtulmuşsunuz," dedi Callcutt.

"Eğlenceden de," dedi Hilary.

"O yaşta değil."

"Belki de özellikle o yaşta."

"Nasıl yani? Şu Lolita sevenlerden değilsin, değil mi?"

"Çocukken bir kız tanırdım, hayatım boyunca onun kadar değer verdiğim başka bir kız olmadı. Yanına yaklaşabilen bile çıkmadı. Biliyorsun, annemi hiç tanımadım ben."

"Şanslı adamsın işte," dedi Callcutt. "Yani bazı açılardan. Yok, böyle söylememeliydim. Özür dilerim. Unut gitsin."

"Sorun değil."

"Şu kızdan bahset bakalım. Ciddiyim. Ne demek istediğini gayet iyi anladım aslında."

Hilary bir an tereddüt etti. Konuşacak başka bir konu, yapılacak başka bir şey, ilgilenecek başka bir şey olsa kesinlikle Mary Rossiter'dan bahsetmezdi. Kız yirmi yıl önce ortadan kaybolduğundan beri hiç kimseye ondan bahsetmemişti, onun yarısı kadar bir süredir de onu arada sırada düşünmüştü sadece.

"Yani istersen anlatırım. İlginç bir hikâye yok ortada, en azından üçüncü bir taraf için. Ama yapacak başka şeyimiz de yok."

"Şükürler olsun!" dedi Callcutt.

"Bence Brigstock'lar daha fazla eğlence sunmalılar."

"Tövbeler olsun!" diye katıldı ona Callcutt.

Böylelikle Hilary ilk defa hikâyenin büyük kısmını bir başkasına anlattı. Mary Rossiter'ın ne kadar tatlı olduğunu, beraber şaşırtıcı uzunlukta yürüyüşlere çıktıklarını, dökülen duvarı nasıl bulduklarını ve önce duyup daha sonra gördükleri çirkin, ürkütücü, duvarla aynı renk köpeği, sonra da harap hâldeki malikâneyi ya da malikâne sayılacak evi bulmalarını ve Mary'nin hemen tam çocuklara özgü bir şekilde buranın hayaletli bir köşk olduğunu söylediğini anlattı. Hilary, Callcutt'a iki çocuğun beraber çizdikleri ve sadece Surrey'yi değil, Peri Diyarı'nı, Devler Diyarı'nı ve Gölge Toprakları da gösteren haritaları da anlattı.

"Orduya iyi hazırlanmışsın," yorumunda bulundu Callcutt.

Fakat Hilary, duvarın en uç açısında gördüğünden kesinkes emin olduğu şu sıska, büyük ihtimalle de çıplak adamı anlatmadı Callcutt'a. Üzerine düşünmeden bahsedecekti adamdan ama anlatıda o olayın yaşandığı noktaya gelince meseleyi geçiverdi.

"Kahrolası barbar köpekler!" dedi Callcutt. "Karşıyım ben bunlara. Özellikle de kasabalar da. Tasmalarını zorlar, kaldırımlara sıçarlar. Sahipleri iktidarsız oluyor bence."

"Böyle korkunç bir köpek görmemişsindir," dedi Hilary. "Bundan gayet eminim."

"Hepsinin köküne kibrit suyu," dedi Callcutt coşkuyla. "Hastalık da taşıyorlar."

"Bahsettiğim köpeğe dair en son düşüneceğin şey bu olurdu," dedi Hilary. Sonra da olayın ardından yaşananları anlattı Callcutt'a – en azından anlatabileceği kadarını.

"Tanrım!" diye bağırdı Callcutt.

"Sanırım insanların kuduz köpek dediklerindendi."

"Ama onlar senin zamanının öncesindeydi, çocukluğundan *bile* önce. Bugünlerde pek kuduz köpek olmuyor. Neyse, ne yaptılar ite? Vurmuşlardır herhalde."

"Hiçbir fikrim yok."

"Ama vurmuş olmaları lazım, değil mi? Öyle olduğu gibi bırakamazlar durumu."

"Büyük ihtimalle vurmuşlardır. Bilmiyorum. Olanlar hakkında hiçbir şeyi öğrenmemem gerekiyordu aslında."

"Tanrım, vurulması gerekirdi. Öyle bir şey yaptıktan sonra."

"*Vurmuşlardı* galiba."

Callcutt düşünceleriyle, Hilary de anılarıyla boğuşurken bir sessizlik oldu; uzun zaman sonra pek azını hatırladığı anılardı bunlar.

"Çok korkunç bir şeymiş," diye konuyu toparladı sonunda Callcutt. "Ne dersin, suç mahalline bir uğrasak mı? Yoksa o kadarından rahatsız olur musun?"

"Yeri bulabilirsem sorun değil." Bir şey, başka bir şeye böyle sebebiyet veriyordu işte. "O günden beri gitmedim oraya."

"Öyledir tabii," dedi Callcutt, aklına gelmemişti bu. Sonra ekledi: "Hiç mi gitmedin yani?"

"Hiç," dedi Hilary. "Pek gelmiyorum buralara sonuçta."

"Kimin arabasını alsak?"

"Araziyi hatırladığım kadarıyla yürüsek daha iyi olur. Şimdiye kadar karavanlar ve bungalovlarla dolmuştur oralar herhalde."

Gerçekten de genellikle öyleydi. Belediye yönetimi ya da kanuni heyetin ya da açık alanların korunmasından sorumlu onursal yedieminlerin, kamu mirasının bölgesel olarak ya da güzellik açısından küçülmesine büyük oranda izin vermediğini söylemek yanlış olmazdı şüphesiz; fakat korunan arazinin önceden kırsalla ya da yarı yabani ormanlıkla birleştiği nokta neredeyse ağzına kadar evlerle çevrilmişti artık. Büyük, pahalı evlerdi ama Hilary'nin çocukluğunun yabanını iflahı kesilmiş bir çeşit halk parkına çevirmişlerdi, o amatör patikaların alışılageldik ağı ise belirli bir yere gitmedikleri için işlevsiz kalmışlardı. İşte Hilary ile Callcutt da bu hafiften hüzünlü bölgenin sınırında dolaşıyor ve aranıyorlardı.

"Buralarda bir yerlerdeydi," dedi Hilary. "Bu taraftaydı kesin."

"Karşılaştıracağımız bir harita olmadan yolumuzu bulamayacağımız kadar çok değişmiş bence. Bu evler en fazla on ya da on iki yıllıktır."

Tarzları da çeşit çeşitti: Cotswold da vardı, Fas mimarisi de, Ernest George da vardı, Frank Lloyd Wright da. Bazıları yalnızlığa değer veriyor gibiydi hâlâ ama çoğu açık plandı ve komşuluğu tercih etmişti. Çaresizce çeşitli olmaya çalışsalar da biçimlerinde bir birlik vardı ki bu daha da bunaltıcıydı.

"Bahsettiğim yer kaybolmuş ortadan," dedi Hilary. "Üzerine başka bir şeyler inşa etmişler. Tabii o zamanlar bile üflesen yıkılacak gibiydi."

Evlerin arasından bozuk bir yol geçiyordu, "bakımı yapılmadığı" neredeyse kesindi. Bu da onları bir dereceye kadar araba trafiğinden kurtarıyordu.

Evlerin en büyüklerinden biri Hollywood tarzındaydı: Parlak renkli çiniden çatısı olan, cafcaflı bir yapıydı, seri üretim ama pahalı İspanyol tarzı demir işçiliğine sahipti ve dışında parlak kırmızı kiremitten basamakları olan bir merdiven vardı. Mülkün etrafı donuk renkli bir duvarla çevriliydi. Hilary ile Callcutt, abartılı, Anma Bahçesi tarzı geçitten içeriye baktılar.

"Eski yerin bir karikatürü sanki," dedi Hilary. "Daha küçük, abartılı – ama yine de..."

Tüm pencereler kapalıydı ve görünürde kimse yoktu. Diğer evlerin bile hepsi sessizce duruyor gibiydi ve bozuk yoldan ne canlı ne cansız bir şey geçiyordu. İki adam geçidin süslü ama abes parmaklıkları arasından bakmaya devam ettiler.

Evin arkasının onlara göre sol tarafından devasa, yer yer tüyleri dökülmüş, sarı bir köpek çıkıverdi. Geniş patilerinin süslü döşeme taşları üzerinde çıkardığı sesi bile güçlükle duyabiliyorlardı.

İlk başta önden gördükleri köpek onları hiç umursamadan dönüp sağ tarafını tamamıyla gösterene kadar hiçbir şey demedi Hilary. O anda konuştu: "Öcü," dedi, "o köpeğin aynısı bu." Callcutt askerlik hayatının başlarında yaşadığı bir olay nedeniyle arkadaşları tarafından Öcü diye bilinirdi.

Callcutt konuşmadan önce bir düşündü. Sonra dedi ki: "Saçmalama, Hilary. Köpekler yirmi yıl yaşamazlar." Ama bundan o kadar da emin değildi.

"Bu yaşamış."

Köpek havlamaya da başlamıştı şimdi, korkunç bir şekilde hırlıyor ve uluyordu, ama tıpkı önceki sefer olduğu gibi tam geçitin önüne gelmiyor ya da onlara saldırmaya teşebbüs etmiyordu. Kısa süre öncesine kadar onları görmemiş olduğu gerçeği yüksek derecede bunamayla açıklanabilirdi belki ama şu anki öfkeli, neredeyse

kudurmuş saldırganlığında ve her nedense durmayı seçtiği yerdeki kasıtlı tavırda bunamaya dair en ufak iz yoktu. Tercih ettiği noktada biçimsiz, sülfür sarısı bir kütle hâlinde duruyordu, bir Çin şeytanı gibiydi.

"Daha önce de böyle yapmıştı," diye gürültüyü bastırmak için bağırdı Hilary. "Böyle durmuş, daha yakına gelmemişti."

"Buna durmak denilebilirse tabii," diye bağırdı Callcutt da.

Köpek midesini bulandırmıştı ve Hilary'nin bembeyaz kesildiğini, geçidin süslü parmaklarına sıkı sıkıya tutunduğunu fark etmişti. Fakat en sonunda bir anlığına da olsa yukarıya baktı Callcutt. Tekrar konuştu ya da doğrusu haykırdı. "Yukarıdaki pencerelerden birinde bir karı var. Gitsek iyi olur."

Fakat Hilary bir cevap veremeden –zaten köpeğin havlaması yüzünden iyice zorlaşmıştı bu– yeni bir gelişme yaşandı. Evin cam panelli ön kapısı açıldı ve dışarıya bir kadın çıktı.

Belki de köpeği susturup özür dilemek için çıkmıştı ya da tam tersiydi niyeti, köpeği yabancılara karşı iyice kışkırtacaktı: Hilary'nin umurunda değildi. Kadın onunla yaşıttı ve Hilary onun kim olduğunu gayet iyi biliyordu. Yirmi yıl önce bir köpek, büyük ihtimalle kuduz bir köpek, büyük ihtimalle itlaf edilen bir köpek, kesinlikle çok tuhaf bir köpek hatta tam da bu köpek tarafından öldürülen Mary Rossiter'dı bu, onun yetişkin hâliydi.

Hilary nasıl hissediyorsa olursa olsun bayılmadı. "Gitsek olur mu?"

Bakışını çevirdi ve Callcutt'ı beklemeden, birdenbire yürümeye başladı. Önceki sefer olduğu gibiydi her şey: Tıpkı küçük bir oğlan gibi davranıyordu yine.

Bozuk yoldan evleri geçerek hızlı hızlı yürümedi. Onun yerine viran hâldeki halk ormanının içine girdi. Callcutt neredeyse komik bir şekilde onun arkasından koşmak zorunda kalmıştı.

Hilary geri çekildikçe köpeğin de sesinin kesildiğini fark etmişti herhalde. Belki de duyamayacağı kadar uzaklaşmıştı ama bu pek

mümkün değildi sanki. Her halükârda Callcutt'ın epey bir koşturması gerekti, hem de çok rahatsız edici bir bağlamda.

Hilary kendini hızlı toparladı – tıpkı önceki sefer olduğu gibi; hatta tam olarak ne gördüğünü ya da Callcutt'a söylediği üzere ne gördüğünü sandığını bile anlatabildi.

"Yemin ederim, yerinde olsam ben de topuklardım," dedi Callcutt.

"Mary'ydi o, biliyorum," dedi Hilary. "Eminim."

Parçalı, engebeli zeminde yürürken bir süre hiçbir şey demediler.

Derken Callcutt konuştu. İçinde tutamayacağı bir şey vardı, hem Hilary de artık toparlanmış gibi görünüyordu.

"Şu evlerin isimleriyle dalga geçiyorduk ya hani. Samandjane, Pasadane, Mutlu Saatler falan, yönetici stili. Köpekli evin ismi neydi biliyor musun."

Hilary başını iki yana salladı. "Bakmayı unuttum."

"İnanmayacaksın. Başımızın üstünde yazan isim Maryland'di."

BAY MILLAR İLE TANIŞTIN MI?

Çok geç kalmadan, tamamıyla hatırladığım hâliyle kaleme alıyorum yaşananları.

Epey de iyi hatırlıyorum her şeyi çünkü kolay unutulacak gibi değillerdi; anlatacağım hikâyede unutkanlığın payının abartıdan daha fazla olacağının da farkındayım. O yüzden prensip meselesi olarak hadiseyi hafifletmeye, önemini küçültmeye, sesini azaltmaya kararlıyım. Sonuçta her şey bir yana yirminci yüzyılın ürünü olan bir adamım.

Elbette ikna ediciliğe gelince, yazar olduğum için o meselede de kötü bir başlangıç yapıyorum. Maurice Hewlett'ın nineme bir çay partisinde anlattığı bilhassa imkânsız hikâye hakkında hevesle sorular sormaya başladığımda onun "En nihayetinde o bir yazar!" deyişi hâlâ hatırımda. Sahici olan bu hikâyeyle daha önce herhangi bir bağ kuramamamın nedeninin de kalemimle bazı bazı küçük meblağlarda para kazanmam olduğunu söyleyebilirim kesinlikle.

Gerçekten de kalemimle kazandım. Üstelik *tam da* bu kalemle; savaştan (hakikisinden – ilkinden yani) bir-iki yıl sonra Brandenburg Meydanı'ndaki bir binanın çatı katına yerleştiğimde de bu kalemi kullanıyordum. O zamanlar dolmakalemleri en az bir ömür dayanacak şekilde tasarlıyorlardı kesinlikle.

Adresi kasten muğlak tutuyorum çünkü bilinen bir binadan hayaletli diye bahsetmenin iftira diye görülmesi mümkün. Gelgelelim benimkinin hayaletli bir evden ziyade lanetli bir adamın anlatısı ol-

duğuna inanıyorum ve adıma açılan, çoğu da başarılı birçok davadan sonra bir tanesiyle daha karşılaşmamak adına en ufak tehlikeyi bile göz almamak niyetindeyim.

Üçüncü kattaki, küçük, tozlu, az mobilyalı üç odayı bana ayırmışlardı. Yazları sıcak, kışları soğuktu, hizmetkârlar için düşünülmüş yatak odalarıydı. İçlerinden birinde ucuzundan mutfak ve temizlik aletleri kurulmuştu. Eski bir dolap ya da küçük kilerde ise aynı şekilde ucuz bir küvetle hela vardı; ikisinin de suyu akıyordu ama arada sırada kesinti de yaşanıyordu.

Babam öldürülmüştü. Sonra bağlanan aylık maaş dışında neredeyse hiçbir geliri yoktu annemin. Tek çocuktum ve herhangi bir işe girmememin tenkit edilebileceğinin farkındaydım, o yüzden evde yaşıyor, kazandığımı anneme veriyordum. Fakat annem asla gönül koymadı bana, küçük bir meblağ olan kiramı ödeyebilecek ve *kendime* bakabilecek kadar kazanabileceğime inandı. Çok mutlu oldum ve işin doğrusu her şey de yolunda gitti. Bir kere bile borca düşmedim ve birçok şairin başına geldiği gibi sadece ekmek margarinle karnımı doyurabildiğim bir haftam, bir ayım ya da bir yılım olmadı. Bunun bir nedeni hiçbir zaman şiir yazmayı düşünmemiş olmamdı elbette: Geçimimi temelde, başka insanların pornografik metinlerinin üzerinden geçmek ve onları satacak kitaplara çevirmek suretiyle kazanıyordum. Pornografi günümüzde eskisi kadar kötü görülmediği için bu işi bana veren kişinin Binbaşı Valentine adında bir adam olduğunu söylebilirim. Zaten kendisi artık hayatta değil; ancak neredeyse yaşamının sonuna kadar onunla iletişimde kaldım, bunun sebebi de böylesine zorlu bir dönemimde hayatta kalmama ve kendi yolumu bulmama yardımcı olmasıdır.

Binbaşı Valentine babamın cepheden bir yoldaşıydı. Her şey bittikten sonra annemi ziyaret ettiğinde tanıştım onunla. Bir gün ortaya çıktığında üzerinde hâlâ "trençkot" vardı ve sohbet sırasında savaş yüzünden ne tarz kitaplar okumak istedikleri konusunda birçok insanın fikrinin değiştiğine değindi, kendi tazminatıyla da

bir yayınevi kuracaktı. O zamanlar on sekiz yaşındaydım ve bir binbaşının tazminatının miktarıyla en temkinli yayınevinin bile ihtiyaç duyacağı ucu görünmez hayali altından kule arasındaki o aşılamayacak uçurumun fazlasıyla farkındaydım. Bir yazar olmaya karar vermiştim çoktan, o yüzden biraz bilgim vardı bu konuda, ayrıca her akşam yatağıma götürdüğüm *Yazarlar ve Sanatçılar Yıllığı*'nı öğreteceği ve anlatacağı her şey kan dolaşımıma tamamen karışana dek okuyordum. Fakat hiçbir şey demedim elbette çünkü o günlerde gençler, büyüklerinde kusur bulmaya cüret edemezlerdi, hem de savaş kahramanı olan büyüklerinde; böylece hemen orada, büyük ihtimalle babamın hatırası ve annemin bariz sorunları nedeniyle "editörlük" teklifi aldım. Amerikan terimi olarak "editör" yayıncılık bağlamında o zamanlar yaygın kullanılmıyordu ve babamın arkadaşı daha o andan itibaren ne kadar modern olmaya niyetlendiğini sergiliyordu. Savaştan önce serbest çalışan bir gazeteciymiş. Bizzat böyle tanıttı kendini bana, çünkü aynı zamanda o işte de başarılı olduğunu iddia ediyordu ki bu da epey nadirdir.

Düzgün anlamda ucuz ve vasat bir eğitim almıştım, ev hayatım ise gergin ve yoksuldu. Neyse ki sağlam bir eğitimin çoğu sanatçı için pek önemi yoktur (ve tecrübelerime göre diğer insanların çoğunluğu için de öyle sayılır neredeyse). Her ne kadar "yazmak" istesem de bundan nasıl para kazanacağıma dair çok az fikrim vardı – başka herhangi bir şeyden nasıl para kazanacağımı ne zaman düşünsem aklıma paniğin o keyifsiz unsurları hariç hiçbir şey gelmezdi. Valentine geçimimi sağlayabileceğim kadar bir meblağ teklif edemeyeceğini açıkça belirtti ancak düzenli sadakasını duyduğumda neşeye kapılıp rahatladım, anneme hemen o akşam açıkladım kendimi (Binbaşı Valentine yemeğe kalamamıştı ve böylesi daha iyiydi) ve bir ay içinde Brandenburg Meydanı'na yerleştim.

Valentine bana başladığım zamankinden daha fazla maaş verecek bir duruma asla gelmedi; yine de sıkı çalışmaya devam ettim, daha da ikna edici mektuplar yazdım, böylelikle bir dolu başka iş de

geldi, hepsi de çeşit çeşitti ve belki de ilk romanımı yazma vaktim gelince işime yarayacaklardı.

Binbaşı Valentine'ın kariyerinin aldığı yolu burada açıklayabilirim artık: Pornografi hiçbir zaman –bence böyle dememde bir sakınca yok– insanın düşündüğü kadar kârlı bir iş değildir (tabii ki ne olduğu belli olan pornografiden bahsediyorum) ve üç-dört yıl içinde Valentine okul müdürlüğüne başladı, orduya bir eğitmen olarak geri döndü. En nihayetinde de evlendi. Alışılageldik olduğu üzere hayatının ileri bir döneminde oldu bu: Fakat kendisinden yaşça büyük bir kadınla evlenmişti ve eşi onu epey mutlu ediyor gibiydi – belki de mutluluğunu koruyordu çünkü doğası gereği mutlu biriydi zaten. Onları birçok defa ziyarete gittim, Valentine gerçekten de önceki hâline göre daha iyi bir hayat yaşıyordu. Üstelik yarbay rütbesine yükselmişti artık. Karacılarla çalışıyordu sanırım. Ölümünde bile talihliydi, bir balıkçılık kazasında kaybetmişti hayatını ve dediklerine göre ne olduğunu anlamamıştı bile.

Brandburg Caddesi'ndeki çatı katına yerleştiğimde aşağı katta iki kiracı kalıyordu.

İkinci katta *Freedom** isminde haftalık bir siyasi gazetenin ofisi vardı. İngilizce yayımlasalar da gazeteyi sadece yabancılardan ibaret bir ekip çıkarıyor gibiydi, katlarındayken onlara rastladığımda havadan sudan ya da merdivenlerin temizliğinden bahsetmekte zorlanıyorlardı. Aynı binada ikamet ettiğimiz altı ay süresince şaşırtıcı derecede fazla ve çeşit çeşit çalışanla karşılaştım. Gazetenin bu kadar kişiye nasıl iş imkânı sağladığını anlamıyordum çünkü toplumun geniş kesimleri tarafından okunduklarına inanmak hayli zordu. Akşamları dışarıya bırakılan iade yığınlarından birkaç nüsha alırdım bazı bazı.

Binanın bodrum katında entelektüel açıdan pek de parlak sayılmayan genç bir adamla kadın yaşıyordu. O sıralarda bu genç adam tanınmış bir tedarik zincirinde, kadın da bir kredi muhasebecisinde

---

* (İng.) Özgürlük. *–çn*

yarı zamanlı çalışıyordu. Bu düzenlerinin sebebi dört çocuklarının olması ve böylelikle kıt kanaat geçinebilmeleriydi.

Çocukların en küçüğü bile okula gidecek yaşa gelmişti neredeyse; genç anne akşamları muhasebecideki işinden döndükten sonra, çocuğunu almak için yola çıkmadan önce bir bardak kahve için çatı katıma uğramayı alışkanlık edinmişti.

Başlarda pek memnun değildim bundan. Aynı binada yaşadığım evli bir kadındı bu yüzden çekincelerim vardı. Üstelik ziyaretleri gittikçe daha da sıklaşmaya hatta gün aşırı olmaya başladı kısa süre içinde; bir yandan da günün devamında ne yapacağına dair herhangi bir şey söylemekten kaçındığını fark etmiştim ki bunun hafiften tekinsiz olduğunu düşünüyordum. Yine de yazı (ya da editörlük) sırasında işimin biraz bölünmesine izin verme hakkını görüyordum kendimde. Tüm bu çekincelerin uzun süre devam etmeyip pek bir işe de yaramadıklarını söylememe gerek bile yok herhalde. Saygınlıkla yetiştirilen genç erkeğin başlangıçtaki kişisel temkinliliğinden ya da direnişinden başka bir şey değildi bu. Kısa süre içinde onun ziyaretlerini öyle hevesle beklemeye başlamıştım ki sabahları aklımı işime veremez oldum; sonraki gün de gelip gelmeyeceğine dair bariz bir şey söylememesine ise bambaşka bir şekilde üzülmeye başladım. "Söylemem mümkün değil," diye cevap veriyordu her sorduğumda. "Bugünün keyfini çıkaralım." Ancak durumu böyle ortaya koyduğu için günün keyfini çıkarmakta da zorlanıyordum. Adı Maureen'di. Kocasının adı da Gilbert. Bir keresinde akşam yemeği için evlerine davet etti beni, ancak bunun iyi bir fikir olduğu beklenemezdi elbette. Kocası tedarik dükkânında sıcak bir günün ardından yorgun argın oturup *New Statesman*'ı okudu; çocuklardan ikisi de geç saatte yatacak kadar büyüklerdi, sorular sordular ve gülüp durdular. Bir daha denemedik böyle bir şeyi galiba.

Binanın zemin ve birinci katlarındaki daireler boştu ilk başta ancak ülkenin tekrar kendini toparladığı göz önüne alınınca bunun böyle devam etmeyeceği aşikârdı. Koridora ve merdivenlere açılan

tüm kapılar kilitli tutuluyordu ve Maureen bunun evi daha da bunaltıcı hâle getirdiğinden şikâyetçiydi. Bu hâliyle mekânın daha huzurlu ve sessiz olduğunu söyledim ona, ancak Maureen'in pek de büyük olmayan dairesinde dört küçük çocuğun yarattığı keşmekeşe rağmen özellikle huzur ve sessizlik peşinde olmamasını da anlayışla karşılıyordum. Bir gün, asla açılmayan pencereleri ayda bir dışarıdan silmeye gelen temizlikçilerle konuşurken gördüm onu. Adamlar elinde boş zaman olan güzel bir ev hanımıyla sohbet ettikleri için memnunlardı tabii. "Söylediklerine göre içeride hiçbir şey yokmuş, bomboşmuş," dedi Maureen daha sonra bana. Bir yorumda bulunmadım, onun yerine saçlarını öptüm ya da buna benzer bir şey yaptım. Maureen'in saçları büyük ihtimalle savaş sırasında yaşanan vitamin eksikliği sebebiyle epey cansızdı o zamanlar, alnına düşen saç tutamlarını büyük kaplumbağa kabuğu bir tokayla kenara tutturdu. Hakikaten güzel bir alna sahipti, gözleri de öyleydi. Hayata denk düşmeyen narin bir havası vardı gözlerinin ki daha sonra anlayacağım üzere beni bir kadına her zaman çeken niteliklerden birisi de buydu.

Bir akşam *Freedom*'ın birçok çalışanı her zamanki saatlerinde ayrılmadılar binadan, saat on ya da on birdi herhalde, bizim kattaki tırabzanlardan baktığımda büyük büyük paketleri taşıyıp yuvarladıklarını gördüm aşağıdaki sahanlığa. Konuşuyorlarsa da pek ses çıkarmıyorlardı: İnsanın göçmenlerden hiç de beklemediği bir şeydi bu. Belli ki bir kriz vardı, tam da bu yüzden işlerine burnunu sokmamın münasip olmayacağını hissettim. Yataktayken beni uyanık tutan tek şey aşağı kattaki vurdumduymaz patırtı kütürtü değildi sadece, aynı zamanda bu curcunanın tüm binayı ve uzun zamandır içindeki tüm sakinlerin sağlamaya çalıştığı masum, bağımsız hayatı etkileme ihtimalini de düşünüyordum. Erdemin temelinde yatan o hakikati ilk defa apaçık biçimde anlıyordum büyük ihtimalle: Doğasının değişiminin kötüye doğru olduğuna dair o hakikati, faniliğin soğuk pençesinin serçeparmağını (ya da o kalın ve kavrayan başparmağını).

Ve gerçekten de ertesi gün nakliyatçılar geldi binaya. Şarkıları, ıslıkları, şakaları, sohbetleri ve çıkardıkları diğer alışılageldik gürültüleriyle uykumdan uyandırdılar beni hatta. Bitmek bilmeyen bir üç hafta boyunca kaldılar binada (tabii şimdilerde böyle işler altı ya da dokuz haftayı bile buluyor) ve ciddi ciddi çalışmak imkânsız hâle gelince bir süreliğine annemin kır evine taşındım ben de, Londra'ya geldiğimden beri orada geçirdiğim bir-iki geçeden sonra ilk defa bu kadar uzun süre kalacaktım. Yola çıktığım gün, hatırladığım kadarıyla, Maureen'i ilk defa tam mânâsıyla ve tutkulu biçimde dudaklarından öptüm. O zamana kadar kendimi böyle bir ilişkiye bağlamaktan korkmuştum açıkçası: Maureen'in kocası ve çocukları hemen altımda kalıcı olarak ikamet etmekteydiler, üstelik ben de güçbela geçinebiliyordum. Fakat düzenimdeki kesinti sayesinde tam bir bağlılığa girmemişim gibi hissediyordum. Duruma böyle bakmak pek de anlayışlı bir tavır değildi belki de, fakat insanların düşündüğünden çok daha azdır seçeneklerimiz.

Kır evine ulaştığımda benim için hep ayrılan küçük yatak odasında çalışmamın mümkün olmadığını gördüm çünkü hemen dışarıdaki çakıl yol "asfaltlanıyordu" ve genişletiliyordu. Diğer tarafa bakan küçük oturma odasındayken bile rahatsız ediciydi gürültü, bu yüzden annemin adımlarını her duyduğumda, Valentine'ın bana yolladığı *Daily Chronicle* işlerini bir kenara atmak zorunda kaldım, ki annem de sık sık yanıma geliyordu gerçekten çünkü meraklıydı ve gitmemi istemiyordu. En nihayetinde uğultu, durup kalkan buhar silindiri, takırdayan zift kaynatıcı, Michael Fairless'tan daha gürültülü bir neşeye sahip yol işçileri diğer haneleri rahatsız etmek, uzaktaki bir çiti daha yıkmak için çekildiler. "İstediğin kadar kalabilirsin," dedi annem.

Maureen zemin, birinci ve ikinci katların hepsinin tek bir kira sözleşmesinin parçası olduğunu söylemişti bana. Böyle şeyleri sezmekte maharetliydi. *Freedom* ahalisinin aslında binadan kovulup kovulmadığından emin değildi. Bu kurumun her halükârda pek bir

geleceği olduğuna inanmak imkânsızdı; gerçekten de o hüzünlü nakliyat ve geri çekilme akşamının ardından gazeteyi ne duydum ne de bir büfede ya da kitapçı rafında veya el arabasında herhangi bir nüshasını gördüm.

En nihayetinde durumun ne olduğunu görmek için sabahtan Londra'ya gittim. Binanın ön cephesininin bütün doğraması, benim sokağa bakan iki küçük çatı katı pencerem de dahil, kısmen mavi, kısmen de beyaza boyanmıştı. On dokuzuncu yüzyıl başlarının tarzındaki ön kapı parlak bir maviydi, hemen solunda, beyazlatılmış pervazın omuz hizasında ise sıradışı büyüklükte pirinçten bir tabela vardı: *Stallabrass, Hoskins ve Cramp. Uzman Muhasebecilik.* Tabelanın cilalanmaya ihtiyacı vardı, kısa süre önce başka bir yerden buraya getirildiği belliydi.

Maureen'in gün içinde muhasebeciyle çalıştığı zamandı. İçeri girdim ve kendi daireme çıkmaya başladım. İçerinin duvarları baştan aşağı yeniden boyanmıştı ancak savaştan bu kadar kısa süre sonra bekleneceği üzere işçilik epey özensizdi, renkler de cırtlaktı. Merdivenlerin baktığı duvarlardaki kâğıtlar da boğucu bir yeşilimsiliği olan bir başka kâğıtla yenilenmişti. Önceki koyu muşamba ve her yanı dökülen keçenin yerine de alacarenkli bir halı serilmişti. Bu karışık manzaranın sebebinin (dünya tarihindeki bu yenilenme ânında) kelepire satılan stok fazlaları olabileceğini düşündüm. Etrafta kimse yoktu, tüm kapılar kapalıydı ve her yer sessizlik içindeydi. En azından ve en nihayetinde nakliyeciler gitmişlerdi.

Dairemin kapısında bir posta kutusu vardı, ancak orada geçirdiğim zaman boyunca hiçbir postacı oraya çıkmamıştı, tüm mektuplarımız giriş katındaki sallantılı rafa bırakılırdı. Fakat üzerinde "El yazısıyla," yazan bir *billet-doux** bulmuştum o gün: Dekoratörleri içeri almak için orada bulunmadığımdan memnun değillerdi ev sahipleri. En yakın zamanda onları ofislerinden arayabilir miydim acaba? Bu konuda ne ben bir şey yaptım ne de ev sahipleri. Bina

* (Fra.) Aşk mektubu. *–çn*

ihtiyaç sahibi oğlanların okuduğu bir okulu destekleyen muğlak bir hayırsever vakfa aitti. Okul ve vakfın ofisleri benim zamanımdan önce Londra'dan başka bir yere taşınmıştı. Ev sahiplerinin fazlasıyla işgüzar insanlar olmadıklarını görmüştüm. Cazibelerinin bir sebebi de buydu.

Odalarım dışarıdaki dekorasyon işlerinden kalan her türden pislik ve artıkla doluydu. Burası yaşanılacak durumda değildi neredeyse. Profesyonel bir temizlikçiye paramın yeteceğini daha önce hiç düşünmemiştim; aynı şekilde bütün binada öyle bir kişinin olduğunu da hiç fark etmemiştim, ancak birileri arada sırada merdivenleri süpürüyordu herhalde. Acaba Maureen'den ricacı mı olsam ya da en azından ondan tavsiye mi istesem diye düşünüyordum şimdi.

Her halükârda ertelemem gerekecekti. Diğer yani daha önemli hususlar açısından dönebileceğimi bilecek kadar çok şey görmüştüm. Benimki kadar başarılı ve başarısız olan bir yazar için her zaman acildir iş. Birkaç gece daha kalmak için annemin kır evine döndüm. "Dairen de epey toz tutmuştur," dedi annem. "Geleyim de güzel bir bahar temizliği yapayım istersen."

Daha önce eve gelmemişti, ben de isteksizdim. Ancak zamanı gelince tüm o baş döndürücü manzaraya, renklerin karmaşasına ve hâlâ kilitli olan tüm kapılara rağmen annem çatı katından epey hoşlandı neyse ki. Kapılardan en az dördünün sadece kapalı değil, kilitli olduklarını biliyorum, çünkü annem birçoğunun kulbunu gayet bariz biçimde çevirdi, oysa ben bunu denemeye tenezzül bile etmemiştim.

"Bodrum kattakilerle nasıl anlaşıyorsun?" diye sordu annem.

Münasip bir şeyler söyledim ona.

"Kadının senden hoşlanmasına memnun oldum. Çevrende bir kadın olması lazım. Güzel olduğuna da sevindim."

Geri döndükten birçok gün sonra Maureen'i tekrar görebildim. Epey içine kapanık bir hayatım vardı o zamanlar, herhalde o yüzden

döndüğümü bile anlamamıştı. Ben de ilk adımı atmamayı tercih etmiştim. Evvela ben böyle bir şeyi o zamana kadar hiç yapmamıştım. İkinci olarak da, burada bulunmadığım sürenin ardından, bu ilişkinin nasıl ilerleyeceğinden ya da nasıl ilerlemesini istediğimden, eskisine nispeten daha fazla kuşkuluydum. Derken ilk hafta içinde bir sabah, Sayın Stallabrass, Hoskins ve Cramp alev alev yanan savaş arabaları gibi binayı hâkimiyetleri altına aldılar, hem de tüm kuvvetleriyle, tüm mekanizmalarıyla, tüm arşivleriyle. *Freedom* ne kadar muğlak ve sessiz biçimde gittiyse, onların gelişi bir o kadar kendinden emin, coşkulu ve neşeliydi.

Yakup'un rüyasındaki gibi aşağı inip yukarı çıkan kısa saçlı, kısa etekli kızlarla capcanlıydı merdivenler o sırada, ancak bu kızlar bağıran nakliyeci adamlarla çene çalıyorlardı. (O zamanlarda kısa saç ve etek bir yenilikti tabii, ancak annem her ne kadar kır evinden uzaklara nadiren gitse de saçları zaten kısaydı ve kısa etek giyerdi.) Kalabalığın içinde beyaz gömlekli, dik yakalı, koyu pantolonlu ve askılı birçok adam da vardı. Ortaklar mıydı onlar acaba? Stallabrass, Hoskins ve Cramp'ın ta kendileri miydi yoksa? İsteksizce de olsa işlerinde güçlerindeydiler ki bu emir vermenin bir biçimi de olabilirdi. Çalışanların sayısı nispeten bile olsa *Freedom*'dakileri katbekat aşıyordu. Ve o öğleden sonra Maureen kapımı tıklattı.

"Geri döndüğünü niye haber vermedin?"

"Emin olamadım."

Daha fazla üzerime gitmedi.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordum, başımı aşağıya ve yana doğru eğerek.

Maureen dudaklarının bir köşesini yukarı kaldırdı.

"Ses çıkarmayı keserler mi sence?" diye sordum.

"Niye öyle yapsınlar ki. Gördüğüm kadarıyla hayli berbat insanlar."

"Ben yetecek kadarını gördüm şimdiye kadar." Yazarlar bir yargıda bulunmakta acele etmeye meyillidir. Huzur ve konsantrasyonun peşine düşmenin verdiği gerginliktir bu.

"Bay Millar'ı gördün mü?"

"Bildiğim kadarıyla hayır. Kimmiş bu Bay Millar?"

"Bu ekibin asıl sahibi olan adam. Tabeladaki isimler gerçek değiller ya da çoktan ölmüşler falan. Tahminimce Bay Millar hepsinin biletini kesmiş."

Maureen'in tamı tamına bu sözü kullandığını hatırlıyorum çünkü o zamanlar kısa saç ve kısa etek kadar yeni bir şeydi.

"İlla öyle olmasına gerek yok," dedim. "Çoğunlukla tabelasında bir dolu isim yazan ama o insanların aslında gerçek olmadığı çok firma var böyle."

"Bay Millar'ı görmemişsin *sen*," diye cevap verdi Maureen.

"Bildiğim kadarıyla hayır. Yüzlerce insan var gibi. Bay Millar'ın tipinde şahsına münhasır bir şey var mı?"

"Var," dedi Maureen. "Seks Vampiri Cordoba'ya benziyor." Bunun o zamanlar epey yankı uyandırmış sessiz bir film olduğunu belirteyim, ancak Maureen'in o filmden bahsetmesine şaşırmıştım.

"O zaman akşamları yatmadan önce üstünü başını sarımsakla ovsan iyi edersin," dedim; bu da ayrılığımızın ardından Maureen ile aramızdaki durumun yumuşamasına yardımcı oldu.

Maureen'in yeni komşumuza dair tasvirinin merakımı cezbettiğini söyleyemem. Buraya kadar anlamış olabileceğiniz üzere tedirgin ve temkinli bir gençtim, kendi uçurumumun kenarında yürüyordum ve yeni birileriyle tanışmaktan, müdahil olmaktan fazlasıyla korkuyordum. Binbaşı Valentine'ın gönderdiği korkunç şeylerin de çekingenliğime bir katkısı vardı muhtemelen. Maureen'in Bay Millar'ıyla ne kadar uzun süre iletişime girmezsem o kadar iyi olacağını düşündüğüme eminim. "Tecrübe edinmek" hakkında pek fikrim yoktu ve kendi içimden çıkanlar sayesinde kitaplar yazabileceğimden gayet emindim. Benim için üzerine düşünülmeye değecek bir mesele bile değildi bu.

Yeni kiracıların merdivenleri ve sahanlığı doldurmaları yetmiyormuş gibi kıkırdamaları, bağırışları bitmiyor, kapıları sertçe ka-

patıp duruyorlardı. İlk birkaç gün içinde sıradan oda kapılarını ardı ardına birçok defa çarparak kapatmak gibi bir alışkanlıkları olduğunu fark etmiştim, tıpkı bugünlerde insanların otomobil kapılarını kapattıkları gibi. Uzman muhasebecilerin bu minvalde davrandıklarını hiç sanmıyordum.

"Nasıl çalışıp işlerini bitiriyorlar acaba," dedi Maureen kısa süre sonra. Hatta onu gördüğüm bir sonraki seferde demişti bunu aslında.

Ona katılıyordum: Sonuçta çalışabilmek için tam bir sessizliğe ihtiyacım vardı benim, dikkatimi dağıtacak hiçbir şey olmamalıydı etrafımda. En azından o zamanlar öyle düşünüyordum. Bundan Maureen'e de bahsettim biraz.

"Senin durumun farklı," dedi Maureen nazikçe. Maureen'in birçok iyi niteliğinden birisi de sanatçılara karşı görünüşte de olsa samimi bir saygı duymasıydı. "Görünüşte de olsa samimi" demem biraz aşağılayıcı gelebilir ama insan böyle şeyleri gerçekten bilemez asla.

"İstediğin zaman bizim salonumuzu kullanabilirsin," diye devam etti Maureen.

"Çok sağ ol."

"Bay Millar orada rahat ediyorsa, sen de edebilirsin pekâlâ. Seni daha çok seviyorum," diye ekledi Maureen cilveli cilveli.

"Bay Millar mı! Nasıl içeri girdi ki?"

"Geldiği öğleden sonra zilimizi çaldı. Sana ondan bahsettiğim gün. Yakında sana da uğrayacaktır. İşini gücünü bu biçimde halletmesi epey hoşuma gitti."

"Tamam da senin dairende ne işi varmış?" diye sordum çekinerek. Yeni gelenler sadece birkaç gündür bizimleydiler.

"Uzanıyor. Söylediği kadarıyla, karanlık bir odada. Ama bizim daireyi karanlık tutmak da o kadar kolay değil işin doğrusu. Bir kere denedim. Fasıla dediği şeylere ihtiyacı olduğunu söylüyor Bay Millar. Yaptıkları tüm o velveleyi düşününce ne demek istediğini anlıyorsun."

"Adamın çalışanları sonuçta. Çenelerini kapattıramıyor muymuş?"

"Bilmiyorum, Roy."

"Peki o salondayken sen ne yapıyorsun?"

"Şimdiye kadar yanında değildim hiç. Zaten sadece üç kere geldi. Ama çocukları mutfakta ya da yatak odalarında tutabilirim herhalde."

"En azından bir ücret ödesin sana," dedim incinmiş bir şekilde.

"Roy, kıskanıyor musun yoksa sen?" diye sordu Maureen.

"Evet," dedim, oysa tamamıyla gerçek değildi bu.

"İyi o zaman," dedi Maureen. "Gelişim gösteriyoruz."

İtiraf etmek gerekirse, böyle lafları söylemesine davet çıkarıyordum herhalde.

Ancak şunu da itiraf etmem gerekirdi, Bay Millar ile tanışma meselesine karşı genel hoşnutsuzluğuma belirli bir tür utanç da eklenmişti artık.

Bir başka sinir bozucu alışkanlık da canımı sıkmaya başlamıştı: Aşağıdakiler ahizeyi kaldırmadan önce telefonları (birden fazla olduğu kesindi – şimdilerde o zamankinden daha yaygın olan bir durum) uzun ama çok uzun bir süre boyunca çalar hâlde bırakıyorlardı. Neredeyse sürekli kapılarını açık tuttukları için, çatı katıma kadar yükselen gürültüye epey bir katkıda bulunuyordu bu durum.

Bazen binanın içinde gezinirken, geciken bu telefon konuşmalarında bir tarafın ne dediğini duymadan edemiyordum: Gerçi zemini ya da duvarları herhangi bir tanımlanabilir kelime aşmıyordu.

Duyduğum şeylerse hep inanılmaz bir sıradanlıkta ve bayağılıktaydı. İşle ilgili değilmiş gibiydi hiç; araya kıkırdamaların serpiştirildiği bir boş laflar silsilesiydi. Bir önyargıyla yaklaştığım ortada ama zaman geçtikçe ve bu boş muhabbetleri daha fazla dinleyip başka hiçbir şey konuşulmadığını gördükçe, önyargıma bir çeşit merak, sonra da belirli bir endişe karışmaya başladı. Evet, beni *ilk*

huzursuz eden şeyin, üzerime vazife olmayan ve mesai saatlerinde bina içinde elimden geldiğince nadiren dolaştığımdan o kadar da sık duymadığım tüm bu saçmalıklar olduğuna neredeyse eminim... Yeni kiracıların mütemadiyen sinir bozucu olmalarının dışında beni korkuttuklarını hissetmemin de ilk sebebi buydu. Daktilocu kızların telefonda erkek arkadaşlarıyla ne kadar çok konuştuğuna dair şakaları duymuştum elbette ama burada çok daha ileri giden bir durum vardı. Bir erkek arkadaşla yapılan sohbet kadar makul bir şeyin keskin kulaklarıma hoş bir seda gibi geleceğini söyleyebilirim, en azından açıklanabilir bir şey olurdu. Fakat uzaktan duyduğum her şey sadece *boştu*. Bu yüzden hiçbirini hatırlayamıyordum. Üçüncü kattaki daireme doğru çıkarken duyduğum şeyleri anbean bile yazabileceğimden kuşkuluyum. Her şey bir kenara, böyle nafile şeyleri düşüncelerim ya da hafızamın içinde tutmaktan utanırdım.

Onlarla sahanlıkta ya da merdivenlerde karşılaştığımda genç kızlar davetkâr bir edayla yan yan bakıyorlar ya da aşağılarmış gibi davranıyorlardı bana, bazen de gerçek bir saldırganlık sergiliyorlardı. Bu kelimelerin bazıları absürt gelebilir; ancak kızların bende uyandırdıkları hisler böyleydi. Hepsi çok gençti. Birçok insan hatanın büyük ihtimalle bende olduğunu söyleyebilir. Açıkçası kızlarla başa çıkmanın hiçbir yolunu bulamıyordum. Klasik selamlaşmalar saçma geliyordu. Üstelik kızlar hep değişiyordu: Sanırım bir seferde en az beş ya da altı tanesi çalışıyordu orada (böylesi bir laf kullanılabilirse tabii) ama tanımaya başladığım yüzler kısa süre içinde ortadan kayboluyordu ve yerlerine tamamen yabancılar geçiyordu. İstediğim şey bu olsa bile, bireylerle tanışabilmeyi düşünmek bile mümkün değildi.

Firmadaki, asla değişmeyen (ve söylemeye gerek yok ama daha yaşlı olan) erkekler ise merdivenlerden inerken ya da ön kapıdan girerken karşılaştığımız esnada baştan aşağı bir inceliyorlardı beni; tıpkı bir yabancıymışım ya da sokaktan gelen herhangi biriymişim gibi bakıyorlardı bana; sonra da bazen, ama her zaman değil, ama

hep son anda, gayet abartılı bir sıradanlıkla Günaydın ya da İyi Akşamlar diyorlardı.

Erkekler asla tamamen giyinik değil gibiydiler. Kıyafetleri hep resmiydi, düzgün giyimli çalışan bir erkeğin kıyafetleri vardı hep üstlerinde, ancak (onları gördüğümde) bu kıyafetleri tamamen giymiş olmuyorlardı hiç. Sanki hep fena derecede meşgullerdi ya da fazlasıyla sıcaklamış gibiydiler: Kışın bile; ki ofisler gerçekten de gayet iyi ısıtılıyordu. Gaz ocağı mı neyse onun yanındayken görürdüm onları açık kapılardan, ister aralık ister ocak ayı olsun, her zaman hissedilebilir ve sağlam bir sıcak hava dalgası gelirdi oradan geçerden. Kızlar kışın bile yaz elbiseleri giyorlardı ve mecburen ağır paltolar içinde çıkıyorlardı dışarı. Pek çok insan iyi bir sıcaklık içinde yaşayıp çalışmayı tercih eder elbette fakat ben o insanlardan değilim. Bu arada her ne kadar iş yüküyle boğuşuyor gibi davransalar da erkeklerin, kızlarda şahit olduğumdan daha fazla bir şey yaptığını gördüğümü hatırlamadığımı da belirtmem lazım. Fakat benim gürültüde çalışabilme konusundaki yeteneksizliğimin etkisi altında da kalmış ve hâlâ kalıyor olabilirim. Adamların isimlerini bilmiyordum (tabii ki kızların da), ancak kızlar ben yokmuşum, görünmezmişim gibi açık kapılarda ve çevremde konuşurlarken, gömlek kollarını sıyıran adamlar tam tersi biçimde davranıyorlardı, ben tamamen yanlarından geçip de onları duyamayacak bir uzaklığa ulaşana kadar susuyor ve kıpırtısız kalıyorlardı. Hatta şimdi düşününce, adamlar ve kadınlar arasında gerçekleşen alışıldık hoyratlıklara da şahit olmamıştım; oysa kızlardan çoğunun buna zaten hazır olduğu bile düşünülebilirdi.

Bir de firmanın müşterileri gizemi vardı. Bir gizemdi bu çünkü herhangi bir müşteri yok gibiydi ortada: Sadece iç ekip arı gibi çalışmaktaydı.

"Hiç gördün mü birini?" diye sordum Maureen'e.

"Bay Millar uzun zamandır onlarla çalışan birçok kişi olduğunu söylüyor."

"Ben o kişilerden biri olmayı istemezdim."

"Nasıl bilebiliriz ki?" dedi Maureen belli belirsiz.

Maureen'in bana Bay Millar'la tanışıp tanışmadığımı sormayı bıraktığını fark etmiştim.

Sanırım her sabah gelen mektupların sayısına bakarak bu işletmenin ne kadar hakiki olduğuna dair bir fikir edinilebilirdi. Fakat bu konuda da bir dezavantajım vardı. Sabahları erken kalkmaz yazarlar genelde. Eski günlerde sabahlığımı (hayli solgun ve lekeli hatta yırtıktı da sanırım) üzerime geçirir, (o zamanki fikrime göre) sayısı epey fazla olan *Freedom* çalışanlarının benim hakkında ne düşündüğü umurumda bile olmadan aşağıya, posta kutularına inerdim. Şimdiyse bu mümkün değil gibi görünüyordu: Bunun sebebi kısmen kızlardı tabii ama tek neden de onlar değildi. Bu yüzden sayısı az da olsa gelen sabah postalarımı, hatta Binbaşı Valentine'dan gelen eğreti paketleri almak için bile tıraş olmam ve doğru dürüst giyinmem gerekiyordu; ve ben bunları halledene kadar da aşağıdakilere gelen postalar deyim yerindeyse "teslim alınmış" olabilirdi. Mütevazı kahvaltımı tıraş olmadan ve giyinmeden önce yaptığım için daha da kaçınılmaz bir hâl alıyordu bu durum, hem Bay Millar ile neşeli adamları yüzünden âdetlerimi değiştirmem için herhangi bir neden de göremiyordum. Fakat bence aşağıda olanlara dair daha fazla şeyi öğrenmek için aman aman *istekli* de değildim zaten. Az önce "hakiki bir işletme" tabirini kullandım. Ortada pek de bir iş olduğuna inanmak zordu, orada o kadar zaman boyunca ne yaptıklarını tahmin bile edemiyordum. Günün diğer saatlerinde tek tük zarflar bulduğum doğru: Neredeyse hepsi de devlet dairesinden gelen resmi yazışmalardı. Ancak, fark ettiğim üzere, biraz da olsa bir muhasebenin yapıldığını gösteriyorlardı en azından. Annemin amcalarından birinin söyledikleri geldi aklıma, evlat, derdi, sayılar başarılı bir muhasebecinin yaptığı işin çok küçük bir kısmıdır sadece. Gerçekten de o ofiste ne iş yaptıklarını hâlâ bilmiyorum. İzlenimlerimi elimden geldiğince ayan beyan anlatmaya çalıştım; fakat yeni gelişmeler daha büyük bir önem kazanmaya başlamıştı.

Sanırım Bay Millar'ı en az bir ay sonra görebildim. Muğlak se-

bepler nedeniyle Maureen ile ondan bahsetmeyi tamamen kesmiştik. Derken, birdenbire, adamı sadece görmekle kalmadım, aynı zamanda konuşmaya da mecburdum, hem de neredeyse hiçbir uyarı ya da hazırlık olmadan; ve *à deux.*[*]

Bir cuma, akşama doğru saat belki de beş buçukta, epey tantana çıkaran kapı zilim çaldı birdenbire. "Birdenbire" diyorum çünkü hâlâ halı kaplanmamış merdiven basamaklarından yukarı çıkan adım seslerini duymamıştım. Küfrederek, Valentine'dan gelen son yazıların üzerine yağmurluğumu attım ve kapıya bakmaya gittim. Karşımda bir adam duruyordu.

"Millar ben." Fakat o günlerde pek çok kişinin yapacağının aksine elini uzatmadı, ayrıca tek bir kere bile bana çevirmediği gözleriyle etrafa bakınıyordu, yine de, diye düşündüm, fakirhanemi de incelemiyordu. "Bir kadeh bir şeyler içerler miydin?" dedi. "Hemen alt katta. Yanında birini de getirebilirsin elbette."

Neredeyse istemediğimi söyleyecektim ama nasıl reddedeceğimi de bilemedim o anda, hem adamı kendime düşman etmek de mantıksız olurdu şüphesiz. Böylece olumlu cevap kabilinden bir şeyler söyledim.

"Hazır olunca gel. İkinci kat."

Hafiften tuhaf bir laf gibi gelmişti bana bu; ama "yanımda biri" olmadığı da gayet açıktı, saklansın diye dolaba sıkıştırdığım bir kız bile yoktu. Bay Millar tek kelime daha etmeden merdivenlerden indi. Ayakkabılarının süet olduğunu gördüm, lastik tabanlığı da krem rengiydi şüphesiz. Tabii ki askı da takmıştı, tıpkı diğerleri gibi.

Kendime gelmek için birkaç dakikam olmasına memnundum. İnsan çatı katındaki dairesinde tek başına pornografik yazıların redaksiyonunu yaparken en düzgün kıyafetlerini giymiyor; üstelik o günlerde yazdıkça sağ elimi (solağımdır) saçlarımın içinden geçirmek gibi istemdışı yaptığım bir alışkanlığım da vardı, saçımı ayırdığım yeri bozar, Alman çocuk kitaplarındaki resimlere benzerdim,

[*] (Fr.) "Sadece ikimiz." *–çn*

saçlarım o zamanlar epey kalın ve gürdü tabii. Gömleğimi değiştirdim, (her ne hâlde olursa olsun) eski okul kravatımı taktım ve tarakla saçlarımı düzeltmeyi denedim.

Derken, zihnimi boşaltmaya uğraşarak ikinci kat sahanlığındaki kapıdan içeri giriverdim. *Freedom* zamanında birçok defa buraya gelmişliğim vardı ama hiçbir şeyin eskiyle pek alakası kalmamıştı. Dış odanın duvarları pembe renkli bir kâğıtla kaplanmıştı, çiçekli bir kartonpiyer yapılmıştı, büyük ihtimalle amatör işi olan ve paspartudan daha kalıcı olmayan çerçevelere yerleştirilmiş küçük İngiliz manzara tabloları asılmıştı. Şaşırtıcı sayıda tablo vardı, hepsi de farklı bir yüksekliğe asılmıştı. Odanın ortasında yeni olduğu aşikâr bir masa duruyordu; ancak ne bir muşambası örtülmüş daktilo ne de bir silgi, hiçbir şey yoktu üzerinde. Ben de tek başımaydım. Fakat diğer odaya açılan kapı aralık duruyordu. Oraya doğru gittim. "Kimse yok mu?" diye sordum.

Bay Millar kapıyı ardına kadar açtı. "Gel içeri," dedi, hâlâ ne bana bakıyor ne de elini uzatıyordu. Ceketini de çıkarmıştı.

"Birini getirmemişsin?" Hayal kırıklığına uğramış gibiydi fakat daha önceden de belirttiğim üzere saçmaydı bu.

"Yok," dedim. "Tek geldim."

"Çalışıyor muydun?" Lafımı kestiği için özür dilermiş gibi değildi tavrı, hatta sohbet etmeye gayret ediyormuş gibi bile değildi, daha ziyade ilgilendiğimi duyduğu sıradışı bir hobiden bahsetmişti sanki.

"Evet. Ama mühim değil. Mola vermek iyi geldi." Bu gerçeğin tam tersiydi tabii ki.

"Şeri?"

Şişeye bakılırsa sömürgelerden birinden gelmişti, Bay Millar'ın masasında duran üç kadeh ise ucuzcudan alınmıştı. Bu meselelerden böylesine açıkça bahsetmemek gerekir, fakat bu durumda bir önem taşıyorlar bence. Şişenin açılması gerekiyordu, ayrıca kullanmadan önce iki kadehteki talaş ya da tahta parçalarının bir karbon kâğıdının tersiyle silkelenmesi lazımdı. Bu sofranın özellikle benim için hazırlandığı barizdi.

"Çok teşekkürler."

Şeri dışında başka bir seçenek sunulmadı. Belli ki yoktu başka bir alternatif.

Bay Millar pek de iyi olmayan bir türbüşonla uğraşıyordu; türbüşonun tıpayı saran çapı fazla küçüktü, tutamağı ise fazla ince ve kesiciydi. Yardım teklifinde bulunmam gerektiğini hissettim. En azından bir şeyler söylemem gerektiğine emindim, bir yandan da çatlayan tıpa çıkmayı redderken sessizlik içinde geçiyordu zaman; fakat o âna münasip diyebilecek hiçbir şey bulamadım.

Oturmam için bir yer gösterilmemişti ama iki yeni ofis sandalyesi vardı içeride, bir tanesi de Bay Millar'ın yeni masasının arkasında duruyordu. Bay Millar'ın masası sahte maundu, dışarıdaki masa ise daha açık renkte, sarı bir ağacın taklidindendi. Odanın duvar kâğıtları açık mor ya da koyu bir leylaktı: O tek ziyaretten sonra bir daha hiç görmemiş olsam da gözümün önünde canlandırabiliyorum şu anda, üstelik az sonra görüleceği üzere kısa da bir ziyaretti bu. Zeminin orta kısmında mor bir şeyler daha vardı, masanın durduğu yerde; ancak aynı mor değildi. Ayrıca belirli müzayedelerde haftada iki defa satın alınabilecek türden dört-beş tane eski portre de asılıydı duvarlara. Böyle portreler gerçekten de eskilerdir fakat sanatsal değerleri de kısıtlıdır. Birçok insanın epey değerli olduğuna inandığı ama her ne kadar gerçekten eski olsalar da ihtiyaç zamanında satmanın neredeyse imkânsız olduğu ortaya çıkan "eski kitaplar"dan farksızlardır. Bu tablolarda on yedinci ya da on sekizinci yüzyıl üst sınıfından peruklu, dantelli elbiseler giymiş dört adam ile bir kadın görülüyordu; hepsi harap olmuş solgunlaşmış çerçeveler içindeydiler. Kadın ihtiyardı ve özelliksizdi. Her nasılsa bu kişilerin Bay Millar'ın kendi soyundan birilerinin portreleri olabileceği gelmiyordu akla.

"Yanında birini getirmemen yazık oldu," dedi Bay Millar, içkileri koyarken. Kadehlerden birinden, şişeden düşen bir parça folyoyu çıkardı. Cidden büyük işti bu, çünkü halletmek için sadece mektup açacağı vardı.

"Londralı değilim," dedim. "Çok tanıdığım yok burada henüz."

Bay Millar ilgisiz gibiydi ve bu konuda onu suçlu bulmak zordu.

"Lloyd George kaç yıl daha hayatta kalacak acaba?"

Neredeyse saldırgan bir "sohbet etme" biçimiydi bu. Yanımda birini getirmeyerek uygunsuz davranmıştım belli ki. Yine de şeri kadehi elime ulaşmıştı en sonunda. Hâlâ oturmam için bir yer gösterilmediğinden ben kendim bir sandalyeye geçtim. Bay Millar da oturdu hemen. Lloyd George hakkında söyleyecek zekice bir şey düşünemiyordum ama bir şeyler çıktı ağzımdan herhalde.

"Santé!" dedi Bay Millar, hâlâ bana bakmıyordu – hatta gördüğüm kadarıyla hiçbir şeye bakmıyordu. İki cam gözü olan bir adam gibiydi. Neyse ki epey büyük olan şeri kadehinden sağlam bir yudum aldım.

"Hava fırtınalı," dedi Bay Millar. "Kimbilir ne zamana düzelir."

"Henüz değil diyebilirim."

"Köyden mi geliyorsunuz?"

"Yok, daha ziyade dış banliyölerdenim. En azından öyle oldular."

"Şeri de epey güzelmiş, değil mi?"

"Fena derecede iyi."

"*Post* mu yoksa *Telegraph* mı okuyorsun?"

"*The Times*'ı alıyorum."

"Onun için daha genç değil misin yahu?"

"O gazeteyi okuyarak büyüdüm."

"Hakikaten mi?"

"Eve başka gazete girmezdi bizde."

"Yarabbim! Adamlara yazıp haber ver bari." Bay Millar metalik bir edayla gülüyordu.

"Yanımda" getirmediğim o kişinin yokluğunda bana dair olumlu hiçbir şey yok gibiydi. Daha devam edemezdik herhalde.

"Dur kadehini doldurayım." Ağzından çıkan diğer her şey kadar samimiyetsizceydi bu da; fakat rahatlayarak kabul ettim. Cesarete ihtiyacım vardı epey. Birkaç dakika sonra kaçabilirdim.

Muhabbeti ilerletecek hiçbir şey gelmiyordu aklıma. Söyleyebileceğim herhangi bir şeyin bu sohbeti ilerleteceğinden hayli şüpheliydim zaten. Bay Millar'la ilgili en temel gerçek şuydu: Adamın aklı başka yerdeydi, hatta o anda hissettiğim üzere, kalıcı olarak bambaşka bir yerdeydi. Cam gözleri, yerinde durmayan elleri her ne kadar gerçek bir şeyler anlatsa da dudaklarından dökülen sözler pamuktandı.

"Cambridgeshire'da sevdiğin bir şeyler var mı?"

Başımı iki yana salladım sadece. Bir açıdan Bay Millar'ın daha coşkulu bir sohbet arkadaşı tercih edebileceğini anlıyordum.

"Bu yaz tenis olacak en azından. Geri dönmesi güzel şey, değil mi?"

"Birçok şeyin geri dönmesi güzel."

"Ama kısa süre içinde geri dönmeyecek çok şey de var."

"Evet," dedim. "Orası doğru."

"İzlenecek düzgün bir polo müsabakası daha yapılmasa şaşırmam. En azından izlenmeye değecek bir müsabaka."

Yan oturuyordu masasında, sol profili bana dönüktü. Bay Millar'ın görünümü hakkında pek az şey söyledim – hatta şimdi baktım da neredeyse hiçbir şey dememişim. Bunun nedeni belki de söylenecek çok bir şeyin olmamasıdır. Hatırladığım kadarıyla zayıf, orta boylu, esmer bir adamdı. Tıraşlıydı fakat çenesinin altında hep biraz siyahlık vardı – çok az ama. Kırk yaşındaydı herhalde; belki de kendine iyi bakıyordu ve ellilerindeydi. Kenarlardan titizlikle kısaltılmış gür saçları vardı, sanki başına bir şapka takmış gibiydi ve saçları her daim briyantinliydi. Şık giyinirdi hep; dikkat çekerdi ama kötü anlamda değil, belki de bahsettiğim şu süet ayakkabılar hariç (hafta sonu arefesi olduğu için üzerinde yelekli bir takım elbise vardı). Her yerde, her zaman görülebilecek tiplerdendi...

Bay Millar'ın, sizinle konuşurken aklının başka yerde olduğunu hissettirmeye meyilli bir *tipin* üyelerinden olduğunu da söyleyebilirim herhalde. Fakat bu insanların çok azı bu izlenimi Bay Millar

kadar ileriye götürürler. İlk (ve neredeyse tek) görüşmemizde bile Bay Millar'ın aklının, en az meşru vârisle beraber kaçan Boris Godunov'unki ya da bizim kandırılmış Macbeth'imizinki kadar uzakta olduğunu hissetmiştim.

"Madem buradasın," dedi Bay Millar, "açıklamak istediğim bir şey var. Bu da güzel bir fırsat oldu."

"Tabii tabii," dedim, bir kere daha yarısı dolu kalan şeri kadehimi hafiften yana eğerek.

"Şu an epey meşgulüz. Sıklıkla burada kalmam gerekiyor. O yüzden sesler duyarsan şaşırma."

"Söylediğiniz için sağ olun."

"Binaya hırsız girdiğini düşünmeni istemem." Bay Millar yine o metalik kahkahasıyla güldü. "Sanırım bodrum kattaki kızla bir anlaşma sağlayabilirim. Epey tatlı biri, değil mi?"

"Gördüğüm kadarıyla öyle," dedim.

"Tabii düşünmesi gereken bir ailesi falanı filanı var. O yüzden buraya yerleşeyim dedim. Yani ne fark eder ki en nihayetinde?" Bay Millar'ın renksiz gözleri sıkıntılı sıkıntılı geziniyordu odada, sanki sorusunun cevaplanabileceğini düşünüyordu neredeyse. Bakışları tavana çevrildi daha sonra. Son dedikleri öyle hoşuma gitmedi ki söyleyebilecek hiçbir şey bulamadım.

"Dediklerine göre şu ünlü yazarlardanmışsın."

"Hedefim öyle," dedim.

"Ben de bir ara kitap yazayım diye düşünmüştüm."

"Aklınızda bir konu var mıydı?" diye sordum, sesimde alaycılığın izi bile olmadan.

"Vardı herhalde," dedi Bay Millar. "Kimbilir neydi!" Tekrar güldü. "İçkini tazeleyeyim."

"Aslında kalksam daha iyi olacak."

"Bir tane de yolluk olsun," dedi Bay Millar, beni göndermemek için en az çabayı göstererek. Şişeyi endişeli endişeli sallıyordu ama kadehimi doldurabilecek kadar odaklanmayı da başardı.

"Evet, gerçekten de tatlı biri!"

Adam adama konuşuyormuşuz gibi gülümsedim; yani en azından ikimiz de adam olsaydık öyle olurdu, onun yerine birimiz yeni yetmenin teki, diğeri ise bir simulakrumdu.

"Yalnız yaşamamalı insan. Haksız mıyım?"

"Tersine dair düşünceler de var," dedim.

"Hele bir yaşlan anlarsın," dedi Bay Millar ve güldü. "O zamana kadar konuşamazsın."

"Biliyor musun, epey uzakta yaşıyorum ben," diye devam etti. "İşler böyle berbat bir yoğunluktayken her akşam nasıl gideyim eve. Dayanamıyorum o kadar külfete."

"Muhasebenin böyle kazançlı olması iyi bir şeydir sanırım," dedim ama Bay Millar'ın ne kadar uzakta olsa da bir "evi" olduğunu iddia etmesine şaşırmıştım.

"Evet, öyle de düşünülebilir herhalde."

Ayaklandım. "Neyse, işinize daha fazla mani olmayayım."

"Geldiğine memnun oldum."

Beni odasının kapısına kadar götürdü sadece; sonra da geri döndü, aklı yine başka biri ya da bir şeye odaklanmıştı, insan bunun ne olduğunu düşünmekten bile çekiniyordu.

O andan itibaren, bildiğim kadarıyla, Bay Millar her akşam ofisinde kaldı sanırım. Diğer çalışanları neredeyse her zamanki saatte kayboluyorlardı ortadan ama Bay Millar merdivenlerden inip çıkmaya, kapıları kilitlemeye ya da kilitleri açmaya, bir yerden bir yere küçük nesneleri taşımaya, geç saatte telefon açmaya ya da cevap vermeye, bazen de dolaşırken kendi kendine konuşmaya devam etti. Bu gezintileri yüzünden (itiraf etmek gerekirse nadiren) çalışmayı bıraktığımda sessizce kapıyı açar, karanlık merdivenlerden aşağıda olanlara hiç utanmadan kulak kesilirdim. Ne var ki Bay Millar'ın yaptıkları öyle uzun süre boyunca gözetlemeye değmeyecek kadar sıradan ve mânâsız geliyordu bana, kendi kendine (epey yüksek sesle ve açık-

ça) yaptığı konuşmalar ise bir takıntıdan ziyade gerçeklerden kaçıştı sanki. Düşüncelerinin yükü uzun zaman önce kendi kişiliğinden dışarı atmıştı onu, tek başınayken bile böyleydi. Dünyanın gevezeliğinin yankılandığı yürüyen bir kabuğa dönüşmüştü adam.

Hiç uyuyor muydu? Uyuyorsa nerede yatıyordu? Odasına girdiğimde zeminden başka üzerine yatacak bir şey görmemiştim, fakat daha önce de söylediğim gibi oraya bir daha hiç girmedim. Yukarıya çıkarılırken karşılaşmadığım ya da yeni boyayı bozuşunu duymadığım bir kanepe getirtmiş olabilirdi herhalde. Bay Millar'ın merdivenlerden inip çıkmayı ya da oda oda dolaşmayı bıraktıktan sonra kapısını, içeridekini ya da dışarıdakini, kilitleyip kilitmediğini bilmiyordum. Horlama sesini de duymamıştım hiç; oysa kasvetli odası benim yatak odamın hemen altındaydı. Fakat horlamak her zaman absürttür ve Bay Millar için bu kelimeyi kullanmak kesinlikle doğru olmazdı.

Bay Millar'ın hemen altımda yaşadığı o ilk günler böyle geçti. (Kira kontratının şartlarını düşünüyordum sık sık. Neyse ki görüşmek zorunda olduğumuz temsilciler uysallardı.) Fakat çok geçmeden Bay Millar misafir de kabul etmeye başladı.

Akşamları epey geç saatte dışarıya çıkmayı âdet edindiğini gözlemlemiştim. Bir sebeple aşağı inerdim o saatlerde, ya da bir tiyatronun balkonundan veya bir sinema salonunun ön sıralarından (annem bu yüzden gözlerim bozulacak diye uyarırdı) eve dönmüş olurdum. Sanırım akşam dokuz ile gece iki arasındaki herhangi bir zaman ışıkları yanık, kapılarından bazıları da açık olurdu ama Bay Millar'ı ne görür ne de sesini duyardım. Karnını doyurmak için dışarı çıkması gerekiyordu herhalde. Açık odalardan birinin içine hiç girmedim çünkü Bay Millar'ın bir kapının arkasından fırlayıp "Böö!" diye bağıracağından ya da başka korkunç bir şaka yapacağından çekiniyordum; ama o zamanlar boyunca ofiste olmadığını düşünmekte de haksız değilim bence, zaten tek başına geri dönmemeyi âdet belledğinde de bu varsayımım onaylandı.

Normalde sadece sesleri duyuyordum; sesleri ve merdivenler-

den yukarıya doğru genellikle usul usul çıkan yorgun adımları; bir de aşağı kattaki susmak bilmeyen konuşmalar vardı, fakat bazı bazı daha zor tanımlanabilecek ya da açıklanabilecek başka gürültüler de duyuluyordu. Çoğunlukla bu sesler kadınlara aitti; genellikle de sıradan hatta cırtlaktı sesleri, yine de söyledikleri belirli bir kelimeyi nadiren de olsa anlayabiliyordum. Bir noktaya kadar bunun açıklaması gayet barizdi: O günlerde, yani Bay R. A. Butler'ın meşhur kanunundan önceki zamanlarda, bir kadınla anlaşıp aklına eseni yapabilmenin bir taksi bulmaktan daha kolay olduğu sokaklar vardı civar bölgede. Başka akşamlardaysa Bay Millar'ın geç saatte gelen misafirleri erkek olurdu, bu kişiler epey de kalabalık gelirlerdi ve en az kadınlar kadar sert konuşuyorlardı. Fakat kadınların da grup hâlinde geldikleri oluyordu: Hem kalabalık geliyorlardı hem de hepsi dostlardı anlaşılan.

İşin doğrusu daha yakından bir araştırma yapma arzusu yoktu içimde: Bay Millar beni eşit derecede hem sıkmış hem de endişelendirmişti. Ne var ki onun ve bu geç saat misafirlerinin beraberken çıkardıkları gürültü bazen ciddi bir rahatsızlığa dönüşüyordu fakat bu tasvir ettiklerim her akşam yaşanmıyordu.

Zaten az olan birkaç arkadaşımı, özellikle de pek değer verdiğim az sayıdaki kız arkadaşımı eve çağırmaktan çekinmeye başlamıştım ne yazık ki. İnsan tam olarak neyin yaşanacağını bilemiyordu ve açıklamalar aynı anda hem saçma, hem ikna edicilikten uzak hem de tekinsizdi. Herhangi bir anlama gelebilecek uydurma bir açıklama düşünmek bile imkânsızdı. Evine kimseyi getirememek genç bir adam için büyük bir dezavantaj. Hiç istemediğim kadar uzun süreler boyunca münzevi gibi yaşarken bulmuştum kendimi. Yeni birileriyle tanışırken heyecan yüzünden değil de şartlar yüzünden engellendiğimi anlamıştım. Bay Millar daha şimdiden binanın atmosferini değiştirmekle kalmamış, aynı zamanda benim üzerimde de açıklanamaz bir dönüşüme neden olmuştu.

Bu durum ilk başta Maureen konusunda dikkatimi çekti. Mau-

reen bana uğramayı bırakmıştı, tesadüfen karşılaştığımızda da yabancı gibiydi. Birbirimizin gözlerine soğuk soğuk bakıyorduk, sanki dile dökülemeyecek bir tecrübe nedeniyle ayrılmıştık birbirimizden. Üzerine düşününce beni asıl korkutan şeyse artık bunu umursamamamdı. Üstelik her ne kadar ona yeteri kadar belli edemesem de Maureen'den epey hoşlanıyordum önceden. Onun yerine bir başkasıyla ilgilenmeye de başlamamıştım. Alakası yoktu. Her nasılsa sönükleşmiştim.

En nihayetinde ve kaçınılmaz olarak Bay Millar'ın geç saat misafirlerinden bazılarıyla karşılaşabildim neyse ki; kapı eşiğinde, ya da ortalarında Bay Millar ile merdivenlerden yukarıya çıkarken veya ben bir-iki defa bir şeylerin yaşanması için basamaklarda sessizce dikilirken. Gece geç saatte bu yabancılarla karşılaşmak özellikle tuhaftı. Bir kere bile benimle konuşmaya yeltenmediler; zaten Bay Millar'a bazen koluna da girerek yoldaşlık eden hiç kimse konuşmadı benimle, fakat beni gördüklerinde genellikle utanır ya da irkilirlerdi. Bay Millar'ın kendisi de bu anlarda konuşmuyordu benimle. Her zamanki gibi gözlerini bana çevirmiyor; beni görünce önümden çekiliyor, diğerlerini de sanki beyin epifizi aracılığıyla kenara itiyordu.

Bay Millar'ın ziyaretçilerinin görünüşü de sesleri gibiydi, sadece bazen daha da fenaydı. Hogartvari gruplar bir tabloda eğlenceli olabilirler ama dar bir merdivende diğer istikamette giderken pek de öyle görünmüyorlar. Erkek misafirler küçük çapta profesyonel suçlulara benziyordu; şiddet ve kötü bir son kaçınılmazdı bu adamlarda. Bay Millar'ın ziyaretçilerinin cinsiyetlerinin nadiren karma olduğunu da fark etmiştim, ancak bir seferinde korkunç derecede solgun, karnı burnunda bir kızın suratı kesiklerle dolu bir adam tarafından yukarıya sürüklendiğini de gördüm. Beni gördüklerinde erkekler de, kadınlar da sessizleşiyorlardı; söyledikleri şeyleri yakaladığımda da bunlar genellikle Bay Millar'ın kendisine layık sıradanlıkta şeyler oluyordu hep. Herhangi bir "keşif" söz konusu bile

değildi asla. Zaten Bay Millar'a dair her şey her ne kadar bir açıdan tamamen ortada olsa da, hiçbir şey baştan aşağı bariz değildi.

Bu geç saatte gelen misafirlere dair neredeyse saçmalık derecesinde basit bir açıklama da geldi aklıma bir ara. Bu kişilerin ya da en azından bazılarının gerçekten müşteri olması mümkün değil miydi; büyük ihtimalle şaibeli olan ama yine de bir çeşit muhasebenin hatta (büyük amcamın da söyleyebileceği üzere) birden fazla muhasebe defterinin tutulmasının gerektiği küçük işletmeleriyle, mesela kafeleriyle ilgilenen insanlardı hepsi belki de. İnsanların gün içinde uğramamak için bazı nedenleri olabilirdi. Hatta düzgün, dürüst sebepleri bile olabilirdi: Tek adam ya da tek kadın sahipli işletmelerin gereksinimleri gibi. Böylelikle Bay Millar'ın ofiste uyumasının ve mazaret olarak işini öne sürmesinin nedeni de kısmen açıklanıyordu. Bu açıklama geç saatte gelenler hakkında söylenebilecek ya da çıkarımda bulunulabilecek diğer şeyler kadar gerçek olabilirdi elbette. Üstelik Bay Millar'ın arkadaşı gibi görülebilecek kimseyle hiç karşılaşmadığımı da fark etmiştim. Bu misafirlerin onun arkadaşları hatta tek arkadaşları olduğunu düşünebilirdi insan. Hepsine dostuymuş gibi davrandığı da kesindi: Birbirlerini dirsekleriyle dürtüyorlar, yan yan bakarak şakalaşıyorlar ve dişlerini göstere göstere, Önden buyrun, diyorlardı.

Şimdi düşününce meselenin usul usul büyüdüğünü görüyorum. Bay Millar'ın hayatına dair hiçbir şey istikrarlı değildi sanki: Düzenli uyuyup uyumadığından, karnını doyurup doyurmadığından, aynı arkadaşı bir kere daha görüp görmediğinden, her şeyin temelinde herhangi bir alışkanlık ve rutine sahip olup olmadığından şüpheleniyordu insan. Bununla beraber, bizimle geçirdiği hayatının bu gösterisi akıp giderken bariz biçimde yükselen bir yoğunluk da mevcuttu; Bay Millar'a dair her şeyde olduğu gibi hem saçma hem de kaygılandırıcıydı bu durum – üstelik benim için de gitgide daha utanç verici bir hâl alıyordu, hem de bu sıfatın tam anlamıyla hakkını verecek şekilde.

Sanırım bu noktada neden oradan taşınmadığıma, en azından

çok daha önceden başka bir daire aramaya niye çıkmadığıma dair bir-iki laf etsem iyi olacak.

Bu konuda gayet çürütülemez bir mantık koyabilirdim ortaya. Londra'nın merkezinde düşük kiraya üç odalı bir daire bulmanın fazlasıyla zor olduğunu, tanıdığım herkesin ne kadar talihli olduğumdan bahsettiğini ve neye mal olursa olsun –tabii bedele dair bir fikri yoktu hiçbirinin– yerimden ayrılmamam gerektiğini tembihlediğini söyleyebilirdim samimiyetle. Nakit kaynağımın ne kadar spekülatif olduğunu, bu sebeple kesinlikle zoraki olmayan neredeyse herhangi bir değişimin geçim dengemi bozulmaya götüreceğini de vurgulayabilirdim. Bay Millar'la ilintili sıkıntının (ya da tehdidin) kesinlikle süreğen olmadığını belirtebilirdim. Hatta ikametinin sonuna ya da görünüşte sonuna doğru bile her hafta adamın yalnız başınaykenki sakarlıkları ve kendi kendine konuşmaları gibi küçük meseleler hariç hiçbir sorunun yaşanmadığı pek çok akşam oluyordu. Ayrıca asıl önemli problem, asla unutamıyordum, annemin güçlü ama genellikle sessizce öne koyduğu, kır evine yani yanına dönmeme dair isteğiydi. Benim tarafımdaki herhangi bir zayıflık Londra hayatımdan ve burada tanıştığım yeni dostlarımdan tamamıyla vazgeçmeme sebebiyet verirdi. Arkadaşlarımın sayısı azdı ama benim için neredeyse ölmek ya da yaşamak kadar önemli olduklarını hissediyordum, yine de Bay Millar hâlâ bir sorundu.

Tüm bunlar bir karara varmaya yetecek kadardı. Asıl varılan şey bambaşkaydı bence. Sanki Bay Millar içime hafif bir felç edici sıvı enjekte etmişti de neredeyse algınamayacak bir cilayla veya sabitleştiriciyle kozalamıştı beni; tercih irademi azaltmış, mantıksal muhakeme güdümü zayıflatmıştı, aşırı-nezaketli bir biçimde yetiştirilmemin neden olduğu aşırı-nezaket de cabasıydı. Üzerine düşündüğümde, Bay Millar'a dair neredeyse her şeyin beni kızdırmasına karşın, bu adamın, kaçınmamın akıllıca sayılmayacağı bir tecrübe (ya da çile) olduğunu da fark ediyordum. Sonsuza dek çocuk gibi yaşayamazdım, hava kadar hafif ve özgür. Dünyada ağırlığımız art-

tıkça içimizdeki o çocukluğu kaybederiz. Olgunlaşmak, kısmen, boşaltmak ve daralmak meselesi olmuştur hep. Bu ölçüye göre, Bay Millar neredeyse ağırlıksız, neredeyse sürüklenen, neredeyse hiçbir alışkanlığa sahip olmayan biriydi (bir bebekteyse başka bir şey yoktur) ve alelade bir olgunluğun ötesine geçmişti; onunla iletişimde olmak yetişkinliğe adım atmaya dair sıkıştırılmış ve sadeleştirilmiş bir derse tekabül ediyordu. Bir talebenin nefret ettiği okuldan kaçmamasının altındaki sebeplere benziyordu benim mazeretim.

Bir akşam –saat yediydi galiba– Maureen geldi, bir kere daha narin narin tıklatıyordu kapımı.

"Nasılsın bakalım?" diye sordu. Dokuz aydır ilk defa gerçekten konuşuyorduk; ayrıca o zamana kadar sadece akşamları, işten sonra ve en küçük çocuğunu okuldan almadan önce uğrardı bana.

Kısa, kolsuz, yuvarlak yakalı gri bir elbise vardı üzerinde: Elbise epey harap hâldeydi esasında; ön tarafında yemek yaparken bulaşan ya da çocukların sebep olduğu bir dolu leke görülüyordu. Çorap giymemişti ve yüksek topuklu ayakkabıları giysisiyle iyi kötü uyumluydu. Toka takmamıştı, saçları gözlerinin önüne döküldüğü için sürekli alttan bakmak zorunda kalıyordu. Elleri de pisti, hatta yüzünün küçük bir kısmı da yağlıydı.

Mevsimlerden yazdı ve üzerimde sadece gömlekle pantolon vardı.

Bir adım yaklaştım, sıkıca kavradım ve sonsuza kadar sürecekmiş gibi öptüm onu.

"Yabancıya bakın hele!" dedi Maureen şefkatle.

Elbisesini epey nazikçe çıkardım; sonra da cazibeli iç çamaşırlarını sıyırdım üzerinden.

Ne göz kamaştırıcı ne de özellikle rahat olan ucuz yatağıma uzandık beraber.

"Ya sen?" dedi Maureen.

Ben de üzerimdekileri çıkardım o zaman, aklımdan çıkmışlardı tamamen; sonra da ayakkabılarını düzgünce yan yana koydum.

Üç-dört saat beraberdik, hava kararalı epey olmuştu, kalplerimizin atışını ve arada sırada da Londra'nın seslerini dinledik.

Kocasını ya da ailesini sormadım, o da bir şey demedi, sonra aniden, "Gideyim artık," dedi, şanslıydım, çünkü Bay Millar elinde kâğıtlarla odadan odaya dolaşmıyor ya da misafirlerini ağırlamıyordu. Bay Millar'ın, Maureen'le öpüşerek vedalaşmamızı görmesinden hiç hoşlanmazdım.

"Bir daha ne zaman görüşeceğiz?"

"Bilemiyorum ki. Şimdinin keyfini çıkarmak zorundayız." Olgunluğa bakın! Daha alacağım çok yol vardı, hatta belki de bir çeşit gerileme, mutlu çocukluğa doğru bir dönüş yaşamıştım.

Bay Millar'ın hayatının gösterisinin (ya da serabının) düzenli biçimde büyüdüğünden, yoğunlaştığından bahsetmiştim.

Anladığım kadarıyla Bay Millar'a dair en yeni utanç kaynağı içkiydi. Bu durumun, o açıdan bakan birine göre gülünç gelebilecek tarafıysa sivri tepeli şapkalar giyen adamlar tarafından mütemadiyen kasa kasa ucuz içkinin teslim edilmesiydi. Şaşırtıcı bir sıklıkla Stallabrass, Hoskins ve Cramp'e ait olana değil de benim zilime basıyorlardı. Yorgun argın aşağıya inerdim ve pantolon askılı o adamlar daha önce hiç karşılaşmamışız gibi bakar, kızlar da kıkırdardı, ben de tekrar yorgun argın yukarı çıkmak zorunda kalırdım; tuzağa düşen mankafa. (Bay Millar'ın kendisiyse, en azından benim gördüğüm kadarıyla, mesai saatleri sırasında neredeyse hiç ortaya çıkmamaya devam ediyordu. Bir ara gün içinde uyuyor olabileceğini de düşündüm.) Mütemadiyen getirilen içkileri "ucuz" diye tanımladım: Merdiven altında üretilen cinlerdi ya da İskoçya veya İrlanda'da yapılmayan viskilerdi; ikisinin üzerinde de janjanlı etiketler olurdu.

Bay Millar'ın bu yeni eğiliminin kaygılandırıcı tarafıysa eve döndüğüm bazı zamanlarda onu etrafta dolaşırken değil de merdivenlerin üzerine yayılmış ya da kıvrılmış şekilde bulmamdı, hem

de epey solgun ve harap hâlde, güçbela nefes alır durumda, hatta birkaç kere gözbebekleri tuhaf biçimde yukarıya dönmüş vaziyette. Merdiven hatta bazen tüm bina içki kokardı, oysa Bay Millar'ı bir kere bile elinde kadeh ya da şişeyle görmemiştim aslında (tabii ki onunla şu ilk gergin partimiz dışında). Yapılan teslimatlara bakılırsa her halükârda epey içiyor olmalıydı; tamamen bilgisizlikten kaynaklanan bir endişeyle deliryum tremens gibi daha kötü sonuçlar yaşanacağından korkmaya başlamıştım. Büyük amcam "annen de odada şimdi" diyerek pek ayrıntıya girmese de bu konuda hayli korkutmuştu gözümü. Bay Millar'ı sadece baygın değil de ölü vaziyette merdivenlerde bulma ihtimali hiç ama hiç hoşuma gitmiyordu.

Bu sırada komik ya da korkutucu olmasa bile meselenin asıl dert ettiğim tarafı Bay Millar'ın sadece kendi kendine konuşmak yerine şakımaya ve ilahiler söylemeye, avazı çıktığı kadar bağırmaya ve haykırmaya başlamasıydı. Dolaşıp dururken fasılalarla da olsa saatlerce böyle bağırıp çağırmaya devam edebiliyordu. Geç saatte gelen arkadaşlarıyla şakalaşırken bu gürültüler insana berbat gelebiliyordu. Kentin kavgacı oğlanları, kavgalarının tabiatı muhtemelen illegal olsa da dostluk kurmakta nadiren yavaşlardır, Bay Millar'ın arkadaş çevresinin büyük bir kısmını oluşturmuyormuş gibi görünen neşeli kızlar da genellikle aynıdır. Elbette buna karşı polis dayandı kapımıza: Tabii ki benim zilimi çalarak. Bir diğer seferde de dış kapıya vurup tekmelediler; seslerine ve içeri girdikten sonra adımlarının çıkardığı gürültüye bakılırsa küçük bir gruptu.

Beni ilgilendiren ise arada sırada yaşanan, başka türden dikkat dağıtıcı bir şeydi. Altımdaki odadan histerik bağırışlar yükselirdi, sonra da halı kaplanmamış merdivenlerimden yukarıya doğru çıkan adımları duyardım. Çatı katımın kapısına çılgıncasına vurulurdu, kapıyı açtığımda ise sorunun ne olduğunu söylemeyecek kadar perişan bir kız bulurdum karşımda. Kız ağlar, onu içeri almam için bana vurup bağırırken omzundan öteye bakardım ve merdivenlerin aşağısında nispeten daha sakin ama her zaman tamamıyla kendin-

deymiş gibi olmayan Bay Millar'ı görürdüm. Bu anlarda tek kelime etmez, daha çok tırabzana dayanmış utangaç bir seyirci gibi görünürdü. Olanlar yüzünden gerçekten utandığını ya da afalladığını düşünebilirdi insan: Eldeki sorunla bir başkası ilgilenirken tek kelime etme riskine girmemeye kararlı biri.

Her halükârda kızı içeri almam mümkün olmazdı, o yüzden onu yavaş yavaş aşağı kata götürür, sokağa güvenli biçimde çıkmasına yardımcı olacağımı söyler ve her ne kadar en iyi nasıl yapacağımı bilmesem de onu teselli etmeye uğraşırdım elbette. Bazen kolumu kızın omuzlarına atarak geçerdim Bay Millar'ın yanından, o ise hiçbir şey söylemez ya da herhangi hamlede bulunmazdı.

Hatırladığım kadarıyla toplamda dört ya da beş kere yaşanan bu durumlardan birinde epey korktum. Bay Millar öylece orada dikilip izlerken kızı onun yanından geçirmek zaten kötüydü ama bahsettiğim bu olayda, iki duvarın arasından yukarıya çıkan merdivenlerin en alt basamağına geldiğimde Bay Millar'ın yanında, görüş açımın daha önce dışında kalan, kasketli iriyarı iki hödüğün durduğunu gördüm. İyice küçülmüş olan kız diğer tarafımda kendini duvara bastırırken aşağı inmeye devam etmek hiç kolay değildi; yine de başardım ve her zamanki gibi daha büyük bir şey yaşanmadı. Bu olaylardan sonra tekrar binaya girdiğimde Bay Millar genellikle kendi odasına çekilmiş ve kapısını kapatmış olurdu. Bu sefer üçü birden kaybolmuşlardı. Alt kattan bir tür gürültü patırtının yükselmesini bekledim ama çıt çıkmadı.

Bir başka seferdeyse kız her zamankinden farklı bir tipti: Kirli kapı eşiğimde tir tir titreyerek duruyordu, Bay Millar'la Wimbledon'da tanıştıklarını, aptallık ettiğinin farkında olduğunu ama böyle olacağını da hiç düşünmediğini söyledi. "Böyle *olabileceğini* düşünmedim hiç," dedi, gözleri delip geçiyordu içimi. Polisi aramamda ısrarcıydı ama bunun hiçbir şeyi çözmeyeceğini, hiçbir şeyi sona erdirmeyeceğini düşündüm. Hem Bay Millar'ın telefonunu ödünç almak zorunda kalacaktım. O yüzden her zamanki gibi dışarıya çı-

kardım onu, sokaktayken bariz biçimde kendine geldi. "Böyle aptallık ettiğim için gerçekten çok özür dilerim," dedi. Sonra da ekledi: "Kahretsin, ceketimi içeride unutmuşum, yeni üstelik, yazlık."

Postalarıma bakmak için birkaç gün sonra aşağı indiğimde Bay Millar'ın erkek çalışanlarının bir kızın ceketini geniş zemin katında elden ele attıklarını gördüm; ceketi yakalıyor ve birbirlerine sahte bir saldırganlıkla bağırıyorlardı. Sanırım söz konusu ceket buydu. Rengini hâlâ hatırlıyorum; sıradışı bir yeşilimsi sarıydı, mate çayı gibi.

Üstelik firmanın spor namına ilgisi bahçe tenisi ya da doğaçlama gerçekleşen ofis basketi veya (genellikle çöp sepetiyle oynadıkları) futboldan ibaret değildi. Her gün bahisçilerden gelen mektuplar görüyordum; uluslararası posta pullarıyla yollanan diğer zarfların ise kumar sistemlerini yürütenlerden geldiğini tespit etmiştim. (Yine büyük amcam sayesinde sanırım.) Bahisçilerin sadece yarış sezonunda mektup yollayabileceğini düşününce, bunların devamlılığını biraz abarttım sanırım. Yine de bu mektuplardan çok sayıda geldiğini hatırlıyorum sahiden. Muhasebecilik ile oranların hesaplanışı arasında muhtemel bir ilişki var sanırım; hatta yarışlarda değil masada böylesi kararların verildiğini düşünebilir insan. Bay Millar'ın gün içinde neler yaptığına dair tahminlerimi değiştirmiştim: Wimbledon'a gittiğine göre yarış toplantılarına da gidiyor hatta arada sırada sadece uyuyor da olabilirdi.

Gün içinde binada bazı "spor seven tiplerin" olduğu kesindi. Akşamcılardan ya da satıcılardan değil, kapalı şemsiyeler taşıyan ve devlet okulu ağzıyla konuşan tüvit ceketli adamlardan bahsediyorum. Firmanın çalışanlarıyla yüksek sesle şakalaşırlar, kızların kıçlarına (bence fazlasıyla sertçe) şaplak atarlardı ve aceleyle, neredeyse geldikleri gibi giderlerdi fiyakalı, hızlı arabalarıyla. Bu kişilerden birisi özellikle can sıkıcı bir gelişmeyle ve taşınma kararı vermemle de ilintili.

Bir noktadan sonra özellikle bu adamı iyice fark eder olmuş-

tum. Arabasının gürültüsü hem iki kat yüksek sesli hem de epey belirgindi. Uzaktan yaklaştığını duyabiliyordum hep. Geldiğinde de fazlasıyla kendine has bir sertlikle üst kata çıkardı. Doğrudan ikinci kata, Bay Millar'ın yanına giderdi ve orada tıkırtılar çıkararak Bay Millar'ın dış kapısını anlaşılan kendisine ait bir halkada şıkırdayan anahtarla açardı. İçeri girerdi sonra ve birkaç dakikalığına yüksek sesle bir şeyleri karıştırdığı duyulurdu, sonra tekrar çıkar, kapıyı kilitler ve aşağı inerdi. Adamın arabasının gittikçe uzaklaşan uzun kükreyişine kadar tüm bu gösteriyi düzenli olarak penceremden, kapımdan ve kendi katımdan duyabiliyordum.

İlk başta Bay Millar'ın kendisinin gelip gittiğini düşündüm; Bay Millar belki de geride bir şey unutmuş ya da işlerin nasıl gittiğini görmek istemiş olabilirdi. Fakat bir gün yabancıyla karşılaştım. Ben tam dışarı çıkacekken arabası kükreyerek geldi. Dışarıya yeşil takım elbiseli ve domuz turtasına benzer yeşil şapkalı yuvarlak, kırmızı suratlı tıknaz bir adam çıktı. Şoför kapısını çarparak kapattı ve beni sertçe duvara iterek yanımdan geçti – daha sonra ciddi biçimde bileğimin incindiğini öğrendim, öyle ki sonraki birkaç gün yazmakta zorlandım bile. Ben (söylenecek bir şey düşünebilmiş olsaydım bile) daha tek kelime edemeden her zamanki sert adımlarıyla çoktan yukarı çıkmıştı adam. Bu gelip gidenlerden anlayış değil sadece alaycılık bekleyebileceğimi bildiğimden yoluma devam ettim.

Brandenburg Meydanı'nda geçirdiğim bütün zaman boyunca neredeyse her hafta sonunu annemle geçirdim. Yanına gitmediğim ve bir işi tamamlamak ya da arkadaşla görüşmek için Londra'da kaldığım birkaç seferde de elbette bekleneceği üzere Bay Millar'ın tatil yaptığını düşünmüştüm. Her ne kadar aklımda canlandırmakta zorlansam da şeri içerken bahsettiği evine çekildiğini varsayıyordum.

Yeşil takım elbiseli sporsever adamla doğrudan karşılaşmamın üzerinden kısa süre sonra (ne kadar zaman geçmişti hatırlamıyorum) bir hafta sonunu daha Londra'da geçirmem gerekti. Babamın üvey kız kardeşine kalmaya Frinton'a gitmişti annem sanırım; ba-

bamın vefatından sonra her yıl birçok defa onda kalmayı alışkanlık hâline getirmişti. O sırada, bu hafta sonlarında bile insanları eve davet etmeyi bırakmıştım, binadaki hava o kadar rahatsız ediciydi yani. Gelgelelim o hafta sonu her şey herhalde hiç olmadığı kadar sorunsuzdu.

Her şey her zamanki cumartesi akşamı nasıl sessizse öyle sessizdi, bense Binbaşı Valentine'dan gelen bir başka zırvanın üzerinde çalışıyordum; fakat o akşam epey geç saatte yatağa geçtikten sonra, aşağıda hareket eden birinin çıkardığı sesle uyandım.

Bilinçli ilk düşüncem bu gürültünün aslında beni uyandıracak kadar yüksek sesli olmamasıydı. Sonra da bina içinde hiçbir gürültünün çıkmamasının gerektiği (öyle düşünüyordum) bir cumartesi-pazar gecesi olduğunu hatırladım. Bilinçaltımın bu gerçeği hesaba katmış olabileceğini ve beni uyardığını fark ettim. Zaten korkmuştum ama bu düşünce daha da ürküttü beni.

Her zamanki sert adımlar ve bir şeyleri çarpmanın çıkardığı sesle alakası yoktu gürültünün. Güçbela duyabiliyordum; kısa süre içinde de tüm bunları aklımda kurup kurmadığımı merak etmeye başladım; belki de zihnimde, kulaklarımda bir sorun vardı. Fakat orada öyle kulağım sese kesik hâlde kaskatı yatar, bir yandan da aşağıdaki sokak lambasının ışığı küçük yatak odamı, dört bir yanımı saran silme karanlıktan ayırmış gibi görünürken, her şeyi aklımda kurduğuma ikna edemedim kendimi. Bunun alışıldık bir hırsızlık olamayabileceğini düşünmeye başladım. Kol saatim hemen karşımdaydı. Üçü on geçiyordu.

Sorumluluk bendeydi, harekete geçmeliydim.

Kaslarımı gevşettim ve büyük bir çaba harcayıp yataktan dışarı çıktım. En sıkıcı şekilde ateş maşasını aldım. (O zamanlar merkezi Londra çatı katlarında bile şömine vardı.) Salonuma çıkan kapıyı açtım, yatak odasından daha karanlıktı burası, ama ışık düğmesinin olduğu dış kapının yanına kadar kararlı adımlarla gidemeyecek kadar da değildi. Işık düğmesine basmadan açtım dış kapıyı. Zifiri

karanlıkta merdivenlere baktım. İleride bir ışık varsa, parıltısını bu noktadan görebiliyordum hep. Şimdiyse ışık falan yoktu.

Burnuma bir koku gelmeye başladı. En azından benim bulunduğum yere epey hafiften geliyordu ama her halükârda fazlasıyla keskin ve boğucu bir kokuydu. İtiraf etmem gerekirse kokuyu ilk aldığımda "mezarlık kokusu" lafı geldi aklıma hemen. Kokunun bu kadar azı bile ânında midemi bulandırmaya yetmişti. Fakat dayanmayı hatta elimden geldiğince kararlı biçimde dinlemeyi bile başardım.

Aşağımdaki seslerin gerçekliği şüphe götürmezdi; fakat sebeplerine dair her şey şüpheliydi. Birileri ya da bir şey neredeyse zifiri karanlıkta bir şeyler karıştırıp duruyordu: Sesin hangi kattan geldiğine bile karar vermek imkânsızdı. Fazlasıyla saçma bir mantıkla kör birinin olabileceği düşüncesi geldi aklıma. Fakat bu sesler bir insandan çıkamazmış gibi geliyordu esasında: Ağır bir çuval kendi iradesiyle, pek de iyi beceremeden ve belki de yanlış kişiyi rahatsız edeceğinden çekinerek yorgun argın sürünüyordu etrafta sanki.

Midemin bulantısının üstüne –ki gerçekten bulanıyordu, kusacakmışım *kadar* bulanıyordu– bir de öylesine titriyordum ki zorlanacağım bir karar yoktu önümde: Ne olduğunu anlamam fiziksel açıdan mümkün değildi. Kendi alanıma çekildim, kapımı mümkün mertebe ses çıkarmadan kilitledim. Alışıldık şartlarda, bir hırsızlık yapıldı diye polise ihbar edebileceğim kadar şey duymuştum, gelgelelim böyle yapmamı engelleyen tek şey telefonumun olmaması değildi bence. Orada karanlıkta, mendilimi sıkıca burnuma dayayarak oturdum. Bir süre sonra üşüyünce yorganın sıcaklığına geri kıvrıldım.

Neyse ki koku odaya giremeyecek kadar güçlü değildi fakat yüzümü iyice yastığa bastırdım ve sesleri dinledim, duymaktan korkacağım sert bir gürültüye karşı kulak kesildim ama her şeyden öte kendime dikkat çekmemeye niyetliydim. Böylece en nihayetinde tüm bu sıkıntılara rağmen uykuya daldım.

Pazar sabahı ise, hâlâ kahvaltı etmeye uğraştığım esnada yeşil adamın gürültülü arabasının uzaktan gelen ilk kükreyişini duydum. Sokak kapısını sertçe açtığını ve merdivenlerden takır tukur adımlarla çıktığını da duydum. Ne bu adam ne de firmayla bağlantılı biri daha önce benim de burada olduğum bir pazar günü girmişti binaya. Üstelik adam her zamanki gibi Bay Millar'ın katında da duraklamadı, doğrudan çatı katına çıktı. Onu duyduğumda tenimin çekildiğini hissettim. Korkunç olaylar çifter çifter yaşanır çoğunlukla. Zilimi çalmak yerine bir an için sessizce bekledi. Belki de gelişinin zaten aşikâr olduğunu düşünmüştü ki öyleydi gerçekten de. Fakat ben hiçbir şey yapmayınca kapının alt tarafına sağlam bir tekme geçirdi.

Elimde kalan son gururumla kapıyı açtım. En azından o hafif koku gitmiş gibiydi.

"Beni duymuşsundur sandım," dedi adam, şiveli ama (o günlerde söylendiği üzere) eğitimli bir sesle.

"Duydum."

"Peki o zaman," dedi adam; fakat en ufak uygunsuz harekete müsamaha göstermeyeceğini dolaylı yoldan belli ediyordu sanki. Dik dik bakıyordu bana: Bay Millar'la alakası yoktu tavırlarının. Domuz turtası şapkasını da takmıyor ya da yanında taşımıyordu.

"Gördün mü birilerini etrafta?"

"Ne zaman?" diye sordum.

"Dün ya da bugün," dedi adam, sanki bir şeyler söylemesi gerekiyormuş gibi, ki gerekmiyordu elbette.

"Hayır," dedim samimiyetle. "Hayır, gördüğümü sanmıyorum."

"Duydun mu peki?" diye sordu adam, daha da dik dik bakıyordu bana, kasıtlı bir şekilde baskı uyguluyordu üzerimde.

"Ne mesela?"

"İnsanlar, bir şeyler," dedi adam. "Duydun mu?"

"Olağandışı bir şeyler demek istiyorsunuz sanırım."

Vakit kazanmaya çalışıyordum sadece fakat adamın onayının sertliği sarsıcıydı.

"Öyle de denilebilir."

Hatta öyle sarsılmıştım ki tereddüde düştüm.

"Ne oldu?" diye sordu adam. Devlet okullarında sınıf mümesillerine küçük sınıfları sorgulamaya başlarken kullanmaları öğretilen tondaydı sesi.

"Ne olduğunu bilmiyorum," dedim fazlasıyla zayıf bir iradeyle. Yeni çocuk olarak görevimi yerine getirmeli ve bunun onu neden ilgilendirdiğini sormalıydım şüphesiz.

"Geldiler demek ki," dedi adam, daha da düşünceli bir edayla. İnsan onun hayrete düştüğünü düşünebilirdi neredeyse, tabii böyle bir adamın hayret etmesi mümkünse.

Biraz daha güçlü hissettim kendimi, sanki adamın bütün canı bana geçmişti.

"Kimmiş bu *gelenler*?" diye sordum.

"O *kadarını* sana söyleyecek değilim, evlat," dedi adam; artık eşit koşullarda uzak bir mesafedeydi. "Ama şunu diyeyim bak, bir daha tozumu bile görmeyeceksin benim. Her şeyin bir sonu vardır. Yardımın için sağ ol."

Sonra da tıkır tıkır adım sesleri çıkararak gitti. Kısa süre içinde gürültülü arabasının hayatla coştuğunu ve ateşe dayanıklı canlılar her an tamponuna yapışacakmış gibi basıp gittiğini duydum.

"Her şeyin bir sonu var," demişti adam; benim de sonumun geldiği aşikârdı, hatta bir anlamda çoktan gelmişti de geçiyordu bile: Hayatla yüzleşmek adına dişlerimi sıkmanın, daha büyük bir hayat amacı adına incitici olaylara müsamaha göstermenin sonu da gelmişti; bedeli ne olursa olsun Brandenburg'taki kiracılığım bitmişti.

Zar zor kahvaltımı ettim ("Adam olan kahvaltı eder," derdi babam hep) ve Maureen'le konuşmak için aşağıya indim.

Üzerinde gri elbisenin olduğu o muhteşem akşamdan sonra birkaç kere daha, en az önceki kadar tahmin edilemez zamanlarda uğramıştı yanıma Maureen; her şey hâlâ muhteşemdi ama tabii ki

ilk baştaki kadar değildi, öylesi nadirdir zaten. İçinde bulunduğum durumda Maureen'i görebildiğim için ne kadar talihli olduğumun farkındaydım açıkça, fakat buluşmalarımızda hiçbir söz hakkımın olmaması her ne kadar kaçınılmaz bir durumsa da benim için bir dezavantajdı. Beni buradan taşınmaktan alıkoyan bir diğer büyük sebep de Maureen'di.

Şimdiyse kararımı vermiştim artık ve her ne kadar eşi Gilbert'ın hatta çocuklarının kesinkes orada olacağını bilsem de bu girişimimi onunla paylaşacaktım. Buraya taşındığımdan beri neredeyse ilk defa oraya inmiştim.

Zili çaldım, kapıya kocası baktı. Üstünde epey eski kıyafetler vardı. Arkasındaki odada çocukların çığlık attığını duyabiliyordum. Adamı neredeyse hiç tanımıyordum, zaten onunla yaptığım tek ciddi konuşmayı da aşağıda okuyacaksınız.

"Maureen evde değil," dedi adam, sanki niye geldiğime dair başka bir şüphe olamazmışçasına. "Hastanede. Sinir krizi. İstersen hastanenin adını vereyim sana. Fakat bir süre daha yanına birilerini almazlar herhalde."

"Üzüldüm bunu duyduğuma," dedim. "Fakat çok da şaşırmadım."

Yüzündeki ifadeden beni tamamen yanlış anladığını fark ettim.

"Bu bina yüzünden," diye açıkladım, "taşınmaya karar verdim."

"Başka bir yer bulduysan iyi."

"Öyle," dedim. "Bence siz de taşınmayı düşünün."

"Hep beraber mi diyorsun?" Saldırgan değildi bence, ama yine de yanlış anlamıştı beni. Maureen'le aynı binada yaşamaya devam etmek güzel olurdu gerçekten ama bunun ümit edemeyeceğim bir şey olduğunu kabullenmiştim, hem de o zamanki kadar kısa sürede; hâlâ da böyle düşünüyorum elbette.

"Hep birlikte bir yer bulabilsek müthiş olurdu. Fakat her halükârda Maureen de sen de taşının bence. Bu binada bir acayiplik var."

Adam bana yan yan baktı. "Gel istersen bir kahvemi iç. Maureen gittiğinden beri kahve yapmayı iyice öğrendim."

"Çok sağ ol," dedim. Böyle bir duruma düşeceğimi düşünmemiştim fakat yakın zamanda yaşananları uygun olan herhangi birine anlatmaya hevesliydim.

"Her yer dağınık, kusura bakma." Ben önden gireyim diye kapıyı açtı.

İçerinin kiriyle tozu gerçekten berbattı ama Maureen'in kocası dairede sadece ikimiz varmış gibi bana kahve yapmaya girişti, çocuklar ise bir an bana baktıktan sonra tekrar aşağı yukarı koşturmaya döndüler. *Observer*'ı aldım elime.

"Acayip derken ne demek istedin?" diye sordu Gilbert bir süre sonra. "Süt ve şeker?"

Kahve gerçekten güzeldi ve çok iyi gelmişti, hem de kendi mütevazı kahvaltımın üzerinden o kadar çok zaman geçmemesine rağmen.

"Üst kattaki insanlar normal bir firma değiller."

Adamın kaşları çatıldı inceden. "Bence de öyle."

"Ne yapıyorlar bilmiyorum."

"Maureen de bilmiyor. Biliyor musun, şu adam, Millar, arada sırada *buraya* da gelirdi. Küçük bir meblağ ödüyordu ve açıkçası bizim de işimize yarıyordu. Şunu söyleyeyim, hayat bir mücadele bence. Ama Maureen onun hakkında pek bir şey öğrenemedi. Ben de Millar'la bizzat tanışmadım. Sanırım sen iyi tanıyorsun adamı?"

"Pek sayılmaz."

Bay Millar'ı tam anlamıyla ne kadar tanıdığımı ona anlatabilirim diye düşündüm, her ne kadar odadaki bağırış çağırış yüzünden arzuladığımdan daha yüksek sesle konuşmak zorunda kalacak olsam da.

Gilbert dikkatlice dinledi, sonra da bir an düşünüp bağırdı: "Çocuklar! Çıkın *dışarıya*, orada oynayın." Çocukların böylesine aniden ayaklanıp sokağa çıkmasına şaşırdım: O günlerde Şabat günü kadar

güvenli ve neredeyse sessiz olurdu sokaklar. "Anladığım kadarıyla o zamandan beri başka gelişmeler de yaşandı?" diye devam etti.

"Bu bağlamda çocukların çıkması iyi oldu," dedim.

"Seks, ajanlar?" diye sordu Gilbert. "Daha kahve ister misin?" diye devam etti ben daha cevap veremeden. "Kusura bakma, unuttum."

"Çok sağ ol. Bu kadarı yeterli."

"Maureen burada olmadığı için üzgünüm."

"Umarım kısa sürede döner."

Bir an durup kahvelerimizi içtik.

"Geleceği görenlerden misindir?" diye sordu.

"Bildiğim kadarıyla hayır. Fazla gencim sanırım." Çocuklarına rağmen benden altı-yedi yaş büyüktü herhalde. "Niye? Hayal mi ettim hepsini sence?" dedim gayet nazikçe.

"Bir an için geleceği görmüş olabileceğin geldi aklıma. Köle gibi çalışıp hiçbir şey yapmayan tüm o insanlar. Gün gelecek böyle olacak biliyor musun, eğer bu şekilde devam edersek. Bir an için kırk yıl sonrasını görmüşsün gibi geldi – o kadar sürerse tabii."

Gerçekten de bir an için bunun üzerine düşünmem gerekti.

"Fakat mütemadiyen çalışıyorlar," diye karşı çıktım. "Şimdi bile. Tam bu anda değil tabii. Sanırım şu an değil. Fakat yarın yukarı çıkıp bakabilirsin. Kendin de görebilirsin."

"Özellikle gidip görmek *isteyebileceğim* bir şey değil. Kırk yıl sonrası. Ben de *Harrow'daydım* oysa, her ne kadar tuhaf gelirse gelsin."

İtiraf etmek gerekirse şaşırmıştım. Bir başka Harrow mezunuyla daha önce tanıştığımı hiç sanmıyordum fakat alıntı yaptığı marşı biliyordum.

"Kovuldum tabii."

Duruma uygun bir yüz ifadesiyle bakmaya çalıştım, sonra da eldeki meseleye döndüm.

"Maureen görmüştür," diye devam ettim. "Burada olmamasının sebebi bu, değil mi? En sonunda dayanamayacağı bir raddeye gelmedi mi?"

Adam bir süre bana baktı ama hiçbir şey demedim. Maureen'in sinir krizine benim sebebiyet verdiğimi düşünebileceği ihtimalini fark ettim bir anda.

Üst kattaki insanlar hakkında konuşmaya devam ettim. "Maureen'in ne kadarını bildiğini biliyor musun? Öğrenilecek bazı şeyler epey sarsıcı."

"Orası kesin. Her dediğine katılıyorum. Dedim zaten."

"Daha fazlası da var. Epey farklı bir şey."

"Konuşmak istiyor musun?"

"Bence anlatmalıyım."

"Kusura bakma, kahve bitti."

"Lezzetliydi."

"Eee?"

Böylece o sabah ve önceki akşam yaşanan daha tuhaf olayları anlattım ona. En nihayetinde birilerine anlatmak zorundaydım.

"Namevtler de mi var işin içinde yani?" dedi.

Bakakaldım.

"Ne yani?" dedi. "İma ettiğin şey az çok bu değil mi?"

Hâlâ ona bakıyordum sanırım.

"Yoksa başka bir şey mi demek istedin?"

"Tam tersi," dedim. "Bence haklısın. Daha önce hiç aklıma gelmemişti."

"Bundan başka bir dünyadan gelen bir canlı tarafından ziyaret edildiğin mi? Yoksa öyle sandığın mı? Öyle demek istiyorsun sanıyordum?"

"Hiç aklıma gelmeyen şey–" Tam söyleyemiyordum. "Anlattım sana," diye devam ettim, "Bay Millar aklı hep başka bir yerlerdeymiş gibi gelmişti bana."

"Başına bir şey musallat olmuş bir adam. Evet, orasını anladım," dedi Gilbert.

Sesimin biraz aptalca gelmediğini söyleyemem.

"Kurbanının hayaleti musallat olmuştur bu binaya belki de."

"Maureen'in kocası doğrudan bana bakıyordu. "Kurbanlar. Şu yeşilli dostun çoğul konuşmamış mıydı?"

"Bay Millar her zaman hareket hâlinde, hep kaçışta olabilir. Belki de unutmak için önüne ne çıkarsa yapıyor. Önüne ne çıkarsa. İçmek için beni bile çağırdı."

"Kırk yıl sonrası gibi hâlâ," dedi Maureen'in kocası. "Fakat felsefe yapmama izin vermemelisin. Büyük ihtimalle öyle başarılı biri olmadığım için böyle düşünüyorum. Neden o adama *Bay* Millar diyorsun?"

Bunun, Harrow mezunu birinin canını sıkabileceğini anlıyordum. Fakat o an içimden gelen cevabımdan da gayet hoşnuttum. "Onu dünyanın kalanıyla ilintilendirmek için. Buna ihtiyaç duyan o aslında."

"Anlıyorum," dedi Maureen'in kocası. "Anlattıklarını düşüneceğim. İhtiyar Millar'ın ölünün teki olduğundan hiç şüphelenmemiştim. Sanırım bu yüzden uzak durdum adamdan. Tabii ki şu anda taşınacak durumda da değiliz. Somut etkenlerin, soyutlara nispeten daha ağır bastığını söyleyebiliriz. O yüzden isimsiz korkuların sırasında beklemek için sana katılmayı teklif etmedim diye kusuruma bakma." Yüz ifadesi değişti. "Affedecek misin beni? Zaten çocukları bırakamam, yanımda da getiremem."

"Aklıma bile gelmedi," dedim, öyleydi de.

"Merdivenlerden aşağıya çığlık çığlığa inersen, kapımı tıklatmaya tereddüt etme. Sertçe vur, çünkü o berbat yerde bütün gün çalışıp didindikten sonra epey ağır oluyor uykum. Hem hayaletleri de korkutursun böylece belki."

Biraz daha farklı bir tavır gösterdiği için minnettar olmalıydım belki ama insan bu adamı olduğu gibi kabul etmeliydi. Biraz daha üsteledim.

"Bana düşmez elbette, ama yukarıda o insanlar varken aynı binada uzun süre kalmamanız gerektiğini düşünüyorum samimiyetle. Tabii giderlerse durum değişir."

"Değişmeyebilir de tabii, söylediğine bakılırsa yani. Fakat asıl sorun şu, her zaman bir gariplik çıkar. Sadece bir gariplik de değil, gerçekten fena bir gariplik. Millar niye senin sinirini bozmuş anlayabiliyorum, suçlamıyorum seni. Fakat ben görevden alındıktan sonra Maureen'le beraber yaşadığımız yerlerden bazılarını görseydin... İnan bana, dostum, işinde gücünde kitleler arasında yaşamanın berbat bir yanı vardır hep. Benim bakış açışımdan burası tam bir cennet. Kalacak başka bir yer aramaya çıktığında ne demek istediğimi anlarsın belki. Çocukları eve getirsem sorun olur mu sana?"

"Ben de gideyim," dedim. "Sağ ol dinlediğin için."

"Ne zaman istersen," dedi. "Dertli başını yaslayabileceğin dostane bir göğüs mevcut burada hep. Maureen'e uğradığını söylerim. Akli dengesini biraz daha topladığında tabii."

Maureen'in kocası neredeyse acımasızca haklı çıktı tabii ki. Yaşayabilmemin mümkün olabileceği hiçbir yer bulamadım; teklifler de epey berbattı. Hem de Binbaşı Valentine'a yapacağım işlere rağmen önümdeki haftanın neredeyse tamamını arayışta geçirdikten sonra. Bir hafta pek uzun gelmeyebilir kulağa, fakat altı günün ortaya çıkarabileceği ne kadar çok küçük, karanlık çukur olduğuna şaşarsınız. Her halükârda o haftanın iş yükü tehlikedeydi. Neyse ki burada bir cumartesi ve pazarla daha yüzleşmek zorunda kalmadan gidebileceğim bir yer vardı.

Stallabrass, Hoskins ve Cramp her zamanki hâlinde işe devam ediyor gibiydi fakat günün büyük bir kısmında binada bulunmadığım için bundan emin olmam mümkün değil. Perşembe akşamı Bay Millar, Maureen'in elbisesi kadar gri pencerelerimden içeriye sabahın ilk ışıkları süzülene kadar, üç tane gürültülü kızla beraber iyice dağıttı.

Cumartesi ve pazar akşamlarına katlanamayacağıma karar verdim. Cumartesi akşamı, koca günü imkânsız bir dizi adrese (çoğu sadece cumartesi günleri erişilebilirdi – genellikle de sadece cumar-

tesi öğleden sonra, belki saat iki ile dört arasında) giderek geçirdikten sonra anneme ulaşabildim.

"Bu ne sürpriz!" diye bağırdı annem. "Seni bir daha hiç göremeyeceğim sanıyordum."

Hem kendi gönülsüzlüğüme hem de annemin her zamanki direnişine rağmen pazar günü öğlene doğru Brandenburg Meydanı'na geri döndüğümde bir değişimle karşılaştım.

Bir kere sokak kapısını anahtarımla açmak zorunda kalmıştım. "Mesai saatleri" içinde böyle bir şey söz konusu değildi önceden: Stallabrass, Hoskins ve Cramp'in çalışanları, sporsever dostları öylesine durdurak vermeden binaya girip çıkıyorlardı ki kilitli bir ön kapı gülünç olurdu. Firmanın yaşam biçimiyle ve artık "imajı" diye adlandırabileceğimiz şeylerle tamamen uyumsuz kalırdı bu.

İçeriye sessizlik hâkimdi. Daire kapıları tamamen kapalıydı ki bu da pek alışıldık değildi. Bu sefer birkaç kulbu kararlılıkla denedim. Hangi kapıyı denediysem kilitli çıktı.

Kanvas çantamı yere bırakıp tekrar dışarı çıktım, ön kapı ağır menteşelerinde dönüp sertçe kapandı arkamdan.

Firmanın olağandışı büyüklükteki pirinç tabelası da kaybolmuştu ortadan. Arkasında kalan gölgesi bile normalde olması beklenenden çok daha solgundu; en nihayetinde firma alışılagelmiş biçimde (ya da o zamanlara göre alışılagelmişti) kırk ya da seksen yıl değil de çok daha kısa süreliğine kalmıştı binada. Çivi deliklerini karıştırdım ama hiçbir şey çıkmadı dışarı. Geriye çekilip binanın pencerelerine baktım. Hepsi kapalıydı ama bu öyle tuhaf bir durum değildi. Stallabrass, Hoskins ve Cramp'in bulunduğu katta açık bir pencere hiç görmemiştim zaten. Bodrum kata inip soru sormanın anlamsız olacağını düşündüm, Maureen'in kocası tedarikçideydi herhalde. (Bugünlerde çocukları okuldan kimin aldığını düşündüm ilk defa.) İnsanlar bana dik dik bakıyorlardı, ön kapıyı ittirip tekrar içeri girdim.

Maureen ilk kattaki merdiveni yarı tırmanmış, beni bekliyormuş gibi duruyordu.

Annemin neslinden bazılarının "fazla açık" diye niteleyeceği beyaz bir bluz, parlak kırmızıdan bir etek ve aynı parlaklıkta kırmızı ayakkabılar giymişti. Çorapları nazik nazik ışıldıyordu, saçları da iyi anlamda parlıyordu ve yüzü kesinlikle capcanlıydı.

"Mezarlık gibi sessiz her yer," dedi.

"Maureen!" diye bağırdım, sarıldım ve öptüm onu. Başka bir şey yapmak imkânsızdı.

"Aniden," dedi. "Epey ani oldu. Hafta sonuydu. Epey hastaydım, biliyor musun, Roy, sonra da birdenbire düzeldim. Dün oldu, o andan itibaren transta gibiyim biraz. Bütün sabahı durumumuzun yetmeyeceği kıyafetler alarak, saçlarımı yaptırarak ve meydanda oturup her şeye gülümseyerek geçirdim."

Tekrar öptüm onu.

"Ne zaman gitti bunlar?" diye devam etti. "Gilbert hafta sonu için tatile çıkmış, çocukları da almış. Güvenli bir şekilde kilit altındayım sanıyor. Kimbilir nereye gitti."

"Cumartesi günü gittiğimde buradaydılar. Hadi yukarı çıkalım, Maureen."

Kanvas çantamı taşıyor olsam da kol kola çıktık yukarı.

Bay Millar'ın kendi katına gelince durduk ve sırf öylesine Bay Millar'ın dış kapısının, çiçekli kartonpiyerleri olan pembe odaya açılan kapının kulbunu çevirmeyi denedim. Bu sefer açıldı kapı.

Maureen'i dışarı itmeyi denedim ama başaramadım. Bay Millar dış ofiste, ulu orta asılı duruyordu; büyük bir çengele asmıştı kendini, duvara paltoları asmak için kullanılanlardan birine; sanırım o ya da bir başkası bu çengeli tavanın harcına ya da büyük ihtimalle üstteki benim katımın tahta kirişlerinden birine çakmak için epey zaman harcamıştı. En tuhafıysa odanın havasında hiçbir esinti olmamasına rağmen cesedin bariz biçimde öne arkaya sallanıp durmasıydı, kâğıt hamurundan yapılmıştı sanki ya da bir başka hafif

ve tek kullanımlık malzemeyle. Kıyafetleri bile kâğıdımsı ve sahte görünüyordu. Sallanan bu şey gerçekten Bay Millar mıydı? Emin olmak hakikaten zordu.

Bir diğer tuhaf şey ise her ne kadar uzun süre boyunca binada yaşanan olaylar nedeniyle korkudan aklımı kaçırdıysam da (hatta Maureen gerçekten kaçırmıştı aklını belki de) o pazar günü bir dönüm noktası oldu ve sonrasında neredeyse çoğu zaman makul derecede mutlu hissetmeye başladım hep, Maureen'i düşününce ya da tatlı saçlarını öpücüklere boğduğumda gerçekten mutluydum da; hatta taşınma fikri de aklımdan çıktı tamamen, tabii hayat herhangi bir şeyi tamamen unutmamıza ne kadar izin veriyorsa.

ÇÖZÜ SAATTE

Artık her şey bir nihayete bağlandığı hatta polisler bile "soruşturmaya başladığı" için kimsenin asla inanmayacağı bir hikâyeyi yazarak kendimi bir nebze de olsa meşgul tutmaya çalışıyorum. En azından henüz inanan yok. Büyük ihtimalle yeni bir Einstein er ya da geç imdadıma yetişecek ve tecrübe ederek öğrendiklerimi teoriye dökerek kanıtlayacak. Her ne kadar sıradan insanların hayatlarına pek bir etkileri olmasa da bu türden teoriler her saniye düşünülüyor günümüzde.

Ben de asla öyle sıradan bir insan değildim belki. Ursula'yla evlendiğimde sona erdi sıradanlığım belki de. Herkes böyle diyordu kesinlikle; bunun ne anlama geldiğini düşünmediğimi, savaşın son zamanlarında zaten biraz tozuttuğumu bile söylüyorlardı. Ne var ki en nihayetinde bir adamın kiminle evleneceğine pek de karışamıyor insanlar; tabii bir kadınsanız işler değişebilir hâlâ. Hem o zamanlar anne babam da hayatta değildi.

Bunu benden başka birileri okuyacak mı acaba? Yani, belki okurlar. O yüzden anne babamın başına gelenlerden bahsetsem ve böyle konularda bir-iki kelime etmeyi unutmasam iyi olacak. Babam ben dört yaşındayken binalarından birinin tepesinden düştü. Korkunç bir olaydı elbette ama babamla pek yakın da değildik, en azından o zamandan beri bana öyle geliyor, hem annem de cenazeye gitmeme bile izin vermedi, küçük bir çocuk için fazlasıyla üzücü bir tecrübe olacağını söyledi ve cenaze alayı evden çıkarken beni yatak odasına kilitledi. Cenaze alayı da denemezdi herhalde. Özellikle de sağanak yağmuru düşününce. Fakat işin bu tarafını çocukların meyilli oldu-

ğu üzere abartıyor olabilirim. Annem de benim cephede olduğum savaş sırasında hayatını kaybetti. Ölümüne dair sıradışı hiçbir şey yoktu. Ne yazık ki her saniye onun gibi ölen sürüsüne bereket insan var.

Yani bir kısmı saldırganca da olan belirli miktarda sohbete rağmen evlendiğim sırada gayet yalnız sayılırdım fakat mesleğime güçbela da olsa dönmeyi başarmıştım ve her şeyi göz önüne alınca iyi bir işim vardı, Rosenberg ve Newton'da teknik ressamdım. Bunu da açıklasam daha iyi olacak.

İhtiyar Jacob Rosenberg babamın arkadaşlarındandı: Öyle ki annemin vefatından bir yıl önce gerçekleşen kendi ölümüne dek ona göz kulak olmaya devam etti. (Green Park metro durağındaki platformlardan birinde ölüverdi aniden ki şahsen tam da böyle göçmeyi tercih ederim bu dünyadan ben de.) Oğlu genç Jacob ben Nazilerin canına okumaktan geri dönünce ofiste bir iş ayarladı bana. Yahudiler böyledir tabii: Bir kere dost olduysanız sonsuza dek dostunuz kalırlar, tabii kendilerine düzgün davranmaya devam ederseniz. Nazilerin asıl hataya düştüğü şeyin de bu olduğunu söylemeden edemeyeceğim. Tabii başka açılardan Nazilerin lehine söylenebilecek çok şey vardı. Eğer öyle olmasa Almanlar bu kadar sıkı ve uzun süre savaşmazlardı, inanılmaz bir şey gerçekten.

Rosenberg ve Newton kendilerine mimar diyorlardı ama aslında daha alengirliydi durumları: Daha ziyade inşaattan iyi anlayan işadamlarıydı. Mimarlık kayıtları yok değildi. Tabii ki kayıtlıydılar. Yöntemleri de tam olarak kirli ve hileli değildi. Durumun öyle olmadığından, her ne kadar çaresizce işe ihtiyaç duysam da burada kalıp kalmamam gerektiğinden emin olacak kadarını gördüm, üstelik annemden pek bir şey kalmadığı için gerçekten bir işe girmem lazımdı. Sanırım annem Bay Rosenberg'in vasiyetinden takdire değer bir şeyler bekliyordu ama —o kadar şey dururken— eline geçen bir saat oldu sadece. Bir saat. Neyse, polisler parçalarını bahçede gömülü bulacaktır, eğer kazmaya tenezzül ederlerse.

Benzer bir iş kolunda, söylemeye gerek yok ama daha mütevazı çapta bir işletme kurmak üzere ayrılana kadar Rosenberg ve Newton'dan çok şey öğrendim. Üç yıldır kendi başına çalışıyorum, uzun bir zaman değil, fakat fazlasıyla bereketli olan ve başıma inanılmaz hatta berbat şeylerin geldiği bu banliyöde ismim epey iyi tanınır oldu, hem de hiç kimsenin haberi yoktu başıma gelenlerden ama birileri gözlüyorlardı tabii – gözlenebilecek ne varsa. Ve orada bile mesele *çok fazla* olayın gerçekleşmesinden ibaret değildi. Sadece *tek bir* olay var aslında; sınırsız bir genişlemeye mahir *tek bir* olay.

Aslında içine kapanık biriyimdir. İnsanlarla kolay dostluk kuramıyorsanız ticarette muvaffak olamayacağınızı söylerler, özellikle arazi işlerinde. Şahsen emin değilim bundan. Tanıdıklarım var elbette, sayıları da çoktur; fakat Ursula ile ben, herhangi bir arkadaş edinmekle ilgilenmiyorduk. İhtiyacımız yoktu. Ben hep böyleydim zaten, şimdiyse birbirimize kapılmış durumdaydık ve üçüncü birinin tadımızı kaçıracağını düşünüyorduk. Ben böyle hissediyordum en azından; ayrıca onun da böyle hissettiğini *biliyorum* aslında. Bu durum ticari başarının önünde de bir engel teşkil etmedi hiç: Yani en azından *beni* tatmin edecek kadar başarılıydık. Ursula'yı daha az görmemi gerektirecek kadar başarılı olmayı hiç istemedim, Rotary Kulübü'ymüş, Yuvarlak Masalarmış, Elk ya da Optimistler Kardeşliği'ymiş anlamıyordum hiçbirinden fakat British Legion'a katılmamın doğru olabileceğini hissedebilirdim, eğer British Legion ilk savaştan sonraki hâlinde kalsaydı tabii. Yine de şık giyinmeyi severim ve ne derlerse desinler ticaret için lazımdır bu. İnsanın savaş sırasındayken içine düştüğü vaziyetten nefret etmiştim. Zaten kendime göre bazı görüşlerim olsa da savaştan bütünüyle nefret etmiştim. Tanrım, ne korkunçtu ama!

Ursula'yı Mönchen-Gladbach civarında bir yol kenarındaki bankta otururken gördüm ilk. Tam neresiydi bilemiyorum. Hatta daha sonrasında o yeri bulmak için geri döndük ama yakınından bile geçemedik. Tuhaf bir durum olduğunu ya da o sırada –başka

bir yerde– zaten gerçekleşenlerle bir alakasının bulunduğunu ima etmeye çalışmıyorum. O zamana kadar Almanya'nın tüm çehresi değişmişti sadece, şükürler olsun.

Ursula'yı ilk gördüğümde yollarda trafik yoktu, bunun ilk sebebi hepsinin yok edilmesi ya da araçlara el konulmasıydı; ikinci neden ise askeri şeylerin, tankların ve ciplerin geçebileceği dışında işlevsel bir yolun kalmamasıydı. Etrafta insan da yoktu: Oralılar yani. Tabii ki yirmi yıl sonrasının Somme'u ve Aisne'si gibi değildi durum, alakası bile yoktu. Yalnızca korkutucudan ziyade üzücüydü; en azından ilk görüşte. İkinci dünya savaşı henüz sona ermişti ve –pek de yakın olmasak da– tanıdıklarımdan bazıları konsantrasyon kamplarını boşaltmak gibi keyifli görevlerdeydi.

Neyse ki Ursula'nın bunlarla hiçbir ilgisi yoktu. Yüzlerce kilometre güneydeki Kara Orman'dan geliyordu. Tek çocuktu, Freudenstadt yeryüzünden silindiği sırada anne babasını kaybetmişti. Savaşın son günlerine dek hizmetçilik yapmıştı yakınlarda. Bu bize tuhaf geliyor ama Almanya hiçbir zaman "topyekûn savaşa" falan giremedi, fakat buradakiler öyle düşünmüyor. Tabii ki Ursula bir hizmetçi değildi aslında. Büyük evlerde yaşayan ve kendileri gibi Nazilerden hoşlanmayan insanlardan birinin yanında hizmetçiymiş gibi kalmasına izin verilmişti sadece. Ursula'nın dediğine göre babası Kara Orman hediyelik eşyaları üreticisiydi, kimse buna da pek karışmıyordu, ta ki savaşın son aylarına kadar. Adamdan "üretici" diye bahsettim çünkü birçok çalışanı olan büyük bir işletmenin ve güzel bir gelirin sahibiymiş zamanında. Ursula benimkinden çok daha pahalı bir okula gitmişti tabii, bu sayede de Naziler olsun ya da olmasın, daha iyi bir eğitim alarak mezun olmuştu. Epey iyi tanınan bir devlet okuluna gitmiş olsam da Eton sayılmazdı ve bu alanda en iyilerle aşağısındakiler arasındaki uçurum epey büyüktür. Ursula'nın babası daha ziyade saat üretiyordu; guguklu saatler, boyalı saatler, dikenli kara odundan ya da cilalı sivri metalden, öten ve saati söyleyen ve ayın evrelerini ve elbette zodyakı takip eden de-

vasa saatler. Ayrıntılı anlatabiliyorum çünkü Ursula bu saatlerden epey bir getirdi evimize; babasının anısını yaşatmak için falan herhalde. Onun güzelliğinin ve aşkımızın çöküşünün, mahvoluşunun sebebi de bu oldu.

Onunla göz göze geldiğimizde ne kadar da güzeldi ama! Anne babası Katolik olduğu için, uzun bir yolculuğa çıkan ve sanırım sayısı yüzleri bulan bakiresiyle beraber en sonunda şehit edilen Cologne'lu Azize Ursula'nın adını vermişlerdi ona; ve benim kadınım gerçekten de tıpkı bir azizeye benziyordu – hem o zaman hem de çok daha sonrasında. Narin, güven veren bir bakışı vardı, hem de başına gelen onca şeye rağmen; ağzıysa filizlenmesinin en kusursuz ânındaki yumuşak bir çiçekti sanki. Rolünün bir parçası olan siyah hizmetçi kılığı vardı hâlâ üstünde ama birçok kişi bu kıyafetin gerçek ipekten yapıldığını öğrenince şaşıracaktır kesin. Bu kıyafetin hafiften eskimiş ve biraz kirlenmiş olduğu gerçeği bile Ursula'nın dinle alakalı bir yanının bulunduğu fikrini güçlendiriyordu. Bir mendil hariç hiçbir mülkü yoktu. O mendil de ipektendi, ilk komünyonundan kalmıştı. Hayli küçüktü ama geniş bir dantel kenarı vardı ve evet bu da Kara Orman rahibelerinin elinden çıkmaydı. Daha sonra saklayacak bir yadigâr olsun diye bana verdi mendili. Öptüm mendili ve sakladım ama özellikle de bana her ne kadar inanılmaz gelse de, kısa süre içinde kaybettiğimi fark ettim. Şimdi evin bir yerlerinde duruyordur kesin, fakat bundan Ursula'ya asla bahsetmedim. Ursula'yı ilk gördüğüm sırada küçük bir mendilin içine doğru ağlıyordu, bir romanda ya da oyunda erkeklerin yapacağı şekilde ona daha büyük bir mendil verdim. O sıralarda terhis edilmeyi bekliyordum ve sona eren yıkımın ardından belirli bir göreve gönderilmekten kaçınmayı başarmıştım. Almanya'ya yaptıklarımızı gözüyle görmeyenin aklı alamaz bunu, üstelik Almanlar her şeyi kısa sürede tekrar inşa ettiler, ilk başta da –en azından ilklerdendi– Freudenstadt'ı.

Ursula'yı hemen kanatlarımın altına aldım, iyice yakınıma. O

zamanlar insanlar böyle yapardı; ama daha o ilk andan itibaren, bunun benim için diğerlerinin çoğunun hissettiğinden daha büyük bir anlamı vardı; sonra Ursula'nın İngiltere'ye gelişinde zorluklar çıkınca onun benimle evleneceğine yetkilileri ikna ederken yüreğimde şüphenin zerresi bile yoktu.

Üç aydır görüşmemiştik, onunla buluşmak için Harwich'e gittim. O günlerde hâkimiyeti Küçük Attlee ele geçirmişti, tanıdıklarımdan çoğu da ona oy vermişti, özellikle de hepimizin bildiği üzere Churchill'in komutasında savaşanlar. İngiltere onun yumuşak uzun griliğine saldırmaya başlamıştı ama Göçmen Dairesi'ndeki sorgulamasından çıktığında Ursula şaşırtıcı derecede iyiydi, yanındaysa beklenmedik sayıda yepyeni bavullar vardı. Her tür "yardım kuruluşları"ndan kaçınmayı başardığını, zaten her çeşit gerçek işte çalışmış olduğunu söyledi. İroniye bakın ki durum burada biraz farklıydı. İngiltere'nin o zamanlar her ne kadar bitap düştüğünü bilsek de biz evlenene ve o İngiliz vatandaşı olana kadar Ursula'nın bir işte çalışmasına izin vermediler; bu yüzden ilk günlerde bir hayır kurumu için ücretsiz çalışmak zorunda kaldı. Bu kurum bir yerlere paketler gönderiyordu ve tıpkı Almanya'da olduğu gibi arka odalara sıkıştırılıp bırakılan bu kadar çok şeyin ortaya çıkması şaşırtıcıydı.

Ursula geldiği sırada ben annemle babamın eski evinde yaşıyordum, onu da götürebileceğim başka bir yer yoktu. O zamanlar Rosenberg ve Newton'laydım, genç Jacob Rosenberg'in her şeyden haberi vardı, epey nazik ve kibardı da. Bazı diğerleri böyle değildi, işin tuhafıysa Ursula'yla evleneceğimi açıkça söylediğimde hiç de rahatlamadı bu kişiler, hatta tam tersi oldu, daha önce de söylediğim gibi. Doyurulacak bir yabancı kursağını buraya getirdiğim bile söyleniyordu. Arkamdan Nazi kursağı diyorlardı kesin. Tabii ki damadın gelinle beraber kendi evinin ön kapısından çıkması da pek alışıldık değildi.

Ursula, annemin evinde saatlerinden ilkini kurdu. Yepyeni bavullarının yanında, üzeri deriye benzeyen ama aslında iyi bir imitas-

yonla kaplı siyah, diktörgen bir kutunun da bulunduğunu görmüştüm. İçindeki saat gugukluydu, epey büyüktü ve düz koyu ağaçtandı. Daha solgun olan kuş ise tiz, gıcırtılı bir inleme koyveriyordu ki bu ses saat başı evin her yerinden duyulabiliyordu. Çeyrek geçelerde, hatta buçukta sessizdi kuş, o yüzden ilk başta her şeyin o kadar da kötü olmayabileceğini düşündüm. Rosenberg ve Newton'ın ikisiyle de sıkı çalışıyordum (Para alıp doğru dürüst bir faizle geri ödemeye teşebbüs bile etmeyen herkesten nefret ederim), ayrıca satışa çıkarmadan önce evin tamiratlarını bitiriyordum; sadece o guguklu saatle aynı odadayken bile kütük gibi uyuyakalayım diye.

Fakat çok vakit geçmeden yan komşumuz olan kadın kapımıza gelip şikâyetçi oldu. Ursula ile "meseleyi konuşmayı" reddediyordu, illa benimle konuşacaktı. Epey gençti, uçları dışarı kıvrık sarı saçları omuzlarına geliyordu, bacakları da hoştu. Her neyse, her hâliyle hoş biri diye düşündüm. Makul bir lisanla guguk kuşunun, üç çocuğunu bütün gece ayakta tuttuğunu söyledi. "Guguk kuşu gibi de değil sesi hiç," dediğini hatırlıyorum. Karşı çıkamazdım ama guguklu saatlerin seslerinin gerçek kuşa benzemediğini söyleyebildim ki bu da doğruydu herhalde. Ursula'yla bu konu hakkında konuşacağımı söyledim fakat o ilk anda bile kadının gözlerinde bir şüphe pırıltısı yakalamıştım, gerçi bana karşı saldırganca gelmeyen bir şüpheydi. "Elimden geleni yapacağım," diye bitirdim lafımı, kadın da tatlı tatlı gülümsedi ve konuyu uzatmaya çalışmadı. Kahrolası guguklu saatin evin dışından da duyulabildiğini öğrenmek epey bir afallatmıştı beni.

Ursula ise en nihayetinde sıradan bir İngiliz durumu olan bu yaşananlara anlam veremedi. Hatta elimden geldiğince yumuşak bir tavırla ondan rica ettiğimde gerildi ki onun için olağan değildi bu; guguklu saati en azından geceleri susturalım, yuvasında dinlensin diye önerdiğimde ise bağırdı. "Ölümcül olur bu."

O anda hem hayrete düştüm – hem de düşmedim. Başka da bir şey demeyeyim.

"Gerekli ayarı yapacak birini kolaylıkla getirtebiliriz," dedim usul usul, fakat sanırım kelimelerin arkasında bir nebze baskı da hissederek.

"Benim getirdiğim kişiden başka hiç kimse dokunamaz saatlerime," dedi. Tamı tamına böyle söyledi, dil kurallarına biraz yabancıydı ama o zamana dek Ursula İngilizceyi gayet iyi konuşuyordu, hatta beni şaşırtan bir hızda ilerletmişti bu konudaki bilgisini.

"*Saatlerin mi dedin*, tatlım?" diye sordum gülümseyerek. Ben sadece bir tanesinden haberdardım tabii ki.

Soruma cevap vermedi ama şöyle dedi: "Şu saçını, bacaklarını gözümüze sokan kadına bak! Bizim hayatımızdan ona ne?" Benim bir erkek olarak komşumuzda fark ettiğim nitelikleri Ursula'nın da vurgulaması ilginçti. Ursula'nın olağandışı içgörüsünü sık sık fark ediyordum; bazen neredeyse telepatiye varıyordu bu.

Gelgelelim o zaman bile Ursula'nın saldırganlaştığını değil, korktuğunu düşünmüştüm, diğer pek çok kadının yapacağının aksine kıskanmamıştı bile. Komşudan gelen bir şikâyet ülkemizdeki bir yabancıyı üzebilir, diye düşündüm, bununla nasıl ilgilenmesi gerektiğini bilemeyebilir. Ursula ise suratını asmayı bırakıp gülümsemeye başladı, illa üzülecek diye varsaydığımı söylüyordu sanki. Her halükârda tüm bu meselede sahici bir şeyin de olduğu barizdi.

Ursula bu inlemeler, noktürnel guguklamalar hakkında tam anlamıyla hiçbir şey yapmadı. Fakat şatafatlı komşumuzun uğrayışından kısa süre sonra Ursula ile evlendik ve taşındık oradan.

Düğünü mecburen bizim oradaki Katolik kilisesinde yaptık ve itiraf etmek gerekirse savaş da dahil başımdan geçen en sinir bozucu tecrübelerden biriydi. Hevesli genç rahibin düşmanca tavırları açıktı, öfkeyle yanan gözlerini tören boyunca elinden geldiğince üzerimden ayırmadı, sanki hemen orada "tövbe" etmeye zorlayabileceğini umuyordu beni ya da omurgamdan başlayarak bedenimi yakıp küle çevirebileceğini. Tüm çocuklarımızın Katolik inancına göre yetiştirileceğine dair bir bildirge de imzalamam gerekiyordu

o günlerde tabii. (Katoliklerin bakış açısından gayet doğru bu elbette.)

Üstelik Ursula da farklı görünüyordu – epey farklı. Bana değil, ona ait bir alandı bu; ve sadece bir alan da değildi elbette. Beni de dahil etmeye uğraştığına eminim fakat bu konuda yapmasının mümkün olduğu hiçbir şey yoktu esasında. Avrupalıların yaptığı gibi, gündelik hayatta da alyans takmayı önceden reddettiğimde üzülmüştü. Fakat bu konuda da benim yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

Düğünlerin çoğu eşit bir kazanç ve kayıp meselesidir. Birçok kadının düşündüğünün aksine düğün değildir mühim olan. Düğünler en iyi ihtimalle etkisizdir. Hatta nadiren tam anlamıyla iradeye bağlıdırlar.

Fakat hemen şunu da açıkça söyleyeyim, Ursula ile mutluyduk, fevkalade mutluyduk. Böylesi bir mutluluğun uzun süre devam edeceğini düşünmek mantıksız olurdu, böyle bir şeyi beklemekten uzun süre önce vazgeçtiğimi anlıyorum artık. Mutluluğumuz bu yetişkinler dünyasına ait değildi, orada mutluluk sadece bir teoridir. Ursula'yla benim mutluluğum çocukların mutluluğuna benziyordu. Ne bekleyebilirdik o zaman? Diğer türden mutluluklar da sadece bir teslimiyetten, çoğunlukla da ağır bir mağlubiyetten ibarettir.

O zamanlarda insanlar balayı için yurtdışına çıkamadıklarından Ursula ile beraber Windermere ve Ullswater'a gittik. Bournemouth'tan ya da şimdiye ekinler altında kalmış olan Kipling'in South Downs'ından daha uygun gibilerdi. Ursula yüzmede, yelkencilikte ve tepe yürüyüşünde benden kesinlikle daha iyiydi. Kucaklaşmalarımızın o ilk romantik keskinliğini törpülemişti evlilik ama aramızda tatlı bir sevgi vardı, sadık bir erkek ve kız kardeşin arasındakine benzer bir sevgi, fakat sanırım böyle deyince tam karşılığını vermiyor. Hep bir kız kardeşim olmasını istemişimdir, şu an ise her zamankinden de fazla istiyorum.

Gürültülü saatten uzaktayken gecelerimiz kesinlikle daha sessiz-

di fakat Ursula tabii ki yanında küçük bir muadil de getirmişti. Guguklu saat gibi çalışmıyordu, hatta hiçbir şekilde ne çınlıyor ne de ötüyordu. Tik takları bile duyulamayacak kadar alçak sesliydi. Gelgelelim görünüşü epey hoş bir nesneydi, parlak renkliydi; fakat modern dünyada hâlâ bir hediyelik eşyaydı. Ursula saati bir dükkânın vitrinde gördüğünü ve "cazibesine kapıldığını" söylemişti. Bu hafiften tekinsiz lafı kimden öğrendiğini merak ettim o zaman; aynı zamanda, o sırada bile, anlattığının gerçek olup olmadığını da düşünmüştüm ne yazık ki. Kulağa korkunç bir şey gibi geliyor bu ama daha sonrasında her ne kadar tanımlaması güç olsa da korkunç bir şeyin etrafımızı sardığı ortaya çıktı sahiden. Balayında yanımızda olan o küçük saat, az çok kasıtlı bir yavanlıkta ticari bir kasa içine incelikli ve girift bir mekanizmanın sokulmasıyla yapılmıştı herhalde. Sinsi bir kedi gibi gırlıyordu ve daha sonra paramparça ettiğimde yüz pounddan fazla bir parayı ziyan ettim sanırım.

Balayımızda ilginç bir şey daha fark ettim. Belki daha önce ayırdına varmıştım ama ilk defa balayımızda bahsettiğimden gayet eminim. Saatlere olan bariz ilgisine rağmen Ursula saatin kaç olduğunu asla kestiremiyordu.

Lowwood yakınlarında suyun kıyısında oturuyorduk ve akşam karanlığı bastırmaktaydı.

"Hava epey karardı," dedi Ursula'm benim, o kendine has tavrıyla. "Fırtına mı yaklaşıyor acaba?"

"Hava kararıyor çünkü saat neredeyse yedi oldu," dedim. Nisan ayıydı.

Epey bir panikledi. "Saat daha üç sanıyordum."

Bu epey saçmaydı çünkü su kıyısına üçten çok sonra ulaşmıştık. Fakat orada oturup uzanırken aklımız o kadar başka yerlerdeydi ki, "Sana bir saat lazım, sevgilim. Doğum gününde hediye edeyim bir tane," diyebildim sadece.

Tek kelime etmedi ama artık öfkeli görünüyordu, ayrıca korkmuş gibiydi de. Hata ettiğimi hemen anladım. Önceki yıl, ne kadar genç

olursa olsun Ursula'nın kendi doğum gününden bahsedilmesinden hoşlanmadığını öğrenmiştim; mütevazı bir kutlamayı bile istemiyordu. Ben de birine hediye alma fikri ortaya çıkınca akla gelen ilk lafı edivermiştim hiç düşünmeden tabii ki.

"Üzgünüm, tatlım," dedim. "Sana başka bir zaman saat veririm." Ah, şu "zaman" kelimesi yok mu.

"Saat istemiyorum." Öyle alçak sesle konuşuyordu ki güçbela duyuyordum onu. "Saat takamıyorum ben."

Böyle demişti *sanırım* ama, "Katlanamıyorum saatlere," de demiş olabilirdi. O zamanlar emin değildim ama üstüne de gitmedim. Mesele saat *takmaksa* bundan hoşlanmayan bazılarını tanırız hepimiz. Babamın büyük abisi, Allardyce amcam da sevmez mesela.

Her halükârda bütün bu mevzu kontrolsüz olmasa da abartılı bir noktaya gidiyordu. Hatamı telafi etmek için elimden gelen tek şeyi yapıp çenemi kapattım, gülümsemeye çalıştım ve nazikçe Ursula'nın elini tuttum.

Elleri minicikti, yumuşaktı. Hep beni cezbetmişlerdir, hoşuma giderler. Fakat o anda tuttuğum el sadece soğuk değil, aynı zamanda ıslak buzla ağzına kadar dolu bir torbaydı sanki.

"Sevgilim!"

Neredeyse bağırmadan edememiştim, elini de istemeden de olsa bırakmıştım ne yazık ki. Bunun üstüne ne yapmak uygun düşerdi bilemiyordum; sanki birdenbire hiç beklenmedik bir şey gerçekleşmişti.

Orada öylece oturuyor hatta çömeliyordu; sonraysa bana öyle tatlı, öyle sevgi dolu ve öyle çaresizce baktı ki.

Ayaklandım. "Kalk," dedim, erkek kardeşi edasıyla – ya da her zaman erkek kardeşlere aitmiş gibi düşündüğüm bir şekilde. Ellerinden değil de omuzlarından tutarak ayağa kaldırdım onu ki bu her zaman çok kolaydı çünkü her hâliyle minyon biriydi. "Kalk hadi, kalk. Geri dönmemiz lazım. Acele edelim."

Acele de ettik, Ursula hiçbir yorumda bulunmadı ya da direniş

göstermedi; fakat tüm yol boyunca koşturmadık çünkü birkaç kilometre ötede, Bayan Ardale isimli emekli bir sınıf öğrenmenine ait olan bir tür pansiyonda kalıyorduk.

Teoride, çok daha iyi bir yer tutacak param vardı ama büyük oteller ya henüz çalışmıyordu ya da başka nedenden dolayı uygun değillerdi. En nihayetinde postaneye gidip sormuştum ve Bayan Ardale'den bahsetmişlerdi hemen. Balayı organize etmenin tuhaf bir yolu gibiydi, özellikle de insanın hayatında bir tane balayı geçireceğini düşünürsek, fakat Ursula'yla ilk bakışta ve önümüzde uzanan süre boyunca gayet hoşlanmıştık buradan. Her halükârda balayı bir tür şakaya dönmüştü aramızda, o zamanlar sıklıkla olduğu üzere; fakat Ursula ile benim için daha narin bir şakaydı ki belki pek de olağan değildi bu. Bayan Ardale ise her ne kadar şaşırtıcı olsa da boşanmış bir kadındı. Durmadan bahsediyordu bundan. Abartılı, kestanemsi bir peruk vardı kafasında fakat Ursula eğer görme şansı yakalarsan kadının kendi saçının da gayet düzgün olduğunu söylemişti. Bayan Ardale'e ısınamadım hiç ama mekânı epey temiz tutuyordu kesinlikle, bu da Ursula için önemliydi, yemeklerse o zamanlar birbirinin aynıydı, en azından azlığında öyleydi. Bayan Ardale gölde tutulan pavuryalar getiriyordu soframıza. Fakat her gün değil elbette.

Daha sonra, Ullswater'ın epey yukarısında, daha az tatmin edici bir yere geçtik. Her hâliyle bir kulübeden farksızdı burası ama Ursula pek umursamıyormuş gibiydi neyse ki, bunun sebebi de ne kadar minyon olursa olsun atletik yanını ortaya çıkarmaya başlamasıydı artık. Tepenin zirvesinde benden genellikle epey ilerideydi ve asla yüzeye çıkıp tekrar suya dalmıyormuş gibi görünen şu ince, hızlı balıklar gibi (balıklar mı gerçekten acaba?) yüzeyebiliyordu. Fakat neredeyse utanç duyduğum asıl an, sandal kiralayıp suya açıldığımızda yaşandı. Ursula hep fazlasıyla mahir görünüyordu ve zor şeyler olmasalar da her ne yaparsak yapalım tam o işe uygun

kıyafetler oluyordu üstünde hep. Ben şahsen takım elbiseyle –yani kentte sıradan bir hayatın kıyafetleriyle– hem daha iyi görünüyor hem de daha iyi hissediyorum. Ne var ki beş yıl süren topyekûn savaşın ardından sandalları kiraya verenlerin de işi idare etme açısından en iyi durumda olmayacaklarını düşünmüştüm, üstelik sandalları tamir etmede kullanılacak alet edavat da erişilebilir değildi henüz; zaten kendimi sportmen biri olarak görmemişimdir asla, gerçi sağlığım da bundan bozulmuş değildir. Beraber tatildeyken sevgilimin böylesine dinç ve atik olması hoşuma gidiyordu. Her ne kadar çoğu kişi bunun iş açısından iyi bir şey olmadığını söylese de onun tarafından bu yanımın ortaya çıkması rahatsız etmiyordu beni hiç. Fakat o zamanlar bu konu önemli de sayılmazdı zaten, çünkü hâlâ Rosenberg ve Newton'laydım ve kendi işimi kurmamıştım henüz.

Söylemeye gerek yok ama tekrar bir yere yerleştiğimizde aynı mahallede, hayatım boyunca yaşadığım yerde bir ev satın almamın da nedeni buydu. Ayrıca genç Jacob'ın babasının zamanından kalma ortağı ihtiyar Newton'ın orada epey bir yardımı dokunmuştu bize: Sadece iyi bir ipotek anlaşması yapmamızı sağlamamış aynı zamanda gayet iyi ve fazlasıyla makul derecede ucuz bir ev bulmamıza da yardım etmişti çünkü satan adamın üzerine biraz baskı kurabilecek durumdaydı kendisi. Emlak işlerinde böyle durumlar yaşanır sık sık, inkâr etmek anlamsız. Ezelden beri böyledir bu ve herkes tekrar mağaralarda yaşamaya başlayana dek de –ki kısa sürede olabilir bu– hep böyle kalacaktır şüphesiz. İkinci Dünya Savaşı'ndan takriben on iki ay sonra bir banliyö evi aramaya çıktığınızda ihtiyar Newton'ın arkanızda olması fevkalade iyi bir şeydi çünkü her zaman kaçınmayı tercih eden baba ve oğul Rosenberg'lerin aksine yerel siyasetin de içindeydi kendisi.

Fakat Ursula bu mağaralarda gayet iyi idame ettirebilirdi hayatını. Minyonluğuna rağmen onu ayı kürkünden başka bir şey giymemiş hâlde orada hayal edebiliyordum; karşısına çıkabilecek

her türlü sorunla, lüks bir oteldeyken benim yapabileceğimden çok daha iyi başa çıkabilir, bu sırada dayanılmaz derecede tatlı ve çekici kalabilirdi. Şu hâliyle ise tüm hayatı boyunca bu sessiz sakin banliyöde yaşamış gibi yerleşmişti eve. *Bu* banliyöye. *Bu* eve. Dünyada kıtlık olsun olmasın, balayımız için üç aydan fazla zaman ayırmıştık. Şahsen konuşmam gerekirse Ursula ile sonsuza dek öyle yaşayabilirdim. Dediğim üzere vicdan sahibiyim ama büyük heveslerim yoktur. Ah, Ursula'nın masmavi gözlerini görebiliyorum şimdi – o zamanki hâliyle – balayımızdaki – ve sonrasındaki hâliyle.

Fakat biz eve iyice yerleştikten sonra Ursula en az üç saat daha getirdi. Hem de ilk gugukluya ve sanırım şu yumuşak sesli hediyelik eşya saate ek olarak. İşin doğrusu o saate ne olduğunu hiç öğrenemedim o zamanlar. Sorduğumda ve saatin sessizliğini övdüğümdeyse, Ursula "tekrarı olmayacak bir amaca hizmet eden tekrarı olmayan bir saatti, tatlım," dedi sadece ve anlamlı anlamlı ya da alaycılı-anlamlı bir edayla gülümsedi bana.

"O saat epey hoşuma gitmişti, sevgilim," dedim ama karşılık vermedi, o zamanlar bile diğerlerini hiç sevmediğimi gayet iyi biliyordu.

İşin doğurusu, Ursula'yla saatler hakkında kimse öyle tam anlamıyla *konuşamıyordu*. Bir entelektüel olmadığımdan benim aklımın almadığı bazı meseleler de dahil birçok diğer konuda istediğiniz zaman konuşabilirdiniz: Ama *onlar* hakkında – saatler hakkında asla. Onunla konuşurken sözleriniz güzel, kusursuz bedeninin, güzelce seçilmiş, yeni ütülenmiş elbisesinin üzerinden kayıp düşüyor ve pembe ya da sarı topuklu ayakkabılarının etrafında, halıda çözülüyorlardı sanki. Ben Dr. Tweed'e danışmaya giderken, onu son kez gördüğüm ve bana coşkusuzca veda ederken ayaklarının altında duran büyük, kalın çiçek demetinden desenleri olan gri halı geliyor aklıma şimdi.

Ursula'yla bu konu hakkında kimsenin konuşamadığını söyledim. Sanırım benim konuşamadığımı söylesem daha doğru olur.

Bir süre sonra asıl sorun buydu. Belki bu konuyu konuşabileceği başkaları vardı.

Fakat hangi normal, sıradan insan –en azından hangi İngiliz– bu saatleri sevebilirdi ki, hem de bu kadar fazlasını? Bir tane süslü saat belki – eğer bu tarz şeylerden hoşlanan biriyse – ki itiraf etmek gerekirse birçok kişi seviyor – tabii öncekine göre daha azdır sayıları herhalde. Halk tarafından Kara Orman'dan İngiltere'ye getirilen hediyelik eşya miktarının, en iyi ihtimalle bile Eş Prens'in hayatta olduğu ve Noel'de gerçek ağaçlar dikerek modayı belirlediği zamankiyle yarışamayacağından gayet eminim. Oysa İkinci Dünya Savaşı'nın sona erişinin üzerinden yıllar geçti artık.

Ursula'nın eve getirdiği saatler kendi başlarına grotesk değillerdi: Sırıtan cüceler, uzun dişli devler, zaman zaman duruşlarını değiştiriyormuş gibi görünen kanatlara sahip yarasalar yoktu hiçbirinde, en azından herhangi birinin baktığı esnada yoktu (ya da bir kere daha düzelteceğim ama ben bakıyorken yoklardı) – fakat bazıları gerçekten de o tarzda oyulmuştu. Asıl bıktırıcı olan saatlerin inceliksiz yeknesaklığıydı; herhangi birindeki en ufak detay işçiliğinden daha beterdi bu. Zaman geçtikçe Ursula daha da fazla saat getirmeye başladı, hatta kısa sürede sayılarını saymaktan korkar oldum neredeyse. Kabulleniyorum. Hiç utanmıyorum bundan, zaten daha sonra yaşananlar da utanmak için bir neden olmadığını gösterdi.

Saatlerin hepsi eşit kahverengilikteydi – koyu kahverengi. Renkli bir ayrıntı varsa, ki çoğunluğunda epey bir vardı, renkler asla parlak değildi. Ya da öyleydiler ama aynı zamanda değillerdi de. Renk algısının Almanya'da güçlü olmadığını sık sık düşünmüşümdür. Tabii ki hiçbir ülkenin her şeye sahip olması beklenemez, son istediğim şey de bir rekabet niteliği getirmek meseleye. Böyle şeylerden nefret ederim. Saatlerin renk süslemeleri bana ağaç gövdelerindeki mantarları hatırlatıyordu ki mantarları da sadece ilginç değil, aynı zamanda gerçekten güzel bulan pek çok kişi de var. İnsan eğer zorunda kalırsa bir dolu mantar yiyebilir ve ben de renkli saat süs-

lemeleriyle ilgili bazen tam anlamıyla böyle hissediyordum. Yenilebilir görünüyorlardı – zorla da olsa. Bu tarzı ilk başta bulan insanların çevrelerindeki engin, karanlık ormanlarda gördüklerinden yola çıktıklarını düşünüyorum. Mantarlar, dişler, kanatlar, koyu ya da parlak kahverengilik. İnlemeler ve saatler ile çeyreklerin belirtilişi bile soyu tükenmiş orman baykuşlarının ötüşlerinden taklit edilmiş olabilirdi. Aynı evde koro hâlinde bu sesler yükselirken insanda bıraktıkları etki, karanlık bir ağaçlığın içinde terk edilmiş ya da sadece yolunu kaybetmiş talihsiz bir gezginin hissedeceği gibiydi.

Bu ev günümüz için makul büyüklükte bir yapı, saatleri de dengeli biçimde yerleştirmiştik içeri, aynı odada üçten fazlası yoktu, çoğunlukla da sadece bir tane vardı. Sanırım (hatta eminim) Ursula içinde kendi saatlerinden birinin bulunmadığı bir odanın olmamasını istedi. Dağılım önemliydi. Bunun on beş dakikada bir başlayan koroyu dağıttığı doğru fakat öte yandan ormanlık izlenmini de güçlendiriyordu açıkça, özellikle de odalardan birinde yalnız başınaysanız. Önce hayvanlardan biri öter, daha sonra, neredeyse aynı anda bir diğeri ve bir diğeri, hepsi de evin içinde farklı uzaklıklarda ve epey farklı ötüşlerle, bir diğeri ve bir diğeri ve bir diğeri; bazıları genelikle kabaca ama ayrıntılı oyulmuş ahşaptandı, diğerleriyse tenekeden ya da çelik saçtandı, bazıları plastikti hatta. Tabii ki biz inşaat işinde olanlar plastiğin bulunuşuna minnettardık, onun da ayrı bir yeri var, fakat evdeki diğer tüm hammaddelerin yerine geçmesini de istemem ki böyle bir meyil mevcut.

Hayal edilebileceği üzere saatler sıklıkla aynı anda çalıyorlardı fakat benim asıl tuhaf bulduğum şey, iki ya da daha fazlası denk düştüğünde değil de üst üste bindiğinde çıkan ses dizilimiydi. Bu etki, eşyanın tabiatı gereği aynı biçimde nadiren tekrar ediyordu. Saatler yalnızca biliminsanları tasarım üzerinde çalışıp ona göre kurdukları zamanlarda armoni oluştururlar. Bu evde zaman tutumundaki olağan küçük farklılıklar öngörülemez ve çoğunlukla epey rahatsız edici seslerin çıkmasına neden oluyordu. Saatlerimizin ço-

ğunun, her ne kadar sıklıkla gerçekleşse de, tek bir defa çalmasına rağmen böyleydi durum. Gelgelelim hepsi böyle değildi: Ursula kuşun bütün bir şarkıyı söylediği pahalı saatler de bulmuştu. Bu vokalistlerden birisi baştan aşağıya, kuyruktan gagaya kadar altındandı; ve her bir küçük altından kulesinin üzerinde kurukafa olan altından bir kalede yaşıyordu. Bir diğeri rengârenk tüylü, küçültülmüş bir cennetkuşuydu fakat tüyler gerçek miydi değil miydi emin değilim. Cennetkuşu tüyü bulmak zor olmalıydı herhalde, fakat tabii ki gerçek boyutunun onda biri büyüklüğünde olmalılardı. Küçük dostumuzun en az ormanların derinliklerinde şakıyan büyük kuzeni kadar yüksek sesle öttüğünü ise samimiyetle söyleyebilirim.

Ursula böyle hazineleri hangi parayla almıştı? Her halükârda bu saatleri nereden buluyordu ki? Biz evlendikten sonra sadece bir kere Almanya'ya dönmüştü bildiğim kadarıyla. İlk tanışıp dost olduğumuz bölgeye küçük bir geziye çıkmıştık beraber. Ve benim farkında olduğum kadarıyla Kara Orman'ın yakınından bile geçmemişti o zaman.

Bu iki sorumun cevabı bir saatçinin ben yokken evimize gelmiş olmasıydı anlaşılan; üstelik adamın şartları da kolaydı, tabii sadece bir anlamda.

Ben daha bunların farkına varmadan önce bu ziyaretlerin uzun süre devam ettiğinden eminim diyebilirim. Tabii ki böyle durumlar her banliyöde yaygındır; doğrudan etkilenenler hariç temelde gülüp geçer insanlar buna.

Eve döndüğümde saatlerin yerlerinin, hatta bazen hepsinin yerinin değiştiğini fark ederdim; arada sırada da yeni bir tanesi katılmış olurdu aralarına. Bir-iki defa gözlerimle değil de kulaklarımla anladım yeni bir saatin alındığını. Tüm o farklı saatlerin çıkardığı karmançorman seslerin üzerimde tuhaf bir etkisi vardı. Eve girdiğim gibi gergin hissediyordum kendimi; fakat tamamıyla da rahatsız edici değildi. Alakası bile yoktu hatta. İşin doğrusu bu gerginlik, diğer zamanlardan daha çok yakınlaştırıyordu beni Ursula'ya, hem

de daha hakiki ve pratik bir minvalde, ki etrafımda bu sırra vakıf olmayı isteyen tanıdığım birçok koca var. Burada değilken olduğumuz gibi değildik artık mesela, onun memleketinde beraberken bile. Dediğim gibi daha ziyade erkek ve kız kardeş gibiydik o zamanlar; tabii bunun kendine has başka bir hoşluğu var. Üstüne üstlük saatlere verdiğim tepki neredeyse yüzde yüz değişkenlik gösterebiliyordu. O gerçek çınlamaları bazen beni delirtiyordu, ne yaptığımdan ne de düşündüğümden bir şey anlayabiliyordum. Diğer zamanlardaysa farkına bile varmıyordum. Bunun üstüne daha ne denebilir bilmek zor.

Sonra çeşitli küçük tamiratlar da yapıldığını fark etmeye başladım. Uzun süre boyunca hiçbir şey demedim. Ursula'yla saatleri hakkında konuşulamıyordu, zorlamanın mânâsı yoktu. İnsan ilişkide birçok şey doğru gidiyorsa gizemleri bile umursamayabiliyor ki bizim ilişkimiz de öyleydi. Fakat önemli bir diğer an var ki işte o zaman aynı anda iki şey mevcuttu.

Bu evde tamamen ayrı bir yatak odası (ve aynı zamanda bir küçük ofis yaptığım üçüncü bir oturma odası) var, Ursula işte bu yemek odasına bir köylü kulübesine benzeyen, sahte samanı da eksik olmayan bir saat koymuştu, Akıllı Kuckuck yarım saatte bir samanların altından çıkıp bize ötüyordu. (Neyse ki bu saat çeyreklerde rahat bırakıyordu bizi.) Söz konusu akşamdan önce, bir süre boyunca Kuckuck'ta bir sorun olduğu ortaya çıktı. Öterek bize doğru atılmadı, ağır ağır, epey yavaş öne çıkıverdi sadece; sonra da bir yana doğru eğildi ve ötmek yerine daha ziyade boğuk bir ses çıkardı. Belli ki arızalıydı ama bir şey demedim; birkaç hafta boyunca böyle devam etti.

Derken o akşam yemek odasına girdiğim anda onun sesini duydum ve kendisini gördüm. O yorumu farkında olmadan, düşünmeden söyledim bence sahiden.

"İhtiyar Guguk'u kim tamir etti?" diye sordum Ursula'ya.

Tek kelime etmedi. Söz konusu meselede böyle yapmasına alış-

mıştım ama bu sefer et suyuna çorbayı da masaya getirmedi. Elinde kepçeyle öylece durdu sadece ve yemin ederim tir tir titriyordu. Tabii titreyecekti. Artık iyice farkındayım bunun.

Sanırım kötü davranmama bu titreyiş ve (her ne kadar alışsam da) hakaretamiz sessizliği sebep oldu, daha önce böyle bir şey yapmamıştım. Belki de hiç. Bence öyle. Kimseye böyle davranmadım.

"Eee, kim tamir etti?"

Sanırım ona hafiften bağırmıştım. Karşısında bir kadını titrerken gören her erkeğin ya yumuşayacağını ya da daha da katılaşacağını herkes bilir.

O öylece sessiz sessiz titrerken, "Bir kere de olsa anlatacaksın bana neler döndüğünü. Bu saatlerine kim bakıyor senin?" gibi bir şeyler bağırdım.

Sonra da –tam o anda– arkamdan bir ses konuştu. Yeni bir sesti fakat söylediği şey yeni değildi. "Guguuk," dedi sadece; fakat tamı tamına insan sesiyle konuşmuştu, bu cehennemi makinelerin aksine epey alçak sesle üstelik.

Hemen arkama döndüm, oradaydı işte, yemek odasının duvarının merkezinden dik dik bakıyordu bana, sabah kahvaltıda bile orada olmayan altın ve gümüş süslemeli küçük bir saat, gerçi bildiğim kadarıyla evin hiçbir yerinde böyle bir saat yoktu daha önce. Üzerindeki telkâri kaplama parlıyor ve gözümü alıyordu. Çok da hızlıydı. Saatime veya başka bir yere bakmama gerek duymadan anlamıştım bunu. Daha önce de söylediğim üzere Ursula saatlerinin doğru gösterip göstermediğini umursamıyor gibiydi, fakat ben zamanın –en azından "*saatlerin*"– öyle farkındaydım ki artık bakmaya gerek duymuyordum, sanki yeni kazandığım bir içgüdü sayesinde saati biliyordum çoğu zaman.

Ursula da tam o anda konuşmaya başladı. Şöyle dedi: "Almanya'dan bir adam geliyor. Alman saatleriyle nasıl ilgilenileceğinden anlıyor o." Usul usul, tane tane konuşmuştu, sanki her bir kelimenin provası yapılmıştı.

Ona dik dik, öfkeyle baktığımdan eminim.

"Ne sıklıkla geliyor?" diye sordum.

"Elinden geldiğince sık," dedi. Aşikâr bir onurla konuşuyordu ve sadece bu bile beni hatalı gösteriyordu.

"Ya sen?" diye sordum.

Gülümsedi – her zamanki gibi tatlı tatlı. "*Ya* ben?" dedi o da.

Tabii ki buna verecek bir cevabım yoktu. Sorum fazlasıyla muğlak, belki de bir yabancının anlayamayacağı kadar yerliydi; fakat ben ne demek istediğimi biliyordum tabii ki.

"Düzenli gelmesi gerekli," diye devam etti Ursula. "Saatler için gerekli. Çalışmalarını sağlıyor adam." Hâlâ gülümsüyor, aynı zamanda büyük ihtimalle öncekinden de fazla titriyordu. Az önce büyük bir karar vermişti sanırım: Bana ilk defa bir şeyi açıklama kararı. Kendini hazırlıyor, cesaretini topluyor, üzerimdeki etkisinden kasıtlı biçimde yararlanıyordu.

"Aman aman, ağzından yel alsın," dedim alaycı bir şekilde ondan faydanalarak, "tüm saatler aynı anda dururs a ne yaparız biz."

Sonra da o meşum akşamın en şaşırtıcı olayı yaşandı. Ben konuşurken Ursula bembeyaz kesildi ve bayıldı.

Pat diye yıkıldı yere, hem de minyon birine göre abartılı yükseklikte bir gürültü çıkarak. Yaşandığına dair yemin edeceğim bir başka şey daha yaşandı o sırada, eğer umurunuzdaysa. Küçük telkâri saat yumuşak, insansı bir sesle tam o anda "Guguuk," dedi tekrar, yemin derim dedi, fakat bir önceki ötüşünün üzerinden en fazla iki-üç dakika geçmişti.

Ev Sahipleri Ansiklopedisi'ne baktım ve Ursula'yla kısa sürede tekrar konuştum. Fakat tabii ki aynı konuya dönmek mümkün değildi. O zamandan itibaren gayet açıkça görebildiğim yeni bir tedirginliğe kapılmıştı Ursula – belki de zaten belli etmeye uğraşıyordu ama bunu anlamak da zordu. Fakat onun bayılmasına sebebiyet verdiğim akşamın bir dönüm noktası olduğuna eminim artık. Her şeyi asıl o zaman berbat ettim; Ursula'yla bu meseleyi aşabilme şan-

sımı –belki de tek şansımı– o zaman kaybettim, ona yardım edebilirdim. Kendime de.

Bu hâliyle Ursula'nın epey bariz tedirginliğinin kötü bir etkisi oldu üzerimde. Evli bir kadının hayatında büyük bir sır varsa, bunu kocasından bütünüyle saklamakta daha başarılı bir iş çıkarması gerekir en azından. Bir kadının böyle meselelerde yetenekli olduğunu çoğu kişi kabul eder. Fakat iki eş ayrı milletlerden olduğunda bu durum bilhassa daha da zorlaşıyor sanırım.

Ursula'nın diğer tüm konularda bana karşı davranışlarında hiçbir değişikliğin (en azından bariz bir değişikliğin) olmaması ise her şeyi daha beter etmişti. Hem bu hiç bahsetmediğimiz kocaman önemli meselenin farkında olup hem de onun yanında tamamıyla rahat davranamıyordum artık. Küçülmeye başladığımı hissediyordum. Kucaklamalarında, bana karşı şevkatinde hafif bir küçümseme hissediyordum. Dünyayla kendi başına yüzleşecek yaşa gelmemiş çocuklara gösterilen ihtimam gibiydi: Samimi elbette; yürekten hatta; fakat denk gördüğün kişiye gösterdiğin alakadan farklı.

Bilinçli ya da bilinçsiz, Ursula beni bir konuda böylesine dışarıda bırakmanın telafisini diğer tüm meselelerde ihtimamını ikiye katlayarak yapmayı düşünüyordu bence. Zaman geçtikçe bu abartılı davranışları azalmayı bırakın daha da arttı çoğunlukla; bazen inandırıcı olamayacak kadar uyumluydu neredeyse. İçine düştüğüm durumu eşi ansızın dindarlaşan bir tanıdığımın hâliyle kıyaslarken buldum kendimi. "Böyle bir şeyden sonra o evlilikten hayır gelmez," demişti zavallı adam, ağlamıştı da anlatırken, hem de bir başka adamın karşısında. Kimsenin bir başkasının nerede olduğunu asla bilmediği, özgürlükçü türden o korkunç dinlerden biriydi üstelik. Dini genel anlamda eleştirmiyorum elbette. Din hakkında genel olarak söylenecek çok şey var. Sadece taraflardan birinin, diğerinin içine giremeyeceği bambaşka bir dünyaya girmesinin evlilik için iyi olmadığını söylüyorum. Ursula ise belki de tamamen başka bir dünyada değildi ama gizli bir dünyası olduğu kesindi, hem de anlayabildiğim kadarıyla kesinlikle berbat bir dünya.

Yalanlarını da yakalamaya başladım. Utanç duyuyorum bundan, o zaman da utanıyordum. Açıkçası kendimi tutamıyordum. Benzer durumlarda ya da benzermiş gibi görünen durumlarda başka erkekler de aynı şeyleri hissetmiştir herhalde. İnsan bazı engeller ve tuzaklar kurmadan edemiyor. Üstelik kısa süre içinde başka bir şey daha dikkatimi çekti. Ursula ile bu kadar yakın, birbirimize bu kadar düşkün olmasaydık içinde bulunduğumuz durumla daha iyi başa çıkabilirdik, ben de daha az ıstırap çekebilirdim. İnsanın tüm yumurtalarını aynı sepete koymamasının ne kadar *mantıklı* olduğunu anlıyorum artık. Ve bundaki bariz sağduyuyu görebilmem –ama bu sağduyuya göre kesinlikle hareket edememem– ikimiz için de kötü olan bir diğer meseleydi.

O zamanlar Rosenberg ile Newton'dan ayrılmış, kendi işimi kurmuştum. Kendime emlak danışmanı diyordum ama en başından itibaren küçük yatırımlar da yapıyor, bunun için borç alıyordum. Her zaman düze çıkmayı başarıyordum, bunun bir sebebi de gözümün asla çok yukarılarda olmamasıydı. O çok yukarılara ulaşmak ve tabii ki orada da kalmak istiyorsa, kendi babasının hatta tercihen dedesinin attığı temellerin üzerinde yükselmesi gerekir insanın. Babam öyle biri değildi, iki dedem de büyük bir iz bırakmamışlardı arkalarında. İşin doğrusu birisi küçük bir tefeciden fazlası değildi: Her şeye rağmen o günlerde epey yararlı olan bir meslek.

Tek başıma olduğum için aksi takdirde imkânsız sayılabilecek bir şekilde gözlemleyebiliyordum Ursula'yı. Müşteriler ve ilgililerin randevu almasında ısrarcıydım. Semtin çocuklarından Stevie adlı bir kız bakıyordu tüm bunlara, epey kotarmıştı işi, ta ki tüm öğütlerime rağmen şu Hintli öğrencilerden biriyle evlenip oralara gidene kadar. Diğer kız o kadar becerikli değildi; en ilginç özelliği de mütemadiyen hastalanmasıydı, art arda geliyordu hastalıkları, her biri de hastane raporuyla kanıtlıydı. Yine de işler yürüyordu: Günümüzde insanların çoğu verimlilik anlamında pek bir şey beklemiyorlar kimseden, özellikle de hayatınız boyunca sadece onlar için para kazanmanız gerekiyorsa. Bu günlerde insanlar bundan öyle bir suçluluk

duyuyor ve rahatsızlık hissediyorlar ki zorluklar ve gecikmeler dikkat çekmeden geçip gidiyor.

Bu nedenle önümüzde hiçbir randevu yoksa kendi mutlu yuvamda etrafa bakınır, Ursula'yı gizlice izlerken bulunabilirdim genellikle, şu saatçi adamını kıskıvrak yakalamayı umuyordum (bundan korkuyordum da belki).

Eve "beklenmedik" anlarda gelmeye başladım. Bazı günler aynı beklenmedikle son anda evden çıkmaktan da vazgeçiyordum.

Ursula, bu kadar erken eve döndüğüm için neşeyle dolup taşıyormuş gibi göründüğünde ya da önünde benimle ilgilenmekten ya da beraber eğlenmeye gitmekten başka bir şey yapmayacağı upuzun bir gün olduğunu keşfedip tatlı tatlı mutlu olduğunda duygulanıyordum sadece. Çünkü onu hiçbir uyarı olmadan evden saatlerce uzak tutmamın da bir amaca hizmet ettiğini düşünüyordum. Eğer benim bir randevu defterim varsa, o kadar uzaklardan geldiğine göre saatçi adamda da bir tane olmalıydı.

Birkaç farklı zamanda uzaklaşan adım sesleri duyduğuma eminim: Her seferinde de aynı adımlardı bence, epey hızlı ve zemine sertçe basan ama asla tam anlamıyla kaçış hâlinde olduğu söylenemeyecek adımlar. Bu evin arka kapısına tamamen ayrı bir yoldan da gelinebiliyor: Teslimat araçları için bir giriş yoluna çıkan betondan bloklarla kaplı bir patika. Ne var ki binanın bir cephesinden diğerine geçmek biraz sıkıntılı olabiliyor. Bir yanda epey dar bir patika var ki taşlarının yamuk yumuk yerleştirilmesinin yanında bir de ıslak, kaygan ve solmuş yapraklarla kaplı. Diğer tarafta ise çoğunlukla banliyölerde karşılaşılan tel örgülü bir kapı var, onu da kimse çok gerekmedikçe açmaz asla. Yani pusuya yatmak da pek elverişli sayılmazdı. Öte yandan eve girdiğim gibi Ursula'yı zorlayıcı sorularla boğacak kadar da alçalmamıştım henüz. Üstelik bu adımları evin *içinde* duymuyordum hiç; hep ön taraftaki küçük bahçeden hatta dışarıdaki yoldan geliyordu sesler. Şunu da hemen belirteyim, arka kapıdan gelen başkalarının adımları gayet net duyuluyordu çoğun-

lukla. Bu istisnai adımları işitmemin kendisinde garip bir şey yoktu, sadece istisnaiydiler ya da bana öyle geliyordu.

Bir keresinde, ama sadece bir kere, anlamlandıramadığım bir ses duydum. Bir kış gecesiydi ve her yer kar altındaydı. Eve özellikle erken mi dönmüştüm hatırlamıyorum. Karın sessizliğinden yararlanıp tel örgülü kapıdan birkaç adım ilerledim ve perdeleri sıkı sıkıya kapalı salon penceresinin altına eğildim. (Ursula'nın gözünden hiçbir ayrıntı kaçmazdı.) Sık sık yaptığım bir şey değildi bu. Bir kere sadece zifiri karanlıkta yapılabilirdi böyle bir şey. Ayrıca pencereden ya da duvarın arkasından şu tik tak eden saatleri dinlemek zorunda kalmaktan hiç hoşlanmıyordum. Üstelik burası Ursula'nın genellikle beni beklediği odaydı; büyük yumuşak koltukların olduğu ve kömür ateşinin yandığı oda. Bir süre sonra doğruldum ve pencerenin buz gibi soğuk camına dayadım kulağımı. Özellikle o akşam içeriyi dinlememin sebebi bir çeşit içgüdü ya da telepatiydi herhalde.

Bir ses duydum, kesinlikle tuhaf bir sesti, hem de birçok açıdan. Bir adamın sesi olduğu belliydi fakat tanıdığım birine ait değildi kesinlikle. Her halükârda evimize çok az erkek misafir gelirdi. İkimizin de tercihi bu yöndeydi.

Epey tekdüze, fazlasıyla kulak tırmalayıcı bir sesti. Bir şeyler diyor, sonra sessizlik oluyor, ardından başka bir şey diyordu. Sessizlikmiş gibi gelen sırada Ursula konuşuyordu sanırım, sonra da adam cevap veriyordu. Kendimi ne kadar zorlasam da Ursula'yı duyamıyordum hiç, adamın söylediklerinden ise tek kelime anlayamamıştım. Tabii ki, diye düşündüm: Adam yabancı dilde konuşuyor. Ursula'nın da sesi hiçbir zaman o kadar yüksek çıkmazdı zaten (Shakespeare bunun kadınlarda iyi bir özellik olduğunu söylemiyor mu?), zaten ben de gizli gizli birilerini dinlemekte tecrübeli sayılmazdım çünkü o andan önce böyle bir teşebbüste nadiren bulunmuştum.

Duyduğum andan itibaren adamın sesini, o hızlı, sağlam adımlarla ilişkilendirdim. Tam da o adamın sahip olacağını beklediğim sesti bu. İkisini birbirine ilişkilendirmeye meyilliydim şüphesiz ama

bence bir ilintiden fazlasıydı bu. Sadece şöyle diyeyim, o adımlar bu adama aitti kesinlikle. Hepsinin üstüne adamın büyük ihtimalle yabancı dilde konuşması da mülküme izinsiz giren herkese, tüm davetsiz misafirlere karşı daha da öfkelendirdi beni.

Ursula arada hiçbir açıklık kalmayacak şekilde kapatmış olsa da perdelerin arasındaki ince bir yarıktan görülebilecekmişim gibi eğildim tekrar ve kalbimin güm güm attığını fark ettim. Birçok adamın başına gelen şu kalp krizlerden birini yaşasam ne kadar da saçma olurdu! Aklımdan da geçti bu düşünce fakat tüm bedenimi saran öfke kasırgasını dindirmeye yaramadı hiçbir şekilde. Dimdik doğruldum (olduğumdan daha uzundum sanki) ve kendimi kaybetmiş bir hâlde pencereyi tıklattım her zaman sağ serçeparmağıma taktığım annemin yakut yüzüğüyle. Çıkan ses hemen yolun aşağı köşesindeki kiliseden bile duyulmuştur herhalde. En nihayetinde bir çeşit tepki göstermiştim. Camı tıklatırken küçük kar taneleri yağmaya başladı yine. Belki de sulusepken demek daha doğru olur.

Sol tarafımdaki ön kapı açıldı ve Ursula sulusepken yağan karanlığa atıldı. Yüksek topukları yamuk yamuk taşların üzerinde tıkır tıkır ediyordu. Eve geldiğimde beni karşılamak için şık giyinirdi hep; ikimiz de hoşlanıyorduk bundan.

Bana doğru seslendi. "Sevgilim!"

Açık kapıdan dışarıya süzülen gümüşümsü geniş ışık huzmesinin içindeyken bir çocuk tiyatrosundaki periler gibi görünüyordu.

"Sevgilim, ne oldu?" diye seslendi.

Ellerini omuzlarıma götürdü ve her ne kadar karla kaplı olsalar da geri çekmedi. Birinin kaçması için zaman kazandığını anladım hemen. Ne var ki onu kenara itecek, o buz gibi beyazlığın içine atacak gücü kendimde bulamadım.

"Kim konuşuyordu seninle?" diye bağırdım. Fakat içimdeki o sıkıntıyla birleşince tamamıyla saçma sapan, çatlak bir ses çıktı ağzımdan.

"Şapşal oğlan!" dedi Ursula, ikimizin de affedemeyeceği kadar

büyük bir güç kullanmadan onu kenara atamayacağım bir şekilde tutuyordu beni hâlâ.

"Kim?" diyebildim çatlak bir sesle yine, sonra da öksürmeye başladım.

"Kuş ötüyordu sadece," diye cevap verip bıraktı beni tamamen. İstemediği bir şeyi ona zorla söylettiğimin farkındaydım. Beni bırakmaya da zorlamıştım onu: Evet, bir misafirin o zamana kadar kaçacak vakit bulabileceği doğruydu fakat aynı zamanda Ursula'yı beni kucaklamaktan alıkoyacak şekilde davrandığım da doğruydu.

Öksüre öksüre, zorla nefes alarak, tamamıyla gülünç bir durumda eve daldım; içerideyse hiç de gülünç olmayan bir şey vardı. Hol ve salon loş sayılamayacak kadar karanlıktı (bu ışıkta bir şeyler okumak bile zor olurdu diye düşünecektim daha sonra) ama her ne kadar pek aydınlık olmasa da gerçekten orada bir kuşun durduğunu gördüm: Bir yere tünememişti sadece, kanat çırpıyordu, salon tavanının hemen altındaydı ve birkaç kere pata küte avizeye bile çarptı.

Epey korkunçtu, üstelik aptal durumuna da düşmüştüm. "Çıkar şunu! Çıkar şunu evden!" diye bağırdım. Ellerimle gözlerimi kapattım, kulaklarımı da kapatabilsem kapatırdım.

Birkaç saniye sürdü sadece. Sonra Ursula odaya girdi arkamdan ve kapıdaki düğmeyi çevirip ışığı sonuna kadar açtı. Yüzünde hafiften mesafeli bir ifade vardı, sanki ciddi bir uyarının görmezden gelinişinin kaçınılmaz sonuçlarına şahit oluyordu gönülsüzce.

"Kuş ötüyordu sadece," dedi tekrar sakin sakin.

Fakat ışık açıldıktan sonra Ursula'nın oturmuş olduğu koltuğun karşısındaki koltuğun minderini gördüm. Karşısında birileri oturmuştu ve çukuru düzleştirip kanıtları ortadan kaldıracak zamanı olmamıştı.

Kuş ise aydınlıkla beraber ortadan kaybolmuştu tamamen.

Elimden gelen tek şey öksürük nöbetimle ilgilenmek için kendimi üst kata sürüklemekti. Kaydadeğer bir zaman sonra tekrar aşağıya indiğimde koltuğun minderleri alındığı dükkândaki kadar

düzdü, Ursula ise ayaktaydı ve bana bir kadeh şeri uzatıyordu. Bu küçük âdetleri neredeyse her akşam yerine getiriyorduk.

O gece yan yana yatarken Ursula'nın önce bir koltuğa, sonra da niyeyse her zamanki diğer koltuğunda oturmuş olabileceği de geldi aklıma.

Her halükârda Ursula arada sırada bir adamın saatlerle oynamak için geldiğini itiraf etmişti bir kere; ve az önce bahsettiğim o akşamdan altı ay sonra üçüncü bir şahısın da şahitliğini dinledim. Hem de nasıl birinden!

Genç Wally Walters'tı anlatan. Sevdiğim bir adam değildir – tabii kendisine adam denilebilirse. Tüm banliyönün onun ağzından çıkanlara uymaktan başka yapacak bir şeyi olmadığına inanıyor sanki. Her konuda fikri vardır, burnunu sokmadığı şey olmaz – en azından buna uğraşıyor. Ne yazık ki Mahalli Kilise Konseyi üzerinde bir nüfuzu var ve o başına geçtiğinden beri Amatör Tiyatro Topluluğu'nun eski hâliyle alakası kalmadı. Üstelik normal biri olmadığına dair de kuvvetli şüphelerim var. Savaş sırasında gördüm böylelerini, fakat mütemadiyen ateş altında kalan insanların neredeyse her şeye mazareti var bence. Bizim banliyömüzdeyse diğer tarafın argümanı ne olursa olsun hâlâ karşı çıkılıyor buna. Ne olursa olsun her karşılaştığımızda selam verir genç Walters, herkese karşı böyledir ve onunla tartışmaya girmek gibi bir isteğim yok. Ayrıca böyle bir şey şu anda bir hata olurdu büyük ihtimalle.

Genç Wally Walters hiçbir zaman normal bir şekilde "Günaydın," ya da "İyi akşamlar," demez, en kötü ihtimalle "Merhaba Joe," gibi gelişigüzel ve kişisel bir şeyler bulur hep, sonra bir bakarsın koluna dokunmaya çalışıyor. Herkese çok yakın arkadaşıymış gibi davranmaya dikkat eden birisidir yani.

O akşam da öyleydi – çünkü o akşam başka bir şeyler daha yaşanıyordu.

Köşeyi dönüp evimi gördüğüm sırada "Merhaba Joe," diye şakıdı Wally Walters. "Bir şeyleri kaçırmak için tam zamanında geldin."

"İyi akşamlar," diye karşılık verdim. Söyleyecek saçma bir şeyler bulur hep, ben de lafının peşine takılmayı her zaman reddetmeye dikkat ederim, zaten çoğunlukla peşine düşmeye değecek bir şeyler de söylemez.

"Bir şeyleri kaçırman için tam zamanında geldiğini söyledim."

"Öyle dedin, duydum," dedim gülümseyerek.

Gelgelelim söylemek istediği şeyden onu hiçbir şey alıkoyamazdı, köyün delisi gibiydi.

"Her tarafı saatlerle dolu upuzun bir adam," dedi Wally Walters. "En az bir kilometre boyunda bir adam."

İtiraf etmek gerekirse bu sefer de ben onu koluna tutundum. Her halükârda o yumuşak gözlerini kaçırmadan bakıyordu bana, fark ettiğim üzere herkese böyle bakıyor zaten.

"Üstü başı saatle yüklüydü," diye devam etti. "Sırtı, şapkasının siperi. Şu şarkıdaki gibi. İki elinden sarkaçlar ve ağırlıklar sarkıyordu. Tam zamanlı bir güreşçi kadar sağlamdır beli ve kolları herhalde. Yüzünün tamamını göremedim. Yazık oldu. Tamamını görmek için bir şilin verirdim. Ama eski moda bir cenaze levazımatçısı gibi giyinmişti. Geniş siperlikli kara bir şapka – saatleri taşımak için herhalde. Üstünde de uzun siyah bir palto vardı – hakiki bir eski komodin denilebilir herhalde. Belki de bir çeşit casustur. Ne dersin? Bir aile dostu sanırım. Sanki orada yaşıyormuş gibi ön kapından dışarıya çıktı. Bu arada bir boğa yılanı gibi sıkmayı bırakır mısın beni? Uygunsuz bir şey söylemedim, değil mi?" Söylediğini ve benim de onun söylediğini bildiğimi biliyordu tabii ki.

"*Sen* neredeydin peki?" diye sordum elimi çekerken. Abartılı bir tepki vermemeye kararlıydım.

"Doktor Young'dan çıkmıştım. Eğer ilgini çekiyorsa skleroz hastalığı için para topluyorum, doktorun cevabı pek de iç açıcı değildi."

"Adam nereye gitti?" diye sordum, gayet sakin ve rahattım; hatta neredeyse onun gibi davrandığımı düşündüm.

"Tiktakçıdan mı bahsediyorsun?"

Wally Walters az önce tasvir ettiğim minvalde dik dik bakmaya devam ediyordu bana. Bakışları göründüğü kadar delici mi yoksa sadece rol mü kesiyor karar veremedim hiç.

Başımı aşağı yukarı salladım ama sabırsızlığımı belli etmedim.

"Yani," dedi Wally Walters, "şu kadarını söyleyebilirim. Görebildiğim kadarıyla diğer evlere uğramadı."

"O zaman," diye karşılık verdim, elimden geldiği kadar umursamazca, "adamı yolun bir kısmına kadar takip ettin?"

"Sadece gözlerimle, Joe," dedi şu hafiften alaycı samimiyetiyle: "Fakat ortadan kaybolana kadar ayırmadım gözlerimi üzerinden. Kapı kapı dolaşan herhangi bir satışçı gibi davranmıyordu. Özel bir ziyarete gelmiş gibiydi size. O yüzden anlatıyorum sana. Özel saatler mi topluyorsunuz, Joe?"

"Evet," dedim, ona hiç bakmadan. "İşin doğrusu eşim saat topluyor."

"O zaman bu defa epey tuhaf saatler önerilmiştir kesin kendisine," dedi Wally Walters da. "Güle güle, Joe." Kendisine göre günün özel zamanını bir başka kişiyle paylaşmak için sağına soluna bakına bakına çekip gitti sonra da.

Fırtına gibi daldım ben de eve, kapıları çarpa çarpa gezindim içeride ama her zamanki rutinimize uygun biçimde şık giyinmiş Ursula'yı bulamadım.

Sonunda mutfakta yakaladım onu, ravent doğruyordu, en sevdiği sebzelerdendi bu. "Üzgünüm, sevgilim," dedi, ellerini önlüğüne silerek beni öpmek için uzandı. "Ben geç kaldım, sense erken geldin."

"Yok," dedim. "Ben geç kaldım. Misafirimizi kıl payı kaçırmışım."

Ve genellikle olduğu gibi saatlerden biri tam da o ânı seçti bana bağırmak için. "Guguk. Guguk." Ama sadece beş-altı kere öttü sanırım: Saat kaçsa o kadar işte.

"Evet," dedi Ursula gözlerini benden uzaklaştırarak, öpmemişti bile beni. "Saatlerin tamamının ayarı yapıldı."

O kadarı belliydi. Evin her yerinden neredeyse aynı anda çınlamalar ve gıcırtılar yükseliyordu.

"Epey işe yaramıştır," dedim boşu boşuna alayla, "yardımcı olmuştur" demiştim belki de.

"Yapılması fazlasıyla gerekliydi," dedi Ursula sakin sakin, ama her zamankinden daha canlıydı, en azından bu özel konuda. Sanki hızlı etki gösteren bir tonikten iki doz almıştı. O zaman bile afallatmıştı beni bu. Sanki benim zorlamalarıma, sorgularıma ve genel laf sokmalarıma karşı yapay bir şekilde kendisi olarak kalıyordu. Onu suçlamayacağımı bile düşünmüştüm.

Derken –birkaç hafta sonraydı sanırım, ama iki ya da üç ay sonrası da olabilir– yerel gazetelerin "hırsızlık" diye tarif ettiği olay geldi başımıza. Esasında bir hırsızlık olayı değildi çünkü her ne kadar gece gerçeklese de neredeyse hiçbir şey alınmamıştı. Sadece sıkıntıdan ve genç yaşta kolayca para kazanabildikleri için her şeyi parçalamayı seven şu modern genç serserilerdendi herhalde; şartlar uygunsa insanları da dövüyorlardı. Evimizi mahvettiği için hiç kimse tutuklanmadı. Zaten çok nadiren yakalanıyor böyleleri. Çocuklar biz yaşlılara karşı birbirini koruyorlar, özellikle de bir nebze mülke sahip olduğumuzu gördüklerinde.

O sırada Ursula'yla hafta sonu için tatile çıkmıştık, yoksa gece uyanır ve sopayla, silahla peşlerine düşerdim serserilerin, tıpkı bizi katliam için kışkırtırken albayımızın söylediği gibi. Dört hafta sonundan birinde tatile çıkmayı kural hâline getirmiştik. Düzenli aralıklarla tedbili mekânın Ursula'ya iyi geldiğini düşünüyordum; her zaman gerçekleşeceğine güvenebileceği kısa bir mola. Onu saatlerinden uzağa götürmek de hoşuma gidiyordu ama onlarsızken tam anlamıyla eskisi gibiymiş gibi görünmüyordu hiç. Arabayla farklı küçük otellere gidiyorduk – altmış-yetmiş kilometre uzaklıkta, bazısı deniz kıyısında olan sessiz kasabalara gidiyoduk: Cuma akşamından pazar akşamına kadar kalıyorduk oralarda. İtiraf etmek gerekirse zamanımızı ekseriyetle yatakta geçiriyor, yemekler odamıza gelsin

diye fazladan para ödüyorduk. Arkadaşlarda kalmaya gitmiyorduk hiç; tek olmasa bir sebebi de buydu. Bence arkadaşlarda kalmak ne olursa olsun rahatlatıcı değildir çoğu zaman.

O pazar sabahı otelde uyandığım gibi Ursula'nın farklı göründüğünü düşündüm. Üstelik kendisini sadece arkadan görmüştüm. Yatakta doğruldum ve bu sefer iyice baktım ona, başını benden uzağa çevirmiş uyuyordu, ağzı hafif aralıktı. Derken dikkatimi neyin çektiğini fark ettim: O güzel sarı saçlarında aklar belirmişti ve daha önce ışık, onları ortaya çıkaracak biçimde üzerine hiç düşmediği için fark etmemiştim bunu. Sabahın erken saatlerinin o kuvvetli gün ışığında Ursula'nın saçlarındaki aklar tel tel değil de şeritler hâlinde ortaya çıkmış gibiydi. Bu görüntü karşısında derin bir üzüntüye ve kaygıya kapıldım.

Ursula asla uyku sorunu çekmezdi. Ona dair birçok güzel özellikten biriydi bu. O sabah –sanırım epey uzun bir süre boyunca– ona baktığım esnada fazlasıyla çökmüştü; fakat birdenbire –çoğu insan gibi– sadece uyanmakla kalmayıp yatakta doğruldu. Yüzünün iki yanına götürdü ellerini, sanki korkunç bir şeye şahit olmuştu ya da içinde ve etrafında böyle bir şey hissetmişti. Gözleri ardına kadar açılmıştı, üstelik epey farklı görünüyorlardı – sanki başka birisine aitlerdi.

Sarılıp kendime çektim onu fakat bu esnada bile ondaki değişimin daha da ilerlediğini görebiliyordum. O berrak, kuvvetli, tatil günü ışığında daha önce hiç fark etmediğim yüz çizgilerini, derinin sarktığı yerleri ve çirkin izleri görebiliyordum. Her ne kadar kaçınılmaz olsa da tüm böyle yakın ilişkilerde kötü bir andır bu sanırım. İtiraf etmek gerekirse fazlasıyla etkilenmiştim. İkimiz için hatta dünyadaki herkes için öyle üzgündüm ki Ursula'nın bir daha asla ama asla eskisi gibi olmayacak o değişmiş saçlarına doğru hüngür hüngür ağladım; aynı şekilde Ursula da bir daha eskisi gibi olmayacaktı asla.

Uygun anlarda ağlamaktan utanç duymamalı, kendimizi tutma-

ya uğraşmamalıyız bence, tabii ki kalabalık içinde değilsek; fakat ağlamak o esnada pek de iyi gelmedi bana. Aksine tüm gün boyunca Ursula'da daha fazla tuhaflıklar görmeye başladım, mesele sadece görünüş ya da gençlik değildi, ruhu ve tavırları da değişmişti. Aynı kadın gibi değildi işte, benimse aklım gittikçe daha da karışıyor, kendimden iyice şüpheye düşüyordum. En iyi zamanlarda bile kendimden kolaylıkla şüpheye düşebilirim ama bu gerçeği neredeyse hep saklamayı başarırım, anlaşılan insanlar da bundan memnunlar genellikle.

Tüm bunların üzerine yuvamıza döndüğümüzde önceden bahsettiğim üzere evi harap bir vaziyette bulduk. Saat epey geçti, on birden epey sonrasıydı, eminim; ilk fark ettiğimiz şey ise ön kapının kilidinin zorla açıldığıydı. Genç serseriler bir şerit plastiğin kullanıldığı alışıldık numarayı bile yapmamışlardı. Vura vura kilidi yerinden çıkarıp içeriye düşürmüşlerdi sadece. Her zaman tam olarak ellerinden geldiğince hasar bırakmayı hedeflerler tabii ki – hatta anlaşıldığı kadarıyla tek hedefleri budur. Ursula'yla evimizin her odasında gurur duyacakları bir iş çıkarmışlardı – anne babaları ve öğretmenlerini hatta tüm nesillerini bile gururlandıracak bir iş. Bilhassa saatlerin hepsini durdurmuşlardı – tamamını (Ursula kısa süre içinde durumun böyle olduğunu teyit etti); birçoğunu da Humpty Dumpty gibi tekrar birleştirilemeyecek biçimde paramparça etmişlerdi, böylelikle bahçemizdeki ilk saat cenazesini gerçekleştirmek zorunda kaldık. Ertesi gün ilgilendim bununla. Serseriler farklı farklı elektrik sayaçlarını da sökmüşlerdi – yapılması her zaman pek kolay bir iş değildir. Ursula'nın karanlıkta odadan odaya topuklu ayakkabılarıyla koşturup durmalarını, değerli saatlerine yapılanları teker teker keşfettikçe küçük inlemeler ve çığlıklar koparışını hâlâ duyabiliyor hatta bir nebze gözümün önüne getirebiliyorum. Asla unutamayacağım herhalde. Aslında unutmayacağımdan eminim çünkü yuvamda ve evlilik hayatımda nelerin döndüğüne dair ilk defa bariz ve bilinçli bir fikir edinmiştim bu sayede.

O andan itibaren şu tuhaf adam, uzman eve sürekli girip çıkar oldu – hasarı gidermek, saatleri yenilemek için. Böyle bir durumda zorluk çıkaramazdım, birçok defa evi ziyaret ettiğine de eminim fakat bir kere bile görmedim onu, o sıralarda kendisini görmüş ya da bunu itiraf edecek birini de bulamadım üstelik.

Wally Walters'a *bile* soracak kadar alçalttım kendimi.

Yeni otobüs garajının yanından geçen yolda salına salına yürürken bir güneşli öğleden sonrasında durdurdum onu. Onunla karşılaşmak için özellikle uğraşmıştım. Altında solgun leylak kumaştan pantolon, üstündeyse fıstık ezmesi rengi, göğsünün pürüzsüz derisini açıkta bırakan, düğmeleri neredeyse göbeğine kadar inen açık kızıldan bir ipek gömlek vardı. Yanına gitmek için karşıdan karşıya geçmiştim.

Ona bu isimle hitap etmekten hep kaçınmış olsam da, "Wally," diye seslendim. "Şu bahsettiğin tuhaf adam var ya. Hatırlıyor musun?"

Abartılı olduğu bariz bir yavaşlıkla başını yukarı aşağı salladı. O yumuşak bakışları üzerimdeydi şimdiden.

"Üstü başı saatle dolu olan hani?" diye devam ettim.

"Hatırlıyorum tabii," dedi Wally Walters.

"İşte," diye devam ettim gereğinden fazla nefes alarak, "onu gördün mü bir kere daha?"

"Ben değilim, dedi sinek.* Küçük gözümle hiçbir şey görmüyorum artık. Aynı şeyi iki defa hiç görmedim. Bunu sen de unutmasan iyi olur, Joe. İşine yarayabilir."

Ben burnumdan solurken, o sakin sakin duruyordu. Hava sıcaktı ve her halükârda ter içinde kalmıştım. Aptal gibi hissediyordum ve tam da böyle hissetmem niyetlenmişti belli ki.

"Başka bir şey var mı, Joe? Hazır ikimiz de burada böyle baş başayken."

"Yok, teşekkürler."

---

* Kökeni Mary Howitt'in "The Spider and The Fly" şiirine dayanan bir deyiş. *–çn*

Sonra da yürüyüp gitti, belli bir yere gitmediği belliydi; fakat eski usül, günlük sütler kadar havalıydı.

Teşvik edici bir konuşma değildi ve zaten tam anlamıyla cevabını bulmak istemediğim bu merak konusunu dindirmeye yardımcı oldu. Önüme fırsat çıktıkça soruşturmaya devam ettim ama çoğu zaman karşımdaki kişiden aldığım tek karşılık hâlimden utanmaları oldu. Evime bu kadar sık gelip giden adama dair dışarıda hiçbir iz bulamadım; tıpkı polislerin genç serserilerin herhangi bir izini bulamadıkları gibi.

Adamın mütemadiyen eve geldiğine dair en ufak şüphem yoktu aslında. Mesela bir keresinde epey olağanüstü bir şey yaptı. Bir akşam eve geldiğimde, o ağır saatlerden birini, zemin döşemesinde kocaman bir delik açacak kadar sertçe yere düşürdüğünü anladım. Her nasılsa saati ben gelmeden önce kaldırıp yerine asmışlardı; fakat delik kaçınılmaz olarak hâlâ yerindeydi; zavallı Ursula en kısa zamanda bunun tamirinin yapılması için öylesine çaresizce ısrar etti ki ertesi sabahı bizim semtin tanıdık inşaatçısı Chivers'la geçirmek zorunda kaldım, o çalışırken ben de bütün otoritemi üzerinde kullandım adamın.

"Bu saatler biraz kontrolden çıkmadı mı?" diye sordum Ursula'ya alaycılıkla.

Cevap vermedi, söylediğimden hoşlanmışa da benzemiyordu.

Artık genellikle alaycılığı hatta bu konuda herhangi bir yorum yapmayı bırakmıştım. Ursula'nın kendinde olmadığı açıkça ortadaydı.

O eski ışıltısını tekrar yakalamakta başarısız olmuştu tamamen – hem de ilginç misafirimizin ilgi alakasına rağmen, diye düşünmeden edemiyordum. Hem de adamın doğru düzgün bir hizmet sunmuş olmasına rağmen; yani tamir edilebilecekler edilmişti, dört bir yanımdaki yenilemeler ise elbette bana göre gereğinden fazla ve gürültülüydü. Yine de Ursula berbat görünüyordu, hareketleriyse sadece ellerini ovuşturmaktan ibaret gibiydi genellikle – gerçekten, ellerini

ovuşturuyordu. Bir odadan diğerine saat başı sadece ellerini ovuşturarak gidebiliyor gibiydi. Hayatım boyunca böyle bir şeyin kasıtlı olarak yapıldığını görmemiştim ve her gördüğümde ürküyordum. Üstüne üstlük bir sonraki kır otelinde geçireceğimiz tatil hafta sonumuz geldiğinde Ursula gitmeyi istemedi. Hatta tam olarak "kendisinin de gelmesinin bir işe yaramayacağını" söyledi üzüntüyle.

Onunla konuşuyor, konuşuyor, konuşuyordum elbette. Bir kriz ânıydı, geri dönüşün olmadığı bir nokta, tabii böyle bir şey varsa; fakat kaçınılmaz ve gizemli bir şekilde beni bekleyen şeylerin yanında bunun bir hiç, tam bir hiç olduğunu biliyordum.

Ursula ile hiçbir yere gitmedik bir daha. Hatta tanımlaması nadiren mümkün olan meseleler üzerinde alçak sesli, tuhaf tartışmalara tutuşmak dışında pek bir şey yapmıyorduk artık. Bir kere hırsız girince evinize, orasının bir daha asla eskisi gibi olmadığını, eksiklerin yerine koyulanların asla özgünleriyle eşit olamadığını sık sık duyardım. Fakat Ursula mütemadiyen öyle solgun ve hastaydı ki, onunla ilk tanıştığım hâlinden öylesine farklı görünüyordu ki işin içinde başka bir şeylerin olabildiğinden şüphelenmeye başladım.

Diğer adamla bir çeşit anlaşmazlığa düştüklerini varsaymamak zordu fakat bu anlaşmazlığın ne hakkında olduğunu kestirmek de çok kolay değildi. Gerçekten bir tartışmanın yaşanmadığına dair küçük ama bağımsız bazı kanıtlar da vardı sanki. Önceden farklı saatlerin yerlerinin değiştirildiğini, cilalandıklarını fark ederdim hep; üstelik zaman zaman daha önce hiç görmediğim yeni saatler de çıkardı ortaya. Ama aylardır saatlerde hiçbir değişiklik görmüyordum, sadece genel, atıl bir mahzunluk vardı üstlerinde; yeni bir saat de gelmemişti kesinlikle. Uzun adamın yaşadığımız son olay nedeniyle korkup korkmadığını düşündüm, belki de bir kereliğine hepsiyle ilginip sonrasında asla uğramayacağını söylemişti. O sırada evde bulunmayışımızı tasvip etmemişti belki de (hem bütün bu o zamanı sadece yatakta yayılarak geçirmemiş miydik?). Belki de bu yüzden evden bir akşamlığına bile çıkmamıştık sonrasında, çıkacak gibi de

görünmüyorduk. Fakat tüm bunlar hakkında Ursula ile birbirimize tek kelime bile etmiyorduk elbette.

Bu da neyin döndüğünü tahmin edebilmem için daha fazla özgürlük tanıdı bana, zaten ne yaşandığını az çok doğru biçimde anlayabilmiştim. Şu hayatta hiçbirimizin herhangi bir şey öğrenmediğini gördüm ben – yani ilk defa öğrenmiyoruz demek istiyorum. Zaten her şeyi biliyoruz, bireyler olarak elimizden gelen, öğrenmeye uygun olduğumuz her şeyi biliyoruz; başka insanların bizim için en iyi ihtimalle yapabileceği tek şey, bir dizi meşguliyetten çok az farklı başka bir meşguliyet dizinine geçmemiz için beynimizi hafiften mıncıklamasıdır.

En nihayetinde Ursula öyle çökmüştü ki bir doktora görünmesi gerektiğini düşündüm, oysa doktorlardan hiç hazzetmem. Kendi mesleğimde neler döndüğünü biliyorum, o yüzden tıp sektörünün genel anlamda daha farklı olması için hiçbir neden düşünemiyorum. Yine de bir şeylerin yapılması gerekiyordu; ve insan kendisini benim düştüğüm gibi koşulların içinde bulunca her şeye tutunabiliyor. Fakat Ursula, ne kadar yalvarırsam yalvarayım Doktor Tweed'i ziyaret etme önerimi kesinkes reddetti.

Birbirimize tek kelime etmeyi geçtim, başka bir şey de yapmadığımız bir haftanın –en az bir haftanın– ardından kısa da olsa konuşabildik bu konuda. Ursula kirli beyaz renkteydi; saçlarındaki beyazlar öyle artmıştı ki bir kere gören ne olduğunu fark ederdi hemen; üstelik epey bir kilo da vermişti. Güzel görünmek için herhangi bir çabada bulunmayı tamamen bırakmıştı, oysa önceden buna ne kadar da dikkat eder, bu da benim ne kadar hoşuma giderdi. Ve dediğim gibi tek kelime ettirmiyor, yaptığım hiçbir şeyi yapmıyordu. Her akşam çaresizce oturuyor, evin içinde çınlayan saatleri çaresizce dinliyorduk.

Ursula'nın doktorlara karşı tavrı benimki gibiydi hep, onu sevmemin bir diğer nedeni de buydu zaten. Fakat aynı nedenden dolayı bu konuda onu sıkıştırmak da zorlaşmıştı.

"Hayır," diyor, biraz gülümsüyor ve o güzel başını iki yana sallıyordu sadece. Evet, her şeye, tüm değişimlere rağmen hâlâ güzeldi başı benim için.

Sarılıp öpüyordum onu. Ayaklarına kapanıyor, kucağında ağlıyor, yalvarıyordum. "Hayır, hayır," diyordu yine, üstelik artık gülümsemiyor, başını da sallamıyordu.

Ben de elimden gelen en iyi şeyi, tek şeyi yaptım, kendim gittim Tweed'e.

Tabii ki bir işe yaramadı. Tweed sadece resmi duruşundan şaşmayıp "hastayı muayene etmeden" hiçbir şey söylemeyeceğini belirtti. "Muayene" edilmeyi reddettiğini tekrarladığımdaysa (ve gerçekten onun tavrını eleştirmekte zorlanıyordum) gülümsedi, "O zaman, Joe, o kadar hasta değil kadın demek ki," dedi sadece. Tweed bana Joe der, oysa ben kendisine Doktor Tweed diye hitap ediyorum. Tabii ki benden yaşça epey büyük, kendisini çocukluğumdan beri tanırım. Şu yeni doktorlarla aynı dilde konuşmakta zorlanıyorum. Nesiller arasında doğduğum için herhalde.

İtiraz etmeye çalıştım. "Ama kocasıyım ben," diye bağırdım, "onun için çok endişeleniyorum."

"Seni muayene edebilirim," dedi Tweed yarı şakacı yarı ciddi bir tavırla, dik dik bakıyordu bana.

Tabii ki yaşananların tuhaf ve boğucu arka planını anlatmaya teşebbüs etmek bile söz konusu olamazdı.

"Bir tür harici kuvvetin etkisi altında, onu neredeyse öldürecek bu," diye bağırdım. Sadece bunlar çıkabilmişti ağzımdan ve tabii ki kulağa çok saçma geliyordu.

"Bak, Joe," dedi Tweed, profesyonel bir şekilde uzlaşmacıydı ama aynı zamanda kararlı bir şekilde susturuyordu beni. "Bak, Joe. Seni muayene etsem daha iyi *olacakmış* gibi düşündürüyorsun beni. Ama daha hoş bir fikrim var. İstersen ikiniz için ortak bir randevu ayarlayalım, ikinizi birden muayene edeyim? Eşin bunu kabul edecektir herhalde."

"Etmez," dedim inatçı bir öğrenci gibi.

"Ah, siz kocalar yok musunuz! Hiç mi otoriten kalmadı? Joe, utanıyorum senden."

Sanırım buna benzer bir şeyler daha konuştuk ama Tweed'in lafını şöyle bitirdiğinden eminim: "Tamam, eşini muayane ederim tabii. Gerçekten isterim bunu, Joe. Ona söyleyebilirsin bunu. Salı ya da perşembe hariç randevu için arayabilirsiniz."

Arabayla oradan uzaklaşırken bir şarlatana, gerçek bir şarlatana başvurmayı düşündüm – doktor olmayan ama her şirkette birilerinin methederek bahsettiği şu kişilerden birine.

Sonra bir rahibe danışmanın da bir diğer ihtimal olabileceği geldi aklıma.

Eve dönerken arabada hangi rahip ya da papaza danışılabileceği üzerine düşünüyordum – belki de tasalanıyordum desem daha doğru olur. Papa John olsun ya da olmasın, Ursula ile farklı mezheplerden olmamız zorlaştırıyordu meseleyi; üstüne üstlük Ursula saatler ve onların bakıcısıyla paylaştığı hayatından nasıl uzak tutuyorsa beni, inancı konusunda da aynı şekilde dışlıyordu. Ayrıca görebildiğim kadarıyla kaydadeğer bir zaman boyunca bu meseleyi bir kenara atmıştı. Ursula'nın resmi inancı, diğer meşguliyetiyle hiç uyumlu değildi muhtemelen. Üstüne üstlük ben de kendi İngiltere Kilisesi papazımla selamlaşmanın ötesinde çok bir şey yapmıyordum. Yayınlara aboneydim, aylık cemaat dergisine de düzenli reklam veriyordum ama o kadardı işte. İnançların karışık olduğu evlerde sorun çıkmadığı görülmemiştir. Zaten en nihayetinde Ursula'yı günah çıkarmaya ikna etmeye çalışmak, onu Tweed'i görmeye ikna etmeye uğraşmaktan farksız olacak diye karar kıldım. Ursula kendi içine kilitlemişti kendini, anahtarı da ya atmış ya da artık bize ziyarete gelmeyen bir başkasına güvenip bırakmıştı.

Tweed'le görüşmem aklımı rahatlamak bir yana ıstırabıma yeni bir düğüm daha atmıştı, çaresizce tutunduğum son tedbir olan bir rahibe danışma fikrinden de kısa sürede umudu kestim. Zaten en

iyi ihtimalle bir rahipten ne yapmasını bekleyebileceğime dair çok az fikrim vardı. Bu arada eve de ulaşmıştım, araba süremeyecek kadar gergindim. Arabayı her ne kadar mümkün mertebe sakin sakin sürsem de o gün yola çıkmasam daha iyi olurdu aslında.

Şu yeni mağazanın dışındaki saatin (rakamların yerinde bir sloganı oluşturan harflerin bulunduğu çokgen bir saatti) yanından ilerlerken saatin üçü geçtiğini gördüm, bense daha öğle yemeği için bile durmamıştım bir yerde. Ursula'ya şöyle bir bakıp ihmal ettiğim işyerine uğrarım diye düşünüyordum. Tweed'i görmeye gittiğimi biliyordu Ursula, o yüzden bir mazaret uydurmam gerekecekti.

Ursula ön kapıyı bana açarak yerine getirdiği küçük merasimimizi artık pek takdir etmiyor gibiydi, ben de o günlerde kendi anahtarımı kullanıyordum. O öğleden sonra kapıyı açtığım gibi kaosun ilk emareleri önüme çıkmaya başladı.

Ursula ile arkadaşı oraya koyduğundan beri, belirleyici tüm hatlarını ve şeklini kaybedecek kadar süslenip kahverengi tahta işçiliğiyle oyulmuş uzun bir saat vardı holde. Bu nesne yıkılmıştı, içindekiler ve diğer parçaları da holün zeminine yayılmışlardı. Telaş içinde kapattım kapıyı, sonra da tüm bu yıkımın ayrıntılarını inceleyerek bir-iki saniye dikildim orada. Mekanizmanın asıl bölümü ve kadranı içeren saatin baş kısmı gövdeden neredeyse tamamen kopmuştu, saatin kafası kesilmişti sanki. Holdeki halının üzerine de saatin içinde olduğunu hiç bilmediğim, iğrenç bir pembeliğe ve sarılığa sahip parçalar dökülmüştü.

Mide bulandırıcı ve endişe verici bir manzaraydı, eve girmeden önce zaten gergindim ama artık kusacak gibiydim. Yine de son bir kere daha kendimi toparladım ve salona daldım, holden oraya çıkan kapı zaten açıktı.

Bu sefer bambaşka türde bir yıkımla karşılaştım: Saatlerin tamamı kaybolmuştu. O sabah salona en son girdiğimde en az altı tane saat vardı, kaç tane olduklarını da sık sık sayıyordum, en azından bu odadakileri. Artık sadece duvar kâğıdındaki izleri kalmıştı, farklı

yüksekliklerde ve genişlikte solgun gölgeler – fakat daha gizemli bir durum vardı karşımda, saatlerden çıktığı belli olan birkaç mekanik parça halıdaki güllerin üzerine saçılmıştı. Güldü sanırım bunlar, ama botanikçi değilim tabii ki.

Yere saçılan parçalardan birini çekine çekine elime aldım, küçük yaylar ve plaklar ve çarklar, elimde bunları inceleyerek durdum orada. Sonra da avazım çıktığı kadar, "Ursula, Ursula, Ursula," diye bağırdım.

Ursula'dan bir karşılık gelmedi, zaten geleceğini de beklemiyordum içten içe. Fakat böylesi bir gelişmeyi hevesle beklediği şüphesiz olan Bayan Webber, Bayan Brightside ve Bayan Delft, bağırışımla beraber hemen harekete geçtiler. Üçü de komşumuzdur: İkisi evimizin iki yanında oturuyor, diğeri de hemen karşımızda. Uzun zamandır evimizde yaşananlar üzerine düşünüp bol bol konuştuklarının hoşnutsuzca farkındaydım. Üçü birden ön kapıdaydılar şimdi.

Her birinin ne anlattığını ayrı ayrı kaleme dökemeyeceğim maalesef.

O günün akşam yemeği saatinde, kara bir kamyonet durmuştu bahçe kapımızın önünde. Üç kadın da kamyonetin boyutlarını özellikle vurgulamıştı: "Sıradan bir nakliye kamyonundan daha büyüktü," diye iddia etmeye karar vardırdı işi bir tanesi, diğer ikisi de hemen ona katıldılar. Fakat bu devasa araca sadece evimdeki saatler taşınmıştı – en azından kadınlar o kadarını görmüşlerdi; saat ardına saat taşınmıştı; kadınlar gözlerine inanamamışlardı. Taşıma işinin çoğunu Ursula'nın üstlendiğini söylediler, "epey bir uğraşmıştı" da anlaşılan; kamyonetle beraber gelen adam ise sadece kenarda durmuştu, üç muhbirim hiç tasvip etmemişlerdi bunu. Sonra ağır parçalara gelmişti sıra, ayaklı duvar saatleri ve çınlayan devler, işte o noktada adam yardım elini uzatmıştı ve devasa nesneleri tek başına, pek de zorlanmadan taşıyabilmişti gerçekten de. "Koskocaman bir adamdı," dedi kadınlardan birisi. "Kamyonet kadar," diye ona katıldı bir diğeri, şaka yapmıyordu, hayret içindeydi.

"Bu ne kadar devam etti böyle?" diye sordum.

"Saatlerce sürdü sanki, zavallı Bayan Richardson işin çoğunu kendisi yaptı, hem de öylesine zorlandı ki."

"Belki de adam kamyonetteki eşyalara göz kulak oluyordu?"

"Yok," dedi üçü birden. "En sona kadar orada öylece dikildi, boş boş durdu." Sonra da diğer ikili ayrıca ekledi. "Boş boş durdu."

Bu noktada sessizlik çöktü üzerimize.

Güçbela diğer sorumu dile getirebildim. "En sonunda ne oldu peki?"

En sonunda Ursula büyük kara kamyonete, şoförün yanına oturmuştu ve çekip gitmişlerdi.

"Hangi yöne?" diye sordum boşu boşuna.

Yolun ilerlediği yönlerden birini işaret ettiler.

"Öyle tuhaf geldi ki hemen birbirimizi görmeye gittik."

Başımı yukarı aşağı salladım.

"Sanki Bayan Richardson'ın saatlerle kavga etmesi gerekmişti. Gitmek istemiyorlardı sanki. Adam ise onun böyle zorlanışını izleyip hiçbir şey yapmadı."

"Nasıl zorlandı, anlamadım?" diye sordum. "Saatler epey ağır ve kaba saba olduğu için mi zorlandı?"

"Sadece o yüzden değil," dedi aynı kadın, belki de diğerlerinden daha açık sözlüydü. "Sanki saatler, en azından bazıları direniyordu." Durakladı, sonra diğer ikisine baktı. "Öyle değil miydi?" dedi onların desteğini bekleyerek. "Sizce de öyle değil miydi?"

"Öyle görünüyordu gerçekten," dedi diğerlerinden biri. Üçüncü kadın yorum yapmadı.

"Peki, büyük saatlerde de aynı izlenime kapıldınız mı?" diye sordum lafa ilk giren kadına.

Fakat bu sefer üçü birden cevap verdiler: Hayır, o zamana kadar bekleyen adam büyük saatleri hemencecik ve tek başına "sırtlanmıştı."

"Ne yapacaksınız?" diye sordu kadınlardan biri. İnsan böyle bir sorunun kendisine sorulacağına hiç inanamıyor ama hep de soruluyor bu.

Böyle sosyal durumlara alışığımdır, bir an düşündükten sonra gayet düzgün bir cevap verebildim. "Eşim saat koleksiyonunu satmaya karar verdi sanırım. Pek şaşırmadım. Ben de böyle bir ev için epey fazla saatimiz olduğunu düşünüyordum zaten."

Bunun üzerine konuşma sırası onlara geçince bir an tereddüt etti kadınlar.

Sonra üçünden biri dedi ki: "Şimdi daha sessiz olur içerisi." Daha hoş ve anlayışlı olmaya çalıştığı belliydi.

"Evet," dedim, insan işyerinde, müşterilerle beraberken nasıl gülümserse öyle gülümseyerek. "Hepimiz için daha sessiz olacak sanırım." Ursula'nın saatlerinin çıkardığı gürültünün ne kadar uzağa gittiğini gayet iyi biliyordum.

"Aslında o saatler gitmek istemiyorlardı," diye tekrar etti lafa ilk giren kadın yine. "Bayan Richardson'la beraber onlara güzel bir yuva sunmuşsunuz herhalde," diyerek gülümsedi duygusal bir edayla.

Diğer kadınların bunu tekrar etmeye gerek olmadığını düşündükleri barizdi ve bu hafif utanç veda edişimizi kolaylaştırdı.

Ön kapıyı kapadım, zinciri yerine taktım ve salona geri döndüm. Büyük ihtimalle halıdaki güllerin arasına saçılan ek parçalar Ursula güçbela saatleri taşırken yere düşmüştü. Ve holde üzerinden geçtiğim korkunç canavar Ursula'nın boş boş duran arkadaşına karşı bile direnmeyi başarmıştı; her ne kadar canına mal olsa da mağlubiyete uğratmıştı adamı.

Adım adım inceledim bütün evi. Saatlerin hepsi gitmişti, zeminde birkaç parça vesaire kalmıştı sadece; üç tanesi hariç tamamı gitmişti saatlerin. Üç saat hayatta kalmıştı sadece, iki tanesi hasarsızdı. Holdeki canavarla beraber, Ursula'nın balayımızda bize eşlik eden küçük yol saati kalmıştı geride. Saati saklı olduğu yerden çıkarmıştı belli ki – ama sonra hiçbir şey yapmamıştı. Tuvalet masasının üzerinde buldum onu, çalışıyordu ama tam olarak tiktaklamıyordu. Tabii hiçbir zaman tiktaklamamıştı zaten. Yine de yıllar boyunca öyle saklıyken hiç durup durmadığını da merak ettim. Bir de anneme Bay Rosenberg'ün vasiyetiyle kalan saat duruyordu: Kare şeklinde, süs-

süz, iki saatte bir en az beş dakika ileri gösteren, yani gerçekten saati öğrenmek istiyorsanız hiçbir işe yaramayan bir İngiliz Midlands modeli. Annem saatin şu düzengeciyle bıkmadan usanmadan uğraşırdı, ben de ergenliğimin sonlarına doğru kurcalamıştım ama şu saat düzengeçlerinin, yaya geçitlerindeki ışıklarda bulunan düğmelerden daha fazla bir kontrolü kimseye sunduğunu görmedim hiç.

Yorgun argın oda oda dolaştım, merdivenleri çıkıp indim, bulabildiğim tüm saat parçalarını güllü salon halısının üzerinde bir yığın hâline getirdim. Acele etmeden titizlikle çalıştım; sonra da geride kalan hasarsız iki saati yığının üstüne koydum. Ardından küçük giyinme odam ya da sığınağımdaki çekmecenin kilidini açıp sopamı çıkardım.

Okul zamanlarımda kendimi korumak dahil çeşit çeşit amaç için fazlasıyla yararlı olan, ev yapımı bir nesneydi sopam. Tanıdıklarımın bazılarında da vardı buna benzer şeyler. O günlerden beri sopamı kullanmak için herhangi bir fırsat çıkmamıştı karşıma, yine de bir gün tam da ona ihtiyacım olacağını düşünmüştüm hep – ben içindeyken eve dışarıdan birileri girdiğinde kullanabilirdim mesela.

Bir kere daha alt kata indim, kemiklerim ağrıyordu yorgunluktan; ama salon halısının üzerindeki yığını amiyane tabirle tuzla buz edene kadar sopayla parçalayamayacak durumda da değildim. Hasar görmeyen iki saati de bu katliama dahil ettim. Hatta cephenin en önüne yerleştirdim onları. Güzel saat diye bir şey yoktur. Zamanla ilintili her şey çirkindir.

Sonra parçaları bir toz torbasına faraşladım ve komşuların muhtemelen beni gözlemlemeye ara verdiği esnada arka bahçede ikinci saat cenazemi gerçekleştirdim.

Üç gün boyunca eşimden ne bir ses ne bir seda çıkınca polise haber vermenin en doğrusu olacağını düşündüm.

Bunun üzerinden haftalar geçti.

Ah Ursula, ah.

